

GRAMATIKA

ARAPSKOG JEZIKA

ZA NIŽE RAZREDE MEDRESA
I SREDNJIH ŠKOLA

I DIO

GRAMATIKA I VJEŽBENICA SA NJEČNIKOM

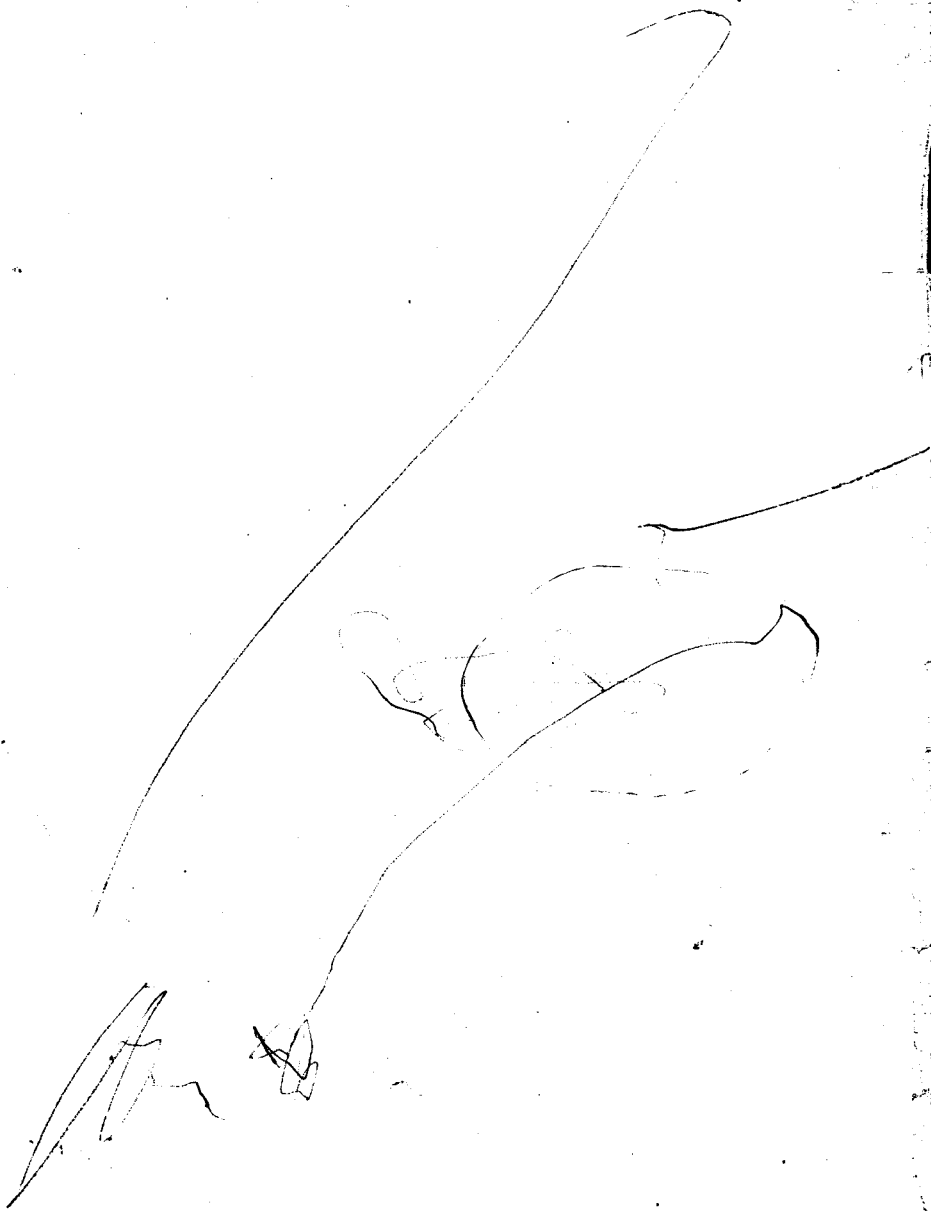
NAPISALI:

Dr. ĐAČEK ŠKIBIĆ,
MURHAMED PAŠIĆ I
MEHMED HADŽIĆ

IZDANJE ZAKUFSKE DIREKCIJE
U SARAJEVU

CIJENA 40 — DINARA

DRŽAVNA ŠTAMPARIJA U SARAJEVU — 1936

GENA DIN. 500.-

GRAMATIKA

ARAPSKOG JEZIKA

ZA NIŽE RAZREDE MEDRESA I SREDNJIH ŠKOLA

I DIO

GRAMATIKA I VJEŽBENICA SA RJEČNIKOM

NAPISALI:

Dr. ŠAĆIR SIKIRIĆ, MUHAMED PAŠIĆ I MEHMED HANDŽIĆ

IZDANJE VAKUFSKE DIREKCIJE U SARAJEVU

1 9 3 6

DRŽAVNA ŠTAMPARIJA U SARAJEVU

Ovaj je udžbenik izrađen po nalogu Ulema-medžlisa u Sarajevu prema programu koji je sastavila naročita anketa. Rukopis udžbenika je pregledan i ispravljen od stručnjaka, pa je zaključkom Odbora Naiba za I. V. Z. u Sarajevu br. Pov. 94/36 od 26 aprila 1936 odobren za uporabu u nižim razredima medresa i sličnih srednjih škola.

PREDGOVOR

Po nalogu Ulema-medžlisa u Sarajevu napisana je ova »Gramatika arapskog jezika« za niže razrede medresa i njima sličnih srednjih škola s namjerom da se učenicima dadu osnove gramatike i sintakse arapskog jezika. Udžbenik je podijeljen u dva dijela. Prvi je dio gramatika i vježbenica sa rječnikom, a u drugom dijelu je sintaksa i čitanka sa rječnikom.

U I dijelu, koji sadržaje građivo, koje će se obraditi u prva dva razreda spomenutih škola, obrađene su osnove arapske gramatike, a u vježbenici su date odgovarajuće vježbe za primjenu gramatičkih pravila. Uz vježbenicu dodat je rječnik, koji sadrži riječi za pojedine vježbe i alfabetski srpskohrvatsko-arapski rječnik u kome su riječi iz vježbi na našem jeziku.

U II dijelu, koji je namijenjen III i IV razredu, sadržane su osnove arapske sintakse, a čitanka je sastavljena od arapskih tekstova za vježbanje sintaktičkih pravila. Uz čitanku dodat je arapsko-srpskohrvatski rječnik, koji sadrži sve riječi, koje su navedene u gramatici, sintaksi, vježbenici i čitanci.

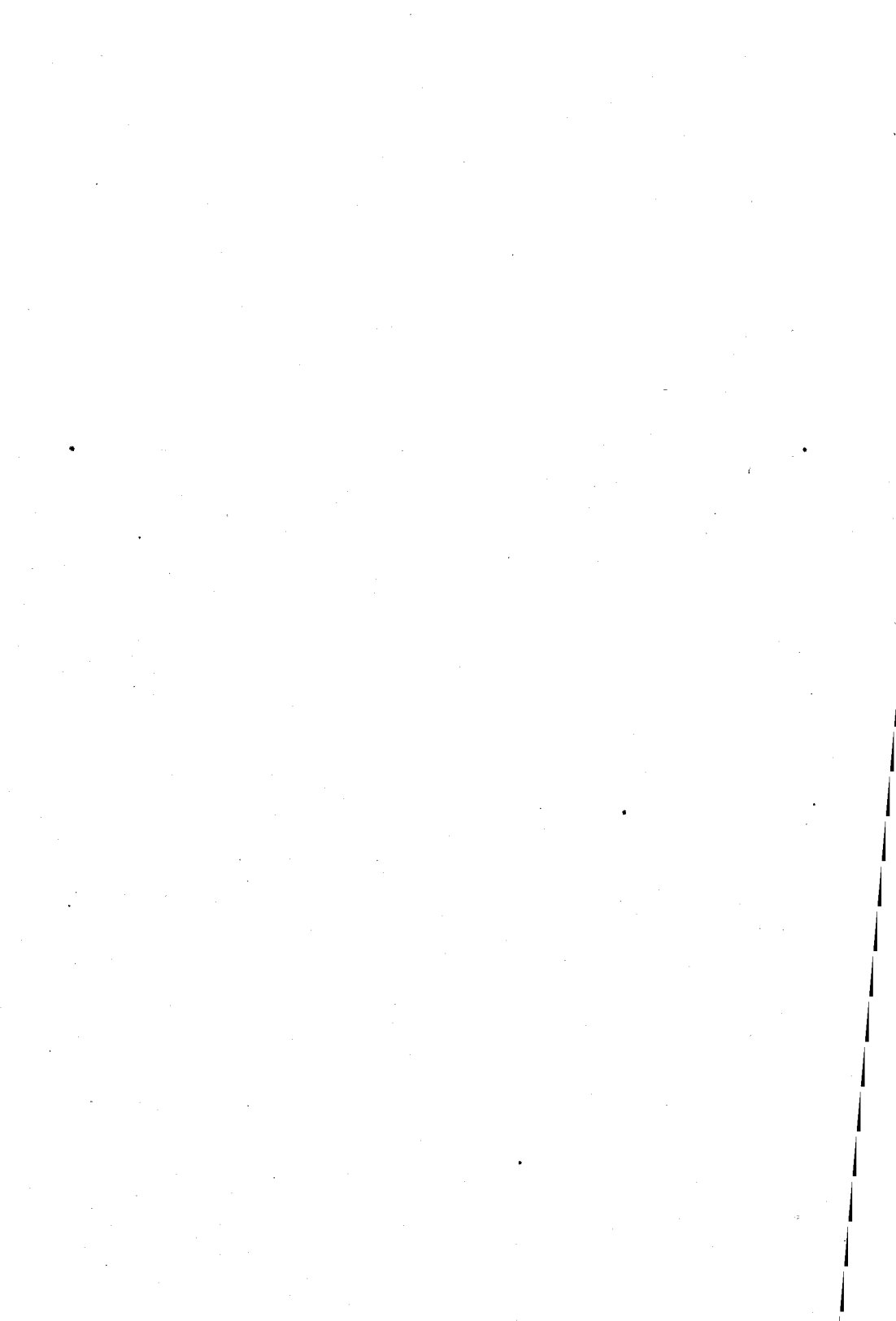
Pri izradi ovog djela udarili smo potpuno samostalnim pravcem, jer smo nastojali da se učenicima što je moguće više olakša prelaz od gramatike srpskohrvatskog jezika na pojavu arapske gramatike, a arapske i evropske gramatike arapskog jezika u ovom pogledu nisu uvijek najpodesnije.

Radeći ovaj udžbenik služili smo se slijedećim djelima: إظهار الأسماء، الأفعال، المقصود، البناء، الأمثلة od Muhamed Birgevije, كتاب قواعد اللغة العربية od Hafni bej Nasifa i dr. te جامع الدروس العربية od Galajinije, »Gramatika i vježbenica arapskog jezika« od A. Kadića i A. H. Bulića, njemačkim gramatikama arapskog jezika od Hardera, Gaspari-Müllera, Wahrmonda i drugim.

Pri izradi Vježbenice i Rječnika pomagali smo se ovim djelima: *مَجَانِي الْأَدَبِ* I sv. *الْفِرَاءَةُ الرَّشِيدَةُ* II, III i IV svezak, *الطَّالِعَةُ الْأُولَيَّةُ*, *تَارِيحُ ابْنِ خَلْدُون*, *رِحْلَةُ ابْنِ بَطُوطَةَ*, *الْمُنْتَحَبُ مِنْ أَدَبِ الْعَرَبِ*, *Chrestomathia arabica* od A. Arnolda, *أَقْرَبُ الْمَوَارِدِ*, *الْمُنْجِدُ*, *تَرْجَمَةُ الْقَامُوسِ* i drugim.

PISCI

GRAMATIKA

UVOD

Arapsko pismo

Arapsko se pismo čita s desna na lijevo. Arapski alfabet ima 28 slova (حُرُوفٌ pl. حُرُوفٌ), koja služe kao znakovi za suglasnike ili konsonante. U arapskom jeziku nema posebnih slova za oznaku samoglasnika ili vokala, nego za samoglasnike služe posebni znaci, koji se stavljaju nad suglasnike ili ispod njih.

Većina arapskih pismena ima različite oblike prema tome da li slovo stoji samo ili je vezano za koje drugo. To se vidi iz slijedeće tabele:

Alfabet (حُرُوفُ الْهَجَاءِ)

Arapski naziv pism.	Kada samo stoji	Na kraju	U sredini	Na početku	Odgovara
أَلِفٌ (مُهْمَزَةٌ)	ا (ء)	ا	ا	ا	ā (ا - ā)
بَاءٌ	ب	ب	ب	ب	b
تَاءٌ	ت	ت	ت	ت	t
ثَاءٌ	ث	ث	ث	ث	t̤
جِيمٌ	ج	ج	ج	ج	dž
حَاءٌ	ح	ح	ح	ح	ħ
خَاءٌ	خ	خ	خ	خ	ħ
دَالٌ	د	د	د	د	d
ذَالٌ	ذ	ذ	ذ	ذ	d̤
رَاءٌ	ر	ر	ر	ر	r

Arapski naziv pism.	Kada samo stoji	Na kraju	U sredini	Na početku	Odgovara
زَايٌ	ز	ز	ز	ز	z
سَيْنٌ	س	س	س	س	s
شَيْنٌ	ش	ش	ش	ش	š
صَادٌ	ص	ص	ص	ص	ṣ
ضَادٌ	ض	ض	ض	ض	ḍ
طَاءٌ	ط	ط	ط	ط	ṭ
ظَاءٌ	ظ	ظ	ظ	ظ	ẓ
عَيْنٌ	ع	ع	ع	ع	ā, ē, ī, ū
غَيْنٌ	غ	غ	غ	غ	g
فَاءٌ	ف	ف	ف	ف	f
قَافٌ	ق	ق	ق	ق	q̣
كَافٌ	ك	ك	ك	ك	k
لَامٌ	ل	ل	ل	ل	l
مِيمٌ	م	م	م	م	m
نُونٌ	ن	ن	ن	ن	n
وَاوٌ	و	و	و	و	v (ū - و)
هَاءٌ	ه	ه	ه	ه	h
يَاءٌ	ي	ي	ي	ي	j (ī - ي)

Primjedba 1

Glasovi: ح, ح, ث, ذ, ز, ص, ض, ط, ظ, ع, ق i ne postoje u srpsko-hrvatskom jeziku.

Primjedba 2

Ako se nad slovo *h* stave dvije tačke (◌˙), izgovara se kao »t« i dolazi samo na kraju imena ženskoga roda pa se zove تَاة مَرْبُوطَةٌ (kratko ili tačnije vezano t) za razliku od dugog تَاة طَوِيلَةٌ (ت).

Primjedba 3

U arapskom alfabetu ima 6 slova, koja se ne mogu spajati sa slovima, koja iza njih slijede. To su: و, ز, ر, ذ, د, ا. Ova se slova stoga zovu rastavljena (الْحُرُوفُ الْمُنْفَصِلَةُ), a sva ostala se zovu sastavljena slova (الْحُرُوفُ الْمُتَّصِلَةُ), jer se mogu vezati na obje strane.

Izgovor arapskih glasova

ا u arapskom jeziku može biti:

1) Vokal koji se čita kao ā i zove se elifun, na pr. زَادٌ (zādun) *opskrba*, نَارٌ (nārūn) *vatra*.

2) Konsonant sa vokalom ili bez vokala, a zove se hemzetun (هَمْزَةٌ) i izgovara se ispuštajući zrak kroz stisnuto grlo, na pr. أَمْرٌ (əmrūn) *zapovijed*, أَحْمَدُ (əhmedū) *Ahmed*, إِبْرَةٌ (ibretun) *igla*, أُمٌّ (ümmun) *majka*, سَاعٌ (seəle) *pitati*, قَرَأَ (qareə) *čitati*, رَأْسٌ (re'sun) *glava*, بِنْتٌ (bi'rūn) *bunar*, مُؤْمِنٌ (mu'minun) *vjernik*.

ب se izgovara kao glas »b« u srpskohrvatskom jeziku, na pr. أَبٌ (əbun) *otac*, صَبْرٌ (šabrūn) *strpljivost*, بَوَّابٌ (bevṵabun) *vratar*.

ت = t, na pr. تَمْرٌ (temrūn) *datule*, بَيْتٌ (bejtun) *kuća*.

Glas ث u našem jeziku ne postoji. Pri izgovoru ovog glasa treba čvrsto priljubiti jezik uz gornje sjekutiće i izgovoriti »s«, na pr. أَثْرٌ (əṯerūn) *trag*, ثَالِثٌ (tālītun) *treći*.

ج se izgovara kao »dž«, na pr. جُبْنٌ (džubnun) *sir*, جَبَلٌ (dže-belun) *brdo*, رَجُلٌ (redžulun) *čovjek*.

ح se izgovara kao glas »h« izgovoren oštrije kroz stisnuto grlo, na pr. رِيحٌ (riḥun) *vjetar*, حُلْمٌ (ḥulmun) *san*, نَحْلٌ (naḥlun) *pčela*.

Glas خ je također grleni suglasnik i izgovara se kao »h« hrapavo izgovoreno, na pr. خَيْرٌ (ḥajrun) *dobro*, بَحِيلٌ (beḥilun) *škrtac*, أَخٌ (əḥun) *brat*.

د = d, na pr. دَارٌ (dārun) *kuća*, دُوْدٌ (dūdun) *crv*.

Glasa ذ u našem jeziku nema. Kod izgovora ovog glasa valja staviti jezik na gornje sjekutiće pa izgovoriti »z« malo umekšano, na pr. ذَنْبٌ (denbun) *griješ*, أُذُنٌ (ūdunun) *uho*, لَذِيذٌ (leḏiḏun) *sladak*.

ر = r, na pr. رَبٌّ (rabbun) *gospodar*, قَرِيبٌ (qarībun) *bliz*, سِرٌّ (sirrun) *tajna*.

ز = z, na pr. زَوْجٌ (zevdžun) *muž*, عَزِيزٌ (āzizun) *moćan*.

س = s, na pr. سَادِسٌ (sādisun) *šesti*, سَرَجٌ (serdžun) *sedlo*.

ش = š, na pr. شَمْسٌ (šemsun) *sunce*, جَيْشٌ (džejšun) *vojska*.

ص se izgovara kao oštro »s« kada se jezik stavi na gornji dio nepca, na pr. صَاحِبٌ (šāḥibun) *drug*, رَصَاصٌ (rešāsun) *olovo*.

ض se izgovara kao tupo »d« kad se jezik stavi na gornji dio nepca, na pr. ضَرْبٌ (ḍarbun) *udarac*, أَرْضٌ (ərḍun) *zemlja*.

ط treba izgovarati kao tupo »t« kada se jezik stavi na gornji dio nepca, na pr. طِفْلٌ (tiḥlun) *dojenče*.

ظ je tupo i mekano »z«, koje se izgovara da se jezik stavi na gornji dio nepca, na pr. ظَهْرٌ (zahrun) *leđa*.

ع je oštri grleni glas, koji se izgovara da se zrak propusti kroz stisnuto grlo, na pr. عَيْنٌ (ājnun) *oko*, مُعَلِّمٌ (muāllimun) *učitelj*, رُبْعٌ (rubūn) *četvrtina*.

غ = g, na pr. غُلَامٌ (gulāmun) *dječak*, فَارِغٌ (fārigun) *prazan*.

ف = f, na pr. فَمٌ (femun) *usta*, صَيْفٌ (šajfun) *ljet*.

ق se izgovara kao muklo »k« da se jezik stavi na gornje nepce, na pr. قَلَمٌ (qalimun) *pero*, بَقَرٌ (beqarun) *goveče*.

ك = k, na pr. كِتَابٌ (kitābun) *knjiga*, كَلْبٌ (kelbun) *pas*.

ل = l, na pr. لَحْمٌ (lahmun) *meso*, قَتَلٌ (qatele) *ubiti*.

م = m, na pr. أُمَّ (ümün) *majka*, مَلِكٌ (melikun) *vladar*.

ن = n, na pr. مَنْ (men) *ko*, نُورٌ (nūrun) *svjetlo*.

و se razlikuje od srpskohrvatskog »v« time što je ovaj glas u arapskom jeziku čisto usneni (labijalni) suglasnik, na pr. وَدٌ (vedun) *dijete*, وَادٍ (vādin) *dolina*.

ه = h, na pr. هُوَ (huve) *on*, رَهْنٌ (rehnun) *zalog*.

ي = j, na pr. بَيْتٌ (bejtun) *kuća*.

Primjedba

Ako poslije ل stoji ا, onda se ova dva glasa pišu ovako: لا ili لا .

Samoglasnici ili vokali

a) Kratki vokali:

Arapsko pismo ima tri znaka za označivanje kratkih samoglasnika. Znak za kratki samoglasnik zove se arapski حَرَكَة pl. حَرَكَاتٌ što znači pokret. Ti su znakovi:

1 - odgovara srpskohrvatskom e, a zove se فَتْحَةٌ ,

2 - „ „ i, a zove se كَسْرَةٌ i

3 - „ „ u, a zove se ضَمَّةٌ .

Ako konsonant ima nad sobom ili pod sobom znak za vokal, zove se مُتَحَرِّكٌ (*pokrenut*). Ako je bez vokala, onda se zove سَاكِنٌ (*miran*) i nad njim ima znak - koji se zove سُكُونٌ (*mirovanje*), na pr. u riječi قَدْ konsonant قِ je مُتَحَرِّكٌ, a ذِ je سَاكِنٌ.

b) Dugi vokali:

Dugi vokali se tvore od kratkih tako da se iza znaka فَتْحَةٌ doda ا pa nastaje ā (اَ); iza znaka كَسْرَةٌ doda ي pa nastaje ī (يَ); iza znaka ضَمَّةٌ doda و pa nastaje ū (وُ), na pr. دَارٌ (dārun) *kuća*, دُورٌ (dūrun) *kuće*.

Primjedba 1

Kada ا, و ili ى stoje kao znaci za duge vokale, ne stavlja se nad njih سُكُونٌ (°).

Primjedba 2

Znak فَتْحَةٌ izgovara se kao »a« na suglasnicima: ح, خ, ق, ا, inače kao »e«, na pr. حَسَنٌ (ḥasenun) *lijep*, خَلَقَ (ḥaleqa) *stvoriti*, صَبْرٌ (ṣabrūn) *strpljivost*, دَارِبٌ (ḍaribun) *udarac*, طَلَبٌ (ṭalebe) *tražiti*, ظَنَّ (zanne) *misliti*, عَسَلٌ (āselun) *med*, غَنِمٌ (ganemun) *bravi*, قَلَمٌ (qalemun) *pero*.

Primjedba 3

U nekim riječima se dugo ā piše kao kratko. To su ove riječi:

هَذَا (hāḍā) <i>ovaj</i>	الرَّحْمَنُ (errahmānu) <i>Milostivi</i>
ذَلِكَ (dālike) <i>onaj</i>	ثَلَاثَةٌ ili ثَلَاثَةٌ (ṭelāṭetun) <i>tri</i>
هَكَذَا (hākeḍā) <i>ovako</i>	لَكِنِ (lākin) <i>ali</i>
إِلَهُ (ilāhun) <i>božanstvo</i>	الْحَارِثُ i الْحَارِثُ (Elḥāriṭu) <i>El-Haris.</i>
اللَّهُ (āllahu) <i>Bog</i>	

Primjedba 4

Ako ا stoji iza و na kraju glagolskog oblika u pluralu, taj se ا ne čita, na pr. كَتَبُوا (ketebū) *pisali su*, رَمَوْا (remev) *bacili su*. Ovaj se elif zove اَلِفُ اَلْوَقَايَةِ zaštitni elif

Naročito treba zapamtiti da se ا u riječi مِائَةٌ (miētun) *stotina* ne čita.

Primjedba 5

Dugo ā na kraju riječi piše se ovako: عَالِي (āli) *na*, اَلْفَتَى (ālfetā) *mladić*, ذِكْرِي (dikrā) *opomena*. Ako međutim pred dugo ā stoji ى, onda se to ā piše sa ا, na pr.: دُنْيَا (dunjā) *svijet*.

Isto se tako dugo ā ponovno piše sa l ako riječ, koja se svršuje na dugo ā, dobije koji nastavak, na pr. ذِكْرَاهُ (dikrāhu) *njegova opomena*¹⁾.

Dioba slova

Iz alfabeta se vidi da neka arapska slova imaju tačke, a neka su bez tačaka. S tačkama su: ش, ز, ذ, خ, ح, ث, ت, ب. Ova se slova arapski zovu *الْمُرُوفُ الْمُعْجَمَةُ*.

Bez tačaka su: ه, و, م, ل, ك, ع, ط, ص, س, ر, د, ح, ا. Ova se slova zovu *الْمُرُوفُ الْمُهِمَلَةُ*.

Slova ن, ل, ظ, ط, ض, ص, ش, س, ز, ر, ذ, د, ث, ت zovu se *الْمُرُوفُ الْقَمَرِيَّةُ*, a sva ostala zovu se *الْمُرُوفُ الشَّمْسِيَّةُ*.

Ako iza određenog člana ال stoji koji od *الْمُرُوفُ الْقَمَرِيَّةُ* glasova, ل se izgovara, na pr. الْقَمَرُ (elqameru) *mjesec*, الْجَنَّةُ (eldžennetu) *bašča*. Ako pak poslije ل stoji koji od *الْمُرُوفُ الشَّمْسِيَّةُ* glasova, onda se ل ne izgovara, nego se slijedeći glas podvostruči, na pr. الشَّمْسُ (eššemsu) *sunce*, الدَّارُ (eddāru) *kuća*.

Pravopisni znakovi

Nunacija (التَّنْوِينُ)

Kratki se vokal na kraju riječi može podvostručiti (ـ, ـِ i ـُ) pa se izgovara en (an), in ili un. Ovako podvostručenje vokala zove se arapski تَنْوِينٌ (*nunacija*) i dolazi samo na kraju imenica, pridjeva i brojeva te obično označuje neodređenost riječi, na pr. دَارٌ (*neka*) *kuća*, دَارًا (*neku*) *kuću*. Kako se iz ovog zadnjeg primjera vidi dvostruko فَتْحَةٌ (ـِ) uvijek se piše sa nosiocem l osim na ه, و, ي koje se ne čita, na pr. جَنَّةٌ (*neku*) *bašču*, هُدًى (*neku*) *uputu*.

¹⁾ Riječ يَجِيءُ piše se ovako ako znači živjeti, a يَجِيءُ = Jahja, ako je vlastito muško ime.

Pojačanje (التَّشْدِيدُ)

U arapskom jeziku mogu stajati dva jednaka konsonanta jedan do drugoga pa se u tom slučaju piše samo jedno slovo i nad njega se stavi znak za pojačanje — (تَشْدِيدٌ), na pr. عَدَّ mjesto عَدَّ brojiti.

Produženje (المَدَّةُ)

Kada se riječ ili slog počinje glasom ا , iza koga slijedi ا , tada se piše samo ا , a nad njim se stavi ovaj znak ~ (مَدَّةٌ od مَدَّةٌ produženje), na pr. أَمْرٌ mjesto أَمْرٌ zapovjednik, قُرْآنٌ mjesto قُرْآنٌ Kur-an. Ovaj se znak piše i na kratice, na pr. آخ mjesto إِلَى آخِرِهِ i tako dalje, رَح mjesto رَحْمَةُ اللَّهِ Bog mu se smilovao!

Hemze (الِهْمَزَةُ)

Rečeno je da se glas ا kao konsonant zove hemzetun. Ovaj je grleni konsonant srpskohrvatskom jeziku nepoznat a piše se nekad kao ا a nekad kao • , na pr. مُجْرِبٌ , نَسَاءَلٌ , أَلْبَيْتُ .

Hemze se piše nekad samo (•), a nekad mu je nosilac ا , و ili ى (bez tačaka).

Nosilac je hemzeta:

I) u početku riječi uvijek ا pa se ~ piše nad ا , ako mu je vokal فَتْحَةٌ ili صَمْتٌ , a pod ا , ako mu je vokal كَسْرَةٌ , na pr. أَبٌ (ėbun) otac, أُمٌّ (ümmun) majka, إِبْرَةٌ (ibretun) igla.

Jedino kod određenog člana ال nikad se ne piše • nad ا .

U praksi se često puta odstupa od ovoga pravila, pa se • ne stavlja ni nad ا ni pod ا .

II) U sredini riječi:

a) Ako je مُتَحَرِّكٌ ~ pa ako mu je vokal e (a), piše se hemze nad ا , ako je vokal u, nad و i ako mu je vokal i, nad ى , na pr. سَالٌ (seėle) pitati, رُوْسٌ (ruūusun) glave, يَيْسٌ (jeiše) očajavati.

Iz ovoga se pravila izuzimaju riječi, u kojima se hemze u sredini čita sa e, kad prije njega suglasnik imadne vokal \bar{u} ili \bar{a} . U prvom slučaju biće mjesto \bar{a} nosilac hemzeta و, a u drugom ی, na pr. مُؤَدِّبٌ (mu'eddibun) *uzgajatelj*, مُؤَلِّفٌ (mu'ellifun) *pisac*, فَيْتَةٌ (fi'etun) *četa*, رَيْتَةٌ (ri'etun) *pluća*. Isto tako ako prije hemzeta stoji \bar{a} ili و, a hemze imadne vokal \bar{a} , hemze se piše bez nosioca, na pr. تَسَاءَلَ (tesā'ale) *raspitivati se*, كِرَاءَةٌ (kīrā'etun) *čitati*, مُرُوَّةٌ (murū'etun) *čovječnost*. Ako و ima vokal \bar{a} , a prije hemzeta bude ی, onda je nosilac hemzeta također ی, na pr. حَطِيئَةٌ (ḥaṭī'etun) *griješ*, هَيْئَةٌ (hej'etun) *lik*

b) Ako je \bar{a} bez vokala (سَاكِنٌ), gleda se na vokal onoga suglasnika koji stoji prije hemzeta. Ako je prije hemzeta vokal e, onda se hemze piše nad \bar{a} , ako li je u, piše se nad و, a ako je i, nad ی, na pr. دَابُّ (de'bun) *običaj*, يُؤْمِنُ (ju'minu) *vjeruje*, بِيْرُنٌ (bi'run) *bunar*.

III) Na kraju riječi:

Hemzetun se piše nad \bar{a} ako je prije njega vokal فَتْحَةٌ, nad و, ako je ضَمَّةٌ i nad ی, ako stoji iza vokala كَسْرَةٌ, na pr. حَاطَأُنٌ (ḥaṭa'un) *pogreška*, تَوَضُّؤُنٌ (tevedžuun) *vjersko umivanje*, حَاطِيئَةٌ (ḥaṭī'etun) *griješio je¹⁾*.

Ako li je \bar{a} iza ā, ī ili ū ili iza سَاكِنٌ suglasnika, onda se و piše bez nosioca, na pr. دَجَاءٌ (džā'etun) *dode*, يَجِيئُ (jedži'etun) *dolazi*, سُؤُنٌ (sū'un) *zlo*, دَجُزُّنٌ (džuzžun) *dio*.

Spojeno i rastavljeno hemze = هَمْزَةٌ الْقَطْعِ i هَمْزَةُ الْوَصْلِ

Poznato je da se slovo و na početku riječi piše kao \bar{a} ili nad \bar{a} ili pod \bar{a} . Ako riječju koja ima na početku hemze počinje

¹⁾ Riječ إِمْرُؤٌ *čovjek* piše se različito prema padežima: u nom. إِمْرُؤٌ, u gen. إِمْرِيٌّ, a u akuz. إِمْرَأً. Glas ر u ovoj riječi ima isti vokal kakav je na zadnjem suglasniku.

govor, hemze se uvijek čita. Stoji li pred takvom riječi koja druga riječ, tada se u nekim slučajevima • opet čita i zove se *هَمْزَةُ الْفَطْحِ* rastavljeno hemze (od *فَطَّحَ* presjeći).

U nekim slučajevima hemze se ne čita nego se nad stavi znak *ـِ*, koji je kratica od riječi *صَلَّهْ* ili *وَصَلَّهْ* spojiti. Ovo se hemze zove *هَمْزَةُ الْوَصْلِ* spojeno hemze.

To su ovi slučajevi:

1 Kod riječi:

إِبْنٌ <i>sin</i>	إِثْنَانٌ <i>dva</i>	إِمْرُؤٌ <i>muž</i>	إِسْمٌ <i>ime.</i>
إِثْنَةٌ <i>kći</i>	إِثْنَتَانِ <i>dviije</i>	إِمْرَأَةٌ <i>žena</i>	

2 Kod određenog člana *أَلْ*, na pr. *مِنَ الْبَيْتِ* (minel-bejti) *iz kuće.*

3 Kod zapovjednog načina I vrste glagola (*أَتَلَّأْتُ الْمَجْرَدُ*) na pr. *قُلْتُ أَكْتُبُ* (kultu-ktub) *Rekoh: pišil*

4 U infinitivu, prošlom vremenu i zapovjednom načinu VII, VIII, IX i X vrste glagola, na pr. *بَعْدَ أَنْصَرَفَ* (bādenširāfin) *poslije povratka*, *قَدِ أَنْصَرَفَ* (kadinšarefe) *Već se je vratio.*

Ako poslije određenog člana stoji *هَمْزَةُ الْوَصْلِ*, glas *ل* od određenog člana dobiva vokal *ـِ*, na pr. *بَعْدَ أَنْصَرَفَ* (bādelinširāfi) *poslije povratka.*

Ako prije riječi koja počinje sa *أَلْ* stoji dugi vokal, tada se dugi vokal u izgovoru pretvara u kratki, na pr. *مَا أَعْلِمُ* (mel-īlmu) *Šta je nauka?* *فِي الْأَرْضِ* (fil-ērđi) *na zemlji*, *دُوَّالْعِلْمِ* (dul-īlmi) *učen.*

Ako pred riječi koja počinje sa *هَمْزَةُ الْوَصْلِ* stoji riječ koja se svršuje na konsonant bez vokala, dobiva taj konsonant spojni vokal *ـِ* (*ـِ*), na pr. *قَدِ أَنْصَرَفَ* (od *قَدِ أَنْصَرَفَ*) *Već se je povratio*, *مِنَ ابْنِهِ* (od *مِنَ ابْنِهِ*) *od njegova sina.*

Izuzeci su od ovoga pravila:

Prijedlog *مِنْ* od kad stoji pred određenim članom dobiva spojni vokal *ـِ*, na pr. *مِنَ الْوَالِدِ*.

Lične zamjenice: هُمْ *oni*, كُمْ *vas*, أَنْتُمْ *vi*, تُمْ *vi* (nastavak za 2 lice plurala kod glagola) i prijedlog مَدَّ *od*, dobivaju spojni vokal ُ, na pr. حَيَّاكُمْ اللهُ (مَجَسُو اللهُ) *Bog ih prokleo!* اللهُ (مَجَسُو اللهُ) *Bog vas poživio!* رَأَيْتُمُ الْأَسَدَ (مَجَسُو اللهُ) *Vidjeli ste lava,* أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ *Vi ste siromasi,* مَدَّ الْيَوْمَ *od danas.*

Ako pred riječi koja počinje sa هَمْزَةُ الْوَصْلِ stoji riječ, koja se svršuje na konsonant و ili ي, onda و dobiva spojni vokal ُ, a ي vokal ِ, na pr. مُصْطَفَوُ اللهِ (مَجَسُو اللهُ) *Božiji odabranici,* يَنْ يَدَيِ الْوَزِيرِ (مَجَسُو اللهُ) *pred ministrom.*

Jedino čestice لَوْ *da* i أَوْ *ili* u gornjem slučaju dobivaju spojni vokal ِ, na pr. لَوْ أَطَّلَعْتُمْ (لَوْ أَطَّلَعْتُمْ) *Da ste saznali!* زَيْدٌ أَوْ ابْنُهُ (مَجَسُو اللهُ) *Zejd ili njegov sin.*

Spojno se hemze izostavlja ne samo u izgovoru nego i u pisanju u ovim slučajevima:

a) Kod izraza بِاسْمِ اللهِ mjesto بِاسْمِ اللهِ *U ime Boga.*

b) Kad riječ ابْنٌ *sin* stoji među dva vlastita imena, ako ta cjelina ne tvori rečenice, na pr. مُحَمَّدٌ بْنُ إِبْرَاهِيمَ *Muhammed, sin Ibrahimov.* Ako se želi reći Muhammed je sin Ibrahimov, onda se piše اِبْنُ, na pr. مُحَمَّدٌ بْنُ إِبْرَاهِيمَ

U riječi ابْنٌ piše se uvijek ا kada ta riječ stoji na početku retka.

c) Ako pred određenim članom اَلْ stoji prijedlog لِ za ili prilog لَ *zaista*, na pr. لِلرَّجُلِ (لِلرَّجُلِ) *čovjeku,* لَلْحَقِّ (لِلْحَقِّ) *uistinu.*

d) U slučaju kada prije هَمْزَةُ الْوَصْلِ stoji upitna čestica أ *da li*, na pr. أَأَبْنُكَ هُوَ (مَجَسُو اللهُ) *Je li on tvoj sin?* أَأَفْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا (مَجَسُو اللهُ) *Da li laže na Boga?*

Slog

Slog je dio riječi koji jednim otvorom usta možemo izgovoriti.

Arapski jezik ima:

a) Otvoreni slog, koji se sastoji od jednog konsonanta i jednog kratkog vokala, na pr. كَتَبَ (ke-te-be) *Pisao je* ima tri otvorena sloga.

b) Zatvoreni je slog onaj, koji ima jedan konsonant sa kratkim vokalom i drugi konsonant bez vokala, na pr. كَتَبْتُمْ (ke-teb-tum) *Pisali ste* ima prvi otvoreni, a dva zadnja zatvorena sloga.

Zatvoreni je slog i onaj, koji se svršuje na dugi vokal ili sa nunacijom, na pr. دَارٌ (dā-run) *kuća* i دَارِي (dā-rī) *moja kuća* ima dva zatvorena sloga.

Naročito valja zapamtiti da u arapskom jeziku riječ ne može počinjati suglasnikom bez vokala (سَاكِنٌ). Stoga se u pravim arapskim ili stranim riječima, koje bi morale tako počinjati, dodaje spočetka أ, إ ili أُ ili se prvom suglasniku daje koji vokal, na pr. أَكْتُبُ mjesto كَتُبْ *Piši!*, أَفْلَاطُونُ ili فَلَاطُونُ mjesto فَلَاطُونُ *Plato*.

Isto tako u književnom jeziku ne mogu biti jedan do drugog dva suglasnika bez vokala (اِلْتِفَاءُ السَّاكِنَيْنِ), na pr. قَوْلٌ mjesto قَوْلٌ *Reci!*

Naglasak

Zadnji slog kod arapskih riječi nije nikada naglašen. Idući od zadnjeg sloga natrag, akcenat uvijek stoji na prvom zatvorenom slogu, na pr. قَالٌ (kále) *Reče*, مَجْدٌ (mèdždun) *slava*, حَيَّاطُونٌ (ħajjájūne) *krojači*, اِفْتَرَكْنَا (ifterèkna) *Razišli smo se*, مَكَاتِبٌ (mu-kátebetun) *dopisivanje*, مَشْوَرَةٌ (mèšveretun) *dogovor*.

Kod riječi, u kojima nema zatvorenog sloga, akcentat stoji na prvom slogu, ako je riječ od tri konsonanta, a na drugom slogu, ako je riječ od četiri konsonanta, na pr. كَتَبَ (kètebe) Pisao je, طَلَبَ (talébetun) učenici.

Brojke

Arapske brojke, koje se danas upotrebljavaju, pišu se i čitaju s lijeva na desno:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	0
١	٢	٣	٤	٥	٦	٧	٨	٩	٠
١٠ = 10	٢٠ = 20	١٠٠ = 100				١٤.٠٣٨ =			14.038
١١ = 11	٣٠ = 30	٧٨٦ = 786				٥.٣٤١.٨٩٦ =			5,341.896
١٥ = 15	٤٥ = 45	١٩٠٥ = 1905				١٢٣.٤٥٦.٧٨٩ =			123,456.789

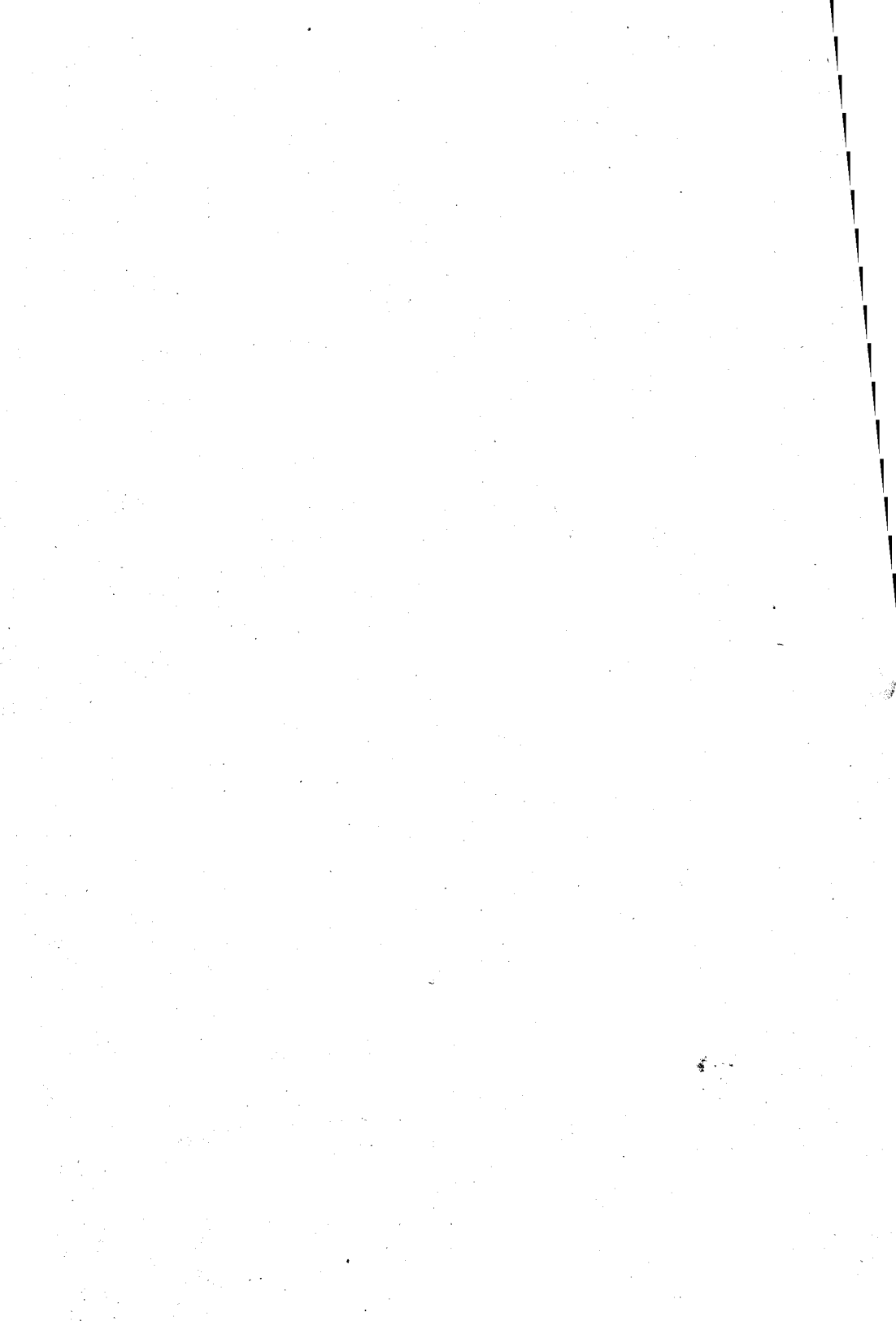
Prije su Arapi označivali pojedine brojke slovima iz alfa-beta (حُرُوفُ الْأَبْجَدِ) i to redom, koji se vidi iz ovoga sastavka:

أَبْجَدُ هَوَزٌ حُطَيٌّ كَلَسَنٌ سَعَفَصٌ قَرَشَتْ تَخَذُ ضَطْنِجٌ .

Ova slova odgovaraju:

ا = 1	ك = 20	ر = 200
ب = 2	ل = 30	ش = 300
ج = 3	م = 40	ت = 400
د = 4	ن = 50	ث = 500
ه = 5	س = 60	خ = 600
و = 6	ع = 70	ذ = 700
ز = 7	ف = 80	ض = 800
ح = 8	ص = 90	ظ = 900
ط = 9	ق = 100	غ = 1000
ي = 10		

I danas se često izrazuje ovim slovima datum smrti ili datum građevine i to obično u zgodnom stihu ili izreci.

I DIO

GRAMATIKA

Naučili smo slova pomoću kojih označujemo glasove arapskog jezika.

Od glasova sastavljamo riječi. Riječ (الْكَلِمَةُ) je dakle skup glasova, koji nam daje neko značenje, na pr. أَبُ otac, أُمُّ mati, هُوَ on, حَسَنٌ lijep, ثَلَاثَةٌ tri, كَتَبَ pisao je, فِي u i t. d.

Sve riječi arapskog jezika dijele se u tri grupe:
I ime (الْإِسْمُ), II glagol (الْفِعْلُ) i III čestica (الْحَرْفُ)

I Ime ili nomen (الْإِسْمُ).

Ovamo spada:

1) Imenica (الْإِسْمُ), na pr. مُحَمَّدٌ Muhammed, دَارٌ kuća, عِلْمٌ znanje, مَكَّةٌ Mekka.

Imenice mogu biti:

a) Stvarne ili konkretne (إِسْمٌ عَيْنِي), na pr. دَارٌ kuća رَأْسٌ glava.

b) Misaone ili apstraktne (إِسْمٌ مَعْنَى), na pr. عِلْمٌ znanje, حُبٌ ljubav.

Konkretne se imenice dijele na:

a) Zajedničke ili apelativne (إِسْمٌ مُجْتَمِعٌ), na pr. رَجُلٌ čovjek, فَرَسٌ konj.

b) Vlastite ili nomina propria (الْإِسْمُ الْمَخْصُصُ), na pr. أَحْمَدٌ Ahmed, الْمَدِينَةُ Medina.

c) Zbirne ili kolektivne (إِسْمُ الْجَمْعِ), na pr. شَجَرٌ *stabla*, خَيْلٌ *konjaništvo*, تَمْرٌ *datule*.

2) Pridjev ili adjektiv (الصِّفَةُ), na pr. حَسَنٌ *lijep*, أَحْمَرٌ *crven*, سَالِمٌ *zdrav*.

3) Zamjenica lična ili personalna (الضَّمِيرُ), na pr. هُوَ *on*, أَنْتَ *ti*, أَنَا *ja*.

4) Zamjenica pokazna ili demonstrativna (إِسْمُ الْإِشَارَةِ), na pr. هَذَا *ovaj*, هَذِهِ *ova*, ذَلِكَ *taj* ili *onaj*.

5) Zamjenica odnosna ili relativna (إِسْمُ الْمُضَوَّلِ), na pr. مَنْ *ko*, مَا *što*, الَّذِي *koji*.

6) Zamjenica upitna ili interogativna (إِسْمُ الْأَسْتِفْهَامِ), na pr. مَنْ *ko?* مَا *što?* أَيُّ *koji?* لِمَ *zašto?*

7) Broj ili numeral (إِسْمُ الْعَدَدِ), na pr. أَحَدٌ ili وَاحِدٌ *jedan*, اثنان *drugi*, مثنى *po dva*.

Na imena osim zamjenica dolazi određeni član (لَامُ التَّعْرِيفِ) أَنْ koji se piše zajedno sa riječi kojoj pripada. Ovaj određeni član ostaje isti bez obzira na rod, broj ili padež imena, a pokazuje određenost onoga što ime znači, na pr. رَجُلٌ *čovjek*, الرَّجُلُ *čovjek* (poznati), كَبِيرٌ *velik*, الْكَبِيرُ *veliki*, حَسَنَةٌ *lijepa*, الْحَسَنَةُ *lijepâ*, رِجَالٌ *ljudi*, الرِّجَالُ *ljudi* (poznati).

II Glagol ili verbum (الْفِعْلُ)

Riječ koja pokazuje radnju, stanje ili bivanje u nekom vremenu zove se glagol ili verbum (الْفِعْلُ), na pr. كَتَبَ *Napisao je*, يَذْهَبُ *Ide*, أُذْخِلُ *Unidi!* i t. d.

III Čestica ili partikula (الْعُرْفُ)

Čestice mogu biti:

1) Prijedlozi ili prepozicije (حُرُوفُ الْجَوْرِ), na pr. فِي *u*, مِنْ *od*, عَلَى *na*, بِ *sa*.

- 2) Prilozi ili adverbij (أَلظُرُوفُ), na pr. قَبْلُ *prije*, تَحْتُ *pod*, بَعْدُ *poslije*.
- 3) Veze ili konjunkcije (حُرُوفُ الْعَطْفِ), na pr. وَ *i*, فَ *pa*, حَقٌّ *dok*.
- 4) Uzvici ili interjekcije (حُرُوفُ التَّدَايِ), na pr. يَا *o!* آهْ *ah!* هَلُمَّ *ovamo!*

Rečenica

Od dvije ili više riječi pravimo rečenicu, koja se arapski zove اَلجُمْلَةُ ili اَلكَلَامُ.

Ako rečenica počinje imenom, zove se imenska ili nominalna (اَلجُمْلَةُ اَلْاِسْمِيَّةُ), na pr. مُحَمَّدٌ طَالِبٌ *Muhammed je učenik*, هُوَ عَاقِلٌ *On je pametan*, اَلْوَاحِدُ عَدَدٌ *Jedan je broj*.

Subjekt imenske rečenice zove se اَلْمُبْتَدَأُ, a predikat اَلخَبَرُ. Subjekti su u navedenim rečenicama: مُحَمَّدٌ, هُوَ, اَلْوَاحِدُ, a predikati su: طَالِبٌ, عَاقِلٌ, عَدَدٌ.

Subjekt imenske rečenice, ako nije vlastito ime ili koja zamjenica, ima određeni član, a nekad je bez njega, a predikat je obično bez određenog člana.

Vježba 1

Ako rečenica počinje glagolom, zove se glagolska ili verbalna rečenica (اَلجُمْلَةُ اَلْفِعْلِيَّةُ), na pr. كَتَبَ أَحْمَدُ *Napisao je Ahmed*, اِضْرِبْ يَا عَمْرُو *Udri, Omere!*

Subjekt glagolske rečenice zove se اَلفَاعِلُ. Prema tome je subjekat u prvoj rečenici riječ أَحْمَدُ, a u drugoj lična zamjenica أَنْتَ *ti*, koja se zamišlja u obliku glagola اِضْرِبْ *Udri (ti)!*

Kako se iz gornjih primjera vidi arapska prosta rečenica ima samo subjekat i predikat, a nema spone ili kopule »je« ili »su« kao u srpskohrvatskom jeziku.

Predikat imenske rečenice obično stoji u istom rodu, broju i padežu u kome je subjekat ove rečenice.

Vježba 2

Imena ili nomina (الْأَسْمَاءُ)

Imena se mijenjaju po rodu, broju i padežu.

Rod imena

Arapska imena su:

- 1) Muškoga roda (الْمَذَكَّرُ)
- 2) Ženskoga roda (الْمَوْثُوثُ).

Najprije ćemo navesti pravila za imena ženskoga roda. Sva ostala imena, koja ne spadaju pod ova pravila, muškoga su roda.

Imena ženskoga roda

Imena ženskoga roda mogu biti:

- a) po obliku (الْمَوْثُوثُ اللَّفْظِيُّ), b) značenju (الْمَوْثُوثُ الْمَعْنَوِيُّ)
- i c) po upotrebi (الْمَوْثُوثُ السَّاعِيُّ).

A) Imena ženskog roda po obliku (الْمَوْثُوثُ اللَّفْظِيُّ) jesu:

- 1) Imena koja se svršuju na ة (أَتَاءُ الْمَرْبُوطَةِ ili تَاءُ التَّنْثِيثِ), na pr. حَدِيدَةٌ *Hatidža*, بَاشِعَةٌ *bašča*, تَمِينَةٌ *tmina*, جَزِيرَةٌ *ostrvo*, صَبِيحَةٌ *lijepa* (m. r. حَسَنٌ), كَبِيرَةٌ *velika* (m. r. كَبِيرٌ)¹⁾.

Izuzeci su od ovoga pravila neka imena muškoga roda, koja imaju na kraju ة, na pr. حَلِيفَةٌ *halifa*, حَمْزَةٌ *Hamza*, عَلَامَةٌ *učenjak*.

- 2) Imena koja se svršuju na ي (الْأَلْفُ الْقَصُورَةُ), ako taj svršetak ne pripada korjenu riječi, nego je nastavak, na pr. ذِكْرِي *sjećanje*, اِحْسَانٌ *opomena* (od ذَكَرْتُ *sjetiti se*), حَسَنٌ *dobro djelo* (od حَسُنَ *biti dobro*), دُنْيَا *ovaj svijet*.

- 3) Imena koja se svršuju na ا (الْأَلْفُ الْمَسْدُودَةُ), ako ovaj nastavak ne pripada korjenu riječi, na pr. صَحْرَاءٌ *pustinja*, كِبْرِيَاءٌ *veličina*.

¹⁾ Kada se nekoj riječi doda ة da se označi ženski rod, onda suglasnik koji stoji pred ة dobije vokal (فَتْحَةٌ), na pr. عَرِيضٌ *širok*, عَرِيضَةٌ *široka*.

Nastavak ـا i ـى الْمَوْتَاتَات zovu se الْمَوْتَاتَات .

B) Imena ženskoga roda po značenju

($\text{الْمَوْتَاتَاتُ الْمَعْنَوِيَّة}$)¹⁾ jesu:

1) Opće ili vlastite imenice koje označuju žensko biće, na pr. مَاتِي mati, أَخْت sestra, مَرْجَمَة Merjema, عَرُوس mlada, زَيْنَب Zejneba.

2) Vlastita imena zemalja i gradova, na pr. مِصْر Egipat, دِمَشْق Damask, السَّام Sirija, الْجَزَائِر Alžir.

3) Neki dvostruki dijelovi ljudskog tijela, na pr. يَد ruka, رِجْل noga, عَيْن oko, أُذُن uho, كَتِف plećka²⁾.

4) Množina (plural — الْجَمْع), koja se ne svršuje na nastavak ـون , na pr. كُتُب knjige, أَحْرُف slova, طَلَبَة učenici, رِجَال ljudi³⁾.

5) Zbirne (kolektivne) imenice nerazumnih bića (إِسْمُ الْجَمْعِ), koje u jednini imaju značenje množine, na pr. إِبِل konji, خَيْل deve, عَنَم bravi⁴⁾.

Vježba 3

¹⁾ Imena, koja se navode pod slijedećih 5 tačaka smatraju se da su ženskoga roda po značenju ($\text{الْمَوْتَاتَاتُ الْمَعْنَوِيَّة}$), jer označuju ili ženska bića kao مَاتِي mati, أَخْت sestra ili predmete, koji se nazivaju općim imenicama ženskoga roda, na pr. مِصْر pokrajina (مَمْلَكَة) Egipat; دِمَشْق grad (مَدِينَة) Damask; يَد organ (جَارِحَة) ruka; كُتُب skupina (جَمَاعَة) knjiga; إِبِل skupina (جَمَاعَة) deva.

²⁾ Nazivi za pojedine dijelove ljudskog tijela obično su muškog roda, na pr. رَأْس glava, وَجْه lice, صَدْر prsa.

³⁾ Ako ovaka množina označuje muška lica, može biti i muškoga roda kao što su zadnja dva primjera.

⁴⁾ Jedninu od ovakih zbirnih imenica nadoknađujemo posve drugim izrazom. Tako se za jednog konja veli فَرَس , za jednu devu نَاقَة , a za jednu ovcu شَاة .

Zbirne imenice, kojima se na kraju dodaje ة da se izrazi jednina, muškoga su roda, a u jednini su ženskoga roda, na pr. سَبْر stabla, نَخْل stablo, نَخْلَة palma, نَخْلَة palma.

C) Imena, koja se u arapskom jeziku upotrebljuju kao imena ženskog roda, a ne spadaju ni u imena ženskog roda po obliku ni u ona po značenju. Ova imena Arapi nazivaju (الْمَوَدَّاتُ السَّمَاوِيَّةُ) t. j. imena ženskog roda prema upotrebi. To su ove riječi:

أَرْضٌ	zemlja	سَقَرٌ	pakao	سِنٌّ	zub	كَأْسٌ	čaša
أَفْعَى	zmija	دَارٌ	kuća	ضَبِيعٌ	hijena	نَارٌ	vatra
بُنْرٌ	bunar	ذَلْوٌ	kova	عَصَا	štap	نَعْلٌ	obuća
جَهَنَّمُ	pakao	رِيحٌ	vjetar	عُقَابٌ	orao	نَفْسٌ	duša
حَرْبٌ	rat	شَمْسٌ	sunce	فَأْسٌ	sjekira.		

Ima u arapskom jeziku imena koja mogu biti muškog i ženskog roda. Arapi ovaka imena nazivaju الْمُسْتَوْرَى. To su:

1) Zbirna imena (إِسْمُ الْجَمْعِ) životinja ili biljki, od kojih se pravi jednina dodavanjem na kraju ة, na pr. *golubovi* — *حَمَامَةٌ* — *golub*, *pčele* — *نَحْلٌ*, *pčela* — *نَحْلَةٌ*, *slama* — *تِنٌّ*, *slamka* — *تِنَةٌ*).

2) Imena slova, na pr. *alf*, *alf* — *أَلْفٌ*, *alf* — *أَلْفٌ* premda se većinom upotrebljuju kao imena ženskog roda.

3) Imenice:

إِصْبَعٌ	prst	سِلَاحٌ	oružje	فُلْكَ	lađa
بَطْنٌ	trbuh	سَمَاءٌ	nebo	قَوْمٌ	lūk
حَالٌ	stanje	سُوقٌ	čaršija	قَوْمٌ	ljudi, društvo, narod
خَمْرٌ	vino	رُحْنٌ	ručanice	لِسَانٌ	jezik
دِرْعٌ	oklop	طَرِيقٌ	put	لَيْلٌ	noć
رُوحٌ	duh	عَقْرَبٌ	štipavac	مِلْحٌ	so
سَبِيلٌ	put	فَرَسٌ	konj	مُوسَى	britva.
سِكِّينٌ	nož	فِرْدَوْسٌ	raj		

Vježba 4

1) Ovamo pripadaju i neka druga zbirna imena, na pr. *al-arab* — *أَلْعَرَبُ* — *Arapi*, *al-ħayl* — *الْحَيْلُ* — *konjanici* i t. d.

Broj imena

Arapska imena imaju tri broja: jedninu ili singular (الْمُفْرَدُ), dvojninu ili dual (الْتْنَيْنَةُ) i množinu ili plural (الْمَجْمُوعُ).

Svaku riječ najprije naučimo u jednini, od koje se onda pravi dvojina i množina, na pr. سَوْبَةٌ *soba; kuća*, أَبْيَضُ *bijel*, هِيَ *ona*, أَلْفٌ *hiljada*.

Ima imenica u arapskom jeziku, koje dolaze samo u singularu, na pr. مَرَّةٌ *more*, عَرَقٌ *znoj*, قَبُولٌ *istočnjak* (vjetar), دَبُورٌ *zapadnjak*.

Riječi مَرَّةٌ ili إِمْرُؤٌ *čovjek, muž*, مَرَأَةٌ ili إِمْرَأَةٌ *žena, supruga*, imaju dual, ali nemaju plurala. Mjesto plurala upotrebljuje se za prvu رِجَالٌ *ljudi*, a za drugu نِسَاءٌ ili نِسْوَةٌ *žene*.

Dvojina ili dual imena osim zamjenica (الْتْنَيْنَةُ) se tvori, ako se riječi u jednini doda u 1 padežu (nominativu) اِنَ, a u 2 padežu (genitivu) اِنِ i u 4 padežu (akuzativu) اِنِ, na pr. مُعَلِّمٌ *učitelj*, مُعَلِّمَانِ *dva učitelja*, مُعَلِّمَيْنِ *dvaju učitelja* ili dvojicu učitelja: صَغِيرَةٌ *malena*, صَغِيرَتَانِ ¹⁾ *dvije malene*, صَغِيرَتَيْنِ *dviju malenih* (gen.) ili *dvije malene* (akuzativ).

Riječi, koje se svršuju na اِ- ili اِ- pretvaraju u dvojnini taj svršetak u و, ako je on postao od و i ako je riječ od tri glasa, na pr. عَصَا (postalo od عَصَوٌ) *štap*, dual عَصَوَانِ. Ako je taj svršetak postao od glasa اِ ili je riječ od četiri ili više glasova, onda se svršetak pretvara u اِ, na pr. فَتَى (postalo od فَتَى) *mladić*, vitez, dual فَتَيَانِ, *teška žena*, dual حُبْلَيَانِ, *odabran*, dual مُصْطَفَيَانِ.

Imena koja imaju nastavak ženskoga roda اِ- pretvaraju glas و u و, na pr. صَحْرَاءٌ *pustinja*, dual صَحْرَاوَانِ, *crna*, dual

¹⁾ Kako se iz ovoga primjera vidi و, koje stoji na kraju imena u singularu, pretvara se u dugo ت kada se ime prenese u dvojinu.

سَوْدَاوَانِ. Ako je ـا od korjena riječi u dvojini se neće mijenjati, na pr. مَشَاءٌ koji mnogo ide, dual مَشَاءَانِ.

U riječima koje se svršuju na ـى , prije koga stoji vokal ـِ , izgovara se ـى u dvojini, na pr. العاصمى griješnik, dual العاصمَيْنِ; القاضي sudac, dual القاضِيَيْنِ.

Izuzetno imaju dvojину أَبُوَانِ otac — أَبُ roditelji, أَخُ brat, إِخْوَانِ vlasnik — ذُو (ذَوَانِ), žen. rod ذَاتُ (ذَوَاتَانِ), plural ذَوَاتُ.

Imenice حَمُّ punac, svekar, هَنْ stvar, فَمُ usta, يَدٌ ruka, دَمٌ krv mogu imati dvojину حَمَانِ, هَنَانِ, فَمَانِ, يَدَانِ i دَمَانِ, a može se reći: دَمَوَانِ i يَدَيَانِ, فَمَوَانِ, هَنَوَانِ, حَمَوَانِ.

Riječ كَعِي ima dual بِنْتَانِ, a كَعِيَاتُ.

Pet je imenica u arapskom jeziku, koje dolaze samo u dualu. To su: اِثْنَانِ dva, اِثْنَتَانِ ili اِثْنَتَانِ dvije, كِلَاهِمَا njih obojica, كِلْتَاهِمَا njih obadvije.

Vježba 5

مَنْوِزِينَا اِيَلِي پلُرَالِ (الْجَمْعُ)

مَنْوِزِينَا (الْجَمْعُ) se od jednine tvori na dva načina:

1) Pravična مَنْوِزِينَا (الْجَمْعُ السَّلَامِ) kada vokali i konsonanti singulara ostanu i u pluralu nepromijenjeni, na pr. مُسْلِمٌ musliman, pl. مُسْلِمُونَ, مَرْجَمٌ Merjema, pl. مَرْجَمَاتُ.

2) Npravična مَنْوِزِينَا (جَمْعُ التَّكْسِيرِ - الْجَمْعُ الْمَكْسَرُ) nastaje promjenom vokala i konsonanata kod singularnog oblika, na pr. كِتَابٌ knjiga, pl. كُتُبٌ, رَجُلٌ čovjek, pl. رِجَالٌ.

Pravična مَنْوِزِينَا se dijeli na pravičnu مَنْوِزِينَا muškoga roda (جَمْعُ الْمَذَكَّرِ السَّلَامِ) i pravičnu مَنْوِزِينَا ženskoga roda (جَمْعُ الْمَوْنَتِ السَّلَامِ).

Pravični plural muškoga roda (جَمْعُ الْمَذَكَّرِ السَّلَامِ) tvori se, ako se riječi u singularu doda nastavak ـونَ za nominativ ili

ـينَ za genitiv i akuzativ, na pr. مُؤْمِنٌ vjernik, pl. مُؤْمِنُونَ vjernici ili مُؤْمِنِينَ vjernika ili vjernike, سَارِقٌ kradljivac, pl. سَارِقُونَ kradljivci ili سَارِقِينَ kradljivaca ili kradljivce.

Rječi, koje se svršuju na ى, koje služi kao dugi vokal, gube u pravilnoj množini muškoga roda to ى i u izgovoru i u pisanju, ako je prije ى vokal ـ, na pr. الْقَاضِي sudac, pl. الْقَاضُونَ, السُّعَى suci, pl. السُّعَى, الْمُفْتِي muftija, pl. الْمُفْتُونَ, الْمُفْتِينَ. Ako je pak pred ى vokal ـ, onda se ى ispušta, a nastavak množine وِنَ i ـونَ čita se kao وِنَ i ـونَ, na pr. nom. مُصْطَفُونَ odabrani, u gen. i akuz. مُصْطَفِينَ odabranih ili odabrane.

Pravilni plural imaju vlastita imena živih razumnih bića, koja se u singularu ne svršuju na ة, na pr. مُحَمَّدٌ — مُحَمَّدُونَ. Isto tako ovu množinu mogu imati pridjevi muškoga roda, koji označuju svojstva razumnih bića, na pr. عَالِمٌ učen, pl. عَالِمُونَ.

Izuzetno imaju ovu množinu imenice: اَرْضٌ sin, pl. اَرْضُونَ zemlja, pl. اَرْضُونَ, اَهْلٌ porodica, stanovnici, pl. اَهْلُونَ عالمٌ svijet, pl. عالمُونَ, ذُوٌ vlasnik, pl. ذُؤُو (mjesto ذُؤُونَ), هُنَّ stvar, pl. هُنَّ, سنةٌ godina, pl. سنُونَ, مائةٌ stotina, pl. مِئُونَ.

Ovamo spada i riječ اَوْلَى (mjesto اَوْلُونَ) vlasnici, koja je plural od ذُو, dakle od sasvim drugog korjena. Dalje se smatraju kao pravilne množine desetice brojeva od 20—90 t. j. عِشْرُونَ dvadeset i t. d. i riječ عِلْيُونَ najviše visine.

Vježba 6

Pravilna množina ženskoga roda (الْمَجْمَعُ الْمَوْثُوثُ السَّلَامُ) tvori se da se od singulara ženskoga roda odbaci ة, ako ga ime ima, pa se doda nastavak u nom. ـَات, a u gen. i akuz. ـَاتٍ¹⁾, na pr.

¹⁾ Glas »t« u nastavku ـَاتٍ uvijek se piše kao ت (الْمَاءُ الْمَبْسُوطَةُ) dok kratko ة, koje dolazi kao oznaka ženskog roda (الْمَاءُ الْمَرْبُوطَةُ) dolazi još samo na kraju nepravilnih množina, na pr. طَلَبَةٌ daci; كَتَبَةٌ pisari; قَضَاءٌ (postalo od قَضِيَّة) suci, sing. قَاضٍ; هُدَاةٌ (postalo od هُدْيَةٌ) vodiči (sing. هَادٍ).

هِنْدُ *Hind*, pl. هِنْدَاتُ *Hinde*, هِنْدَاتِ *Hindi* ili *Hinde*, مُعَلِّمَةٌ *učiteljica*, مُعَلِّمَاتُ *učiteljice*, مُعَلِّمَاتِ *učiteljica* ili *učiteljice*.

Pravilnu množinu ženskoga roda imaju:

1) Vlastita imena ženskoga roda i imena koja se svršuju u singularu na ة, na pr. دَعْدَةٌ *Dad* (vlastito ime žene), pl. دَعْدَاتٌ¹⁾, شَجَرَةٌ *stablo*, pl. شَجَرَاتٌ, صَالِحَةٌ *dobra*, pl. صَالِحَاتٌ.

Izuzetak su od ovog pravila اِمْرَأَةٌ *žena*; شَاةٌ *ovca*; شِيَاهُ *ovca*; اَمَةٌ *robinja*; اِمَائِهِ *robinja*; اُمَمٌ *sljedbenici*; شَفَةٌ *usna*; شِفَاهُ *usna*; مِلَّةٌ *vjerovajne* i t. d.

2) Pridjevi koji označuju svojstva ženskih bića, na pr. حَامِلَةٌ *trudna žena*, pl. حَامِلَاتٌ, مُرَضِعَةٌ *dojilja*, pl. مُرَضِعَاتٌ, ثَيِّبَةٌ *udovica*, pl. ثَيِّبَاتٌ.

3) Imena ženskoga roda koja se svršuju na ا-، ako im sing. muškog roda nije na oblik أَفْعَلٌ, na pr. صَعْرَاءٌ *pustinja*, pl. صَعْرَاوَاتٌ.

4) Imena ženskoga roda, koja se svršuju na ي-، ako im singular nije na oblik فَعْلَانٌ, na pr. فُضْلِيٌّ *vrijedna*, pl. فُضْلِيَّاتٌ *vrijedne*.

5) Infinitiv proširenih vrsta glagola, na pr. تَعْرِيفٌ *definicija*; تَعْرِيفَاتٌ, إِحْسَانٌ *dobročinstvo*, إِحْسَانَاتٌ, مُحَاكِمَةٌ *parnica*, مُحَاكِمَاتٌ i t. d.

Kako se iz primjera pod br. 3 i 4 vidi imena, koja se svršuju u singularu na ا-، mijenjaju glas ء u pravilnom pluralu ženskoga roda و, na pr. صَعْرَاءٌ, pl. صَعْرَاوَاتٌ; سَيَاءٌ, pl. سَيَاوَاتٌ. Kod imena, koja se u singularu svršuju na ي-، glas ي se u pluralu izgovara, na pr. حُبْلِيٌّ *trudna žena*, pl. حُبْلِيَّاتٌ.

¹⁾ Imena ženskoga roda, u kojih je u singularu drugi suglasnik bez vokala, a imaju tri ili četiri suglasnika, od kojih je četvrti ة, dobiće u pravilnoj množini ženskoga roda na drugi suglasnik vokal, kakav je na prvom suglasniku ili ي-، na pr. دَعْدَةٌ pl. دَعْدَاتٌ; ظَلْمَةٌ *tmina*, pl. ظَلْمَاتٌ i ظَلْمَاتٌ.

Naročito treba zapamtiti pravil. plural ženskog roda kod ovih imenica: صَلَاةٌ ili صَلَاةٌ *molitva*, pl. صَلَوَاتٌ; فَتَاةٌ *djevojka*, pl. فَتَيَاتٌ; نَوَاةٌ *špica*, pl. نَوِيَّاتٌ; حَصَاةٌ *piljak*, pl. حَصِيَّاتٌ; سَنَةٌ *godina*, pl. سَنَاتٌ ili سَنَنَاتٌ ili سَنَمَاتٌ; مِائَةٌ *stotina*, pl. مِائَاتٌ; أُمٌّ *majka*, pl. أُمَّاتٌ ili سَنَنَاتٌ ili سَنَمَاتٌ; بِنَاتٌ *kći*, pl. بَنَاتٌ; أُخْتٌ *sestra*, pl. أَخَوَاتٌ; أُمَّاتٌ *amati*, pl. أُمَّاتٌ; ذَاتٌ *vlasnica*, pl. ذَوَاتٌ ili ذَوَاتٌ.

Neka imena muškoga roda imaju pravilni plural ženskog roda, na pr. حَيَوَانٌ *životinja*, pl. حَيَوَانَاتٌ; مَخْلُوقٌ *stvorenje*, pl. مَخْلُوقَاتٌ; حَمَامٌ *banja*, pl. حَمَامَاتٌ; رَجُلٌ *prorok*, pl. رَجُلَاتٌ; إِصْطَبِيلٌ *staja*, pl. إِصْطَبِيلَاتٌ.

Prema tome kod imena u pravilnom ili nepravilnom pluralu moramo naći oblik singulara pa onda odrediti njihov rod.

Vježba 7

Nepravilni plural (الْجَمْعُ الْمَكْسَرُ - جَمْعُ التَّكْسِيرِ)

Riječ u arapskom jeziku obično ima u korjenu samo tri suglasnika, na pr. دَرَسٌ *lekcija*, قَلَمٌ *pero*, كَتَبَ *Napisao je*, أَحَدٌ *jedan*.

Malo je riječi, koje imaju više od tri korjenita suglasnika, na pr. دَرَجٌ *valjati*, سَفَرَجَلٌ *tunja*.

Arapski gramatičari izražavaju oblike riječi pomoću suglasnika, koji se nalaze u skupini فِعْلٍ dodajući tim konsonantima razne vokale, na pr. riječ دَرَسٌ ima oblik فَعَلَ, قَلَمٌ je na oblik فَعَلَ, a كَتَبَ na oblik فَعَلَ.

Kako je dakle skupina فِعْلٍ mjerilo za oblike riječi, prvi korjeniti suglasnik svake riječi zove se فَاءُ الْفِعْلِ t. j. ف od skupine لَامُ الْفِعْلِ. Drugi korjeniti suglasnik se zove عَيْنُ الْفِعْلِ, a treći فَاءُ الْفِعْلِ (فَاءُ الْفِعْلِ) je u riječi كَتَبَ prvi korjeniti suglasnik ب (لَامُ الْفِعْلِ), t, a treći ت (عَيْنُ الْفِعْلِ) ك.

Dodavanjem drugih suglasnika skupini فِعْلٍ dobićemo proširene oblike, koji nastaju kad od korjena riječi tvorimo razne

oblike, na pr. od korjena **كَتَبَ** (فَعَلَ) dobijemo riječ **كَاتِبٌ** (فَاعِلٌ) pisar, ako umjetnemo između 1 i 2 korjenitog suglasnika ا. Od istog korjena je riječ **مَكْتُوبٌ** (مَفْعُولٌ) pismo, **مَكْتَبٌ** (مَفْعَلٌ) škola; kancelarija, **مَكْتَبَةٌ** (مَفْعَلَةٌ) knjižara i t. d.

Nepravilni plural ima uglavnom slijedeće oblike:

1) **فِعَالٌ**, na pr. **رَجُلٌ** čovjek, pl. **رِجَالٌ**, **رِيحٌ** vjetar, pl. **رِيَّاحٌ**, **قَصَنَةٌ** čanak, pl. **قِصَاعٌ**, **كَرِيمٌ** plemenit, pl. **كِرَامٌ**, **قُوتٌ** odjeća, pl. **قُيُوتٌ**.

2) **فُعُولٌ**, na pr. **قَلْبٌ** srce, pl. **قُلُوبٌ**, **حَدٌّ** granica, pl. **حُدُودٌ**, **بَيْتٌ** kuća, pl. **بُيُوتٌ**.

3) **أَفْعَالٌ**, na pr. **قَلَمٌ** pero, pl. **أَقْلَامٌ**, **جَدٌّ** djed, pl. **أَجْدَادٌ**, **إِبْنٌ** sin, pl. **أَبْنَاءٌ**, **إِسْمٌ** ime, pl. **أَسْمَاءٌ**, **يَوْمٌ** dan, pl. **أَيَّامٌ**, **أُستَا**, pl. **أَفْوَاهٌ**.

4) **فُعُلٌ**, na pr. **كِتَابٌ** knjiga, pl. **كُتُبٌ**, **سَفِينَةٌ** lađa, pl. **سُفُنٌ**, **پَرِيسْتُولِجِ** prijestolje, pl. **سُرُرٌ**.

5) **فِعْلٌ**, na pr. **قِطْعَةٌ** komad, pl. **قِطَعٌ**, **بَلَاغَةٌ** blagodat, pl. **بَلَاغٌ**.

6) **فُعْلَةٌ**, na pr. **قَاضٍ** sudac, pl. **قُضَاةٌ** (mjesto **قُضِيَّةٌ**), **رَايٌ** strijelac, pl. **رُمَاتٌ** (od **رُمِيَّةٌ**), **هَادٍ** vodič, pl. **هُدَاةٌ** (mjesto **هُدْيَةٌ**).

7) **فُعْلَةٌ**, na pr. **أَخٌ** brat, pl. **إِخْوَةٌ**, **مِلَادِيć** mladić, vitez, pl. **فَرِيسْتُولِجِ**.

8) **أَفْعُلٌ**, na pr. **رِجْلٌ** noga, pl. **أَرْجُلٌ**, **عَيْنٌ** oko, pl. **أَعْيُنٌ**.

9) **أَفْعِلَةٌ**, na pr. **إِمَامٌ** voda, pl. **أَئِمَّةٌ**, **سُتُوبٌ** stup, pl. **أَعْمِدَةٌ**.

10) **فَوَاعِلٌ**, na pr. **سَاحِلٌ** morska obala, pl. **سَوَاحِلٌ**, **كُنْجَانِكٌ** konjanik, pl. **فَوَاسِرٌ**.

11) **فِعْلَانٌ**, na pr. **غُلَامٌ** dječak, pl. **غِلْمَانٌ**, **أَخٌ** brat; prijatelj, pl. **صِبْيَانٌ**, **إِخْوَانٌ**, **صِبْيَانٌ** dijete, pl. **صِبْيَانٌ**.

12) **فُعْلَانٌ**, na pr. **بَدٌ** grad, zemlja, pl. **بُلْدَانٌ**, **كُنْجَانِكٌ** konjanik, pl. **تُجْمَانٌ**, **فُرْسَانٌ**, **تُجْمَانٌ** hrabar, pl. **تُجْمَانٌ**.

13) **فُعْلَاءٌ**, na pr. **وَزِيرٌ** ministar, pl. **وُزَرَاءٌ**, **وَلَدَارٌ** vladar, pl. **أَمْرَاءٌ**, **شُعْرَاءٌ** pjesnik, pl. **شُعْرَاءٌ**.

14) أَفْعَلَاءُ, na pr. حَبِيبٌ *miljenik*, pl. أَحِبَّاءُ (mjesto أَحِبِّيَاءُ),
 غَنِيٌّ *bogat*, pl. أَغْنِيَاءُ.

15) فَعَالِلٌ, na pr. إِصْبَعٌ *prst*, pl. أَصَابِعُ, فَنَطْرَةٌ *most*, pl. فَنَاطِرُ.

16) فَعَالِلٌ, na pr. سُلْطَانٌ *vladar*, pl. سَلَاطِينُ, سَكِينٌ *nož*, pl.
 مَسَاكِينُ *siromah*, pl. مَسَاكِينُ.

Vježba 8

Ime obično ima jedan pravilni ili nepravilni plural, ali ima slučajeva da neko ime ima pravilni i nepravilni ili dva i više nepravilna plurala¹⁾, na pr. عَالِمٌ *učen* ima pravilni plural عَالِمُونَ, a i nepravilni عُلَمَاءُ. Tako صَالِحَةٌ *dobra* ima plural صَالِحَاتٌ i صَوَاحِجُ, vuk, ذئبٌ i ذئَابٌ i دُؤْبَانٌ, grad, بَلَدٌ i بِلَادٌ i بُلْدَانٌ i t. d.

Od plurala treba razlikovati zbirne ili kolektivne imenice, koje se dijele na troje:

1) Zbirne ili kolektivne imenice (إِسْمُ الْجَمْعِ), koje nemaju jednine, nego u singularu imaju značenje plurala, na pr. شَعْبٌ *narod*, قَوْمٌ *narod*, پَلَمَةٌ *pleme*, قَبِيلَةٌ *pleme*, إِبِلٌ *deve*, غَنَمٌ *bravi*. Singular ovakih imenica nadoknađuje se riječima, koje su posve od drugog korjena, na pr. od شَعْبٌ ili قَبِيلَةٌ je singular رَجُلٌ *čovjek* ili إِمْرَأَةٌ *žena*, od إِبِلٌ *deve* singular je جَمَلٌ *muška deva* ili نَاقَةٌ *ženska deva*, a od غَنَمٌ *bravi* singular je شَاةٌ *brav*.

2) Kolektivne imenice koje znače množinu (إِسْمُ الْإِنْسِ الْجَمْعِيِّ) ili (شِبْهُ الْجَمْعِ), a kad se doda nastavak ة, ili يٰ dobije se singular, na pr. ثِفَاحٌ *jabuke*, — ثِفَاحَةٌ *jabuka*, تَمْرٌ *datule* — تَمْرَةٌ *datula*, عَرَبٌ *Arapi* — عَرَبِيٌّ *Arap*, يَهُودٌ *Židovi* — يَهُودِيٌّ *Židov*, جُنْدٌ *vojska* — جُنْدِيٌّ *vojnik*.

¹⁾ Neke imenice imaju više plurala u raznim značenjima, na pr. بَيْتٌ *kuća*; *stih*, ima plural بُيُوتٌ *kuće* ili آيَاتٌ *stihovi*; عَبْدٌ *rob*, plural عِبَادٌ *Božji robovi*, عَبْدٌ *ljudski* ili Božiji robovi; أَخٌ *brat*; prijatelj, pl. إِخْوَةٌ *braća*, a إِخْوَانٌ *prijatelji*.

3) Kolektivne imenice koje za najmanju i za najveću količinu imaju isti oblik (إِسْمُ الْجِنْسِ الْإِفْرَادِيُّ), na pr. مَلِيحَةٌ *mlijeko*; مَعْدٌ *med*.

Vježba 9

Deklinacija (تَصْرِيفُ الْأَسْمَاءِ)

Imena mogu biti promjenljiva (الْمُعْرَبُ) i nepromjenljiva (الْمَبْنِيُّ).

Promjenljive su na pr. imenice i pridjevi, a nepromjenljive neke zamjenice, na pr. مِنْ *ko*.

U arapskom jeziku imaju samo tri padeža i to: nominativ (الرَّفْعُ), genitiv (الْمَبْرُ) i akuzativ (النَّصْبُ).

Dativu, instrumentalu i lokativu srpskohrvatskoga jezika odgovara arapski genitiv ili akuzativ. Vokativ srpskohrvatskoga jezika izražuje se arapskim nominativom ili akuzativom.

Promjenljiva imena mogu biti takva koja imaju potpunu deklinaciju (الْمُنْصَرِفُ) i koja se ne mogu potpuno deklinirati (غَيْرُ الْمُنْصَرِفِ).

1) Potpuna deklinacija (الْمُنْصَرِفُ)

Imena, koja idu po potpunoj deklinaciji (الْمُنْصَرِفُ), imaju u singularu i u nepravilnom pluralu nastavke:

za nominativ	(الرَّفْعُ)	ـُ
za genitiv	(الْمَبْرُ)	ـِ
za akuzativ	(النَّصْبُ) ¹⁾	ـَ

Primjeri:

Nom.	رَجُلٌ čovjek	بَاشَا جَنَّةٌ bašča	حَسَنٌ lijep	رِجَالٌ ljudi
Gen.	رَجُلٍ čovjeka	جَنَّةٍ bašče	حَسَنِ lijepa	رِجَالٍ ljudi
Akuz.	رَجُلًا čovjeka	جَنَّةً bašču	حَسَنًا lijepa	رِجَالًا ljude.

¹⁾ Ime u nominativu zove se اَلْمَرْفُوعُ, u genetivu اَلْمَجْرُورُ; a u akuzativu اَلْمَنْصُوبُ.

Ako ime dobije na početku određeni član **أَنَّ**, izgubiće na kraju dvostruki vokal (nunaciju **الْتَّنُونُ**). Dakle:

Nominativ	الرَّجُلُ čovjek (poznati)	الْبَيْتَةُ bašča (poznata)
	الْحَسَنُ lijepi	الرِّجَالُ ljudi (poznati)
Genitiv	الرَّجُلِ čovjeka (poznatog)	الْبَيْتَةِ bašče (poznate)
	الْحَسَنِ lijepoga	الرِّجَالِ ljudi (poznatih)
Akuzativ	الرَّجُلَ čovjeka (poznatog)	الْبَيْتَةَ bašču (poznatu)
	الْحَسَنَ lijepoga	الرِّجَالَ ljude (poznate).

Imena u dualu imaju nastavak za nominativ **ـَانِ**, a za genitiv i akuzativ **ـَيْنِ**, na pr. **يَدَانِ** *dvije ruke*, **يَدَيْنِ** *dviju ruku* (genitiv) ili *dvije ruke*. (akuzativ).

Pravilni plural muškoga roda ima nastavak za nominativ **ـُونَ**, a za genitiv i akuzativ **ـِينَ**, na pr. **مُسْلِمُونَ** *vjernici*, **مُسْلِمِينَ** *vjernika* (genitiv) ili *vjernike* (akuzativ).

Pravilni plural ženskoga roda ima nastavak za nominativ **ـَاتُ**, a za genitiv i akuzativ **ـَاتِ**, na pr. **طَالِبَاتُ** *učenice*, **طَالِبَاتِ** *učenica* (genitiv) ili *učenice* (akuzativ).

Vježba 10

2) Nepotpuna deklinacija (غَيْرُ الْمُنْصَرَفِ)

Neka promjenljiva imena ne mogu primiti vokala **ـِ** (كُسْرَةٌ) niti nunacije (الْتَّنُونُ). Arapski se nazivaju **غَيْرُ الْمُنْصَرَفِ**. Ovaka imena imaju u singularu i nepravilnom pluralu za nominativ nastavak **ـُ**, a za genitiv i akuzativ **ـَ**, na pr.

Nominativ	عُثْمَانُ Osman	مَكَّةُ Mekka
Gen. i akuz.	عُثْمَانَ Osmana	مَكَّةَ Mekke ili Mekku.

Dual i pravilni plural ženskoga roda ovakih imena mijenja se kao i u potpunoj deklinaciji, na pr. **فَاطِمَاتُ**, **فَاطِمَتَيْنِ**, **فَاطِمَتَانِ**, **فَاطِمَاتِ**.

Po nepotpunoj deklinaciji idu mnoga vlastita imena, neki pridjevi i neke nepravilne množine.

Ako ime, koje ide po nepotpunoj deklinaciji, dobije određeni član **أَلْ** ili je vezano (**الْمُضَافُ**) sa riječju koja stoji u genitivu, tada će se to ime deklinirati po potpunoj deklinaciji, na pr.

Nominativ **خَضْرَاءُ** zelena **فَوَائِدُ** koristi
Gen. i akuz. **خَضْرَاءَ** zelene ili zelenu **فَوَائِدَ** koristi ili koristi
glasiće sa određenim članom:

Nom.	الْخَضْرَاءُ zelena	فَوَائِدُ الْعِلْمِ koristi nauke
Gen.	الْخَضْرَاءَ zelenê	فَوَائِدِ الْعِلْمِ koristi nauke
Akuz.	الْخَضْرَاءَ zelenū	فَوَائِدِ الْعِلْمِ koristi nauke.

Vježba 11

O padežima

Nominativ (الْمَرْفُوعُ)

Imena najprije naučimo u nominativu, na pr. **حَبْرَةٌ tinta**, **أَسَدٌ lav**, **أَسُودٌ lavovi**, **عَلِيٌّ grub** i t. d.

U nominativu stoji subjekat imenske i glagolske rečenice i predikat imenske rečenice, na pr. **الشَّمْسُ طَالَعَتُ Sunce je izašlo**, **جَلَسَ زَيْدٌ Sjede Zejd**.

Genitiv (الْمَنْعُورُ)

Ime stoji u genitivu:

1) Kada je iza prijedloga, na pr. **فِي الدَّارِ u kući**, **عَلَى جَبَلٍ na brdu**, **بِاللَّهِ Tako mi Boga!**

2) Kada ime stoji iza drugog imena, s kojim je skopčano u užoj vezi, na pr. **دَارُ مُحَمَّدٍ Muhammedova kuća** (zapravo: kuća Muhammeda), **مَحَبَّةُ الْأُمِّ majčina ljubav** (zapravo: ljubav majke) i t. d.

Kako se iz primjera vidi u ovom slučaju uvijek dolaze dva imena zajedno. Prvo ime, koje zahtijeva da drugo dođe u genitivu, zove se **الْمُضَافُ** (spojeno), a drugo, koje stoji u genitivu, **الْمُضَافُ إِلَيْهِ** (ime, s kojim je drugo spojeno). Odnosaj između ovaka dva imena zove se **الِإِضَافَةُ** (genitivna veza).

Ime, koje zahtijeva genitiv ne može imati nunacije niti određenog člana, na pr. **أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ كِتَابُ اللَّهِ** *Božja knjiga*, **رَحْمَتُكَ** *tvoja milost*.

Ako je **الْمُضَافُ** u dvojini, gubi u svim padežima od dualnog nastavka **انِ** ili **ينِ** zadnji suglasnik **نِ**, na pr.

Nomin. **يَدَا الرَّجُلِ** čovječije dvije ruke (mjesto **يَدَانِ الرَّجُلِ**)
Gen. i ak. **يَدَيْ الرَّجُلِ** čovječije dvije ruke (mjesto **يَدَيْنِ الرَّجُلِ**)¹⁾.

Isto tako otpada u svim padežima suglasnik **نِ** od nastavka **ونِ** ili **ينِ**, kada je **الْمُضَافُ** ime u pravilnoj množini muškog roda, na pr.

Nom. **مُعَلِّمُونَ صِبْيَانٍ** učitelji djece (mjesto **مُعَلِّمُونَ صِبْيَانَ**).
Gen. i akuz. **مُعَلِّمِي صِبْيَانٍ** učitelja djece ili učitelje djece (mjesto **مُعَلِّمِينَ صِبْيَانَ**).

Između dva imena, koja stoje u genitivnoj vezi, ne može stajati nikakva druga riječ. Prema tome ako **الْمُضَافُ** dobije pridjev kao svoj atribut, mora taj atribut stajati iza genitiva, na pr. **وَلَدُ الْأُمِّ الصَّالِحِ** *dobro majčino dijete*.

Vježba 12

Ovdje treba naročito istaknuti slijedeće imenice:

أَبٌ otac (skraćeno od **أَبُو**)

أَخٌ brat (skraćeno od **أَخُو**)

صَمٌّ punac; svekar (skraćeno od **صَمَّو**)

¹⁾ Glas **ي** dobiće vokal **ـِ**, kada u genitivnoj vezi otpadne **نِ**.

فَمُ usta (skraćeno od فَوْهٌ)

هَنْهُ stvar; nešto (skraćeno od هَنْوٌ)

ذُو vlasnik (skraćeno od ذَوَىٌ).

Kada spomenute imenice stoje u genitivnoj vezi kao الْمَصَافُ dobiju duži oblik, na pr.

Nominativ	Genitiv	Akuzativ
أَبُو	أَبِي	أَبَا
أَخُو	أَخِي	أَخَا
هَمُّو	هَمِّي	هَمَّاهَا
فُو	فِي	فَا
هَنْوُ	هَنِي	هَنَا
ذُو	ذِي	ذَا

Riječ ذُو vlasnik (dvojina muškog roda ذَوَا; pl. muškog roda ذَوُو ili ذَوُو أوُو, ženski rod ذَاتُ ili ذَوَاتُ, pl. ذَوَاتُ ili ذَوَاتُ) upotrebljuje se uvijek kao الْمَصَافُ pa se sa svojim genitivom prevodi kao pridjev, na pr. ذُو مَالٍ bogat, ذَاتُ مَالٍ bogata, ذُو الْعِلْمِ učen, ذَوُو الْعِلْمِ ili ذَوُو الْعِلْمِ učeni.

Isto tako imenice صَاحِبٌ vlasnik, أَبٌ otac, أُمٌ majka, ابْنٌ sin, ابْنَةٌ kći kada su الْمَصَافُ često se prevode sa svojim genitivom kao jedna riječ, na pr. صَاحِبُ الدَّارِ domaćin, أَبُو جَهْلٍ neznanica, ابْنُ السَّبِيلِ putnik, أُمُّ الْقُرَى Mekka, بِنْتُ الْكَرْمِ vino (كَرْمٌ loza).

Vježba 13

اَلْمَنْصُوبُ (Akuzativ)

Imena u akuzativu obično dolaze uz glagole kao objekat, oznaka mjesta, oznaka vremena i oznaka stanja, na pr. كَتَبَ مَكْتُوبًا Napisao je pismo, دَخَلْتُ بَيْتًا Unišao sam u sobu, عَمِلَ يَوْمَيْنِ Radio je dva dana, جَاءَ مَاشِيًا Došao je pješice.

Naročito treba zapamtiti da subjekat imenske rečenice (الْمُبْتَدَأُ) stoji u akuzativu, ako pred subjektom stoji čestica *إِنَّ* ili *أَنَّ* zaista, na pr. *إِنَّ الْعِلْمَ نَافِعٌ* Zaista je nauka korisna.

Subjekt imenske rečenice stoji u nominativu, a predikat u akuzativu iza niječnih čestica *مَا* i *لَا* nije, na pr. *مَا رَجُلٌ طَالِبًا* Zejd nije učenik, *لَا رَجُلٌ سَالِمًا* Čovjek nije zdrav.

Vježba 14

Vokativ (الْمُبَادَى)

Rečeno je da se dozivanje (vokativ) izražuje u nominativu ili akuzativu. Vokativ se tvori da se pred riječ kojom se doziva stavi vokativna čestica *يَا* o, koja se zove *حَرْفُ الْمُبَادَى*. Riječ, koja stoji iza vokativne čestice ne smije imati nunacije, na pr. *يَا رَجُلُ* Čovječe! *يَا مُحَمَّدُ* Muhammede!

Iza vokativne čestice stoji ime u nominativu, ako je jedna riječ, a u akuzativu, ako je *الْمُضَافُ*, na pr. *يَا زَيْدُ* Zejde! *يَا أُمَّ* Majko! *يَا عَبْدَ اللَّهِ* Božji robe!

Ako riječ, koja je vokativ, ima određeni član *الْ*, staviće se bez obzira u kome je ona broju između čestice *يَا* i vokativa riječ *أَيُّهَا*, ako je vokativ muškoga roda, a riječ *أَيْتُهَا*, ako je vokativ ženskoga roda¹⁾, na pr. *يَا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ* Čovječe! *يَا أَيُّهَا النَّفْسُ* Dušo! *يَا أَيُّهَا الْعُلَمَاءُ* Učenjacil

Vježba 15

Deminutiv (إِسْمُ التَّصْغِيرِ — الْإِسْمُ الْمُصَغَّرُ)

Svako ime označuje predmet ili svojstvo u potpunoj mjeri, na pr. *رَجُلٌ* čovjek, *عُصْفُورٌ* vrabac i t. d. Ovako ime dok je u svome prvotnom obliku zove se *الْإِسْمُ الْمَكْبَرُ*.

¹⁾ Izuzetak od ovoga pravila su vokativi *يَا اللَّهُ* Bože! i *اللَّهُمَّ* O moj Bože!

Nekad se međutim hoće da označi predmet ili svojstvo u manjoj mjeri. Ovaka se imenica zove deminutiv **إِسْمُ التَّصْنِيفِ** (إِلَّا اسْمُ الْمُصَغَّرِ).

Oblici koji pokazuju umanjeni predmet ili svojstvo jesu:

فَعِيلٌ za imena, koja imaju samo tri slova, a

فُعَيْلٌ ili **فُعَيْيلٌ** za imena od četiri ili više slova, na pr.

رَجُلٌ	čovjek	—	رُجَيْلٌ	čovječuljak
جَبَلٌ	brdo	—	جَبَيْلٌ	brdašce
الْحَسَنُ	Hasan	—	الْحُسَيْنُ	Husejn
عَقْرَبٌ	štipavac	—	عُقْرِبٌ	štipavčić
كَاتِبٌ	pisar	—	كُوَيْتِبٌ	pisarić
خَالِدٌ	Halid	—	خُوَيْلِدٌ	Halidčić
كِتَابٌ	knjiga	—	كُتَيْبٌ	knjižica
جَمِيلٌ	lijep	—	جُمَيْلٌ	ljepušast
عَصْفُورٌ	vrabac	—	عُصْفِيرٌ	vrapčić.

Deminutiv se pravi samo od jednine, a rijetko kada od nepravilne množine, na pr. **صَاحِبٌ**, pl. **أَصْحَابٌ**, *drug*, demin. **أَصِحَابٌ**.

Imena ženskoga roda po značenju (**الْمَوْتَأَلَمَعْنَوِيُّ**) i po upotrebi (**الْمَوْتَأَلَسَّاعِي**) u deminutivu dobivaju na kraju **ة**, ako su od tri suglasnika, na pr. **أُمٌ** *majka*, demin. **أُمَيْتَةٌ** *majčica*, **شَمْسٌ** *sunce*, demin. **شَمَيْسَةٌ** *sunašce*, **دَارٌ** *kuća*, demin. **دَوَيْرَةٌ** *kućica*, ali **نَجْوَةٌ** *stara žena*, deminutiv **نَجْوَيْتٌ** *starica*.

Naročito treba zapamtiti deminutive ovih imenica:

أَبٌ	otac	—	أَبِيٌّ	tatica	—	أَخٌ	brat	—	أَخِيٌّ	braco
إِبْنٌ	sin	—	إِبْنِيٌّ	sinčić	—	أَخْتٌ	sestra	—	أَخِيَّتٌ	sestrica
إِنْتَةٌ	kći	—	بِنْتَةٌ	kćerka	—	شَيْءٌ	stvar	—	شَيْئَةٌ	stvarčica.

Pridjev (الصِّفَةُ الْمَشْبَهَةُ)

Pridjevi su riječi koje pokazuju neko stalno svojstvo osobe ili stvari, na pr. صَنِيرٌ *malen*, عَذْبٌ *pitak*. Pridjev se kao i svako drugo ime mijenja po rodu, broju i padežu, a može biti određen sa اَلْ i neodređen.

Pridjevi se dijele na dvoje:

1) Pridjevi koji označuju kakvu boju ili osebine ljudskoga tijela. Svi ovi pridjevi dolaze na oblik أَفْعَلٌ u singularu muškog roda, na oblik فَعْلَاءَ u singularu ženskog roda, أَفْعَلَانِ u dualu muškog roda, فَعْلَاوَانِ u dualu ženskog roda, فُعُلٌ u pluralu za oba roda, na pr.

Sing. m. r. اَسْوَدٌ crn ž. r. سَوْدَاءٌ crna

Dual m. r. اَسْوَدَانِ dva crna ž. r. سَوْدَاوَانِ dvije crne

Plur. m. r. سُودٌ crni ž. r. سُودٌ crne.

Isti bi pridjev u određenom obliku glasio:

Sing. m. r. اَلْاَسْوَدُ crni ž. r. اَلْسَوْدَاءُ crnâ

Dual m. r. اَلْاَسْوَدَانِ dva crnâ ž. r. اَلْسَوْدَاوَانِ dvije crnê

Plur. m. r. اَلْسُوْدُ crni ž. r. اَلْسُوْدُ crnê.

Deklinacija ovih pridjeva

Ovi se pridjevi u singularu i pluralu muškog i ženskog roda mijenjaju po padežima ovako:

a) Neodređeni pridjev:

	Sing. m. r.:	Sing. ž. r.:	Pl. m. i ž. r.:
Nom.	اَسْوَدٌ crn	سَوْدَاءٌ crna	سُوْدٌ crni, crne
Gen.	اَسْوَدٍ ¹⁾ crna	سَوْدَاءٍ crne	سُوْدٍ crnih
Akuz.	اَسْوَدًا crna	سَوْدَاءً crnu	سُوْدًا crne.

¹⁾ Pridjev na oblik أَفْعَلٌ za muški rod, فَعْلَاءَ za ženski rod mijenja se po nepotpunoj deklinaciji.

b) Određeni pridjev:

	Sing. m. r.	Sing. ž. r.	Pl. m. i ž. r.
Nom.	الْأَسْوَدُ crni	السَّوْدَاءُ crnā	السُّودُ crni, crne
Gen.	الْأَسْوَدِ crnoga	السَّوْدَاءِ crnē	السُّودِ crnih
Akuz.	الْأَسْوَدَ crnoga	السَّوْدَاءَ crnū	السُّودَ crne.

Dual ovih pridjeva mijenja se po padežima kao i dual ostalih imena, na pr. اَسْوَدَانِ *dva crna* (nom.), اَسْوَدَيْنِ *dva ju crnih* ili *dvojicu crnih* (gen. i akuz.).

Ovako se na primjer mijenjaju pridjevi:

Sing. m. r.:	Sing. ž. r.:	Pl. oba roda:
أَحْمَرُ crven	أَحْمَرَاءُ crvena	أَحْمَرٌ crveni, crvene
أَبْيَضُ bijel	بَيْضَاءُ bijela	بَيْضٌ (mjesto بَيْضٌ) bijeli, bijele
أَحْوَرُ velikih i lijepih očiju	أَحْوَرَاءُ ženska velikih i lijepih očiju	أَحْوَرٌ velikih i lijepih očiju
أَعْوَدُ slijep u jedno oko	أَعْوَرَاءُ slijepa u jedno oko	أَعْوَرٌ slijepi ili slijepe u jedno oko
أَعْرَجُ hrom	أَعْرَجَاءُ hroma	أَعْرَجٌ hromi ili hrome
أَعْمَى slijep	أَعْمِيَاءُ slijepa	أَعْمَى slijepi ili slijepe

Vježba 17

2) Pridjevi, koji ne označuju kakvu boju ili osebine ljudskog tijela, dolaze na ove oblike:

1 Oblik	فَعْلٌ, na pr.	شَيْخٌ star	عَذْبٌ pitak
2	„ فِعْلٌ „ „	رِخْوٌ mekan	مِنْحٌ slan خَلْوٌ prazan
3	„ فُعْلٌ „ „	صَلْبٌ krut	عَمْرٌ neiskusan
4	„ قَعْلٌ „ „	حَسَنٌ lijep	بَطَلٌ hrabar
5	„ فَعِيلٌ „ „	حَزِنٌ zabrinut	فَطِنٌ oštroman
6	„ فُعْلٌ „ „	جُنُبٌ nečist	فُرْجٌ brbljavac
7	„ فَاعِلٌ „ „	نَاعِمٌ mekan, nježan	بَارِدٌ hladan
8	„ فَعِيلٌ „ „	كَرِيمٌ plemenit	قَصِيرٌ kratak

9	Oblik	فَعَالٌ	, na pr.	جَبَانٌ	strašljiv	سَجَاعٌ	srčan
10	»	فُعَالٌ	» »	سَجَاعٌ	srčan	كَبَارٌ	velik
11	»	فَيَعِلٌ	» »	جَيِّدٌ	dobar	مَيِّتٌ	mrtav
12	»	فُعْلَانٌ	» »	عُرْيَانٌ	go	غُفْلَانٌ	nemaran
13	»	فَعْلَانٌ	» »	غَضَبَانٌ	srdit	عَطْشَانٌ	žedan.

Svi pridjevi, koji dolaze na oblike nabrojane pod 1—12, postaju ženskoga roda, ako im se na kraju doda ة, a dekliniraju se u singularu, dualu i pluralu kao i imenice potpune deklinacije, na pr. *يَدٌ نَاعِمَةٌ* nježna ruka, *مِنَ الْغَلَامِيْنَ الْفَطِيْتِيْنَ* od dva oštroumna dječaka, *الرِّجَالُ الْكِرَامُ* plemenite ljude i t. d.

Pridjevi pod br. 13, koji u singularu muškoga roda imaju oblik فَعْلَانٌ, dekliniraju se u singularu muškoga roda po nepotpunoj, a u dualu i pluralu po potpunoj deklinaciji. Ženski rod ovih pridjeva se svršuje na ي- i ostaje u svim padežima bez promjene. Plural za oba roda dolazi na oblik فِعَالٌ, na pr.

	Singular:	Dual:	Plural:
M. r.	عَطْشَانٌ žedan	عَطْشَانَانِ dva žedna	عِطَاشٌ žedni
	رِيَّانٌ napojen	رِيَّانَانِ dva napojena	رِيَّوَاءٌ napojeni
Ž. r.	عَطَشَى žedna	عَطَشِيَّانِ dvije žedne	عِطَاشٌ žedne
	رِيَّاءٌ napojena	رِيَّيَّانِ dvije napojene	رِيَّوَاءٌ napojene.

Pridjevi svih nabrojanih vrsta postaju određeni, ako na početku dobiju određeni član اَلْ, a inače su neodređeni, na pr. *شَيْخٌ* star, *الشَّيْخُ* stari, *أَحْمَرٌ* crven, *الْأَحْمَرُ* crveni i t. d.

Vježba 18

Slaganje pridjeva i imenice

Kako imenica (nomen) znači predmet, a pridjev (adjektiv) neko svojstvo, pridjev stoji uz imenicu, kojoj služi kao oznaka, na pr. *رَجُلٌ عَالِمٌ* učen čovjek, *الْأُمُّ رَحِيمَةٌ* Majka je milostiva.

Pridjev može biti oznaka (atribut — الصِّفَةُ - اَلتَّعْتُ), a može biti predikat (اَلخَبْرُ). U gornja dva primjera je riječ عالمٌ učen atribut, a رَحِيمَةٌ milostiva predikat.

Pridjev kao atribut ili predikat stoji uvijek iza imenice, na koju se odnosi, kako se to vidi iz gornja dva primjera.

Ako je imenica određena i pridjev je kao atribut određen t. j. ima određeni član اَلْ, a inače je neodređen, na pr. اَلْأَبُ الصَّالِحُ *dobri otac*, بِنْتُ صَغِيرَةٌ *malena kći*.

Pridjev kao predikat ne smije biti određen, na pr. اَلْأَبُ صَالِحٌ *otac je dobar*, اَلْبِنْتُ صَغِيرَةٌ *kćerka je malena*.

Pridjev kao atribut i kao predikat slaže se sa svojom imenicom u rodu, broju i padežu, ako je imenica u singularu, dualu ili u pravilnom pluralu muškog roda, na pr. وَكَلْدٌ صَالِحٌ *dobro dijete*, اَلْوَلَدُ الصَّالِحُ *dobro dijete*, اَلْأَمْرَأَةُ الصَّالِحَةُ *dobra žena*, اَلْأَمْرَأَتَانِ الصَّالِحَتَانِ *Dvije su žene dobre*, فِي اَلْيَدَيْنِ اَلنَّظِيفَتَيْنِ *u dvije čiste ruke*, اَلْمُسْلِمُونَ صَالِحُونَ *Muslimani su dobri*.

Pridjev kao predikat ne slaže se u padežu sa subjektom imenske rečenice pred kojom stoje اِنَّ, مَا, لَآ, اِنَّ i još neke slične čestice, na pr. اِنَّ اَلْمُسْلِمِينَ صَالِحِينَ *Zaista su muslimani dobri*; مَا اَلنَّفِيسَةُ جَائِزَةٌ *Ogovaranje nije dozvoljeno*.

Ako je pak imenica u pravilnom pluralu ženskog roda ili nepravilnoj množini, pridjev kao atribut ili predikat može se slagati sa svojom imenicom u rodu i broju, a može stajati u jednini ženskoga roda, na pr. اَلْمُسْلِمَاتُ صَالِحَاتٌ (صَالِحَةٌ) *Muslimanke su dobre*, اَلرِّجَالُ صَالِحُونَ (صَالِحَةٌ) *Ljudi su dobri*, اَلدُّورُ اَلْوَاسِعَةُ (اَلْوَاسِعَاتُ) *prostrane kuće*, مِنْ اَلْبِلَادِ اَلْبَعِيدَةِ (اَلْبَعِيدَاتُ) *iz dalekih krajeva*, اَلرِّجَالُ اَلْكِبَارُ (اَلْكَبِيرَةُ) *veliki ljudi*.

Poredba ili komparacija pridjeva

Kao i u srpskohrvatskom jeziku i arapski pridjevi imaju tri stepena:

1) Prvi stepen ili pozitiv (الصِّفَةُ), kad pridjev pokazuje svojstvo nekog predmeta bez obzira na druge predmete ili kad pokazuje da neki predmet ima neko svojstvo u istoj mjeri kao i drugi koji predmet, na pr. *الْكِتَابُ حَسَنٌ* *Knjiga je lijepa*, *الْأَخْتُ رَحِيمَةٌ كَالْأُمِّ* *Sestra je milostiva kao majka*.

2) Drugi stepen ili komparativ (إِسْمُ التَّفْضِيلِ) tvori se od pozitivna kada se dva predmeta porede pa se ističe da nekom predmetu pripada neko svojstvo u većoj mjeri nego drugome, na pr. *مُحَمَّدٌ أَكْبَرُ مِنْ عَلِيٍّ* *Muhammed je veći (stariji) od Alije*.

Komparativ se od pozitivna tvori tako da se pozitiv pridjeva stavi u oblik أَفْعَلُ (bez određenog člana) bez obzira na rod i broj, a onda se dodaje na slijedeću riječ prijedlog *مِنْ* *od, nego*, na pr. od pridjeva *صَعْبٌ* *težak* komparativ glasi *أَصْعَبُ مِنْ* *teži od*, od *كَبِيرٌ* *velik* *أَكْبَرُ مِنْ* *veći od* i t. d. *أَنْتَ أَكْبَرُ مِنْ زَيْدٍ* *Ti si veći od Zejda*, *فَاطِمَةُ أَصْلَحُ مِنْ زَيْنَبَ* *Fatima je bolja od Zejnebe*, *مُحَمَّدٌ وَزَيْنَبُ أَحْسَنُ مِنْكَ* *Muhammed i Zejneba su ljepši od tebe*, *أَنْتُمْ أَعْلَمُ مِنَّا* *Vi ste učeniji od nas*.

3) Treći stepen ili superlativ (إِسْمُ التَّفْضِيلِ) tvori se također od pozitivna kada se porede tri ili više predmeta pa se ističe da jedan ima neko svojstvo u najvećoj mjeri.

Pozitiv se pridjeva u superlativu pretvori u ove oblike:

	Muški rod:	Ženski rod:
Singular	أَفْعَلُ	فُعْلَى
Dual	أَفْعَلَانِ	فُعْلَيَانِ
Plural	أَفْعَالُونَ (أَفْعَالِ)	فُعْلَيَاتُ (فُعَلِ)

Pridjev u superlativu mora imati određeni član **أَلْ** ili je مُضَافٌ određenoj imenici ili ličnoj zamjenici u pluralu.

a) Superlativ sa izvjesnim članom **أَلْ** :

Muški rod:

Singular	الرَّجُلُ الْأَفْضَلُ	najvredniji čovjek
Dual	الرَّجُلَانِ الْأَفْضَلَانِ	dvojica najvrednijih ljudi
Plural	الرِّجَالِ الْأَفْضَلُونَ	najvredniji ljudi.

Ženski rod:

Singular	الْامْرَأَةُ الْأَفْضَلَى	najvrednija žena
Dual	الْامْرَأَتَانِ الْأَفْضَلِيَانِ	dvije najvrednije žene
Plural	النِّسَاءِ الْأَفْضَلِيَاتُ	najvrednije žene.

b) Superlativ kao: الْمُضَافُ

Muški rod:

Singular	أَفْضَلُ الرِّجَالِ	najvredniji čovjek
Dual	أَفْضَلَا (أَفْضَلُ) الرِّجَالِ	dva najvrednija čovjeka
Plural	أَفْضَلُو (أَفْضَلُ) الرِّجَالِ	najvredniji ljudi.

Ženski rod:

Singular	فُضِّلَى (أَفْضَلُ) النِّسَاءِ	najvrednija žena
Dual	فُضِّلِيَا (أَفْضَلُ) النِّسَاءِ	dvije najvrednije žene
Plural	فُضِّلِيَاتُ (أَفْضَلُ) النِّسَاءِ	najvrednije žene.

Mjesto pravilne množine muškoga roda na oblik أَفْعَلُونَ u superlativu može biti i nepravilna množina na oblik أَفَاعِلُ, na pr. أَكْبَارِ النَّاسِ *velikani svijeta*, أَصَاغِرِكُمْ *vaši najmlađi* i t. d.

Superlativ pridjeva koji ima određeni član bio atribut ili predikat mora se kao i pozitiv pridjeva slagati sa imenicom kojoj pripada u rodu, broju i padežu, a superlativ koji je مُضَافٌ može se slagati sa svojom imenicom, a može i uvijek stajati u jednini muškoga roda.

Komparativ i superlativ pridjeva, koji pokazuju boje ili osebine ljudskoga tijela kao i od glagolskih pridjeva aktivnog (إِسْمُ الْفَاعِلِ) i pasivnog (إِسْمُ الْمَفْعُولِ) proširenih glagolskih oblika, tvore se na drugi način. Drugi i treći stepen od takovih pridjeva tvori se, da se pridjev odnosno particip aktivni ili pasivni pretvori u neodređenu imenicu ili u infinitiv (الْمَصْدَرُ) u akuzativu pa se pred njega stavi riječ: أَكْبَرُ *veći*, أَكْبَرُ *veći*, أَقَلُّ *manji*, أَشَدُّ *jači* i t. d., na pr.

Pozitiv:	Komparativ:	Superlativ:	
أَسْوَدُ crn	أَشَدُّ سَوَادًا مِنْ crniji(a)	الْأَشَدُّ سَوَادًا	} najcrniji(a)
		أَشَدُّ النَّاسِ سَوَادًا	
أَبْيَضُ bijel	أَشَدُّ بَيَاضًا مِنْ bjelji(a)	الْأَشَدُّ بَيَاضًا	} najbjelji(a)
		أَشَدُّ الرِّجَالِ بَيَاضًا	
مُنْصِفٌ pravedan	أَكْبَرُ إِنْصَافًا مِنْ pravedniji(a)	الْأَكْبَرُ إِنْصَافًا	} najpravedniji(a)
		أَكْبَرُ النَّاسِ إِنْصَافًا	

Imenice خَيْرٌ *dobro* i شَرٌّ *zlo* upotrebljuju se još i kao drugi i treći stepen pridjeva, koji nikad nema pozitivu, na pr. مُحَمَّدٌ خَيْرٌ مِنْهُ *Muhammed je bolji od njega*, خَيْرُ النَّاسِ *Najbolji čovjek*, شَرُّ الْمَصَائِبِ *najgora nesreća* i t. d.

Ne mogu se porediti pridjevi, koji pokazuju svojstva, koja se ne mogu povećati ili umanjiti, na pr. مَيِّتٌ *mrtav*, أَعْمَى *slijep*.

Vježba 21

Dodatak o pridjevima

Pridjev koji pokazuje pripadnost nekoj porodici, plemenu, kraju, gradu, narodu ili zanimanju, zove se arapski اِسْمُ الْمَنْسُوبِ.

Ovaj se pridjev tvori:

1) Da se imenici muškoga roda u singularu doda nastavak مِصْرِيٌّ, pred kojim stoji vokal -, na pr. مِصْرُ *Egipat* — مِصْرِيٌّ

egipatski ili Egipćanin, علمٌ nauka — علميٌ naučni, قُرَيْشِيٌّ¹⁾ Kurejšije — قُرَيْشِيٌّ Kurejšija, عَرَبٌ Arapi — عَرَبِيٌّ Arap ili arapski.

Ako je ime, od koga pravimo ovaj pridjev, u dualu ili pluralu, moramo ga vratiti u singular, na pr. اِثْنَانِ dva — اِثْنِيٌّ dvojni, زَيْدُونَ Zejdovi — زَيْدِيٌّ zejdski, عَرَفَاتٌ Arefat — عَرَفِيٌّ arefatski, أَحْلَاقٌ moral — خُلُقِيٌّ moralni.

Ime, koje ima na kraju ة, izgubiće to ة kada od njega postane ovaj pridjev, na pr. مَكَّةٌ Mekka — مَكِّيٌّ mekkanski, فَاطِمَةٌ Fatima — فَاطِمِيٌّ Fatimin, Fatimović.

Od ove vrste pridjeva naročito treba zapamtiti:

أَبٌ otac — أَبَوِيٌّ očinski أَخٌ brat — أَخَوِيٌّ bratski
لُغَةٌ jezik — لُغَوِيٌّ jezični سَنَةٌ godina — سَنَوِيٌّ godišnji.

2) Pridjev اِسْمُ الْمَنْسُوبِ može doći i na jedan od ovih oblika:

a) فَعَالٌ, na pr. حَمَّالٌ nosač, حَدَّادٌ kovač, فَصَّابٌ mesar i t. d.

Pridjevi ovoga oblika, kako se iz samih primjera vidi, obično pokazuju neko zanimanje.

b) فَاعِلٌ, na pr. تَامِرٌ koji ima datula, لَابِنٌ koji ima mlijeka.

c) فَعِيلٌ, na pr. طَعِمٌ koji ima hrane, لَبِسٌ koji ima odijela.

Pravila po kojima se tvori ženski rod kod običnih pridjeva kao i pravila o slaganju pridjeva imenice vrijede i za اِسْمُ الْمَنْسُوبِ, na pr. اَلْمَرْيَدَةُ الْمَكِّيَّةُ Novina je mekkanska, رَجُلَانِ مَكِّيَّانِ dva mekkanska čovjeka, اَلْآيَاتُ الْمَكِّيَّةُ mekkanski odlomci Kur'ana.

Svi oblici ove vrste pridjeva (اِسْمُ الْمَنْسُوبِ) imaju dvojину kao i ostala imena, a plural im dolazi u pravilnoj množini, na pr. قُرَيْشِيَّاتٌ, قُرَيْشِيَّتَانِ, قُرَيْشِيَّةٌ, قُرَيْشِيَّوْنَ, قُرَيْشِيَّانِ, قُرَيْشِيٌّ.

Vježba 22

¹⁾ Gore smo naučili da se od zbirnog imena dobije jednina, ako mu se doda nastavak يٌّ.

Zamjenice (pronomeni)

Lične ili personalne zamjenice (المُضَمَّرُ — الضَّمِيرُ)

Lične zamjenice mogu biti samostalne (الضَّمِيرُ الْمُنْفَصِلُ) i spojene (الضَّمِيرُ الْمُتَّصِلُ).

1) Samostalne lične zamjenice (الضَّمِيرُ الْمُنْفَصِلُ) dolaze samo u nominativu ili akuzativu, a imaju ove oblike

	Nominativ	Akuzativ
3 lice (الْفَاعِلُ)		
Sing. m. r.	هُوَ on	إِيَّاهُ njega
Dual m. r.	هُمَا oni dvojica	إِيَّاهُمَا njih dvojicu
Plur. m. r.	هُمْ oni	إِيَّاهُمْ njih (ih)
Sing. ž. r.	هِيَ ona	إِيَّاهَا nju
Dual ž. r.	هُمَا one dvije	إِيَّاهُمَا njih dvije
Plur. ž. r.	هُنَّ one	إِيَّاهُنَّ njih (ih) (ž.)

2 lice (الْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	أَنْتَ ti	إِيَّاكَ tebe
Dual m. r.	أَنْتُمَا vi dvojica	إِيَّاكُمَا vas dvojicu
Plur. m. r.	أَنْتُمْ vi	إِيَّاكُمْ vas
Sing. ž. r.	أَنْتِ ti (ž.)	إِيَّاكِ tebe (ž.)
Dual ž. r.	أَنْتُمَا vi dvije	إِيَّاكُمَا vas dvije
Plur. ž. r.	أَنْتُنَّ vi (ž.)	إِيَّاكنَّ vas (ž.)

1 lice (الْمُتَكَلِّمُ)

Sing. oba r.	أَنَا ja	إِيَّايَ mene
Plur. oba r.	نَحْنُ mi	إِيَّانَا nas

2) Spojene lične zamjenice (الضَّيْرُ الْمُتَّصِلُ) mogu biti sastavljene:

a) uz glagol kao glagolski predmet (objekat) u akuzativu (الضَّيْرُ الْمَنْصُوبُ), ako je glagol prelazan, na pr. يَدْعُهُ *Hvali ga*.

b) uz ime sa kojim čini genitivnu vezu, u kojoj je zamjenica u genitivu kao الْمُضَافُ إِلَيْهِ, na pr. كِتَابُهُ *njegova knjiga*, يَدَاهُ *njegove dvije ruke*¹⁾, مَعَلِّمُوكُمْ *vaši učitelji*.

Zamjenice, koje su sastavljene sa imenicom, nadoknađuju prisvojne (posesivne) zamjenice srpskohrvatskog jezika, jer zamjenica spojena sa imenicom u genitivnoj vezi pokazuje da nekome nešto pripada, na pr. كِتَابُهُ *njegova knjiga*, مِنْ يَدَيْكَ *iz tvojih ruku* i t. d.

c) uz prijedlog pa je lična zamjenica u genitivu, jer stoji iza prijedloga, na pr. مِنْهُ *od njega*, فِيهِ *u njemu*.

Primjeri:

1) Spojena lična zamjenica	2) Zamjenica uz glagol	3) Zamjenica uz ime	4) Zamjenica uz prijedlog

3 lice (الضَّيْرُ)

Sing. m. r. (هُ)	هُ	يَدْعُهُ	Hvali ga	كِتَابُهُ	njegova knjiga	مِنْهُ	od njega
Dual m. r.	هُمَا	يَدْعُهُمَا	Hvali ih (njih dvojicu)	كِتَابُهُمَا	knjiga njih dvojice	مِنْهُمَا	od njih dvojice
Plural m. r.	هُمْ	يَدْعُهُمْ	Hvali ih	كِتَابُهُمْ	njihova knjiga	مِنْهُمْ	od njih
Sing. ž. r.	هَا	يَدْعُهَا	Hvali je	كِتَابُهَا	njena knjiga	مِنْهَا	od nje
Dual ž. r.	هُمَا	يَدْعُهُمَا	Hvali ih (njih dvije)	كِتَابُهُمَا	knjiga njih dviju	مِنْهُمَا	od njih dvije
Plural ž. r.	هُنَّ	يَدْعُهُنَّ	Hvali ih (ž.)	كِتَابُهُنَّ	njihova knjiga (ž.)	مِنْهُنَّ	od njih (ž.)

¹⁾ Sa يَدَايْنِ i مَعَلِّمُونِ otpalo je ن i ن, jer su مُضَافٌ.

- 1) Spojena lična zamjenica 2) Zamjenica uz glagol 3) Zamjenica uz ime 4) Zamjenica uz prijedlog

2 lice (اَلْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	كَ	يَمْدُحُكَ	Hvali te	كِتَابُكَ	tvoja knjiga	مِنْكَ	od tebe
Dual m. r.	كُمَا	يَمْدُحُكُمَا	Hvali vas dvojicu	كِتَابُكُمَا	vaša knjiga	مِنْكُمَا	od vas dvojice
Plural m. r.	كُم	يَمْدُحُكُمْ	Hvali vas	كِتَابُكُمْ	vaša knjiga	مِنْكُمْ	od vas
Sing. ž. r.	كِ	يَمْدُحُكِ	Hvali te (ž.)	كِتَابُكِ	tvoja knjiga	مِنْكِ	od tebe (ž.)
Dual ž. r.	كُمَا	يَمْدُحُكُمَا	Hvali vas dvije	كِتَابُكُمَا	vaša knjiga	مِنْكُمَا	od vas dvije
Plural ž. r.	كُنَّ	يَمْدُحُكُنَّ	Hvali vas (ž.)	كِتَابُكُنَّ	vaša knjiga (ž.)	مِنْكُنَّ	od vas (ž.)

1 lice (اَلْمُتَكَلِّمُ)

S. oba r.	ي - نِي	يَمْدُحِنِي	Hvali me	كِتَابِي	moja knjiga	مِنْي	od mene
Pl. oba r.	نَا	يَمْدُحُنَا	Hvali nas	كِتَابُنَا	naša knjiga	مِنَّا	od nas

Kako se iz gornjih primjera vidi sastavljene lične zamjenice su nepromjenljive pa se kod njih genitivni ili akuzativni nastavci samo zamišljaju.

Zamjenice za 3 lice: هُ، هُمَا، هُنَّ i هُمْ، هُمَا، هُنَّ glase و، هُمَا، هُنَّ i هُمْ، هُمَا، هُنَّ ako se riječ, koja prije njih stoji, svršuje s vokalom - ili ئ، na pr. مِنْ رَبِّيهِ od svoga gospodara, مِنْ يَدَيْهِ iz njegove dvije ruke, عَلَيْهِمَا na njima dvojici, فِيهِمَا među njima.

Promjene kod spojenih zamjenica

1) Zamjenica 1 lica jednine ي čita se اَ ako je spojena sa imenicom koja se svršuje na ā (ا- ili -ي), na pr. عَصَايَ (عَصَا štáp) moj štáp, مَوْلَايَ (مَوْلَى gospodar) moj gospodar, خَطَابَايَ (خَطَابَا grijesi) moji grijesi.

2) Ako je zamjenica 1 lica $ي$ spojena sa česticom, koja se svršuje na $ي$ kao $إِلَى$, $عَلَى$, $لَدَى$, onda se oba $ي$ slijevaju u jedno pojačano $يَّ$, na pr. $إِلَىَّ meni$, $عَلَىَّ na me$, $لَدَىَّ kod mene$.

3) Zamjenica 1 lica sa česticama $أَنَّ$, $إِنَّ$ može glasiti $كَأَنَّيَّ$ i $كَأَنَّيْ$ kao da ja; $أَنَّيَّ$ i $أَنَّيْ$ zaista ja; $إِنِّيَّ$ i $إِنِّيْ$ *ali ja*; $لَعَلِّيَّ$ i $لَعَلِّيْ$ *ne bi li ja!*

4) Kod čestica $عَنْ$ od i $لَدُنْ$ kod pojačava se $ن$, ako iza njih dolazi zamjenica 1 lica singulara i plurala, na pr. $عَنِّيَّ$, $عَنِّيْ$ od mene i $لَدُنِّيَّ$ kod mene, $مِنَّا$, $عِنَّا$ od nas i $لَدُنَّا$ kod nas.

5) Pred sastavljenom zamjenicom 1 lica jednine stoji u svim padežima vokal $-$, na pr. $دَارِيَّ moja kuća$, $فِي دَارِيَّ u mojoj kući$, $بِعْتُ دَارِيَّ Prodao sam svoju kuću$.

6) Ako imenica ženskoga roda koja se svršuje na $ة$ stoji u vezi sa zamjenicom, $ة$ se piše kao $ت$, na pr. $رَحْمَتُهُ$ (od $رَحْمَةٍ$) njegova milost; $عِلَّتُهَا$ (od $عِلَّةٍ$) njezina bolest.

7) Ako se imenica koja se svršuje na $ي$ - spoji sa ličnom zamjenicom, $ي$ se pretvara u pisanju u $ا$, na pr. $ذِكْرَاهُ - ذِكْرِيَّ$ njegova opomena, $بُشْرَاهُمْ - بُشْرِيَّ$ njihova radost, $مَوْلَاهُ - مَوْلِيَّ$ njegov gospodar.

Vježba 23

Prijedlog $لِ$ za glasi $لَ$ kad se spoji sa ličnom zamjenicom osim prvoga lica singulara, na pr. $لَكَ tebi$, $لَنَا nama$ i t. d., ali $لِي meni$.

Naročito valja zapamtiti da Arapi nemaju glagola, koji bi odgovarao srpskohrvatskom glagolu »imati«. Oni to izražavaju sa prijedlozima: $لِ$ za, $عِنْدَ$ kod ili $مَعَ$ sa. Ime, koje izrazuje što se ima, dolazi u nominativu, na pr.

$لِي$ (مَعِي - عِنْدِي) كِتَابٌ Imam knjigu

$لَكَ$ (مَعَكَ - عِنْدَكَ) كِتَابٌ Imaš knjigu

$لَكَ$ (مَعَكَ - عِنْدَكَ) كِتَابٌ Imaš (ženska) knjigu

لِزَيْدٍ (مَعَ زَيْدٍ - عِنْدَ زَيْدٍ) أم Zejd ima majku

لِزَيْنَبَ (مَعَ زَيْنَبَ - عِنْدَ زَيْنَبَ) أم Zejneba ima majku

لِفَاطِمَةَ وَ لِ مُحَمَّدٍ (مَعَ فَاطِمَةَ وَمَعَ مُحَمَّدٍ - عِنْدَ فَاطِمَةَ وَعِنْدَ مُحَمَّدٍ) أم

Fatima i Muhammed imaju majku

لِلْوَالِدَانِ (مَعَ الْوَالِدَانِ - عِنْدَ الْوَالِدَانِ) أمهات Djeca imaju majke.

Vježba 24

(اسْمُ الْإِشَارَةِ) Pokazne ili demonstrativne zamjenice

Pokazne zamjenice su:

A) Za blize predmete:

Za muški rod:

Sing. za sve padeže ذَا ili هَذَا ovaj

Dual nom. ذَانِ ili هَذَانِ ova dvojica

Dual gen. i ak. ذَيْنِ ili هَذَيْنِ ove dvojice
ili ovu dvojicu

Plur. za sve padeže ¹⁾أَوْلَاءَ ili هَؤُلَاءَ ovi

Za ženski rod:

Sing. za sve padeže ذِهِ ili هَذِهِ ova

Dual nom. تَانِ ili هَاتَانِ ove dvije

Dual gen. i akuz. تَيْنِ ili هَاتَيْنِ ovih dviju
ili ove dvije

Plural za sve padeže ¹⁾أَوْلَاءَ ili هَؤُلَاءَ ove.

Sve se spomenute zamjenice upotrebljuju za razumna i nerazumna bića, jedino mjesto ¹⁾أَوْلَاءَ ili هَؤُلَاءَ ovi ili ove upotrebljuje se još i هَذِهِ ova, ako se govori o neživim bićima u množini.

¹⁾ Prvi se slog izgovara kratko premda se piše dugim vokalom.

B) Za udaljenije predmete:

	Muški rod:	Ženski rod:
Sing. u svim padežima	ذَآكَ taj	تِنِكَ ta
Dual nom.	ذَانِكَ ta dva	تَانِكَ te dvije
Dual gen. i ak.	ذَيْنِكَ te dvojice ili tu dvojicu	تَيْنِكَ tih dviju ili te dvije
Plural za oba roda u svim padežima	أُولَآئِكَ tī ili tē.	

C) Za daleke predmete:

	Muški rod:	Ženski rod:
Singular za sve padeže	ذَآلِكَ onaj	تِنِكَ onâ
Dual nom.	ذَانِكَ ona dva	تَانِكَ one dvije
Dual gen. i ak.	ذَيْنِكَ one dvojice ili onu dvojicu	تَيْنِكَ onih dviju ili one dvije
Plural za oba roda i u svim padežima	أُولَآئِكَ oni, onê.	

Pokazna zamjenica u arapskom jeziku uvijek stoji pred imenicom, na koju se odnosi i s njom se slaže u rodu, broju i padežu. Ova imenica mora biti sa određenim članom أَآَنَ, na pr. *أُولَآئِكَ آلرَجَالُ هَآئَانِ الْمُعَلِّمَاتِنَ، هَآذَا الْكِتَابُ* ova knjiga, *ti, oni ljudi* i t. d. Ako imenica iza pokazne zamjenice nema određenog člana, onda je pokazna zamjenica subjekat, a imenica predikat imenske rečenice, na pr. *هَآذَا كِتَابٌ* Ovo je knjiga, *تِنِكَ أُمُّ زَيْدٍ* Onâ je Zejdova majka.

Ako imenica, na koju se odnosi pokazna zamjenica, stoji u genitivnoj vezi kao *الْمُضَآفُ*, onda pokazna zamjenica dolazi tek iza genitiva, jer *الْمُضَآفُ* ne smije dobiti određenog člana, na pr. *كِتَابُ الطَّالِبِ هَآذَا* ova učenikova knjiga, *أُمُّ زَيْدٍ تِنِكَ* ona Zejdova majka, *فَلَمَّكَ هَآذَا* ovo tvoje pero.

(اِسْمُ الْمَوْصُولِ) Odnosne ili relativne zamjenice

Odnosne zamjenice jesu:

	Muški rod:	Ženski rod:
Sing. u svim padež.	الَّذِي koji	الَّتِي koja
Dual nom.	الَّذَانِ koja dvojica	الَّتَانِ koje dvije
Dual gen. i ak.	الَّذَيْنِ koje dvojice ili koju dvojicu	الَّتَيْنِ kojih dviju ili koje dvije
Plural za sve padeže	الَّذِينَ koji	الَّذِيْنَ koje

Mjesto *الَّذِينَ koji* upotrebljuje se nekada *الْأُولَى koji*, a mjesto *الَّذِيْنَ koje* *الَّذِيْنَ koje*, *الَّذِيْنَ koje*, *الَّذِيْنَ koje*.

Odnosne zamjenice *أَيُّ koji* i *أَيَّةٌ koja* dekliniraju se kao imenice i uvijek su *الْمُضَافُ* onoj riječi, koja iza njih slijedi u genitivu pa *أَيُّ* i *أَيَّةٌ* moraju izgubiti nunaciju, na pr. *أَيُّ رَجُلٍ koji čovjek*, *أَيُّ رَجُلٍ koga čovjeka*, *مِنْ أَيِّ رَجُلٍ od koga čovjeka*, *أَيَّةُ امْرَأَةٍ koja žena*, *أَيَّةُ امْرَأَةٍ koju ženu*, *مِنْ أَيَّةِ امْرَأَةٍ od koje žene*.

Riječi *أَيُّ* i *أَيَّةٌ* upotrebljuju se u istom obliku bez obzira na broj onoga na što se odnose.

Zamjenice *مَنْ* *ko* *مَا* *što* ne dekliniraju se i ostaju iste bez obzira na rod i broj onoga na što se odnose, na pr. *أَكْرَمَ مَنْ أَكْرَمَكَ* *Počasti onoga, ko je tebe počastio*, *أَحْسِنَ إِلَى مَنْ يُحْسِنُونَ إِلَيْكَ* *Čini dobro onima, koji ga tebi čine*, *إِفْرَأْ مَا يُفِيدُ مِنَ الْكُتُبِ* *Čitaj knjige, koje koriste*.

Od *أَيُّ* *ko* *مَنْ* *god* i *أَيُّ* *što* *god*. U ovih se zamjenica mijenja samo prvi dio (*أَيُّ*), a drugi (*مَنْ* ili *مَا*) ostaje nepromijenjen.

Iza odnosne zamjenice slijedi uvijek rečenica, koja se zove **أَلصِّلَّةُ** (odnosna rečenica). U toj rečenici mora biti lična zamjenica u 3 licu (**عَائِدٌ**), koja tu rečenicu spaja sa odnosnom zamjenicom, na pr. **الْأُمُّ الَّتِي تُحِبُّهَا، كَوَإِذَا تَعْرِفُهُ** čovjek, koga ti poznaješ, **مَآ كَوَإِذَا تَعْرِفُهُ** majka, koju ti voliš.

Kako se iz gornjih primjera vidi lična zamjenica, koja se vraća odnosnoj zamjenici, ravna se prema rodu i broju odnosne zamjenice. Isto se tako iz gornjih primjera vidi da imenica, koja stoji pred odnosnom zamjenicom, mora biti određena.

Vježba 26

Upitne ili interogativne zamjenice (إِسْمٌ أَلِاسْتِفْهَامِ)

Upitne zamjenice (إِسْمٌ أَلِاسْتِفْهَامِ) jesu:

مَنْ ko?, **مَا** što? Ove se zamjenice mogu pojačati sa **ذَا** pa glase **مَنْ ذَا** ko to? i **مَا ذَا** što to? Obe su ove zamjenice nepromjenljive. Tako u primjerima **مَنْ كِتَابٌ** čija knjiga?, **مَنْ كِتَابٌ** čiju knjigu? u **فِي كِتَابٍ** u čijoj knjizi? riječ je **مَنْ** kao **الْمُضَافُ إِلَيْهِ** u svim slučajevima u genitivu, no kako je nepromjenljiva, padežni se nastavak samo zamišlja.

Nadalje su upitne zamjenice **لِمَ** (لِمَذَا) zašto?, **عَلَى مَا** našto?, **أَيُّ** koji? kakav?, **أَيَّةُ** koja?, kakva?

Zamjenice **أَيُّ** i **أَيَّةُ** sklanjaju se kao imenice, a oblik im se ravna prema rodu imenice koja je iza njih bez obzira na njezin broj. Imenica ili lična zamjenica, koja iza njih slijedi, uvijek je u genitivu, jer je **مُضَافٌ إِلَيْهِ** od **أَيُّ** ili **أَيَّةُ**, na pr.:

Muški rod:

Ženski rod:

Nominativ	أَيُّ رَجُلٍ koji čovjek?	أَيَّةُ أَمْرَأَةٍ koja žena?
Genitiv	أَيِّ رَجُلٍ koga čovjeka?	أَيَّةِ أَمْرَأَةٍ koje žene?
Akuzativ	أَيَّ رَجُلٍ koga čovjeka?	أَيَّةَ أَمْرَأَةٍ koju ženu?

أَيُّ نِسَاءٍ؟ أَيُّ رِجَالٍ؟ لِأَيِّ شَيْءٍ؟ شَتَّى؟ أَيُّ شَيْءٍ؟
 koje žene? أَيُّهُمَا؟ koji od njih dvojice? أَيُّهُمَا؟ koja od njih
 dvije? أَيُّهُمَا؟ koji od njih? أَيُّنَا؟ koji od nas?

Riječ **كَمْ** koliko može biti upitna zamjenica (اِسْتِفْهَامِيَّةٌ),
 a može biti uzvik (خَبَرِيَّةٌ). U oba slučaja je **كَمْ** nepromjenljivo
 bez obzira na rod i broj imenice, koja iza njega slijedi. Ako je
كَمْ upitna zamjenica, onda iza njega stoji imenica u akuzativu
 singulara, na pr. **كَمْ** رَجُلًا؟ **كَمْ** كِتَابًا؟ koliko ljudi? koliko knjiga?

Ako pred **كَمْ** dođe prijedlog, onda će imenica iza **كَمْ**
 stajati u genitivu, na pr. **كَمْ** دِرْهَمٍ؟ za koliko drahmi? pošto?
 Nekad iza ovoga **كَمْ** može stajati imenica sa prijedlogom مِنْ ,
 na pr. **كَمْ** مِنْ رَجُلٍ سَأَلْتَ؟ Koliko si ljudi pitao?

Ako je pak **كَمْ** uzvik, onda iza njega stoji imenica u genitivu
 singulara ili plurala bez prijedloga ili sa prijedlogom مِنْ , na pr.
كَمْ (مِنْ) رَجُلٍ (رِجَالٍ) koliko ljudi!

Kao **كَمْ** upotrebljuje se i **كَايِّنَ** koliko! kao uzvik, ali iza
 ove riječi imenica uvijek stoji u genitivu sa prijedlogom مِنْ ,
 na pr. **كَايِّنَ** مِنْ نَبِيِّ؟ koliko Božjih poslanika!

Vježba 27

Neodredene ili indefinitne zamjenice

U arapskom jeziku nema naročitih izraza za neodredene
 zamjenice kao što je u srpskohrvatskom »neko«, »neki« i t. d.

Mjesto naših neodređenih zamjenica Arapi upotrebljuju
 ove riječi: أَحَدٌ ili وَاحِدٌ jedan, neki, ženski rod إِحْدَى jedna, neka,
 بَعْضٌ neki ili neka (bez obzira na rod i broj).

Imenica ili lična zamjenica, koja slijedi iza spomenutih
 riječi, uvijek je u genitivu (često sa prijedlogom مِنْ) duala ili
 plurala kao ¹⁾ مُضَافٌ إِلَيْهِ, na pr. أَحَدُهُمْ jedan od njih (neki),

¹⁾ Kada iza imenice بَعْضٌ slijedi genitiv singulara, onda ova riječ
 znači neki dio, na pr. كَيْشِنَا يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ Ostali smo dan ili neki dio
 dana.

وَاحِدًا طَالِبِينَ *jedan od učenika (neki učenik)* وَاحِدًا مِنْ أَوْلِيَاءِ *jedan od učenjaka (neki učenjak)*, بَعْضُ الْوَالِدِينَ *neki čovjek ili neki ljudi*, بَعْضُنَا *neki od nas (sing. i plural)*, بَعْضُ الْأُمَّهَاتِ *neka majka, ili neke majke*, بَعْضُ النَّاسِ *neki čovjek ili neki ljudi*, بَعْضُ أَصْحَابِنَا *neki naš drug ili neki naši drugovi*.

Mjesto naše neodređene zamjenice »neko« u arapskom jeziku se upotrebljuje imenica *إِنْسَانٌ* ili *رَجُلٌ* *čovjek*, a mjesto »nešto« imenica *شَيْءٌ* *stvar*, na pr. *جَاءَ رَجُلٌ* *Došao je neko* *لِي شَيْءٍ مِنَ آلِ رَاهِمٍ* *Imam nešto novaca*.

Sve spomenute imenice u negativnoj rečenici znače: »niko« ili »ništa«, na pr. *مَا جَاءَ رَجُلٌ* ili *مَا جَاءَ أَحَدٌ* *Nije došao niko*; *مَا لِي شَيْءٌ* *Nemam ništa*.

Imenice, koje se u arapskom jeziku upotrebljuju mjesto naših neodređenih zamjenica, dekliniraju se kao i druge arapske imenice.

Povratne ili refleksivne zamjenice

U arapskom jeziku ni za refleksivne zamjenice nema naročitih izraza, nego se te zamjenice nadoknađuju imenicama: *نَفْسٌ* *duša*, *ذَاتٌ*, *عَيْنٌ* i *شَخْصٌ* *osoba*, iza kojih stoji sastavljena lična zamjenica u genitivu kao *الْمُضَافُ إِلَيْهِ*, na pr. *سَأَلَ نَفْسَهُ* *Pitao je sebe*, *سَأَلَتْ نَفْسَهَا* *Pitala je sebe*, *زَيْدٌ بِنَفْسِهِ* *Zejd sobom*, *الْمَلِكُ ذَاتُهُ* *vladar lično*, *أَنَا بِشَخْصِي* *ja lično*, *الْمُلَمَّاءُ أَنْفُسُهُمْ* *učenjaci lično*.

Imenice *نَفْسٌ*, *ذَاتٌ*, *عَيْنٌ* i *شَخْصٌ* dekliniraju se kao i ostala imena, a prema licu, rodu i broju mijenja se samo lična zamjenica.

Brojevi ili numerali (اِسْمُ الْعَدَدِ)

Brojevi mogu biti:

1) Glavni (kardinalni) t. j. oni, koji kazuju koliko je čega. To su:

	Muški rod:	Ženski rod:
0 —	صِفْرٌ	
1 —	وَاحِدٌ ili أَحَدٌ	وَاحِدَةٌ ili إِحْدَى
2 —	إِثْنَانِ	إِثْنَتَانِ
3 —	ثَلَاثَةٌ	ثَلَاثٌ
4 —	أَرْبَعَةٌ	أَرْبَعٌ
5 —	خَمْسَةٌ	خَمْسٌ
6 —	سِتَّةٌ	سِتٌّ
7 —	سَبْعَةٌ	سَبْعٌ
8 —	ثَمَانِيَةٌ	ثَمَانٍ
9 —	تِسْعَةٌ	تِسْعٌ
10 —	عَشْرَةٌ ili عَشْرَةٌ	عَشْرٌ
11 —	أَحَدَ عَشَرَ	إِحْدَى عَشْرَةَ
12 —	إِثْنَا عَشَرَ	إِثْنَتَا عَشْرَةَ
13 —	ثَلَاثَةَ عَشَرَ	ثَلَاثَ عَشْرَةَ
14 —	أَرْبَعَةَ عَشَرَ	أَرْبَعَ عَشْرَةَ
15 —	خَمْسَةَ عَشَرَ	خَمْسَ عَشْرَةَ
16 —	سِتَّةَ عَشَرَ	سِتَّ عَشْرَةَ
17 —	سَبْعَةَ عَشَرَ	سَبْعَ عَشْرَةَ
18 —	ثَمَانِيَةَ عَشَرَ	ثَمَانِيَّ عَشْرَةَ
19 —	تِسْعَةَ عَشَرَ	تِسْعَ عَشْرَةَ
20 —	(za oba roda) عِشْرُونَ	

Kod brojeva od 20—100 najprije dolaze jedinice, a iza njih desetice sa veznikom و i, na pr.

Muški rod:		Zenski rod:
21 —	أَحَدٌ - وَاحِدٌ وَعِشْرُونَ	إِحْدَى وَعِشْرُونَ
22 —	إِثْنَانٍ وَعِشْرُونَ	إِثْنَانٍ وَعِشْرُونَ
23 —	ثَلَاثَةٌ وَعِشْرُونَ	ثَلَاثٌ وَعِشْرُونَ
24 —	أَرْبَعَةٌ وَعِشْرُونَ	أَرْبَعٌ وَعِشْرُونَ
25 —	خَمْسَةٌ وَعِشْرُونَ	خَمْسٌ وَعِشْرُونَ
26 —	سِتَّةٌ وَعِشْرُونَ	سِتٌّ وَعِشْرُونَ
27 —	سَبْعَةٌ وَعِشْرُونَ	سَبْعٌ وَعِشْرُونَ
28 —	ثَمَانِيَةٌ وَعِشْرُونَ	ثَمَانٍ وَعِشْرُونَ
29 —	تِسْعَةٌ وَعِشْرُونَ	تِسْعٌ وَعِشْرُونَ
30 —	(za oba roda) ثَلَاثُونَ	
40 —	أَرْبَعُونَ	300 — ثَلَاثُمِائَةٍ
50 —	خَمْسُونَ	400 — أَرْبَعُمِائَةٍ
60 —	سِتُونَ	500 — خَمْسُمِائَةٍ
70 —	سَبْعُونَ	600 — سِتْمِائَةٍ
80 —	ثَمَانُونَ	700 — سَبْعُمِائَةٍ
90 —	تِسْعُونَ	800 — ثَمَانِيَةَ مِائَةٍ
100 —	مِائَةٌ	900 — تِسْعُمِائَةٍ
200 —	مِائَتَانِ	1000 — أَلْفٌ
10.000 —	عَشْرَةُ آلَافٍ	200.000 — مِائَتَا أَلْفٍ
11.000 —	أَحَدٌ عَشَرَ أَلْفًا	1,000.000 — اِمْلِيُونُ ili أَلْفُ أَلْفٍ
12.000 —	إِثْنَاءَ عَشَرَ أَلْفًا	2,000.000 — مِليُونَانِ ili أَلْفَا أَلْفٍ
20.000 —	عِشْرُونَ أَلْفًا	3,000.000 — ثَلَاثَةُ آلَافِ أَلْفٍ ili ثَلَاثَةُ مِلايينَ
100.000 —	مِائَةُ أَلْفٍ	10,000.000 — عَشْرَةُ مِلايينَ ili عَشْرَةُ آلَافِ أَلْفٍ

Rod brojeva

Brojevi od 3—10 zaključno imaju oblike za muški rod sa nastavkom ة , a za ženski bez toga nastavka upravo obratno pravilu, koje inače vrijedi za sva druga imena.

Broj عَشْرَةٌ kad je samostalan prema gornjem pravilu ima nastavak ة za muški rod, a za ženski ga nema. No ako je ovaj broj u složenim brojevima od 11—19, onda za ženski rod ima nastavak ة a za muški ga nema.

Desetice brojeva od عَشْرُونَ pa do تِسْعُونَ vrijede u istom obliku za oba roda.

Riječ مِائَةٌ (plural مِائَاتٌ ili مِائُونَ) *stotina* i أَلْفٌ (plural أَلُوفٌ, آَلَاَفٌ) *hiljada* imaju također za oba roda isti oblik.

Rod brojeva uvijek se ravna prema rodu singulara imenice, na koju se odnosi, na pr. ثَلَاثَةٌ إِخْوَةٌ *tri brata*, أَرْبَعٌ سُفُنٌ *četiri lađe*. Broj ثَلَاثَةٌ u gornjem primjeru je u muškom rodu, jer je singular od imenice إِخْوَةٌ t. j. أَخٌ *brat* muškoga roda, a broj أَرْبَعٌ je ženskoga roda zato što je singular od سُفِينَةٍ t. j. سَفِينَةٌ *lađa* ženskoga roda.

Vježba 29

Deklinacija brojeva

Riječ صِفْرٌ *nula* deklinira se kao imenica potpune deklinacije. Broj إِحْدَى ostaje u svim padežima isti.

إِثْنَانٍ i اِثْنَانٍ mijenja se kao imenica u dualu.

Jedinice (الْأَحَادُ) brojeva od 3—10 (ثَلَاثَةٌ ili ثَلَاثٌ *tri* do عَشْرَةٌ ili عَشْرٌ *deset*) mijenjaju se kao imenice.

Broj 11 (إِحْدَى عَشْرَةٌ ili أَحَدَ عَشْرٍ) i brojevi od 13—19 (تِسْعَ عَشْرَةٍ ili تِسْعَةَ عَشَرَ do ثَلَاثَ عَشْرَةٍ ili ثَلَاثَةَ عَشَرَ) u svim padežima imaju isti oblik. Kod broja 12 (إِثْنَانِ عَشْرَةٍ ili اِثْنَانًا عَشْرًا) mijenja se prvi dio kao imenica u dualu, a drugi dio ostaje nepromjenljiv.

Desetice (العَشْرَاتُ) brojeva od 20—90 (تِسْعُونَ do عِشْرُونَ) mijenjaju se kao pravilna množina muškoga roda. Brojevi 100 i مِائَةٌ 1000 i أَلْفٌ 1000 i مِليُونٌ *milijun* mijenjaju se u singularu i pluralu kao imenice potpune deklinacije.

Riječ مَلَايِينٌ (pl. od مِليُونٌ) mijenja se po nepotpunoj deklinaciji.

Slaganje brojeva sa svojom imenicom

Brojevi أَحَدٌ ili وَاحِدٌ *jedan*, إِحْدَى ili وَاحِدَةٌ *jedna*, اِثْنَانِ *dva* i اِثْنَتَانِ *dvije* ne spominju se uz imenicu, jer sama imenica u jednini ili dvojnini bez određenog člana pokazuje jedan odnosno dva predmeta, na pr. رَجُلٌ *čovjek* (jedan), رَجُلَانِ *dva čovjeka*, اِمْرَأَةٌ *žena* (jedna), اِمْرَأَتَانِ *dvije žene*.

Uz brojeve 3—10 zaključno imenica stoji u genitivu plurala¹⁾ kao اَلْمُصَافِ اِلَيْهِ, a broj je njezin اَلْمُصَافُ, na pr. ثَلَاثَةُ رِجَالٍ *tri čovjeka*, عَشْرُ نِسْوَةٍ *deset žena*.

Imenica stoji u akuzativu singulara iza brojeva 11—99 zaključno, na pr. سَبْعَةٌ وَسِتُّونَ اِمْرَأَةً *17 ljudi*, سَبْعَةَ عَشَرَ رَجُلًا *67 žena*.

Riječi مِائَةٌ *stotina*, أَلْفٌ *hiljada* i مِليُونٌ *milijun* uvijek su اَلْمُصَافُ svojoj imenici, koja stoji u genitivu singulara, na pr. مِائَةَ رِجَالٍ *stotinu ljudi*, اَلْفَ اِمْرَأَةٍ *hiljadu žena*, مِليُونٌ نِسْوَةٍ *milijun osoba*.

Neodređeni su brojevi كَذَا *toliko*, بَعْضٌ ili بَعْضَةٌ *nekoliko* (od 3—9) i نَيْفٌ ili نَيْفَةٌ *toliko*.

Riječ كَذَا *toliko* ne mijenja se, a broj بَعْضٌ ili بَعْضَةٌ *nekoliko* ide po potpunoj deklinaciji. Isto tako ide po potpunoj

¹⁾ Jedini je izuzetak od ovoga pravila riječ مِائَةٌ 100 kad stoji iza koga broja od 3—10. U ovom slučaju riječ مِائَةٌ ne stoji u genitivu plurala nego u genitivu singulara, na pr. ثَلَاثَةَ مِائَةٍ *tri stotine*.

deklinaciji نَيْفٌ i upotrebljuje se samo iza desetica, stotica ili hiljadica, na pr. عَشْرَةُ رِجَالٍ وَنَيْفٌ 10 i *toliko ljudi*, أَلْفٌ دِينَارٍ وَنَيْفٌ *hiljadu i toliko zlatnika*.

Vježba 30

Računanje vremena

Za računanje vremena Arapi upotrebljuju riječi:

ثَانِيَةٌ pl.	(الثَوَانِي) ثَوَانٌ	sekunda	دَقِيقَةٌ pl.	دَقَائِقُ	minuta
سَاعَةٌ pl.	سَاعَاتُ	sat	يَوْمٌ pl.	أَيَّامٌ	dan
أُسْبُوعٌ pl.	أَسَابِيعُ	sedmica	شَهْرٌ pl.	شُهُورٌ أَشْهُرٌ	} mjesec
سَنَةٌ pl.	سِنُونٌ	} godina	قَرْنٌ pl.	قُرُونٌ	
عَامٌ pl.	أَعْوَامٌ		عَصْرٌ pl.	عُصُورٌ	
حَوْلٌ pl.	أَحْوَالٌ				

Sunčana godina zove se *السَّنَةُ الشَّمْسِيَّةُ* ili *السَّنَةُ الْمِلَادِيَّةُ*, a mjesečna *السَّنَةُ الْقَمَرِيَّةُ* ili *السَّنَةُ الْهَجْرِيَّةُ*, prosta *السَّنَةُ الْبَسِيطَةُ*, a prestupna godina se zove *السَّنَةُ الْكَيْبِيسَةُ*.

Mjesečna se godina dijeli na ovih 12 mjeseci:

1 — مُحَرَّمٌ الْحَرَامُ	ili	7 — رَجَبُ الْفَرْدُ	ili	رَجَبٌ
2 — صَفَرٌ الْخَيْرِ	ili	8 — شَعْبَانُ الْعَظْمُ	ili	شَعْبَانٌ
3 — رَبِيعٌ الْأَوَّلِ	ili	9 — رَمَضَانُ الْمَكْرَمُ	ili	رَمَضَانٌ
4 — رَبِيعٌ الْآخِرِ	ili	10 — شَوَّالٌ		
5 — مُجَادَى الْأُولَى		11 — ذُو الْقَعْدَةِ		
6 — مُجَادَى الْآخِرَةِ		12 — ذُو الْحِجَّةِ		

Sva imena mjeseci idu po potpunoj deklinaciji osim شَعْبَانٌ i رَمَضَانٌ, koji se dekliniraju nepotpuno.

2) Redni (ordinalni) brojevi, koji pokazuju koji je ko po redu.

Redni su brojevi ovo:

Muški rod:	Ženski rod:
أَلْأَوَّلُ prvi	أَلْأَوَّلَى prvá
أَلثَّانِي drugi	أَلثَّانِيَّةٌ druga
أَلثَّلَاثُ treći	أَلثَّلَاثَةُ treća
أَلرَّابِعُ četvrti	أَلرَّابِعَةُ četvrta
أَلخَامِسُ peti	أَلخَامِسَةُ peta
أَلسَّادِسُ šesti	أَلسَّادِسَةُ šesta
أَلسَّابِعُ sedmi	أَلسَّابِعَةُ sedma
أَلثَّمَانُ osmi	أَلثَّمَانَةُ osma
أَلتَّاسِعُ deveti	أَلتَّاسِعَةُ deveta
أَلعَاشِرُ deseti	أَلعَاشِرَةُ deseta
أَلْحَادِي عَشْرَ jedanaesti	أَلْحَادِيَّةٌ عَشْرَةٌ ¹⁾ jedanaesta
أَلثَّانِي عَشْرَ dvanaesti	أَلثَّانِيَّةٌ عَشْرَةٌ dvanaesta
أَلثَّلَاثِ عَشْرَ trinaesti	أَلثَّلَاثَةُ عَشْرَةٌ trinaesta
أَلرَّابِعِ عَشْرَ četnaesti	أَلرَّابِعَةُ عَشْرَةٌ četnaesta
أَلخَامِسِ عَشْرَ petnaesti	أَلخَامِسَةُ عَشْرَةٌ petnaesta
أَلسَّادِسِ عَشْرَ šesnaesti	أَلسَّادِسَةُ عَشْرَةٌ šesnaesta
أَلسَّابِعِ عَشْرَ sedamnaesti	أَلسَّابِعَةُ عَشْرَةٌ sedamnaesta
أَلثَّمَانِ عَشْرَ osamnaesti	أَلثَّمَانَةُ عَشْرَةٌ osamnaesta
أَلتَّاسِعِ عَشْرَ devetnaesti	أَلتَّاسِعَةُ عَشْرَةٌ devetnaesta

أَلْعِشْرُونَ dvadeseti-a

¹⁾ Drugi suglasnik riječi عَشْرَةٌ može dobiti vokal — pa riječ glasi: أَلْحَادِيَّةٌ عَشْرَةٌ.

Kod rednih brojeva od 20—100 dolaze najprije jedinice, a onda desetice sa veznikom *وَ* i, na pr.

Muški rod:

Ženski rod:

دِوَاعِشْرُونَ وَالْعِشْرُونَ dvadeset i prvi
 الدَّوَاعِشْرُونَ وَالْعِشْرُونَ dvadeset i drugi
 الثَّلَاثُ وَالْعِشْرُونَ dvadeset i treći

Redni brojevi od 100 dalje imaju ovake oblike:

المِائَةُ stoti	المِائَةُ stota
المِائَةُ وَالْأُولَى sto i prvi	المِائَةُ وَالْأُولَى sto i prva
المِائَةُ وَالثَّانِي وَالْأُولَى sto i drugi	المِائَةُ وَالثَّانِي وَالْأُولَى sto i druga
المِائَةُ وَالثَّلَاثُ وَالْأُولَى sto i treći	المِائَةُ وَالثَّلَاثُ وَالْأُولَى sto i treća
الأَلْفُ hiljaditi	الأَلْفُ hiljadita
الأَلْفُ وَالْأُولَى hiljadu i prvi	الأَلْفُ وَالْأُولَى hiljadu i prva
الأَلْفُ وَالثَّانِي hiljadu i drugi	الأَلْفُ وَالثَّانِي hiljadu i druga
الأَلْفُ وَالثَّلَاثُ hiljadu i treći	الأَلْفُ وَالثَّلَاثُ hiljadu i treća
المِائَةُ وَالْأُولَى hiljadu sto i prvi	المِائَةُ وَالْأُولَى hiljadu sto i prva.

Deklinacija rednih brojeva

Jedinice rednih brojeva od 1—10 sklanjaju se kao imenice potpune deklinacije¹⁾; jedino je broj *الأُولَى* *prva* nepromjenljiv, na pr.

Muški rod:

Ženski rod:

Nominativ	الرَّجُلُ الْأَوَّلُ prvi čovjek	الْمَرْأَةُ الْأُولَى prva žena
Genitiv	الرَّجُلِ الْأَوَّلِ prvoga čovjeka	الْمَرْأَةِ الْأُولَى prve žene
Akuzativ	الرَّجُلَ الْأَوَّلَ prvoga čovjeka	الْمَرْأَةَ الْأُولَى prvu ženu

¹⁾ Jedino broj *الثَّانِي* *drugi* glasi u nominativu i genitivu *الثَّانِي* a u akuzativu *الثَّانِي*, jer konsonant *ي* na kraju riječi ne može primiti nikakva drugog vokala osim *—* (e).

Brojevi od 11—19 su nepromjenljivi i oba se broja svršuju na vokal e (ـة), na pr.

	Muški rod:	Ženski rod:
Nominativ	الرَّجُلُ الثَّلَاثُ عَشَرَ trinaesti čovjek	الْإِمْرَأَةُ الثَّلَاثَةُ عَشْرَةَ trinaesta žena
Genitiv	الرَّجُلِ الثَّلَاثِ عَشَرَ trinaestoga čovjeka	الْإِمْرَأَةِ الثَّلَاثَةِ عَشْرَةَ trinaeste žene
Akuzativ	الرَّجُلَ الثَّلَاثَ عَشَرَ trinaestoga čovjeka	الْإِمْرَأَةَ الثَّلَاثَةَ عَشْرَةَ trinaestu ženu

Desetice brojeva od 20—90 mijenjaju se kao imenice u pravilnoj množini muškog roda bez obzira na rod imenice na koju se odnose, na pr.

	Muški rod:	Ženski rod:
Nominativ	الرَّجُلُ الْعِشْرُونَ dvadeseti čovjek	الْإِمْرَأَةُ الْعِشْرُونَ dvadeseta žena
Genitiv	الرَّجُلِ الْعِشْرِينَ dvadesetoga čovjeka	الْإِمْرَأَةِ الْعِشْرِينَ dvadesete žene
Akuzativ	الرَّجُلَ الْعِشْرِينَ dvadesetoga čovjeka	الْإِمْرَأَةَ الْعِشْرِينَ dvadesetu ženu

Redni broj može imati određeni član *الْ*, a može biti i neodređen. On kao atribut (*الصِّفَةُ*) dolazi uvijek iza imenice na koju se odnosi pa se u rodu, broju i padežu i određenosti (*التَّعْرِيفُ*) i neodređenosti (*التَّنْكِيرُ*) ravna prema svojoj imenici, na primjer:

Nominativ	$\left\{ \begin{array}{l} \text{الرَّجُلُ الثَّلَاثُ وَالْعِشْرُونَ} \\ \text{رَجُلٌ ثَلَاثٌ وَعِشْرُونَ} \end{array} \right.$	dvadeset i treći čovjek
Genitiv		
Akuzativ	الرَّجُلَ الثَّلَاثَ وَالْعِشْرِينَ dvadeset i trećega čovjeka	

Ako broj *أَوَّلُ* prvi dođe kao *المُضَافُ* imenici na koju se odnosi, onda znači početak, na pr. *أَوَّلُ الشِّتَاءِ* početak zime.

3) Dioni (distributivni) brojevi to jest oni kojim se odgovara na pitanje po koliko?

Ovi se brojevi tvore:

1) Da se glavni broj ponovi u akuzativu, na pr. اِثْنَيْنِ اِثْنَيْنِ po dva, اِثْنَتَيْنِ اِثْنَتَيْنِ po dvije, ثَلَاثَةَ ثَلَاثَةَ po tri, ثَلَاثًا ثَلَاثًا po tri (žene).

2) Na slijedeće oblike bez obzira na rod:

أَحَادٌ ili مَوْحَدٌ	po jedan (a)	سُدَّاسٌ ili سُدَّاسٌ	po šest
ثَنَاءٌ ili مِثْقَى	po dva (dvije)	سَبْعٌ ili سَبْعٌ	po sedam
ثَلَاثٌ ili مِثْلٌ	po tri	ثَمَانٌ ili ثَمَانٌ	po osam
رُبَاعٌ ili مَرْبَعٌ	po četiri	تِسْعٌ ili تِسْعٌ	po devet
خَمَاسٌ ili خَمْسِينَ	po pet	عَشَارٌ ili عَشْرٌ	po deset

Dioni brojevi dalje od 10 izrazuju se tako da se glavni broj ponovi, na pr. خَمْسَةَ عَشْرَ خَمْسَةَ عَشْرَ po petnaest.

Distributivni brojevi se ne mijenjaju.

4) Priloški (adverbni) brojevi su kojim se odgovara na pitanje koliko puta? To su:

Singular:	Dual:	Plural:
مَرَّةً jedan puta	مَرَّتَيْنِ dva puta	ثَلَاثَ مَرَّاتٍ tri puta
دَفْعَةً „	دَفْعَتَيْنِ „	سَبْعَ دَفْعَاتٍ devet puta
كِرَّةً „	كِرَّتَيْنِ „	عِشْرِينَ كِرَّةً dvadeset puta
		ثَلَاثَ مَرَّاتٍ više puta

Adverbni brojevi uvijek stoje u akuzativu.

5) Množni (multiplikativni) brojevi su kojima se odgovara na pitanje kolikostruk?

Multiplikativni su brojevi:

مُفْرَدٌ	jednostruk	ثَلَاثٌ	trostruk
مُثَقَّى	dvostruk	مَرْبَعٌ	četverostruk

مُخَمَّسٌ peterostruk	مُسَمَّنٌ osmerostruk
مُسَدَّسٌ šesterostruk	مُتَسَعٌ deveterostruk
مُسَبَّعٌ sedmerostruk	مُعَشَّرٌ deseterostruk.

Ovi se brojevi mijenjaju po potpunoj deklinaciji.

6) Razlomački brojevi od 1—10 dolaze na oblike فُعْلٌ ili فُعِلٌ, na pr.

	Singular:		Plural:
$1/2$ —	نُصْفٌ		أَنْصَافٌ
$1/3$ —	ثُلُثٌ ili ثُلُثٌ		أَثْلَاثٌ
$1/4$ —	رُبْعٌ ili رُبْعٌ		أَرْبَاعٌ
$1/5$ —	خُمْسٌ ili خُمْسٌ		أَخْمَاسٌ
$1/6$ —	سُدُسٌ ili سُدُسٌ		أَسْدَاسٌ
$1/7$ —	سَبْعٌ ili سَبْعٌ		أَسْبَاعٌ
$1/8$ —	ثَمَنٌ ili ثَمَنٌ		أَثْمَانٌ
$1/9$ —	تَسْعٌ ili تَسْعٌ		أَتْسَاعٌ
$1/10$ —	عَشْرٌ ili عَشْرٌ		أَعْشَارٌ

Razlomački se brojevi mijenjaju po potpunoj deklinaciji.

Vježba 33

GLAGOLI ILI VERBI — (الْفِعْلُ pl. الْأَفْعَالُ)

Glagoli su riječi, koje znače radnju, stanje ili bivanje.

Glagoli se mijenjaju po licu, vremenu i načinu.

Sprezanje glagola arapski se zove تَصْرِيفُ الْأَفْعَالِ.

Svi glagolski oblici izvode se iz infinitiva (الْمَصْدَرُ). Ovaj oblik međutim ne odgovara potpuno našem neodređenom načinu (infinitivu), nego je to glagolska imenica, koju nazivamo i prevodimo infinitivom, na pr. رَحِمَهُ قَتْلٌ ubijanje — ubiti; رَحِمَهُ سَمِلَواً — smilovanje — smilovati se.

Iz infinitiva se izvode ovi oblici:

1) Svršeno vrijeme (perfekat — **أَفْعِلُ الْمَاضِي**), na pr. **كَتَبَ** Pisao je; **طَلَبَ** Tražio je.

2) Trajno vrijeme (imperfekta — **أَفْعِلُ الْمَصَارِعِ**), na pr. **يَكْتُبُ** Piše ili će pisati; **يَطْلُبُ** Traži ili će tražiti.

3) Zapovijedni način (imperativ — **أَلْأَمْرُ وَالنَّهْيُ**).

4) Glagolski pridjev aktivni (particip aktiva — **إِسْمُ الْفَاعِلِ**).

5) Glagolski pridjev pasivni (particip pasiva — **إِسْمُ الْمَفْعُولِ**).

Po obliku se arapski glagoli dijele na osnovne (**أَصْحَلِي**) i proširene (**ذَوِ زِيَادَةٍ**).

Osnovni glagoli mogu imati:

I tri korjenita suglasnika (**الْثَلَاثِيُّ الْمَجْرَدُ**), na pr. **قَتَلَ** Ubio je. (on).

II četiri korjenita suglasnika (**الرُّبَاعِيُّ الْمَجْرَدُ**), na pr. **تَرَجَّمَ** Preveo je (on).

Najviše je glagola koji imaju tri korjenita suglasnika.

Proširene vrste glagola, koje se tvore od glagola, koji imaju tri korjenita suglasnika, zovu se **الْثَلَاثِيُّ الْمَزِيدُ فِيهِ** i mogu biti:

1 od četiri suglasnika (**الرُّبَاعِيُّ**),

2 od pet (**الْخَمْسِيُّ**) i

3 od šest suglasnika (**الْسِّدْسِيُّ**).

الرُّبَاعِيُّ الْمَزِيدُ فِيهِ zovu se proširene vrste, koje se dobiju od glagola, koji imaju četiri korjenita suglasnika. O ovim glagolima ćemo kasnije govoriti.

Glagoli od tri korjenita suglasnika (**الْثَلَاثِيُّ الْمَجْرَدُ**)

Perfekta (**أَفْعِلُ الْمَاضِي**) i imperfekta (**أَفْعِلُ الْمَصَارِعِ**).

Glagoli od tri korjenita suglasnika sačinjavaju I vrstu glagola.

Prema vokalu srednjeg suglasnika (عَيْنُ الْفِعْلِ) u perfektu i imperfektu glagola prva vrsta se dijeli na 6 razreda (أَبَابُ pl. (الْأَبْوَابُ):

Perfekat (الْمَاضِي)	Imperfekat (الْمُضَارِعُ)	Perfekat (الْمَاضِي)	Imperfekat (الْمُضَارِعُ)
1) فَعَلَ	يَفْعَلُ na pr.	كَتَبَ	يَكْتُبُ pisati ¹⁾
2) فَعَلَ	يَفْعِلُ „ „	جَلَسَ	يَجْلِسُ sjediti
3) فَعَلَ	يَفْعُلُ „ „	فَتَحَ	يَفْتَحُ otvoriti
4) فَعِلَ	يَفْعَلُ „ „	عَلِمَ	يَعْلَمُ znati
5) فَعُلُ	يَفْعُلُ „ „	حَسَنَ	يَحْسُنُ lijep biti
6) فَعِلَ	يَفْعِلُ „ „	حَسِبَ	يَحْسِبُ misliti

U gornjem primjeru je perfekat i imperfekat glagola naveden u 3 licu singulara, jer se od trećeg lica dodavanjem nastavaka tvore druga lica singulara, duala i plurala.

Mijenjanje perfekta I vrste glagola po licu, rodu i broju

(تَصْرِيْفُ الْفِعْلِ الْمَاضِي)

3 lice (الْفَاعِلُ)

Sing. m. r.	(الْمَفْرَدُ الْمَذَكَّرُ) كَتَبَ	Napisao je ili Napisa i t. d.
Dual m. r.	(تَنْثِيَهُ الْمَذَكَّرِ) كَتَبَا	Napisala su njih dva
Plur. m. r.	(جَمْعُ الْمَذَكَّرِ) كَتَبُوا ²⁾	Napisali su oni
Sing. ž. r.	(الْمَفْرَدُ الْمَوْنَّثُ) كَتَبَتْ	Napisala je
Dual ž. r.	(تَنْثِيَهُ الْمَوْنَّثِ) كَتَبَتَا	Napisale su njih dvije
Plur. ž. r.	(جَمْعُ الْمَوْنَّثِ) كَتَبْنَ	Napisale su one.

¹⁾ Perfekat i imperfekat radi kratkoće prevodićemo infinitivom.

²⁾ Kad je u perfektu ili imperfektu glagola u 3 licu plurala na kraju و, dodaje se u pismu tome ا (أَلِفُ الْوَقَايَةِ) koji se ne izgovara.

2 lice (المُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	(الْمُفْرَدُ الْمَذَكَّرُ)	كَتَبْتَ	Napisao si ti
Dual m. r.	(تَنْثِيَةُ الْمَذَكَّرِ)	كَتَبْتُمَا	Napisali ste vas dvojica
Plur. m. r.	(جَمْعُ الْمَذَكَّرِ)	كَتَبْتُمْ	Napisali ste vi
Sing. ž. r.	(الْمُفْرَدُ الْمَوْنَتُ)	كَتَبْتِ	Napisala si ti
Dual ž. r.	(تَنْثِيَةُ الْمَوْنَتِ)	كَتَبْتُمَا	Napisale ste vas dvije
Plur. ž. r.	(جَمْعُ الْمَوْنَتِ)	كَتَبْتُنَّ	Napisale ste vi.

1 lice (الْمُتَكَلِّمُ)

Sing. 1 lica oba r.	(الْمُفْرَدُ)	كَتَبْتُ	Napisao (la) sam
Plur. 1 lica oba r.	(الْجَمْعُ)	كَتَبْنَا	Napisali (le) smo.

Svršeno vrijeme (الفِعْلُ الْمَاضِي — perfekat) izražava prošlo ili predašnje svršeno vrijeme (perfekat ili aorist).

Glagolski nastavci, koji se vide u gornjem primjeru, nisu drugo nego sastavljene lične zamjenice u nominativu (الضَّمِيرُ الْمُتَّصِلُ الْمَرْفُوعُ). Ove se lične zamjenice smatraju glagolskim subjektom. Jedini nastavak ت nije lična zamjenica nego oznaka ženskog roda, a glagolski je subjekat zamišljeno هِيَ ona, koje se u glagolu pomišlja. Isto tako u 3 licu singulara muškog roda glagolski je subjekat lična zamjenica هُوَ on, koja se u glagolu pomišlja, ako iza glagola ne slijedi kao subjekat koja druga riječ.

Negativni perfekat se tvori ako se pred njega stavi niječna čestica مَا, na pr. مَا كَتَبَ Nije napisao.

Mijenjanje imperfekta I vrste glagola po licu, rodu i broju

(تَصْرِيفُ الْفِعْلِ الْمَضَارِعِ)

3 lice (الْثَلَاثُ)

Sing. m. r.	يَكْتُبُ (الْمُفْرَدُ الْمَذَكَّرُ)	Piše ili pišaće
Dual m. r.	يَكْتُبَانِ (تَنْنِيَةُ الْمَذَكَّرِ)	Pišu ili pišaće njih dva
Plur. m. r.	يَكْتُبُونَ (جَمْعُ الْمَذَكَّرِ)	Pišu ili pišaće oni
Sing. ž. r.	تَكْتُبُ (الْمُفْرَدُ الْمَوْنُثُ)	Piše ili pišaće (ž.)
Dual ž. r.	تَكْتُبَانِ (تَنْنِيَةُ الْمَوْنُثِ)	Pišu ili pišaće njih dvije
Plur. ž. r.	يَكْتُبْنَ (جَمْعُ الْمَوْنُثِ)	Pišu ili pišaće one.

2 lice (الْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	تَكْتُبُ (الْمُفْرَدُ الْمَذَكَّرُ)	Pišeš ili pišaćeš
Dual m. r.	تَكْتُبَانِ (تَنْنِيَةُ الْمَذَكَّرِ)	Pišete ili pišaćete vas dva
Plur. m. r.	تَكْتُبُونَ (جَمْعُ الْمَذَكَّرِ)	Pišete ili pišaćete vi
Sing. ž. r.	تَكْتُبِينَ (الْمُفْرَدُ الْمَوْنُثِ)	Pišeš ili pišaćeš ti (ž.)
Dual ž. r.	تَكْتُبَانِ (تَنْنِيَةُ الْمَوْنُثِ)	Pišete ili pišaćete vas dvije
Plur. ž. r.	تَكْتُبْنَ (جَمْعُ الْمَوْنُثِ)	Pišete ili pišaćete vi.

1 lice (الْمُتَكَلِّمُ)

Sing. 1 lica oba r.	أَكْتُبُ (الْمُفْرَدُ)	Pišem ili pišaću
Plur. 1 lica oba r.	نَكْتُبُ (الْجَمْعُ)	Pišemo ili pišaćemo.

Imperfekat (الْمَضَارِعُ) se dakle tvori tako da se korjenu spočetka doda ا, ت, ي ili ن, koji se zovu حُرُوفُ الْمَضَارِعِ, a sadržani su u riječi أَتَيْنَ.

U oblicima imperfekta lična zamjenica kao glagolski subjekat zamišlja se u svim oblicima singulara osim 2 lica žen. roda.

Tako:

u 3 licu sing. m. r. — يَكْتُبُ — هُوَ on

u 3 licu sing. ž. r. — تَكْتُبُ — هِيَ ona

u 2 licu sing. m. r. — تَكْتُبُ — أَنْتَ ti

u 1 licu sing. oba r. — أَكْتُبُ — أَنَا ja.

Isto tako se zamišlja zamjenica تَنْحَنُ *mi* u 1 licu plurala oba roda, na pr. نَكْتُبُ.

U 2 licu žen. r. glagolski subjekat je ي.

U dualu imperfekta je subjekat ٢, koji označuje dvojину, u pluralu muškog roda و, a pluralu ženskog roda ن.

Trajno vrijeme (الْفِعْلُ الْمُبَارِعُ — imperfekat) izražava sadašnje (prezent) ili buduće vrijeme (futura).

Ako se pred imperfekat stavi čestica سَوْفَ ili سَ, onda imperfekat znači samo futur, na pr. سَوْفَ أَكْتُبُ ili سَأَكْتُبُ *Pisaću*.

Isto tako imperfekat može imati značenje futura, ako se pred imperfekat stavi negativna čestica لَا *neće*, na pr. لَا يَكْتُبُ *Neće pisati*. Stavi li se pred imperfekat negativna čestica مَا *nije*, onda ima značenje prezenta, na pr. مَا يَكْتُبُ *Ne piše*.

Riječ قَدْ pred imperfektom znači »katkada«, a pred perfektom »već«.

Nema naročita pravila, po kome bi se utvrdilo koji glagoli I vrste idu po kome razredu, nego se to mora iz prakse naučiti. Jedino treba zapamtiti da glagoli, koji idu u treći razred I vrste, imaju drugi ili treći korjeniti suglasnik jedan od 6 guturalnih suglasnika (حُرُوفُ الْمَلْقِ). To su ح. خ. ع. غ. ه. و. Izuzetak je glagol أَكْتُبُ *sustezati se, ne htjeti*. Međutim nisu svi glagoli u kojih je drugi ili treći korjeniti suglasnik grleni od 3 razreda I vrste, na pr. فَهَمُّ — يَفْهَمُ — فَهَمَ *razumjeti*.

Prelazni i neprelazni glagoli

Po svome značenju glagoli se dijele na:

1) Prelazne (tranzitivne **الْفِعْلُ الْمُتَمَدِّي**), ako glagolska radnja prelazi na neki predmet (objekat **بِهِ** **الْمَفْعُولُ بِهِ**), na pr. **أَكْتُبُ كِتَابًا** *Pišem knjigu*. U ovom primjeru je **أَكْتُبُ** pišem glagol, a **كِتَابًا** knjigu objekat.

Glagolski objekat stoji u akuzativu.

2) Neprelazne (intranaktivne **الْفِعْلُ الْأَلَزِمُ**) t. j. one glagole, čija radnja ne prelazi na predmet (objekat), na pr. **أَذْهَبُ** *Idem*.

Glagoli 1, 2, 3 i 6 razreda I vrste većinom su tranzitivni, ali ih ima i intranzitivnih, na pr. **خَرَجَ يَخْرُجُ** *izaći*, **جَلَسَ يَجْلِسُ** *sjediti*, **ذَهَبَ يَذْهَبُ** *otići*, **تَعِمَّ يَتَعِمُّ** *udobno živjeti*.

Glagoli 4 razreda I vrste mogu biti tranzitivni, ali su većinom intranzitivni, i izrazuju neko prolazno stanje, na pr. **فَرِحَ يَفْرَحُ** *radovati se*, **حَزِنَ يَحْزَنُ** *tužan biti*.

Glagoli 5 razreda I vrste uvijek su intranzitivni i kazuju stanje u kom se neko stalno nalazi, na pr. **حَسُنَ يَحْسُنُ** *lijep biti*, **رُضِنَ يَرْضَنُ** *ružan biti*.

Vježba 35

Subjekat glagolske rečenice (**الْفَاعِلُ**)

Glagolski subjekat može biti:

1) Lična zamjenica (**الْفَاعِلُ الْمَضْمَرُ**) i

2) Koje drugo ime (**الْفَاعِلُ الْمُنْظَرُ**).

Lična zamjenica kao subjekat glagolske rečenice može biti:

a) lični nastavak, koji se izgovara, na pr. **كُتِبْتُ** *Pisao sam* (ت), **كُتِبْتُمْ** *Pisale ste* (ن), **مَا يَكْتُبُونَ** *Ne pišu* (و) i t. d. ili

b) lična zamjenica koja se zamišlja, na pr. **كُتِبَ (هُوَ)** *Pisao je*, **يَكْتُبُ (هُوَ)** *Piše ili pisaoće*, **أَكْتُبُ (أَنَا)** *Piši!* **أَكْتُبُ (أَنَا)** *Pišem ili ću pisati* i t. d.

Lična zamjenica, koja se izgovara kao lični nastavak ili se samo uz glagol pomišlja, može dakle biti subjekat (الْفَاعِلُ) svih oblika perfekta i imperfekta.

Ako je međutim glagolski subjekat koje drugo ime (الْفَاعِلُ الْمُنْظَرُ), onda glagol uvijek stoji samo u 3 licu singulara perfekta ili imperfekta, pa subjekat bio u jednini, dvojini ili množini, na pr. ذَهَبَ زَيْدٌ Otišao je Zejd, يَجِي هَذَانِ Dolaze ova dvojica, سَأَلَتِ الْمُعَلِّمَاتُ Pitale su učiteljice i t. d.

Subjektat glagolske rečenice ne može stajati prije svoga glagola.

Slaganje glagola sa subjektom u glagolskoj rečenici

Glagol je u glagolskoj rečenici (الْجُمْلَةُ الْفِعْلِيَّةُ) u 3 licu singulara muškog roda, ako je subjekat muškoga roda, a u 3 licu singulara ženskoga roda, ako je subjekat ime ženskoga roda, na pr. ذَهَبَ زَيْدٌ Otišao je Zejd, ذَهَبَتِ الزَّيْنَبَانِ Otišle su dvije Zejnebe.

Glagol može stajati u singularu muškog i ženskog roda:

1) Kada subjekat, koji je ženskoga roda, ne slijedi neposredno iza glagola, na pr. جَاءَ (جَاءَتْ) الْيَوْمَ الْأُخْتُ Došla je danas sestra.

2) Kada je subjekat imenica ženskog roda, koja ne znači žensko lice, na pr. طَلَعَتِ (طَلَعَتِ) الشَّمْسُ Pošla je deva, سَارَتْ (سَارَتْ) النَّاقَةُ Izašlo je sunce.

3) Ako je imenica kao subjekat u pravilnom pluralu ženskog roda ili nepravilnom pluralu ili zbirna imenica, na pr. جَاءَ (جَاءَتْ) الرِّجَالُ Došli su ljudi, جَاءَتْ (جَاءَتْ) الْمُعَلِّمَاتُ Došle su učiteljice, يَبَعَثُ (يَبَعَثُ) الشَّمْرُ Dozrio je plod.

Ako je u imenskoj rečenici (الْمُسْلِمَةُ الْإِسْمِيَّةُ) glagol predikat (الْمَجْبُرُ), mora se taj glagol sa subjektom imenske rečenice (الْمُبْتَدَأُ) slagati u rodu i broju kada je subjekat u singularu, dualu ili pravilnom pluralu muškog roda, na pr.:

الرَّجُلُ ذَهَبَ Čovjek je otišao الرَّجُلَانِ ذَهَبَا Dva su čovjeka otišla
 الْإِمْرَأَةُ ذَهَبَتْ Žena je otišla الْمُسْلِمُونَ ذَهَبُوا Muslimani su otišli

Ako li je subjekat u pravilnom pluralu ženskoga roda ili u nepravilnoj množini, onda se glagol ili slaže sa subjektom ili stoji u singularu ženskoga roda, na pr.:

الْمُعَلِّمَاتُ ذَهَبْنَ Učiteljice su otišle
 الرِّجَالُ ذَهَبُوا Ljudi su otišli
 النِّسَاءُ ذَهَبْنَ Žene su otišle.

Vježba 36

Konjugacija pomoćnih glagola كَانَ biti i صَارَ postati

Glagoli كَانَ (od كَوْنٍ) biti i صَارَ (od صَبَرَ) postati spadaju u nepravilne glagole, pa se u perfektu i imperfektu konjugiraju ovako:

Glagol كَانَ biti:

Perfekat (الْمَاضِي): Imperfekat (الْمُضَارِعُ):

3 lice (الْفَاعِلُ)

Sing. m. r.	كَانَ Bio je ili bi i t. d.	يَكُونُ	Jest ili će biti
Dual m. r.	كَانَا Bila su njih dva	يَكُونَانِ	Jesu ili će biti njih dvojica
Plur. m. r.	كَانُوا Bili su	يَكُونُونَ	Jesu ili će biti
Sing. ž. r.	كَانَتْ Bila je	تَكُونُ	Jest ili će biti (ž.)
Dual ž. r.	كَانَتَا Bile su njih dvije	تَكُونَانِ	Jesu ili će biti njih dvije
Plur. ž. r.	كُنَّ Bile su	يَكْنُنَّ	Jesu ili će biti (ž.)

2 lice (الْمَخَاطِبُ)

Sing. m. r.	كُنْتُ	Bio si	تَكُونُ	Jesi ili ćeš biti
Dual m. r.	كُنْتُمَا	Bili ste vas dva	تَكُونَانِ	Jeste ili ćete biti vas dva
Plur. m. r.	كُنْتُمْ	Bili ste	تَكُونُونَ	Jeste ili ćete biti
Sing. ž. r.	كُنْتِ	Bila si	تَكُونِينَ	Jesi ili ćeš biti (ž.)
Dual ž. r.	كُنْتُمَا	Bile ste vas dvije	تَكُونَانِ	Jeste ili ćete biti vas dvije
Plur. ž. r.	كُنْتُنَّ	Bile ste	تَكُنْنَ	Jeste ili ćete biti (ž.)

1 lice (الْمُنْتَكِمُ)

Sing. oba r.	كُنْتُ	Bio (la) sam	أَكُونُ	Jesam ili ću biti
Pl. oba r.	كُنَّا	Bili (le) smo	تَكُونُ	Jesmo ili ćemo biti

Glagol صار postati:

Perfekat (الْمَاضِي): Imperfekat (الْمُضَارِعُ):

3 lice (الْغَائِبُ)

Sing. m. r.	صَارَ	Postao je ili postade i t. d.	يَصِيرُ	Postaje ili postaće
Dual m. r.	صَارَا	Postali su njih dva	يَصِيرَانِ	Postaju ili postaće njih dva
Plur. m. r.	صَارُوا	Postali su	يَصِيرُونَ	Postaju ili postaće
Sing. ž. r.	صَارَتْ	Postala je	تَصِيرُ	Postaje ili postaće ona
Dual ž. r.	صَارَتَا	Postale su njih dvije	تَصِيرَانِ	Postaju ili postaće njih dvije
Plur. ž. r.	صَرْنَ	Postale su one	يَصِرْنَ	Postaju ili postaće one

2 lice (الْمَخَاطَبُ)

Sing. m. r.	صِرْتَ	Postao si	تَصِيرُ	Postaješ ili postaćeš
Dual m. r.	صِرْتُمَا	Postali ste vas dva	تَصِيرَانِ	Postajete ili po- staćete vas dva
Plur. m. r.	صِرْتُمْ	Postale ste vi	تَصِيرُونَ	Postajete ili po- staćete vi
Sing. ž. r.	صِرْتِ	Postala si ti	تَصِيرِينَ	Postaješ ili postaćeš ti (ž.)
Dual ž. r.	صِرْتُمَا	Postale ste vas dvije	تَصِيرَانِ	Postajete ili po- staćete vas dvije
Plur. ž. r.	صِرْتُنَّ	Postale ste	تَصِيرْنَ	Postajete ili postaćete vi (ž.)

1 lice (الْمَتَكَلِّمُ)

Sing.ob.r.	صِرْتُ	Postao (la) sam	أَصِيرُ	Postajem ili postaću
Pl. oba r.	صِرْنَا	Postali (le) smo	نَصِيرُ	Postajemo ili postaćemo

Pravi imperfekat (pređašnje nesvršeno vrijeme) tvori se, ako glagol كَانَ u perfektu dode pred imperfekat drugog glagola, na pr.:

كَانَ يَكْتُبُ	Pisaše on	كَانَتْ تَضْحَكُ	Smijaše se ona
كَانَا يَجْلِسَانِ	Sjedahu njih dva	كَانُوا يَفْرَحُونَ	Radovahu se oni.

Pluskvamperfekat (davno prošlo vrijeme) tvori se, ako se كَانَ u perfektu (često sa česticom قَدْ već) stavi pred perfekat drugog glagola, na pr. *Bio je (već) otišao,* *Bili smo (već) napisali.*

Glagol كَانَ kao pomoćni glagol slaže se s drugim glagolom u rodu i broju, na pr. *كُنَّا كَتَبْنَا, كَانَ ذَهَبَ.*

Kad glagol كَانَ dođe pred imensku rečenicu, onda može biti spona (kopula) i njegov perfekat (كَانَ) se u našem jeziku prevodi prezentom, a imperfekat (يَكُونُ) futurom. U ovom slučaju subjekat pomoćnog glagola (إِسْمُ كَانَ) stoji u nominativu, a predikat (خَبْرُ كَانَ) u akuzativu, na pr. كَانَ الرَّجُلُ عَالِمًا Čovjek je učen, ~~يَكُونُ الرَّجُلُ عَالِمًا Čovjek će biti učen.~~

Glagol كَانَ pred imenskom rečenicom može nekada imati značenje glagola »biti« u perfektu, na pr. كَانَ زَيْدٌ فَقِيرًا فَصَارَ غَنِيًّا Bio je Zejd siromah pa je postao bogat.

Vježba 37

Aktiv i pasiv (الْفِعْلُ الْمَعْلُومُ فَاعِلُهُ وَ الْفِعْلُ الْمَجْهُولُ فَاعِلُهُ)

Oblici perfekta i imperfekta, koje smo naučili, kazuju da glagolski subjekat (الْفَاعِلُ) vrši glagolsku radnju, na pr. ~~كَتَبَ مُحَمَّدٌ~~ Pisao je Muhammed, ~~كَاتَتْ عَائِشَةُ~~ Pisaše Aiša i t. d.

Glagoli, koji znače da subjekat vrši glagolsku radnju, stoje u aktivu (الْفِعْلُ الْمَعْلُومُ فَاعِلُهُ ili skraćeno الْمَعْلُومُ). Ako glagolski subjekat na sebi trpi glagolsku radnju, onda se glagolski subjekat zove نَائِبُ الْفَاعِلِ zamjenik gl. subjekta, a glagol stoji u pasivu (الْفِعْلُ الْمَجْهُولُ فَاعِلُهُ ili skraćeno الْمَجْهُولُ), na pr. ~~كُتِبَ الْمَكْتُوبُ~~ Napisano je pismo.

Pasiv od sve šest razreda I vrste glagola dolazi na oblik فُعِلَ za perfekat i يُفَعَّلُ za imperfekat.

Primjeri:

Perfekat (الْمَاضِي):

Imperfekat (الْمُضَارِعُ):

3 lice (الْغَائِبُ)

Sing. m. r. طَلِبَ Tražen je يُطَلَّبُ Traži se on ili će se tražiti

Dual m. r. طَلِبَا Tražena su يُطَلَّبَانِ Traže se njih dva ili će se njih dva tražiti

- Plur. m. r. **تُطَلَّبُونَ** Traženi su **تُطَلَّبُونَ** Traže se ili će se tražiti
 Sing. ž. r. **تُطَلَّبُ** Tražena je **تُطَلَّبُ** Traži se ili će se tražiti ona
 Dual ž. r. **تُطَلَّبَانِ** Tražene su **تُطَلَّبَانِ** Traže se ili će se tražiti
 njih dvije njih dvije
 Plur. ž. r. **يُطَلَّبْنَ** Tražene su **يُطَلَّبْنَ** Traže se ili će se tražiti (ž.).

2 lice (الْمُخَاطَبُ)

- Sing. m. r. **تُطَلَّبُ** Tražen si **تُطَلَّبُ** Tražiš se ili ćeš se tražiti
 Dual m. r. **تُطَلَّبَانِ** Traženi ste **تُطَلَّبَانِ** Tražite se ili ćete se tražiti
 vas dva vas dva
 Plur. m. r. **تُطَلَّبُونَ** Traženi ste **تُطَلَّبُونَ** Tražite se ili ćete se tražiti
 Sing. ž. r. **تُطَلَّبِينَ** Tražena si **تُطَلَّبِينَ** Tražiš se ili ćeš se tražiti ti
 (ž.)
 Dual ž. r. **تُطَلَّبَانِ** Tražene ste **تُطَلَّبَانِ** Tražite se ili ćete se tražiti
 vas dvije vas dvije
 Plur. ž. r. **يُطَلَّبْنَ** Tražene ste **يُطَلَّبْنَ** Tražite se ili ćete se tražiti
 (ž.).

1 lice (الْمُتَكَلِّمُ)

- Sing. oba r. **تُطَلَّبُ** Tražen sam **أُطَلَّبُ** Tražim se ili ću se tražiti
 Plur. oba r. **تُطَلَّبْنَا** Traženi (e) **نُطَلَّبُ** Tražimo se ili ćemo se tražiti.
 smo

Aktivna glagolska rečenica pretvara se u pasivnu da se glagol pretvori u pasiv pa se ispusti glagolski subjekat aktivnog glagola (**الْفَاعِلُ**) i mjesto njega u nominativ stavi glagolski objekat (**الْمَفْعُولُ بِهِ**), koji se kad postane subjekat pasivnog glagola zove **تَائِبُ الْفَاعِلِ** , na pr. rečenica **طَلَّبَ زَيْدٌ مُحَمَّدًا** Tražio je Zejd Muhammeda u pasivu glasi **طَلَّبَ مُحَمَّدٌ** Tražen je Muhammed; **يَكْتُبُ زَيْدٌ مَكْتُوبًا** Piše Zejd pismo u pasivu glasi **يُكْتُبُ مَكْتُوبٌ** Piše se pismo.

U složenim glagolskim oblicima t. j. u pravom imperfektu i pluskvamperfektu u pasivu dolazi samo glavni glagol, a pomoćni glagol ostaje nepromijenjen, na pr. *كَانَ يُطَلَّبُ زَيْدٌ كِتَابًا*. Tražao je Zejd knjigu pretvoreno u pasiv glasi *كَانَ يُطَلَّبُ كِتَابٌ*. Tražao se knjiga.

Pasiv mogu imati samo tranzitivni glagoli (الفِعْلُ الْمُتَعَدِي), jer intransitivni glagoli nemaju objekta, koji bi mogao zamijeniti gl. subjekat kad se glagol pretvori u pasiv.

Intransitivni glagol postaje tranzitivni, ako dobije objekat u genitivu sa prijedlogom (dalji objekat), na pr. *خَرَجَ زَيْدٌ* Izišao je Zejd — *خَرَجَ زَيْدٌ بِعَمْرٍو* Izveo je Zejd Amra. Pretvoreno u pasiv glasi *خَرَجَ عَمْرٍو* Izveden je Amr. Ovakav pasivni glagol ostaje uvijek u 3 licu singulara muškoga roda, a bez obzira na rod i broj objekta, na pr. *خَرَجَ بِالزَّيْدَيْنِ*, *خَرَجَ بِهِمَا*, *خَرَجَ بِهِ*, *خَرَجَ بِالْعِنْدَاتِ*, *خَرَجَ بِهِنَّ* i t. d.

Pravila, koja vrijede za slaganje aktivnog glagola sa svojim subjektom, vrijede potpuno i kad je glagol u pasivu, na pr. *سَأَلَ مُحَمَّدٌ عَائِشَةَ* Pitao je Muhammed Aišu, glasi u pasivu: *سُئِلَتْ عَائِشَةُ* Pitana je Aiša.

Vježba 38

Mijenjanje glagola po načinima

Po načinima se mijenja samo imperfekat glagola (الفِعْلُ الْمَضَارِعُ). Imperfekat ima tri načina:

- 1) Određeni način (الْمَضَارِعُ الْمَرْفُوعُ)
- 2) Zavisni način (الْمَضَارِعُ الْمَنْصُوبُ) i
- 3) Skraćeni način (الْمَضَارِعُ الْمَجْزُومُ).

1) Pravilni glagoli u određenom načinu svršuju se prema onome, što smo već gore vidjeli u nekim oblicima na vokal »u« (ـُ), a u nekim na stanovite lične nastavke, na pr. يَكْتُبُ, يَكْتُبَانِ, يَكْتُبُونَ, يَكْتُبْنَ i t. d.

2) Pravilni glagoli u zavisnom načinu (الْمُضَارِعُ الْمَنْصُوبُ) svršuju se na vokal »e« (ـِ) u oblicima imperfekta, koji su bez ličnog nastavka. Oblici, koji imaju lične nastavke, gube u ovom načinu نِ ili نٍ svagdje osim plurala ženskog roda, na pr. يَكْتُبِ, يَكْتُبَانِ, يَكْتُبُوا, يَكْتُبْنَ i t. d.

3) Pravilni glagoli u skraćenom načinu (الْمُضَارِعُ الْمَجْزُومُ) svršuju se na suglasnik bez vokala (ـِ) u oblicima imperfekta, koji nemaju ličnog nastavka. Oblici koji imaju nastavke kao i u zavisnom načinu gube nastavak svagdje osim plurala ž. r., na pr. يَكْتُبُ, أَكْتُبُ, يَكْتُبَا, يَكْتُبُوا, يَكْتُبْنَ i t. d.

Primjeri:

Određeni način	Zavisni način	Skraćeni način
(الْمُضَارِعُ الْمَرْفُوعُ)	(الْمُضَارِعُ الْمَنْصُوبُ)	(الْمُضَارِعُ الْمَجْزُومُ)

3 lice (الْفَائِدُ)

Sing. m. r.	يَكْتُبُ	(لَنْ) يَكْتُبُ	يَكْتُبْ (لَمْ)
Dual m. r.	يَكْتُبَانِ	يَكْتُبَا	يَكْتُبَا
Plur. m. r.	يَكْتُبُونَ	يَكْتُبُوا	يَكْتُبُوا
Sing. ž. r.	تَكْتُبُ	تَكْتُبِ	تَكْتُبِ
Dual ž. r.	تَكْتُبَانِ	تَكْتُبَا	تَكْتُبَا
Plur. ž. r.	يَكْتُبْنَ	يَكْتُبْنَ	يَكْتُبْنَ

2 lice (الْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	تَكْتُبُ	تَكْتُبِ	تَكْتُبِ
Dual m. r.	تَكْتُبَانِ	تَكْتُبَا	تَكْتُبَا
Plur. m. r.	تَكْتُبُونَ	تَكْتُبُوا	تَكْتُبُوا

Sing. ž. r.	تَكْتَبِينَ	تَكْتُبِي	تَكْتُبِي
Dual ž. r.	تَكْتَبَانِ	تَكْتُبَا	تَكْتُبَا
Plur. ž. r.	تَكْتَبْنَ	تَكْتُبْنَ	تَكْتُبْنَ

1 lice (الْمُتَكَلِّمُ)

Sing. oba r.	أَكْتُبُ	أَكْتُبُ	أَكْتُبُ
Plur. oba r.	نَكْتُبُ	نَكْتُبُ	نَكْتُبُ

Arapski određeni način (الْمُضَارِعُ الْمَرْفُوعُ) odgovara potpuno određenom načinu srpskohrvatskog jezika.

Srpskohrvatski jezik nema zavisnog načina. U ovom načinu dolazi arapski imperfekat kad stoji u podređenoj rečenici i to poslije ovih čestica:

أَنْ *da*, لَنْ *neće* (*nikako*); كَيْ *da* i إِذَنْ *tada*.

Iza čestica أَنْ i كَيْ može doći negativna čestica لَا *ne* pa onda imaju oblik أَلَّا (sastavljeno od أَنْ i لَا) *da ne*, كَيْلَا *da ne*. Isto tako pred ove čestice može doći prijedlog لِ *da*, na pr. لِأَنْ *da*, لِكَيْ *da*, لِئَلَّا *da ne*, لِكَيْلَا *da ne*.

Ako imperfekat stoji u zavisnom načinu, stajace u istom načinu i svaki imperfekat, koji iza njega slijedi sa veznikom وَ *i*, na pr. أَنْ يَدْخُلَ وَ يَجْلِسَ عِنْدَهُ. *Naredio mu je da unide i sjede kod njega.*

Skraćeni način obično odgovara imperativu ili kondicionalu srpskohrvatskog jezika. Ovaj način dolazi poslije čestica:

لِ *nek* (لَا أَلْتَمِرُ) *ne, nek ne* (لَا أَتَمْنَى), na pr. اِيْخْرُجْ *Nek (on) izade!* لَا تَدْخُلْ *Ne ulazi!* Osim toga ovaj način dolazi iza negativnih čestica لَمْ *nije* i لَمْآ *nije još* (*nikada*). Imperfekata iza ovih negativnih čestica ima značenje negativnog perfekta, na pr. لَمْ أَكْتُبْ هَذَا *Nisam to napisao*, لَمْآ أَكْتُبْ هَذَا *Nisam to još (nikada) napisao.*

Pomoćni glagoli كَانَ i صَار su nepravilni pa u njih skraćeni način glasi ovako:

	Glagol كَانَ	Glagol صَار
3 lice (الْغَائِبُ)		
Sing. m. r.	يَكُنْ (لَمْ) ¹⁾	يَصِرْ (لَمْ)
Dual m. r.	يَكُونَا	يَصِيرَا
Plur. m. r.	يَكُونُوا	يَصِيرُوا
Sing. ž. r.	تَكُنْ	تَصِرْ
Dual ž. r.	تَكُونَا	تَصِيرَا
Plur. ž. r.	يَكُنَّ	يَصِرْنَ
2 lice (الْمُخَاطَبُ)		
Sing. m. r.	تَكُنْ	تَصِرْ
Dual m. r.	تَكُونَا	تَصِيرَا
Plur. m. r.	تَكُونُوا	تَصِيرُوا
Sing. ž. r.	تَكُونِي	تَصِيرِي
Dual ž. r.	تَكُونَا	تَصِيرَا
Plur. ž. r.	تَكُنَّ	تَصِرْنَ
1 lice (الْمُتَكَلِّمُ)		
Sing. oba r.	أَكُنْ	أَصِرْ
Plur. oba r.	نَكُنْ	نَصِرْ

Vježba 39

Imperativ (فِعْلُ الْأَمْرِ وَالنَّهْيِ)

Imperativ je način kojim se zapovijeda (الْأَمْرُ) ili zabranjuje (النَّهْيُ). Imperativ se tvori od imperfekta u skraćenom načinu i to aktivni imperativ od aktivnog imperfekta, a pasivni od pasivnog.

¹⁾ Oblici imperfekta bez nastavka od glagola كَانَ u jednini (osim 2 lica žen. roda) i u množini 1 lica mogu glasiti يَكُ، تَكُ، أَكُ، نَكُ.

Imperativ može biti za 3 lice (أَمْرُ الْغَائِبِ ili نَهْيُ الْغَائِبِ) i za 2 lice (نَهْيُ الْحَاضِرِ ili أَمْرُ الْحَاضِرِ).

a) Imperativ za 3 lice može biti:

1) Imperativ kojim se zapovijeda 3 licu (أَمْرُ الْغَائِبِ). Ovaj se oblik tvori da se pred imperfekta u skraćenom načinu stavi čestica لِ (لَا أَلَامُ الْأَمْرِ) nek, na pr. لِيَطْلُبْ Neka traži!

2) Imperativ kojim se zabranjuje 3 licu (نَهْيُ الْغَائِبِ). Ovaj se oblik tvori da se pred skraćeni način imperfekta stavi čestica لَا (لَا أَلَنْهَى) nek ne, na pr. لَا يَطْلُبْ Neka ne traži!

U oba slučaja imperativ za 3 lice može biti u aktivu (أَلْمَعْلُومُ) i u pasivu (أَلْمَجْهُوْلُ).

Primjeri:

Aktivni imperativ kojim se zapovijeda 3 licu

(أَمْرُ الْغَائِبِ أَلْمَعْلُومُ):

Sing. m. r.	يَطْلُبْ	Neka traži!
Dual m. r.	يَطْلُبَا	Neka traže njih dva!
Plur. m. r.	يَطْلُبُوا	Neka oni traže!
Sing. ž. r.	تَطْلُبْ	Neka ona traži!
Dual ž. r.	تَطْلُبَا	Neka njih dvije traže!
Plur. ž. r.	يَطْلُبْنَ	Neka one traže!

Pasivni imperativ kojim se zapovijeda 3 licu

(أَمْرُ الْغَائِبِ أَلْمَجْهُوْلُ):

Sing. m. r.	يُطْلَبْ	Neka se on traži! (Neka ga traže!) ¹⁾
Dual m. r.	يُطْلَبَا	Neka se njih dva traže! (Neka njih dvojicu traže!)
Plur. m. r.	يُطْلَبُوا	Neka se oni traže! (Neka ih traže!)

¹⁾ Naš jezik ne voli pasiv, pa ga zamjenjuje povratnim glagolima, koji su postali od prelaznih glagola ili aktivnim glagolom u 3 licu množine muškoga roda.

- Sing. ž. r. تَطْلُبُ Neka se ona traži!
(Neka je traže!)
- Dual ž. r. تَطْلُبَا Neka se njih dvije traže!
(Neka njih dvije traže!)
- Plur. ž. r. يُطَلِّبْنَ Neka se one traže!
(Neka ih traže!)
- S. 1 lica oba r. لَا تَطْلُبُ Neka se ja tražim!
(Neka me traže!)
- Pl. 1 lica oba r. لَا تَطْلُبُ Neka se mi tražimo!
(Neka nas traže!)

Aktivni imperativ kojim se zabranjuje 3 licu

(تَهَى الْغَائِبِ الْمَعْلُومِ):

- Sing. m. r. لَا يَطْلُبُ Nek ne traži!
- Dual m. r. لَا يَطْلُبَا Nek njih dva ne traže!
- Plur. m. r. لَا يَطْلُبُوا Nek oni ne traže!
- Sing. ž. r. لَا تَطْلُبُ Nek ona ne traži!
- Dual ž. r. لَا تَطْلُبَا Neka njih dvije ne traže!
- Plur. ž. r. لَا يَطْلُبْنَ Neka one ne traže!

Pasivni imperativ kojim se zabranjuje 3 licu

(تَهَى الْغَائِبِ الْمَجْهُولِ):

- Sing. m. r. لَا يَطْلُبُ Nek se ne traži!
(Neka ga ne traže!)
- Dual m. r. لَا يَطْلُبَا Nek se njih dva ne traže!
(Nek njih dvojicu ne traže!)
- Plur. m. r. لَا يَطْلُبُوا Nek se oni ne traže!
(Neka ih ne traže!)

Sing. ž. r.	لَا تُطَلِّبْ	Nek se ona ne traži! (Nek je ne traže!)
Dual ž. r.	لَا تُطَلِّبَا	Nek se njih dvije ne traže! (Neka njih dvije ne traže!)
Plur. ž. r.	لَا يُطَلِّبْنَ	Nek se one ne traže! (Nek ih ne traže!)
S. 1 lica oba r.	لَا أُطَلِّبْ	Nek se ne tražim! (Nek me ne traže!)
Pl. 1 lica oba r.	لَا نَطَلِّبْ	Nek se ne tražimo! (Nek nas ne traže!)

b) Imperativ za 2 lice može biti:

1) Imperativ kojim se zapovijeda 2 licu (أَمْرُ الْمُخَاصِرِ). Ovaj se oblik tvori tako, da se sa imperfekta u skraćenom načinu ukine početno slovo (حَرْفُ الْمُضَارَعَةِ) i mjesto njega stavi 1 (هَمْزَةُ الْوَصْلِ). Ovo se hemze čita sa »u« (ـُ), ako je srednji suglasnik imperfekta također sa »u« (ako je dakle glagol 1 ili 5 razreda I vrste), a inače hemze dobije vokal »i« (ـِ), na pr. *إِجْلِسْ* Traži! *أُطَلِّبْ* Sjedi!

2) Imperativ kojim se zabranjuje 2 licu (نَهْيُ الْمُخَاصِرِ). Ovaj se oblik tvori da se pred skraćeni način imperfekta stavi čestica لَا ne, na pr. *لَا تَطَلِّبْ* Ne traži! I imperativ za 2 lice može u oba slučaja biti u aktivu (الْمَعْلُومُ) i u pasivu (الْمَجْهُولُ).

Primjeri:

Aktivni imperativ kojim se zapovijeda 2 licu

(أَمْرُ الْمُخَاصِرِ الْمَعْلُومُ):

Muški rōd:

Ženski rod:

Sing.	أُطَلِّبْ	Traži!	أُطَلِّبِي	Traži (ž.)!
Dual	أُطَلِّبَا	Tražite vas dva!	أُطَلِّبَا	Tražite vas dvije!
Plur.	أُطَلِّبُوا	Tražite!	أُطَلِّبْنَ	Tražite (ž.)!

Pasivni imperativ kojim se zapovijeda 2 licu (أَمْرُ الْمَاضِرِ الْمَجْهُولِ) tvori se da se pred 2 lice pasivnog imperfekta u skraćenom načinu (الْمَضَارِعُ الْمَجْزُومُ) stavi čestica لِ (لَامُ الْأَمْرِ), na pr.:

2 lice (الْمَخَاطَبُ)

Muški rod:

Ženski rod:

Singular	تُطَلَّبُ	Budi tražen!	تُطَلَّبِي	Budi tražena!
Dual	تُطَلَّبَا	Budite traženi vas dva!	تُطَلَّبَا	Budite tražene vas dvije!
Plural	تُطَلَّبُوا	Budite traženi!	تُطَلَّبْنَ	Budite tražene!

1 lice (الْمُتَكَلِّمُ)

Sing. oba r. أُطَلَّبُ Neka me tražite!

Pl. oba r. تُطَلَّبُ Neka nas tražite!

Aktivni imperativ kojim se zabranjuje 2 licu

(نَهْيُ الْمَاضِرِ الْمَعْلُومِ):

Sing. m. r. لَا تُطَلِّبُ Ne traži!

Dual m. r. لَا تُطَلِّبَا Ne tražite vas dva!

Plur. m. r. لَا تُطَلِّبُوا Ne tražite!

Sing. ž. r. لَا تُطَلِّبِي Ne traži (ž.)!

Dual ž. r. لَا تُطَلِّبَا Ne tražite vas dvije!

Plur. ž. r. لَا تُطَلِّبْنَ Ne tražite (ž.)!

Pasivni imperativ kojim se zabranjuje 2 licu

(نَهْيُ الْمَاضِرِ الْمَجْهُولِ):

2 lice

Sing. m. r. لَا تُطَلَّبُ Ne budi tražen!

Dual m. r. لَا تُطَلَّبَا Ne budite vas dva traženi!

Plur. m. r. لَا تُطَلَّبُوا Ne budite traženi!

Sing. ž. r. لَا تُطَلَّبِي Ne budi tražena!

Dual ž. r. لَا تُطَلَّبَا Ne budite vas dvije tražene!

Plur. ž. r. لَا تُطَلَّبْنَ Ne budite tražene!

1 lice

Sing. oba r. لَا أَطَلِّبْ Neka me ne tražite!

Plur. oba r. لَا نَطَلِّبْ Neka nas ne tražite!

Primjeri za imperativ 3 i 2 lica pomoćnih glagola صَارَ i كَانَ :

3 lice

2 lice

Sing. m. r. لِيَكُنْ Neka on bude!

كُنْ Budi!

Dual m. r. لِيَكُونَا Neka njih dva budu!

كُونَا Budite vas dvojica!

Plur. m. r. لِيَكُونُوا Nek oni budu!

كُونُوا Budite!

Sing. ž. r. لَتَكُنْ Neka ona bude!

كُونِي Budi (ž.)!

Dual ž. r. لَتَكُونَا Neka njih dvije budu!

كُونَا Budite vas dvije!

Plur. ž. r. لِيَكُنَّ Nek one budu!

كُنَّ Budite (ž.)!

*

Sing. m. r. لِيَصِرْ Neka on postane!

صِرْ Postani!

Dual m. r. لِيَصِرَا Nek njih dva postanu!

صِرَا Postanite vas dvojica!

Plur. m. r. لِيَصِيرُوا Nek oni postanu!

صِيرُوا Postanite!

Sing. ž. r. لَتَصِرْ Nek ona postane!

صِيرِي Postani (ž.)!

Dual ž. r. لَتَصِيرَا Nek njih dvije postanu!

صِيرَا Postanite vas dvije!

Plur. ž. r. لِيَصِرْنَ Nek one budu!

صِرْنَ Postanite (ž.)!

Kao što pasiv mogu imati samo tranzitivni glagoli tako i imperativ u pasivu može doći samo od prelaznih glagola.

Vježba 40

Pojačanje imperativa i imperfekta

Imperativ se može pojačati ako se imperativnom obliku doda na kraju نَ (النُّونُ الْمُخَفَّفَةُ) ili نَنْ (النُّونُ الْمَشَدَّدَةُ). Oba ova nastavka u afirmativnim oblicima znače »svakako«, a u negativnim »nikako«.

Nastavak نَ , نِ dolazi na sve oblike imperativa, a nastavak ن samo na singular muškog i ženskog i plural muškog roda.

Nastavak ن čita se s vokalom ـ u svim oblicima imperativa osim oba duala i plurala ženskoga roda, jer se u tim oblicima čita sa ـ . Nastavak ن ostaje svagdje bez vokala.

Konsonant, koji stoji pred ovim nastavcima, ima vokal ـ . Jedino u 2 licu ženskoga roda na tome konsonantu stoji vokal ـ , a u pluralu muškoga roda ـ .

Primjeri:

Aktivni imperativ kojim se zapovijeda 2 licu

(أَمْرُ الْحَاضِرِ الْمَعْلُومِ):

Sing. m. r. أَطْلُبَنَّ Svakako traži!

Dual m. r. أَطْلُبَانِ Svakako tražite vas dva!

Plur. m. r. أَطْلُبْنَ Svakako tražite vi!

Sing. ž. r. أَطْلُبِي Svakako traži ti! (ž.)

Dual ž. r. أَطْلُبَانِ Svakako tražite vas dvije!

Plur. ž. r. أَطْلُبْنَ^1 Svakako tražite vi (ž.)

Pasivni imperativ kojim se zabranjuje 3 licu

(نَهْيُ الْغَائِبِ الْمَجْفُورِ):

Sing. m. r. لَا يُطْلَبَنَّ Neka se nikako ne traži!

(Neka ga nikako ne traže!)

Dual m. r. لَا يُطْلَبَانِ Neka se njih dva nikako ne traže!

Plur. m. r. لَا يُطْلَبْنَ Neka se oni nikako ne traže!

Sing. ž. r. لَا تُطْلَبَنَّ Neka se ona nikako ne traži!

Dual ž. r. لَا تُطْلَبَانِ Neka se nikako ne traže njih dvije!

Plur. ž. r. لَا يُطْلَبْنَ Neka se one nikako ne traže!

¹⁾ U ovom obliku dolazi i da rastavi dva ن .

Aktivni imperativ kojim se zapovijeda 2 licu

(أَمْرُ الْحَاضِرِ الْمَعْلُومِ):

Sing. m. r. أَطْلُبْ Svakako traži!

Dual m. r. أَطْلُبْ Svakako tražite!

Plur. m. r. أَطْلُبْ Svakako traži (ž.)

Pasivni imperativ kojim se zabranjuje 2 licu

(نَهْيُ الْحَاضِرِ الْمَجْهُولِ):

Sing. m. r. لَا تُطْلِبْ Neka te nikako ne traže!

Plur. m. r. لَا تُطْلِبْ Neka vas nikako ne traže!

Sing. ž. r. لَا تُطْلِبْ Neka te (žensku) nikako ne traže!

Kao što dolazi uz imperativ nastavak نَ ili نٌ, tako dolazi i uz imperfekat (الْفِعْلُ الْمَضارعُ) kada ima značenje futura prvoga i to نَ kod svih oblika, a نٌ uz sve oblike singulara i 1, 2 i 3 lice plurala muškog roda, na pr.

3 lice

Sing. m. r. يَكْتُبُ يَكْتُبُ Svakako će on pisati

Dual m. r. يَكْتُبَانِ Svakako će njih dva pisati

Plur. m. r. يَكْتُبُونَ¹⁾ Svakako će oni pisati

Sing. ž. r. تَكْتُبُ تَكْتُبُ Svakako će ona pisati

Dual ž. r. تَكْتُبَانِ Svakako će njih dvije pisati

Plur. ž. r. يَكْتُبْنَ Svakako će one pisati.

¹⁾ Pred nastavkom نَ ili نٌ u svim glagolskim oblicima ukida se و u pluralu muškog roda i ي u singularu žen. roda, osim ako prije و ili ي stoji vokal «e», na pr. لَا تَخْشَوْنَ (لَا تَخْشَوْنَ) Vi se nikako nećete bojati; لَا تَخْشَيْنِ (لَا تَخْشَيْنِ) Ti se nikako nećeš bojati (ž.).

2 lice

Sing. m. r.	تَكْتُبَنَّ	تَكْتُبَنَّ	Svakako ćeš ti pisati
Dual m. r.	تَكْتُبَانِ		Svakako ćete vas dvojica pisati
Plur. m. r.	تَكْتُبْنَ		Svakako ćete vi pisati
Sing. ž. r.	تَكْتُبِيَنَّ	تَكْتُبِيَنَّ	Svakako ćeš ti pisati (ž.)
Dual ž. r.	تَكْتُبَانِ		Svakako ćete vas dvije pisati
Plur. ž. r.	تَكْتُبْنَ		Svakako ćete vi pisati (ž.).

1 lice

Sing. oba r.	أَكْتُبَنَّ	أَكْتُبَنَّ	Svakako ću pisati
Plur. oba r.	نَكْتُبَنَّ	نَكْتُبَنَّ	Svakako ćemo pisati.

Vježba 41

Glagolski pridjev (particip) aktivni (اِسْمُ الْفَاعِلِ)

i pasivni (اِسْمُ الْمَفْعُولِ)

Particip aktivni (اِسْمُ الْفَاعِلِ) znači osobu, koja vrši glagolsku radnju ili prolazno stanje, u kome se neko ili nešto nalazi, na pr. **كَاتِبٌ** koji piše. Particip aktivni se tvori od glagola, ali kako ne izražava nikakva vremena, deklinira se kao i svako drugo ime.

Glagolski pridjev aktivni I vrste glagola dolazi na ove oblike:

	Muški rod (الْمَذَكَّرُ)	Ženski rod (الْمَوْنَتُ)
Singular	فَاعِلٌ	فَاعِلَةٌ
Dual	فَاعِلَانِ	فَاعِلَتَانِ
Pravilni pl.	فَاعِلُونَ	فَاعِلَاتٌ
Nepravilni pl.	فُعَالٌ	فَوَاعِلٌ
Nepravilni pl.	فُعَلٌ	
Nepravilni pl.	فَعَلَةٌ	

Particip aktivni, koji se svršuje na عَالٍ , gubi u nominativu i genitivu, ako je bez određenog člana slovo ع i svršuje se na عَالٍ , na pr. nom. عَالٍ (mjesto عَالِيٌّ) visok, genitiv عَالٍ (mjesto عَالِيٍّ), visoka, akuzativ عَالِيًّا visoka.

Sa određenim članom glasi nominativ أَلْعَالِيُّ visoki (mjesto أَلْعَالِيٍّ), genitiv أَلْعَالِيِّ visokoga (mjesto أَلْعَالِيٍّ), a akuzativ أَلْعَالِيَّ visokog.

Particip pasivni ($\text{إِسْمُ الْمَفْعُولِ}$) tvori se također od glagola i znači osobu ili stvar, koja trpi glagolsku radnju. Ovaj particip dolazi samo od tranzitivnih glagola i ima ove oblike:

	Muški rod (الْمَذَكَّرُ)	Ženski rod (الْمَوْثُوتُ)
Singular	مَفْعُولٌ	مَفْعُولَةٌ
Dual	مَفْعُولَانِ	مَفْعُولَتَانِ
Pravilni pl.	مَفْعُولُونَ	مَفْعُولَاتٌ
Nepravilni pl.	مَفَاعِيلٌ	

Ako se iza tranzitivna glagola stavi objekat sa prijedlogom (dalji objekat), onda će glagol postati tranzitivan, pa se od takvog glagola može načiniti particip pasiva. Jedino se taj particip ne mijenja, nego se mijenja samo objekat prema licu, rodu i broju, na pr.

- مَمْرُورٌ بِهِ onaj pokraj koga se prošlo
 مَمْرُورٌ بِهِمَا dvojica, pokraj kojih se prošlo
 مَمْرُورٌ بِهِمْ pokraj kojih se prošlo
 مَمْرُورٌ بِهَا pokraj koje se prošlo
 مَمْرُورٌ بِهِمَا dvije, pokraj kojih se prošlo
 مَمْرُورٌ بِهِنَّ pokraj kojih se prošlo (ž.).

Ima nekoliko oblika pridjeva, koji već u prvom stepenu (pozitivu) označuju neko svojstvo u jačoj mjeri. Ovaki se pridjevi zovu مُبَالَغَةٌ أَسْمُ الْفَاعِلِ. To su ovi oblici:

1)	فَعْلٌ	na pr.	عُدْرٌ	vrlo nevjeran
2)	فَعْلٌ	„ „	يَقْظٌ	vrlo oprezan (budan)
3)	فُعْلٌ	„ „	عُفْلٌ	vrlo nemaran
4)	فَعُولٌ	„ „	أَكُولٌ	izjelica
5)	فُعَالٌ	„ „	عُجَابٌ	vrlo čudnovat
6)	فَعَالٌ	„ „	جَبَارٌ	silnik
7)	فُعَالٌ	„ „	كَبَارٌ	vrlo velik
8)	فُعُولٌ	„ „	فُدُوسٌ	svet
9)	فَعِيلٌ	„ „	صَدِيقٌ	vrlo istinit
10)	فَاعُولٌ	„ „	فَارُوقٌ	koji strogo rastavlja (uvidavan)
11)	فَعِيْعُولٌ	„ „	فَيُومٌ	koji je odiskona, koji sve obdržava
12)	مِفْعَالٌ	„ „	مِفْضَالٌ	vrlo darežljiv
13)	مِفْعِيلٌ	„ „	مِسْكِينٌ	vrlo siromašan
14)	فُعْلَةٌ	„ „	نُومَةٌ	pospanac.

Particip aktivni i pasivni često imaju značenje običnog pridjeva (الصِّفَةُ الْمُشَبَّهَةُ) ili imenice, na pr. عَلِيمٌ *učen*, مَعْلُومٌ *poznat*, مَشْهُورٌ *znamenit*, كَاتِبٌ *pisar*, مَكْتُوبٌ *pismo*.

Vježba 42

Infinitiv (الْمَصْدَرُ)

Infinitivi od I vrste glagola (الثَّلَاثِيُّ الْمَجْرَدُ) ne tvore se po nekom određenom pravilu, nego se zasnivaju na upotrebi kod Arapa (الْمَصْدَرُ السَّمَاعِيُّ) pa stoga kod svakog glagola treba naučiti njegov infinitiv.

Oblici, na koje dolaze infinitivi I vrste glagola su ovi:

1)	قَتَلَ	ubiti	od	يَقْتُلُ
2)	فَسَقَ	griješiti	»	يَفْسُقُ
3)	شَغَلَ	zabaviti	»	يَشْغَلُ
4)	رَحِمَهُ	smilovati se	»	يَرْحَمُ
5)	نَشَدَهُ	tražiti (izgubljeno)	»	يَنْشُدُ
6)	كَدَّرَهُ	zamutiti se	»	يَكْذُرُ
7)	دَعَا	moliti se	»	يَدْعُو
8)	ذَكَرَى	sjećati se, spominjati	»	يَذْكُرُ
9)	بَشَّرَى	obradovati	»	يَبْشِرُ
10)	حَرَّمَ	spriječiti	»	يُحْرِمُ
11)	غَفَرَ	oprostiti	»	يَغْفِرُ
12)	تَرَوَّانَ	nasrnuti	»	يَتَرَوَّنُ
13)	طَلَّبَ	tražiti	»	يَطْلُبُ
14)	حَنَقَ	rasrditi se	»	يَحْنَقُ
15)	صَغَّرَ	malen biti	»	يَصْغُرُ
16)	هُدَى	uputiti	»	يَهْدِي
17)	غَلَبَ	nadvladati	»	يَغْلِبُ
18)	سَرَقَ	ukrasti	»	يَسْرِقُ
19)	سَأَلَ	pitati	»	يَسْأَلُ
20)	زَهَّدَ	izbjegavati	»	يَزْهَدُ
21)	دَرَى	shvatiti	»	يَدْرِي
22)	دَخَلَ	unići	»	يَدْخُلُ
23)	قَبِلَ	primiti	»	يَقْبَلُ
24)	وَجِفَّ	uznemiriti se	»	يَجِيفُ
25)	صَهَبَ	biti crvenkast (kosa)	»	يَصْهَبُ

Infinitiv se deklinira kao i ostala imena.

Vježba 43

Proširene vrste glagola (الْمُرِيدَاتُ الثَّلَاثِيَّةُ ili الثَّلَاثِيَّةُ الْمُجَرَّدُ فِيهِ)

Od I vrste glagola (الْمَجْرَدُ الثَّلَاثِيَّةُ) izvodi se 12 vrsta glagola, koje nazivamo proširene vrste (الْمُرِيدَاتُ). Proširene se vrste (الْبَابُ pl. الْأَبْوَابُ) dijele u tri grupe prema tome da li je korjenu dodat jedan, dva ili tri suglasnika.

A) Glagolske vrste, u kojima je glagolskom korjenu dodat jedan suglasnik i zovu se الرَّبَاعِيُّ. Ovih glagola ima tri vrste.

B) Vrste, u kojima su korjenu dodata dva suglasnika i zovu se الْخَمْسِيُّ. Ima ih pet vrsta.

C) Glagoli, u kojima su korjenu dodata tri suglasnika pa se zovu السُّدَائِيُّ. Ovakvih glagola ima četiri vrste.

Vrste glagola označuju se rimskim brojevima počevši od I vrste pa do XIII. Arapi, kako nam je već poznato, I vrstu glagola nazivaju الثَّلَاثِيَّةُ الْمُجَرَّدُ (čista trojka), a proširene vrste nazivaju po infinitivu (الْمَصْدَرُ), jer je infinitiv kod svih proširenih vrsta pravilan (الْقِيَاسِيُّ).

Konjugacija proširenih vrsta glagola i nastavci za pojedina lica isti su kao i kod I vrste.

A) GLAGOLI OD ČETIRI SUGLASNIKA (الرُّبَاعِيُّ)

1) II vrsta glagola (بَابُ التَّفْعِيلِ)

Ova vrsta glagola postaje od I ili osnovne vrste¹⁾, ako se srednji suglasnik (عَيْنُ الْفِعْلِ) podvostruči (التَّشْدِيدُ). Prema tome perfekat ima oblik فَعَّلَ, imperfekat يُفَعِّلُ, a infinitiv تَفْعِيلٌ (po ovom obliku infinitiva i zove se ova vrsta بَابُ التَّفْعِيلِ).

¹⁾ Bez obzira kome razredu I vrste pripada glagol.

Glagolski oblici II vrste od glagola عَمِمَ znati:

Aktiv

Perfekat (الْمَاضِي): Imperfekat (الْمُضَارِعُ):

3 lice (الْغَائِبُ)

Sing. m. r.	عَلَّمَ	Poučio je	يُعَلِّمُ	Poučava ili poučavaće
Dual m. r.	عَلَّمَا	Poučila su njih dva	يُعَلِّمَانِ	Poučavaju ili poučavaće njih dva
Plur. m. r.	عَلَّمُوا	Poučili su oni	يُعَلِّمُونَ	Poučavaju ili poučavaće oni
Sing. ž. r.	عَلَّمَتْ	Poučila je	تُعَلِّمُ	Poučava ili poučavaće ona
Dual ž. r.	عَلَّمَتَا	Poučile su njih dvije	تُعَلِّمَانِ	Poučavaju ili poučavaće njih dvije
Plur. ž. r.	عَلَّمْنَ	Poučile su one	يُعَلِّمْنَ	Poučavaju ili poučavaće one

2 lice (الْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	عَلَّمْتَ	Poučio si ti	تُعَلِّمُ	Poučavaš ili poučavaćeš ti
Dual m. r.	عَلَّمْتُمَا	Poučili ste vas dva	تُعَلِّمَانِ	Poučavate ili poučavaćete vas dva
Plur. m. r.	عَلَّمْتُمْ	Poučili ste vi	تُعَلِّمُونَ	Poučavate ili poučavaćete vi
Sing. ž. r.	عَلَّمْتِ	Poučila si ti	تُعَلِّمِينَ	Poučavaš ili poučavaćeš ti (ž.)
Dual ž. r.	عَلَّمْتُمَا	Poučile ste vas dvije	تُعَلِّمَانِ	Poučavate ili poučavaćete vas dvije
Plur. ž. r.	عَلَّمْتُنَّ	Poučile ste	تُعَلِّمْنَ	Poučavate ili poučavaćete vi (ž.)

1 lice (الْمُتَكَلِّمُ)

Sing. oba r.	عَلَّمْتُ	Poučio (la) sam ja	أُعَلِّمُ	Poučavam ili poučavaću ja
Plur. oba r.	عَلَّمْنَا	Poučili (le) smo mi	نُعَلِّمُ	Poučavamo ili poučavaćemo mi

Pasiv

Perfekat (الْمَاضِي): Imperfekat (الْمُضَارِعُ):

3 lice (الْعَرَابُ)

Sing. m. r.	عَلِمَ	Poučen je	يُعَلِّمُ	Poučava se ili poučavaće se (Biva poučavan ili biće poučavan)
Dual m. r.	عَلِمَا	Poučena su njih dva	يُعَلِّمَانِ	Poučavaju se ili poučavaće se njih dva
Plur. m. r.	عَلِمُوا	Poučeni su	يُعَلِّمُونَ	Poučavaju se ili poučavaće se oni
Sing. ž. r.	عَلِمَتْ	Poučena je ona	تُعَلِّمُ	Poučava se ili poučavaće se ona
Dual ž. r.	عَلِمَتَا	Poučene su njih dvije	تُعَلِّمَانِ	Poučavaju se ili poučavaće se njih dvije
Plur. ž. r.	عَلِمْنَ	Poučene su one	يُعَلِّمْنَ	Poučavaju se ili poučavaće se one

2 lice (الْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	عَلِمْتَ	Poučen si ti	تُعَلِّمُ	Poučavaš se ili poučavaćeš se
Dual m. r.	عَلِمْتُمَا	Poučeni ste vas dva	تُعَلِّمَانِ	Poučavate se ili poučavaćete se vas dva
Plur. m. r.	عَلِمْتُمْ	Poučeni ste vi	تُعَلِّمُونَ	Poučavate se ili poučavaćete se vi
Sing. ž. r.	عَلِمْتِ	Poučena si ti	تُعَلِّمِينَ	Poučavaš se ili poučavaćeš se ti (ž.)
Dual ž. r.	عَلِمْتُمَا	Poučene ste vas dvije	تُعَلِّمَانِ	Poučavate se ili poučavaćete se vas dvije
Plur. ž. r.	عَلِمْتُنَّ	Poučene ste	تُعَلِّمْنَ	Poučavate se ili poučavaćete se vi (ž.)

1 lice (الْمُتَكَلِّمُ)

Sing. oba r.	عَلِمْتُ	Poučen(a) sam	أُعَلِّمُ	Poučavam se ili poučavaću se
Plur. oba r.	عَلِمْنَا	Poučeni(e) smo	نُعَلِّمُ	Poučavamo se ili poučavaćemo se.

Imperativ kojim se zapovijeda ili zabranjuje 3 licu kao i imperativ kojim se zabranjuje 2 licu kod glagola II i ostalih proširenih vrsta tvori se da se pred imperfekat u skraćenom načinu stavi čestica *ل* ili *لَا*.

Imperativ kojim se zapovijeda 2 licu tvori se od imperfekta u skraćenom načinu, ako mu se oduzme početno slovo (*حَرْفُ الْمَضَارَعَةِ*) pa se doda *أَلْوَصَلِ* هَمْزَةٌ, ako je iza početnog slova konsonant bez vokala, a ako slijedeći konsonant ima vokal, onda se ne dodaje *أَلْوَصَلِ* هَمْزَةٌ.

	Aktivni imperativ kojim se zapovijeda 2 licu (أَمْرُ الْمَضَارِعِ الْمَعْلُومِ):	Aktivni imperativ kojim se zabranjuje 3 licu (تَهْنِ الْغَائِبِ الْمَعْلُومِ):
Sing. m. r.	عَلِّمْ Pouči!	لَا يُعَلِّمْ Nek ne poučava!
Dual m. r.	عَلِّمَا Poučite vas dva!	لَا يُعَلِّمَا Nek njih dvojica ne poučavaju!
Plur. m. r.	عَلِّمُوا Poučite!	لَا يُعَلِّمُوا Nek ne poučavaju!
Sing. ž. r.	عَلِّمِي Pouči! (ž.)	لَا يُعَلِّمُ Nek ne poučava! (ž.)
Dual ž. r.	عَلِّمَا Poučite vas dvije!	لَا تُعَلِّمَا Nek ne poučavaju njih dvije!
Plur. ž. r.	عَلِّنَ Poučite! (ž.)	لَا يُعَلِّنَ Nek one ne poučavaju!

Infinitiv od glagola *عَلَّمَ* glasi *تَعْلِيمٌ* poučavati.

Particip aktivni (*إِسْمُ الْفَاعِلِ*) II i ostalih proširenih vrsta glagola ima isti oblik kao i imperfekat aktivni, a particip pasivni (*إِسْمُ الْمَفْعُولِ*) ima oblik imperfekta pasivnog. Jedina je razlika što imperfekat počinje jednim od glasova *أَتَيْنَ*, a participi glasom *مُ* i što krajnji konsonant participa dobiva imenske

nastavke. Osim toga predzadnji suglasnik participa aktivnog V i VI vrste ima vokal »i« (ـِ) da se razlikuje od participa pasivnog, na pr.

Particip aktivni (إِسْمُ الْفَاعِلِ):		Particip pasivni (إِسْمُ الْمَفْعُولِ):	
Sing. m. r.	مُعَلِّمٌ koji poučava	مُعَلَّمٌ	poučen
Dual m. r.	مُعَلِّمَانِ dva koja poučavaju	مُعَلَّمَانِ	dva poučena
Plur. m. r.	مُعَلِّمُونَ koji poučavaju	مُعَلَّمُونَ	poučeni
Sing. ž. r.	مُعَلِّمَةٌ koja poučava	مُعَلَّمَةٌ	poučena
Dual ž. r.	مُعَلِّمَتَانِ dvije koje poučavaju	مُعَلَّمَتَانِ	dvije poučene
Plur. ž. r.	مُعَلِّمَاتٌ koje poučavaju	مُعَلَّمَاتٌ	poučene.

Ovi glagoli znače mnoštvo (الْكَثِيرُ). To mnoštvo može biti da radnja duže vremena traje ili se ponavlja, na pr. طَافَ *obići*, طَوَّفَ *obilaziti*; da glagol ima više subjekata, na pr. مَاتَ *umrijeti*, مَوَتْ *pomrijeti* ili da se radnja proteže na više objekata, na pr. غَلَقَ *zatvoriti*, غَلَقَ *pozatvarati*.

Ako je glagol u I vrsti intransitivan, u II vrsti postaje tranzitivan, na pr. فَرِحَ *radovati se*, فَرِحَ *obradovati*; صَغُرَ *malen biti*, صَغَّرَ *umanjiti*.

Glagoli, koji su u I vrsti tranzitivni, u II vrsti postaju dvostruko tranzitivni, na pr. عَلِمَ *znati* — عَلَّمَ *poučavati (nekoga nešto)*; كَتَبَ *pisati* — كَتَبَ *poučavati pisati (nekoga)*.

Glagoli II vrste, koji znače mnoštvo (الْكَثِيرُ) to jest da radnja dulje vremena traje, da se ponavlja, da radnju vrši ili trpi više osoba u pogledu prelaznosti ostaju isti kao glagoli

I vrste. Ovi su naime glagoli u II vrsti prelazni, ako su u I takvi, a neprelazni, ako su u I vrsti neprelazni, na pr.

طَافَ زَيْدٌ بِالْكَعْبَةِ Obišao je Zejd Kabu

طَوَّفَ زَيْدٌ بِالْكَعْبَةِ Obilazio je Zejd Kabu

مَاتَ الْأَيْلُ Krepale su deve

مَوَّتَ الْأَيْلُ Pokrepale su (mnoge) deve

عَلَّقَ زَيْدٌ أَلْبَابَ Zatvorio je Zejd vrata

عَلَّقَ زَيْدٌ الْأَبْوَابَ Pozatvarao je Zejd vrata.

Ima glagola II vrste, koji su postali od imenica, na pr.

نَصَفَ *polovica* — تَنَصَّفَ *raspoloviti*; سَلَّمَ *pozdrav (selam)* —

(عَلَى) سَلَّمَ *pozdraviti (selam nazvati)*.

Vježba 45

2) III vrsta glagola (بَابُ الْمَفَاعَلَةِ)

Ova vrsta glagola postaje da se glagolu I vrste između 1 i 2 korjenitog suglasnika umetne (ا), koji se u pasivu perfekta pretvara u (و). Perfekat III vrste dakle ima oblik فَاعَلَ, imperfekat فَعَالٌ, infinitiv مَفَاعَلَةٌ i يُفَاعِلُ.

Pojedini glagolski oblici ove vrste od glagola كَتَبَ *pisati* glase ovako:

Perfekat (الْمَاضِي)

Aktiv (الْمَعْلُومُ):

Pasiv (الْمَجْهُولُ):

كَتَبَ *Dopisivao se on i t. d.*

كُتِبَ *Dopisivalo se je s njim i t. d.*

Imperfekat (الْمُضَارِعُ)

Aktivni (الْمَعْلُومُ):

Pasivni (الْمَجْهُولُ):

يُكَاتِبُ *Dopisuje se ili dopisivaće se on i t. d.*

يُكَاتَبُ *S njim se dopisuje ili će se dopisivati i t. d.*

Imperativ za 2 lice (أَمْرُ الْخَاصِرِ)

Aktivni (الْمَعْلُومُ):	Pasivni (الْمَجْعُولُ):
كَاتِبٍ <i>Dopisuj se!</i> i t. d.	لِنِكَاتِبٍ <i>Nek se s tobom dopisuje!</i> i t. d.

Particip

aktivni (اسْمُ الْفَاعِلِ):	pasivni (اسْمُ الْمَفْعُولِ):
مُكَاتِبٍ <i>koji se dopisuje.</i> i t. d.	مُكَاتِبٍ <i>s kojim se dopisuje</i> i t. d.

Infinitiv (الْمَصْدَرُ):

مُكَاتِبَةٌ i كِتَابٌ *dopisivati se* i t. d.

Mijenjanje oblika III vrste glagola po licu, rodu i broju isto je kao i kod glagola II vrste.

Glagoli III vrste znače da radnju vrše dvije ili više osoba međusobno. Ovaj međusobni odnos zove se reciprocitet (الْمُشَارَكَةُ) pa su prema tome glagoli ove vrste recipročni, na pr. كَتَبَ *pisati*, كَاتِبٌ *dopisivati se s nekim*, قَبَلَ *krenuti prema nečem*, قَابَلَ *susresti se s nekim*.

Nekada glagoli III vrste imaju prelazno značenje bez reciprociteta, na pr. عَاقَبْتُ اللَّصَّ *Kaznio sam kradljivca*; حَاوَرْتُ الْبَيْتَ *Prošao sam kuću*. Katkada glagol III vrste ima značenje glagola I vrste, na pr. سَافَرْتُ *Putovao sam*.

Osim toga glagoli III vrste nekad znače da neko nastoji nešto učiniti, na pr. غَلَبَ *nadvladati* — غَالِبٌ *nastojati nadvladati nekoga, pobijediti*.

Ako glagol u I vrsti dolazi s prijedlogom, gubi taj prijedlog kada se prenese u III vrstu, pa glagolski objekat, koji je uz glagol I vrste stajao u genitivu sa prijedlogom, dođe uz glagol III vrste u akuzativu bez prijedloga, na pr. كَتَبَ إِلَى الْمَلِكِ *Pisao*

je vladaru, u III vrsti glasi كَاتَبَ الْمَلِكَ Pisao je vladaru, قَالَ لَهُ Reče mu — جَلَسَ عِنْدَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ Sdogovorio se je s njim, جَالَسَ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ Družio se s vladarem vjernih.

Vježba 46

3) IV vrsta glagola (بَابُ الْأَفْعَالِ)

Glagoli IV vrste postaju od I tako da se korjenu glagola spočetka stavi u perfektu أَ , a u imperfektu يُ .

Glas أَ na početku perfekta, infinitiva i imperativa¹⁾ uvijek se piše i izgovara, pa se zato i zove هَمْزَةُ الْقَطْعِ za razliku od آ koje dolazi u imperativu I vrste glagola i koje se piše, ali se ne izgovara kada pred njim stoji druga riječ.

Glagoli IV vrste imaju oblike: perfekat أَفْعَلٌ , imperfekat يُفْعِلُ , infinitiv إِفْعَالٌ .

Primjeri:

Perfekat (الْمَاضِي)

Aktiv (الْمَعْلُومُ):	Pasiv (الْمَجْعُولُ):
أَخْرَجَ Izvadio je	أُخْرِجَ Izvaden je.

Imperfekat (الْمُضَارِعُ)

Aktiv (الْمَعْلُومُ):	Pasiv (الْمَجْعُولُ):
يُخْرِجُ Vadi ili vadiće	يُخْرَجُ Vadi se ili vadiće se.

Imperativ²⁾ za 2 lice

kojim se zapovijeda	kojim se zabranjuje
(أَمْرُ الْحَاضِرِ):	(نَهْيُ الْحَاضِرِ):
أَخْرِجْ Izvadi!	لَا تُخْرِجْ Ne izvadi!

¹⁾ U perfektu, infinitivu i imperativu kod svih ostalih proširenih glagolskih vrsta je هَمْزَةُ الْوَصْلِ kako je na strani 15 rečeno.

²⁾ Imperativ za 3 lice aktivni i pasivni, kojim se zapovijeda ili zabranjuje tvori se od 3 lica imperfekta skraćenog načina, ako se na početku stavi čestica لِ (لِ الْأَمْرِ) kad se zapovijeda, a čestica لَا kad se zabranjuje.

Particip

aktivni (إِسْمُ الْفَاعِلِ): pasivni (إِسْمُ الْمَفْعُولِ):
 مُخْرِجٌ koji vadi مُخْرَجٌ izvaden

Infinitiv (الْمَصْدَرُ):

إِخْرَاجٌ izvaditi.

Lični nastavci su kod svih oblika kao i kod glagolskih oblika II i III vrste.

Glagoli IV vrste imaju prelazno (tranzitivno) značenje (الْتَعَدِيَّةُ). Ako je glagol u I vrsti neprelazan (الْفِعْلُ الْأَلَزِمُ), u IV vrsti postaje prelazan (الْفِعْلُ الْمَتَعَدِي), a ako je u I vrsti prelazan, u IV vrsti postaje dvostruko prelazan, na pr. جَلَسَ sjesti — أَجْلَسَ posaditi, تَجَرَى teći — أَجْرَى tjerati; provesti, رَكِبَ uzjahati — أَرْكَبَ posaditi nekoga na konja.

Kako su i glagoli II vrste prelazni, glagol II i IV vrste ima nekad isto značenje, na pr. أَنْجَى i نَجَّى spasiti, a nekad se značenje i razlikuje, na pr. عَلَّمَ znati — عَلَّمَ poučavati — أَعْلَمَ obavijestiti.

Glagoli IV vrste nekada postaju i od imenica i tada su intranzitivni. Ovi glagoli znače kretanje prema nekom mjestu, na pr. كَانُوا يَمِينًا krenuti u Jemen; كَانُوا يَسِيرًا krenuti u Siriju; ili stupanje u neko mjesto ili vrijeme, na pr. كَانُوا يَأْتُونَ prispjeti u Jemen, أَصْبَحَ osvanuti, أَمْسَى omrknuti.

Vježba 47

B) GLAGOLI OD PET SUGLASNIKA (الْمُضَارِعِيُّ)

U slijedećih pet vrsta glagola glagolskoj se osnovi dodaju po dva suglasnika.

1) V vrsta glagola (بَابُ التَّفَعُّلِ)

V vrsta glagola postaje od I, ako se glagolskom korjenu doda spočetka ت i ako se drugi korjeniti suglasnik (عَيْنُ الْفِعْلِ) podvostruči. Prema tome glagoli ove vrste imaju oblike: za perfekat تَفَعَّلَ, imperfekat¹⁾ يَتَفَعَّلُ, infinitiv تَفَعُّلٌ.

Primjeri:

Perfekat (الْمَاضِي)

Aktiv (الْمَعْلُومُ):	Pasiv (الْمَجْهُولُ):
تَعَلَّمَ Poučavao se je, učio je	تُعَلَّمُ Poučavan je

Imperfekat (الْمُضَارِعُ)

Aktiv (الْمَعْلُومُ):	Pasiv (الْمَجْهُولُ):
يَتَعَلَّمُ Poučava se, uči	يُتَعَلَّمُ Biva poučavan

Imperativ za 2 lice

kojim se zapovijeda	kojim se zabranjuje
(أَمْرُ الْحَاضِرِ):	(نَهْيُ الْحَاضِرِ):
تَعَلَّمْ Poučavaj se, uči!	لَا تَتَعَلَّمْ Ne poučavaj se, ne uči!

Particip

aktivni (إِسْمُ الْفَاعِلِ):	pasivni (إِسْمُ الْمَفْعُولِ):
مُتَعَلِّمٌ koji se poučava	مُتَعَلَّمٌ naučeno

Infinitiv (الْمَصْدَرُ):

تَفَعُّلٌ poučavati se, učiti.

¹⁾ Kada se u imperfekta ove ili koje druge vrste glagola sastanu dva ت jedno iza drugoga, prvo se radi blagozvučja može ukinuti, na pr. تَنْزَلُ الْمَلَائِكَةُ mjesto تَنْزَلُ الْمَلَائِكَةُ Silaze anđeli.

Glagoli V vrste tvore se od II vrste dodavanjem spočetka glasa ¹⁾ ت i pokazuje radnju koju subjekt vrši ili trpi na sebi, a prevode se u srpskohrvatskom jeziku sa glagolom i povratnom (refleksivnom) zamjenicom »sebe« (se) ili »sebi«, na primjer:

يَتَعَلَّمُ زَيْدٌ مِنَ الْكِتَابَةِ Zejd sebe poučava ili ga neko poučava pisati, تَبَّى زَيْدٌ عَمْرًا Posinio je Zejd (sebi) Amra.

Nekad glagoli ove vrste znače da je neko sebe učinio nečim, na pr. ²⁾ تَهَوَّدَ požidoviti se (od يَهُودِيٌّ Židov); تَنَصَّرَ pokrstiti se (od تَنْصَرَانِيٌّ kršćanin) ili da se neko izdaje ili drži nečim što uistinu nije, na pr. تَكَبَّرَ oholiti se (t. j. držati sebe velikim); تَنَبَّأَ praviti se Božijim poslanikom.

Ako je glagol u II vrsti jednostruko tranzitivan, u V vrsti je kao refleksivan glagol³⁾ intranzitivan. Taki su svi glagoli V vrste koji se tvore od imenica ili glagola, koji su u I vrsti neprelazni, na pr. تَكْفَى مُحَمَّدٌ Uzeo je Muhammed sebi priimenak (od كُنْيَةٌ naziv po roditeljima ili djeci); يَتَكَبَّرُ زَيْدٌ Oholi se Zejd.

Od ovih glagola nikad ne dolazi pasiv.

Glagoli V vrste su jednostruko tranzitivni, ako potječu od glagola, koji su u II vrsti dvostruko tranzitivni, na pr. عَلَّمَ زَيْدٌ مُحَمَّدًا مِنَ الْكِتَابَةِ Znao je Zejd pisati. عَلَّمَ زَيْدٌ مُحَمَّدًا Poučio je Zejd Muhammeda pisati. تَعَلَّمَ مُحَمَّدٌ مِنَ الْكِتَابَةِ Naučio se je Muhammed pisati.

¹⁾ Refleksivni glagoli V i ostalih proširenih vrsta razlikuju se od pasivnih u tome, što u refleksivnim glagolima subjekat i objekat može biti isto lice dok je subjekat pasivnih glagola uistinu objekat, na kome se vrši glagolska radnja, a pravi glagolski subjekat je neizrečen, na pr. عَلَّمَ زَيْدٌ Poučavan je Zejd. تَعَلَّمَ زَيْدٌ Poučavao je Zejd sebe ili ga je neko poučavao. Tako se na pr. veli عَلَّمَ زَيْدٌ وَلَمْ يَتَعَلَّمْ Poučavali su Zejda, ali se nije naučio.

²⁾ U srpskohrvatskom jeziku su svi povratni glagoli intranzitivni i ne dolaze u pasivu.

Ovi glagoli V vrste mogu doći u pasivu, pa im objekat dođe mjesto subjekta, na pr. **تَلَّمَ الْكَتَابَةَ** *Naučilo se je pisati.*

Vježba 48

2) VI vrsta glagola (بَابُ التَّفَاعُلِ)

Ova vrsta glagola postaje, ako se glagolu III vrste stavi spočetka ت. Oblici su dakle za perfekat **تَعَاعَلَ**, imperfekat **يَتَفَاعَلُ**, infinitiv **تَفَاعُلٌ**.

Primjeri:

Perfekat (الْمَاضِي)

Aktiv (الْمَعْلُومُ):

Pasiv (الْمُجْهُولُ):

تَكَاتَبَ *Dopisivao se on* **تُكْوَتَبُ** *S njim se neko dopisivao*

Imperfekat (الْمُضَارِعُ)

Aktiv (الْمَعْلُومُ):

Pasiv (الْمُجْهُولُ):

يَتَكَاتَبُ *Dopisuje se on ili* **يُتَكَاتَبُ** *S njim se dopisuje ili*
će se dopisivati *će se dopisivati*

Imperativ za 2 lice

• kojim se zapovijeda

kojim se zabranjuje

(أَمْرُ الْمُضَارِعِ):

(نَهْيُ الْمُضَارِعِ):

تَكَاتَبْ *Dopisuj se!*

لَا تَتَكَاتَبْ *Ne dopisuj se!*

Particip

aktivni (إِسْمُ الْفَاعِلِ):

pasivni (إِسْمُ الْمَفْعُولِ):

مُتَكَاتِبٌ *koji se dopisuje* **مُتَكَاتَبٌ** *s kojim se neko dopisuje*

Infinitiv (الْمَصْدَرُ):

تَكَاتَبٌ *dopisivati se.*

Ako glagol V ili VI vrste iza početnog ت ima jedan od ت , ط , ض , ص , ش , س , ز , ذ , د , ث , ت ili ظ ili ط može se izjednačiti (asimilirati) početno ت sa slijedećim glasom pa će se oba jednaka glasa sliti (إِدْغَامٌ) u jedan pojačani (مُشَدَّدٌ). Kada se pretvori u slijedeći konsonant, sastaje se dva jednaka suglasnika s vokalom. Da se mogu sliti prvi će izgubiti vokal, a kako se sa ovakim suglasnikom ne može započeti, mora se na početku glagola staviti ا (هَمْزَةُ الْوَصْلِ), na pr.

إِطَهَّرَ - إِظْهَرَ - طَهَّرَ - طَهَّرَ - تَطَهَّرَ - تَطَهَّرَ - إِطَهَّرَ očistiti se
 اِئْتَبَتَ - اِئْتَبَتَ - اِئْتَبَتَ - اِئْتَبَتَ - اِئْتَبَتَ - اِئْتَبَتَ - اِئْتَبَتَ ustaliti se
 اِئْتَأَقَلَ - اِئْتَأَقَلَ - اِئْتَأَقَلَ - اِئْتَأَقَلَ - اِئْتَأَقَلَ - اِئْتَأَقَلَ - اِئْتَأَقَلَ oklijevati.

Tako se izjednačuju suglasnici i kod ovih glagola:

إِذَا كَرَّ، إِذَا تَرَ، إِتَابَعَ، إِتَلَّمَ، إِصْدَقَ، إِسْمَعَ، إِزَيْنَ، إِزَكَى، إِزْمَلَ، إِذْتَرَّ، إِضَارَبَ، إِصَابَرَ، إِشَابَهُ، إِسَامَعَ. Ovo se slijevanje provlači kroz sve glagolske oblike osim infinitiva, na pr.

تَطَهَّرُ - مُطَهَّرٌ - مُطَهَّرٌ - لَا تَطَهَّرُ - إِطَهَّرَ - يَطَهَّرُ - إِطَهَّرَ
 تَأَقَلُ - مُتَأَقَلٌ - مُتَأَقَلٌ - لَا تَأَقَلُ - اِئْتَأَقَلَ - يَأَقَلُ - اِئْتَأَقَلَ

Glagoli VI vrste, kako smo iz primjera vidjeli, postaju da se glagolu III vrste spočetka doda ت , koje ima povratno (refleksivno) značenje. Ovi glagoli pokazuju radnju, koju vrši uzajamno više osoba (reciprocitet — اَلْمُشَارَكَةُ). Prema tome subjekat ovih glagola je obično u množini ili zbirna imenica, na pr. *Sporazumjele su se vođe*; إِزْمِيلِي اَلْأَنْفُومُ; *Izmirili su se ljudi*.

U glagolima VI vrste dakle glagolsku radnju vrši nesamo lice, koje je subjekat glagola u III vrsti, nego i lice, koje je objekat toga glagola, na pr. *Borio se je Muhammed sa Zejdom*, u VI vrsti glasi *مُحَمَّدٌ وَرَيْدٌ تَقَاتَلَا* *Borili su se međusobno Muhammed i Zejd*; *Njih dva su govorili s njim*, *اَللَّوَالِي* *Međusobno su se razgovarali*.

Nekad glagoli ove vrste znače da se neko pravi ili izdaje onim što uistinu nije, na pr. *تَمَاتَ praviti se mrtvim*, *تَعَامَى praviti se slijepim*; *تَمَارَضَ praviti se bolesnim*.

Glagol VI vrste može nekada značiti da se radnja događa postepeno (التَدْرِيجُ), na pr. *تَوَارَدَ الْقَوْمُ Ljudi su dolazili jedan za drugim*.

Nekad glagol VI vrste ima značenje glagola I vrste, na pr. *تَعَالَى (عَلَى) Uzvišen je*.

Glagoli VI vrste mogu doći i u pasivu kad glagolski subjekti zajednički trpe glagolsku radnju, na pr. *تَقَابَلُوا Susretali su se među se*; *تُقَوِّلُوا Medusobno su susretani*.

Vježba 49

3) VII vrsta glagola (بَابُ الْأَنْفِعَالِ)

VII vrsta glagola postaje, ako se pred glagolski korjen stavi *إِنْ*, pa perfekat ima oblik *إِنْفَعَلَ*, imperfekat *يَنْفَعِلُ* infinitiv *إِنْفِعَالٌ*.

Primjeri:

Perfekat (الْمَاضِي):	Imperfekat (الْمُضَارِعُ):
<i>رَازَبَ رَازِبًا</i> Razbio se je	<i>يَنْكَسِرُ</i> Razbija se ili razbiće se

Imperativ za 2 lice

kojim se zapovijeda	kojim se zabranjuje
(أَمْرُ الْمَاضِي):	(نَهْيُ الْمَاضِي):
<i>رَازِبِ</i> Razbi se!	<i>لَا تَنْكَسِرْ</i> Ne razbi se!

Particip aktivni (إِسْمُ الْفَاعِلِ):

مُنْكَسِرٌ koji se razbija

Infinitiv (الْمَصْدَرُ):

رَازِبَاتٌ razbiti se.

Glagoli VII vrste su povratni ili u aktivu imaju pasivno značenje (الْمُطَاوَعَةُ), na pr. **رَازَبَتِي** *razbiti se* (od **كَسَرَ** *razbiti*); **رَاسُكُنُوتِي** *raspuknuti* (od **شَقَّ** *rascijepiti*); **رَاسُكُنُوتِي** *pojavit* se (od **كَشَفَ** *otkriti*); **رَاسُكُنُوتِي** *pokoriti se* (*nekome*); **رَاسُكُنُوتِي** *biti zavar*an (od **رَاسُكُنُوتِي** *nekoga*).

Glagoli VII vrste ne mogu nikada stajati u pasivu niti mogu imati participa pasivnog.

Vježba 50

4) VIII vrsta glagola (بَابُ الْإِفْتِعَالِ)

VIII vrsta glagola postaje, ako se glagolu I vrste između 1 i 2 korjenitog suglasnika stavi ت i stavi se početka ا , na pr. perfekat **إِفْتَعَلَ**, imperfekat **يَفْتَعِلُ**, infinitiv **إِفْتِعَالٌ**.

Primjeri:

Perfekat (الْمَاضِي)

Aktiv (الْمَعْلُومُ):	Pasiv (الْمَجْهُولُ):
اِكْتَسَبَ <i>Stekao je (on)</i>	اُكْتَسِبَ <i>Stečen je (on)</i>

Imperfekat (الْمُضَارِعُ)

Aktiv (الْمَعْلُومُ):	Pasiv (الْمَجْهُولُ):
يَكْتَسِبُ <i>Stiče on ili će steći</i>	يُكْتَسَبُ <i>Stiče se ili steći će se (on)</i>

Imperativ za 2 lice

kojim se zapovijeda	kojim se zabranjuje
(أَمْرُ الْمَاضِي):	(نَهْيُ الْمَاضِي):
اِكْتَسِبْ <i>Steci!</i>	لَا تَكْتَسِبْ <i>Ne steci!</i>

Particip

aktivni (إِسْمُ الْفَاعِلِ):

pasivni (إِسْمُ الْمَفْعُولِ):

مُكْتَسِبٌ koji teče

مُكْتَسَبٌ stečen

Infinitiv (الْمَصْدَرُ):

اِكْتَسَبَ steći

Glagoli VIII vrste su većinom povratni i prevode se u srpskohrvatskom jeziku glagolom, uz koji stoji refleksivna zamjenica u akuzativu (sebe ili se) ili dativu (sebi), na pr. اِفْتَرَقَ *rastati se*, اِكْتَسَبَ *steći* (sebi).

Ova vrsta glagola može značiti kao i VI radnju, koju uzajamno vrši više osoba (reciprocitet — مُشَارَكَةٌ), na pr. اِفْتَتَلَ النَّاسُ — تَقَاتَلَ النَّاسُ *Ljudi su se međusobno borili*; اِسْتَبَقَ — تَسَابَقَ *Natjecali su se u trčanju*.

Nekad glagoli ove vrste imaju pasivno značenje (الْمَطَاوَعَةُ), na pr. اِنْتَصَرَ بِمُؤَيِّدٍ *pomoći*, اِنْتَصَرَ بِمُؤَيِّدٍ *biti pomognut do pobjede* t. j. *pobijediti*; اِمْتَلَأَ *napuniti* — اِمْتَلَأَ *biti napunjen*.

Glagoli VIII vrste imaju nekad isto značenje kao i glagoli I vrste, na pr. اَجْتَهَدَ — جَهَدَ *truditi se*, اِمْتَدَحَ — مَدَحَ *hvaliti*.

Povratni glagoli VIII vrste, koji se u srpskohrvatskom jeziku prevode glagolom i refleksivnom zamjenicom u akuzativu (sebe), ne mogu imati pasiva, na pr. اِفْتَرَقَ *rastati se*.

Ako glagol, u koga je prvi korjeniti suglasnik ت, preobrazimo u VIII vrstu, sličie se ت, koje stoji između prvog i drugog korjenitog suglasnika, sa početnim glasom ت u jedan pojačani (مُشَدَّدٌ) glas. To se slijevanje zove اِذْغَامٌ, na pr. اِتَّبَعَ — تَبَعَ *slijediti*.

Počinje li glagol u I vrsti sa ث, pretvara se u VIII vrsti glas ت u ث ili se početni glas ث pretvori u ث, na pr. ثَبَّتَ *ustaliti se*.

Kod glagola koji imaju prvi korjeniti suglasnik ذ, د ili ز pretvara se glas ت, koji u VIII vrsti stoji između 1 i 2 korjenitog suglasnika, u د (asimilacija), koji se nekada pretvori i slije u početni glas, a ako je početni glas ذ, može se sliti i u د, na pr. دَرَك — إدْرَك *stići*; ذَخَرَ — إدْخَرَ ili ادَّخَرَ *pohraniti*; رَحِمَ — إرْحَمَ *pritijesniti* — إرْحَمَ *pritijesniti se*; رَجَرَ — إرْجَرَ *odbiti* — إرْجَرَ *odbiti se*; رَانَ — إرْأَنَ *okititi* — إرْدَانَ *okititi se*.

Ako je prvi korjeniti suglasnik ط, ض, ص ili ظ pretvara se radi izjednačenja (asimilacije) ت u VIII vrsti u ط, koje se katkada pretvori i slije u početni glas, a ako je početni glas ط, može se sliti i u ط, na pr. صَنَعَ *napraviti* — اصْطَنَعَ ili اصْنَعَ *narediti da se napravi*; ضَرَبَ *udariti* — اضْطَرَبَ ili اِضْرَبَ *udarati sobom, gibati se*; طَلَعَ *pojavit se* — اِطْلَعَ *saznati*; ظَلَمَ *neumjesno postupati* — اِظْلَمَ ili اِظْلَمَ *podnositi nepravdu*.

Konačno suglasnici و ili ى pretvaraju se u VIII vrsti glagola u ت, koje iza njih stoji pa se s njim sliju u jedan glas, na pr. أَخَذَ (وَأَخَذَ) *uzeti* — اِتَّخَذَ *učiniti*; وَاقَى *čuvati* — اِتَّقَى *čuvati se*; يَسَرَ — اِتَّسَرَ *kockati se*.

Vježba 51

5) IX vrsta glagola (بَابُ الْأَفْعَالِ)

IX vrsta glagola postaje od I, ako se na početku glagola stavi ا i zadnji suglasnik se podvostruči. Oblici su dakle ove vrste: perfekat اِفْعَلَّ, imperfekat يَفْعَلُّ, infinitiv اِفْعَالٌ.

Primjeri:

Perfekat (الْمَاضِي)

Imperfekat (الْمُضَارِعُ)

Aktiva (الْمَعْلُومُ):

Aktivni (الْمَعْلُومُ):

اخْضَرَ *Pozelenio je*

يَخْضَرُ *Zeleni ili će pozelenjeti*

Imperativ za 2 lice

kojim se zapovijeda	kojim se zabranjuje
(أَمْرُ الْخَاضِرِ):	(نَهْيُ الْخَاضِرِ):
إِخْضِرْ ili إِخْضِرِيْ Pozeleni!	لَا تَخْضِرْ ili لَا تَخْضِرِيْ Ne pozeleni!

Particip aktivni (اسْمُ الْفَاعِلِ):	Infinitiv (الْمَصْدَرُ):
مُخْضِرٌ koji je pozelenio	إِخْضِرَارٌ pozelenjeti.

Glagoli IX vrste znače stalne boje ili tjelesne mane i uvijek su intranzitivni pa nikada ne dolaze u pasivu, na pr. إِسْوَدَّ pocrnjeti; إِبْيَضَّ pobijeljjeti; إِعْوَرَ oslijepjeti i t. d.

Vježba 52

C) GLAGOLI KOJI IMAJU ŠEST SUGLASNIKA (السُّدَّاسِيُّ)

Ovih glagola ima 4 vrste, a to su:

1) X vrsta glagola (بَابُ الْأِسْتِفْعَالِ)

Ova vrsta postaje, ako se glagolskom korjenu spočetka doda إِسْتَفْعَلَ. Perfekat glasi إِسْتَفْعَلَّ, imperfekat يَسْتَفْعِلُ, infinitiv إِسْتِفْعَالٌ.

Primjeri:

Perfekata (الْمَاضِي)

Aktiv (الْمَعْلُومُ):	Pasiv (الْمَجْهُولُ):
إِسْتَفْعَلَ Tražio je oprosta (od Boga) i t. d.	أُسْتَفْعِلَ Tražen je oprost za njega i t. d.

Imperfekat (الْمُضَارِعُ)

Aktiv (الْمَعْلُومُ):	Pasiv (الْمَجْهُولُ):
يَسْتَفْعِلُ Traži ili će tražiti oprost a t. d.	يُسْتَفْعَلُ Traži se ili će se tražiti za njega oprost i t. d.

Imperativ za 2 lice

kojim se zapovijeda

kojim se zabranjuje

(أَمْرُ الْخَاضِرِ):

(نَهْيُ الْخَاضِرِ):

اسْتَغْفِرْ Traži oprosta!

لَا تَسْتَغْفِرْ Ne traži oprosta!

Particip

aktivni (إِسْمُ الْفَاعِلِ):

pasivni (إِسْمُ الْمَفْعُولِ):

مُسْتَغْفِرٌ koji traži oprosta مُسْتَعْفَرٌ za koga je tražen oprost

Infinitiv (الْمَصْدَرُ):

اسْتِغْفَارٌ tražiti oprosta.

Značenje glagola X vrste je:

a) Odgovaraju povratnim glagolima srpskohrvatskog jezika, koji uza se imaju reflektivnu zamjenicu u dativu (sebi) ili akuzativu (sebe), na pr. أَحْكَمَ učvrstiti — اسْتَحْكَمَ učvrstiti se; أَخْلَصَ odabрати — اسْتَخْلَصَ prisvojiti (sebi).

b) Ova vrsta glagola može značiti da neko nešto želi, traži ili zahtijeva, na pr. اسْتَغْفَرَ tražiti (od Boga) oprosta; اسْتَرْحَمَ tražiti milosti; اسْتَجَبَرَ tražiti izviješće o nečem.

c) Nekad ovi glagoli znače da čovjek o nečemu nešto sudi ili drži, na pr. اسْتَحْسَنَ odobravati; اسْتَقْبَحَ ne odobravati.

Glagoli X vrste se nekad tvore od imenica, na primjer اسْتَوَزَرَ (od وَزِيرٌ) uzeti nekoga za ministra; اسْتَخْلَفَ (od خَلِيفَةٌ) imenovati nekoga nasljednikom.

Glagoli X vrste premda u našem jeziku imaju reflektivno značenje mogu doći u pasivu.

2) XI vrsta glagola (بَابُ الْأَفْعِلَالِ)

Glagoli ove vrste postaju ako se korjenu glagola spočetka stavi ۱, umetne ۱ između 2 i 3 korjenitog suglasnika i ako se

zadnji suglasnik podvostruči. Perfekat je dakle اِفْعَالٌ, imperfekta أَفْعَالٌ, a infinitiv اِفْعِيلًا. Glagoli ove vrste služe za oznaku boja i fizičkih osebina ljudskih, na pr.

Perfekta (الْمَاضِي)	Imperfekta (الْمُضَارِعُ)
Aktiv (الْمَعْلُومُ):	Aktiv (الْمَعْلُومُ):
إِسْوَادٌ <i>Jako je pocrnio</i>	يَسْوَدُ <i>Jako crni ili će pocrnjeti</i>

Imperativ za 2 lice

kojim se zapovijeda	kojim se zabranjuje
(أَمْرُ الْخَاصِرِ):	(نَهْيُ الْخَاصِرِ):

إِسْوَادِ ili إِسْوَادِي *Jako pocrni!* إِسْوَادِ ili لَا تَسْوَدِ *Ne pocrni jako!*

Particip aktivni (إِسْمُ الْفَاعِلِ):	Infinitiv (الْمَصْدَرُ):
مُسْوَادٌ <i>koji je jako pocrnio</i>	إِسْوَادٌ <i>jako pocrnjeti.</i>

3) XII vrsta glagola (بَابُ الْأَفْعِيَالِ)

Ova vrsta ima ove oblike: perfekta اِفْعَوْلٌ, imperfekta اِفْعَوْلٌ, i infinitiv اِفْعِيَالٌ, na pr.

Perfekta (الْمَاضِي):	Imperfekta (الْمُضَارِعُ):
Aktiv (الْمَعْلُومُ):	Aktiv (الْمَعْلُومُ):
إِعْشَوَشِبُ <i>Bujno je obrasla travom (zemlja)</i>	يَعْشَوَشِبُ <i>Bujno obrasta ili će obrasti travom</i>

Imperativ za 2 lice

kojim se zapovijeda	kojim se zabranjuje
(أَمْرُ الْخَاصِرِ):	(نَهْيُ الْخَاصِرِ):

إِعْشَوَشِبِ *Bujno obrasti travom!* لَا تَعْشَوَشِبِ *Bujno ne obrasti travom!*

Particip aktivni (إِسْمُ الْفَاعِلِ):	Infinitiv (الْمَصْدَرُ):
مُعْشَوَشِبٌ <i>Bujno obrastao travom</i>	إِعْشَوَشِبٌ <i>Bujno obrasti travom.</i>

4) XIII vrsta glagola (بَابُ الْأَفْعَوَالِ)

Oblici su ove vrste: perfekat **إِفْعَوْلَ**, imperfekat **يَفْعَوْلُ**
i infinitiv **إِفْعَوَالٌ**, na pr.

Perfekat (الْمَاضِي)

Imperfekat (الْمُضَارِعُ)

Aktiv (الْمَعْلُومُ):

Aktiv (الْمَعْلُومُ):

إِجْلَوْدُ *Jako se žurio***يَجْلُوْدُ** *Jako se žuri ili će se žuriti*

Imperativ za 2 lice

kojim se zapovijeda

kojim se zabranjuje

(أَمْرُ الْمَاضِي):

(نَهْيُ الْمَاضِي):

إِجْلُوْدُ *Žuri se jako!***لَا تَجْلُوْدُ** *Ne žuri se jako!*

Particip aktivni (إِسْمُ الْفَاعِلِ):

Infinitiv (الْمَصْدَرُ):

مَجْلُوْدٌ *koji se jako žuri***إِجْلُوَادٌ** *jako se žuriti.*

Glagoli XI, XII i XIII vrste pokazuju neko svojstvo u jačoj mjeri i uvijek su intransitivni pa se od njih ne tvori pasiv.

Vježba 53

GLAGOLI KOJI IMAJU ČETIRI KORJENITA SUGLASNIKA

(الرُّبَاعِيُّ الْمُجَرَّدُ)

Osnovna ili prva vrsta ovih glagola dolazi na oblike: perfekat **فَعَّلَ**, imperfekat **يَفْعَلُ**, infinitiv **فِعْلَالٌ**, **فَعْلَلَةٌ**.

Ova se vrsta arapski zove **بَابُ دَحْرَجَ**.

Perfekat (الْمَاضِي)

Aktiv (الْمَعْلُومُ):

Pasiv (الْمَجْهُولُ):

دَحْرَجَ *Váljao je on***دُحْرَجَ** *Váljan je on*

Imperfekat (الْمُضَارِعُ)

Aktiv (الْمَعْلُومُ):

Pasiv (الْمَجْهُولُ):

يُدْحِرُجُ *Vâlja ili valjaće* يُدْحِرُجُ *Vâlja se ili će se valjati*

Imperativ za 2 lice

kojim se zapovijeda

kojim se zabranjuje

(أَمْرُ الْمُضَارِعِ):

(نَهْيُ الْمُضَارِعِ):

دَحْرَجْ *Vâlja!*لَا تُدْحِرِجْ *Ne vâlja!*

Particip

aktivni (إِسْمُ الْفَاعِلِ):

pasivni (إِسْمُ الْمَفْعُولِ):

مُدْحِرِجٌ *koji vâlja*مُدْحِرِجٌ *vâljan*

Infinitiv (الْمَصْدَرُ):

دَحْرَجَةٌ i دِحْرَاجٌ *vâljati*.

Glagoli ove vrste mogu biti tranzitivni, na pr. دَحْرَجَ *vâljati*; زَلَزَلَ *uzdrmati*, a i intranzitivni, na pr. شَمَلَلَ *žuriti se*.

Od glagola, koji imaju četiri korjenita suglasnika (I vrsta (الرَّبَاعِيُّ الْمَجْرَدُ)) mogu doći ove proširene vrste (فيهِ):

- 1) II vrsta (بَابُ تَدْحِرِجَ)
- 2) III vrsta (بَابُ إِفْعَنْلَلَ)
- 3) IV vrsta (بَابُ إِفْعَلَّلَ).

Primjeri:

	Perf.	Imperf.	Imperat. za 2l.	Part. akt.	Part. pas.	Infinitiv
	(الْمَاضِي)	(الْمُضَارِعُ)	(أَمْرُ الْمُضَارِعِ)	(إِسْمُ الْفَاعِلِ)	(إِسْمُ الْمَفْعُولِ)	(الْمَصْدَرُ)
II	تَدْحِرِجَ	يَتَدْحِرِجُ	تَدْحِرِجْ	مُدْحِرِجٌ	—	تَدْحِرِجُ <i>valjati se</i>
III	إِحْرَنْجِمَ	يَحْرَنْجِمُ	إِحْرَنْجِمْ	مُحْرَنْجِمٌ	—	إِحْرَنْجِمُ <i>skupiti se</i>
IV	إِطْمَأَنَّ	يَظْمِنُنْ	إِطْمِنَنَّ	مُظْمِنُنْ	—	إِطْمِنَتَانْ <i>smiriti se</i>

Glagoli II, III i IV vrste imaju povratno ili refleksivno značenje.

Osim nabrojanih arapski jezik ima još ove glagolske vrste:

A) Glagoli, koji se pribrajaju vrsti glagola koji imaju četiri korjenita suglasnika (بَابُ دَحْرَجَ). Ovi glagoli nastaju, ako se u korjenu glagola koji ima tri suglasnika umetne و ili ي ili se ponovi zadnji korjeniti suglasnik. Ovakih glagola ima 6 vrsta i dolaze na ove oblike:

	Perfekta Imperf.	Infinitiv	
	(الْمُضَارِعُ): (الْمَاضِي)	(الْمَصْدَرُ):	
1 a) oblici	فَعَلَّ	يَفْعِلُ	فِعَالٌ - فَوْعَلَةٌ
b) primjeri	حَوَّلَ	يُحَوِّلُ	حِجَالٌ - حَوْقَلَةٌ iznemoći
2 a) oblici	فَعَلَ	يَفْعِلُ	فِعَالٌ - فِعْعَلَةٌ
b) primjeri	بَيَّطَرَ	يُبَيِّطِرُ	بِيطَارٌ - بَيْطَرَةٌ liječiti životinje
3 a) oblici	فَعَوَّلَ	يَفْعَوِّلُ	فِعْوَالٌ - فِعْوَالَةٌ
b) primjeri	جَهَوَّرَ	يُجَيِّهَرُ	جِهَوَارٌ - جِهْوَرَةٌ glasno govoriti
4 a) oblici	فَعِيلَ	يَفْعِيلُ	فِعْيَالٌ - فِعْيَلَةٌ
b) primjeri	عَثِرَ	يُعْثِرُ	عَثِيرٌ - عَثِيرَةٌ skliznuti se
5 a) oblici	فَعَلَّلَ	يَفْعَلِّلُ	فِعْلَالٌ - فِعْلَلَةٌ
b) primjeri	جَلَّبَبَ	يُجَلِّبِبُ	جَلْبَابٌ - جَلْبِبَةٌ obući ogrtač
6 a) oblici	فَعَلَى	يَفْعَلِي	فِعْلَاءٌ - فِعْلِيَّةٌ
b) primjeri	سَلَقَى	يُسَلِّقِي	سَلْقَاءٌ - سَلْقِيَّةٌ baciti nekoga na leda.

B) Glagoli, koji se pribrajaju glagolima vrste تَدَحْرَجَ. Ovakvih glagola ima 5 vrsta, a dolaze na slijedeće oblike:

	Perfekta Imperf.	Infinitiv	
	(الْمُضَارِعُ): (الْمَاضِي)	(الْمَصْدَرُ):	
1 a) oblici	تَفَعَّلَ	تَفْعَلِّلُ	تَفَعَّلٌ
b) primjeri	تَجَلَّبَبَ	تُجَلِّبِبُ	تَجَلَّبِبٌ ogrnuti se ogrtačem

2 a) oblici	تَفَوَّعَلٌ	يَتَفَوَّعَلُ	تَفَوَّعُلٌ	
b) primjeri	تَجَوَّزَبَ	يَتَجَوَّزِبُ	تَجَوَّزُبٌ	obući čarape
3 a) oblici	تَفِيْعَلٌ	يَتَفِيْعَلُ	تَفِيْعُلٌ	
b) primjeri	تَشِيْطَنَ	يَتَشِيْطُنُ	تَشِيْطُنٌ	postati kao vrag
4 a) oblici	تَفَعَّوَلٌ	يَتَفَعَّوَلُ	تَفَعَّوُلٌ	
b) primjeri	تَرَهَّوَكَ	يَتَرَهَّوِكُ	تَرَهَّوُكٌ	ponosno ići
5 a) oblici	تَفَعَّلَى	يَتَفَعَّلَى	تَفَعَّلَى	
b) primjeri	تَسَلَّقَى	يَتَسَلَّقَى	تَسَلَّقَى	leći nauznak.

C) Konačno imaju dvije vrste glagola, koje se pribrajaju glagolima oblika إِحْرَجَمَ. To su:

	Perfekta	Imperf.	Infinitiv	
	(الْمَاضِي):	(الْمُضَارِعُ):	(الْمَصْدَرُ):	
1 a) oblici	إِفْعَلَلَّ	يَفْعَلِّلُ	إِفْعَلْلَالٌ	
b) primjeri	إِفْعَنَسَ	يَفْعَنَسُ	إِفْعِنْسَانٌ	imati jako izbačena prsa, a uleknuta leđa
2 a) oblici	إِفْعَلَلَّ	يَفْعَلِّلُ	إِفْعَلْلَالٌ	
b) primjeri	إِسْلَقَى	يَسْلُقَى	إِسْلِقَاءٌ	spavati na leđima

Valja zapamtiti da ni glagoli, koji imaju tri korjenita suglasnika niti oni, koji imaju četiri, ne moraju imati svih proširenih vrsta. Isto tako glagoli, koji se upotrebljuju u kojoj proširenoj vrsti često ne dolaze od I vrste, na pr. glagoli أَذْرَكَ štiti; shvatiti, أَشْبَهَ sličiti.

Vježba 54

NEPRAVILNI GLAGOLI (الْفِعْلُ غَيْرُ السَّالِمِ)

Arapski se glagoli dijele na pravilne (الْفِعْلُ السَّالِمُ) i nepravilne (الْفِعْلُ غَيْرُ السَّالِمِ).

Vidjeli smo kako se sprežu pravilni glagoli.

Nepravilni glagoli se dijele:

I) Glagoli, u kojih je 2 i 3 korjeniti suglasnik jednak (الفعل المضاعف);

II) Oni glagoli, koji imaju u korjenu » « (الفعل الكفوف) i

III) Pravi nepravilni glagoli t. j. oni, koji imaju u korjenu jedan od slabih suglasnika (حروف العلة), a to su ا, و, ي. Ovaki se glagoli zovu الفعل المعتل, plural الأفعال المعتلة ili المعتلات ili الفعل غير الصحيح ili الأفعال غير الصحيحة. Za razliku od ovih svi ostali se glagoli zovu الفعل الصحيح pl. الأفعال الصحيحة.

I Glagoli (المضاعف)

Nepravilni glagoli, koji imaju 2 i 3 korjeniti suglasnik jednak, zovu se المضاعف (predvostručeni).

Za konjugaciju ovih glagola vrijede ova pravila:

1) Ako su 2 i 3 korjeniti suglasnik sa vokalom (المحرّك) ili drugi bude bez vokala (السّاكن), tada se drugi suglasnik mora sliti sa trećim u jedan pojačani glas (إدغام واجب). Taj pojačani glas zadržava vokal koji je bio na zadnjem suglasniku, a vokal 2 suglasnika se prenosi na suglasnik, koji stoji pred njim, ako je taj bez vokala ili se ukida ako je s vokalom, na pr. od مَدَدَ postaje مَدَّ pa مَدَّ pružio je; od مَدَدُ postaje مَدُّ pa مَدُّ pružiti; مَدُّ - مَدُّ - مَدُّ pruža ili pružće on.

Suglasnik koji se slijeva t. j. 2 korjeniti zove se المدغم, a onaj u koji se slijeva t. j. 3 korjeniti suglasnik المدغم فيه.

2) U glagolskim oblicima u kojima je 2 korjeniti suglasnik sa vokalom, a 3 bez vokala, slijevanje nije dopušteno (إدغام مُستَنع), na pr. مَدَدَتَا - مَدَدْتَا - مَدَدْتَا.

3) Ako je 2 korjeniti suglasnik sa vokalom, a 3 bez vokala u glagolskim oblicima, koji stoje u skraćenom načinu (svi oblici imperativa i imperfekta iza čestica اَمْ ili اَلَّا), onda se dva jednaka suglasnika mogu sliti u jedan, a mogu ostati bez

promjene (فَكَ الْإِدْعَامِ). U slučaju ako se sliju onda zadnji korjeniti suglasnik može dobiti sva tri vokala, ako je na 2 korjenitom suglasniku vokal »u« (ـُ) (t. j. ako je glagol I ili 5 razreda I vrste), na pr. لَمْ يَمُدَّ - لَمْ يَمُدَّ - لَمْ يَمُدَّ. Nije pružio; مُدَّ - مُدَّ (مُدَّ) - أَمُدُّ. Pruži!

Ako li je 3 korjeniti suglasnik sa vokalom »e« (ـِ) ili »i« (ـِي), onda zadnji suglasnik dobiva vokal »e« ili »i«, na pr. لَمَّا يَفِرُّ - لَمَّا يَفِرُّ - لَمَّا يَفِرُّ. Nije još pobjegao.

Navedena pravila vrijede kako za I tako i za III, IV, VI, VII, VIII, IX, X i XI vrstu glagola u aktivu i pasivu. U II i V vrsti 2 i 3 konsonant se u ovom slučaju ne slijeva, jer je i onako 2 suglasnik podvostručen, na pr. مَدَّدَ pružati, مَدَّدَ pružati se, itd.

Isto se tako ne slijevaju jednaki suglasnici kod glagola, koji se pribrajaju vrsti دَحْرَجَ ili أَحْرَجَ, na pr. جَلِبَبَ, إِفْعَنْسَسَ i تَجَلَبَبَ.

Primjeri od glagola مَدَّ - يَمُدُّ - مَدَّ pružiti:

	Perfekta (الْمَاضِي):		Imperfekta (الْمُضَارِعُ):		
	Aktiv	Pasiv	Aktiv	Pasiv	Skr. način
	(الْمَعْلُومُ)	(الْمَجْهُولُ)	(الْمَعْلُومُ)	(الْمَجْهُولُ)	(الْمَجْزُومُ)
	3 lice (الْفَاعِلُ)				
Sing. m. r.	مَدَّ	مُدَّ	يَمُدُّ	يَمُدُّ	يَمُدُّ - يَمُدُّ - يَمُدُّ
Dual m. r.	مَدَّا	مُدَّا	يَمُدَّانِ	يَمُدَّانِ	يَمُدَّا
Plur. m. r.	مَدُّوا	مُدُّوا	يَمُدُّونَ	يَمُدُّونَ	يَمُدُّوا
Sing. ž. r.	مَدَّتْ	مُدَّتْ	تَمُدُّ	تَمُدُّ	تَمُدُّ - تَمُدُّ - تَمُدُّ
Dual ž. r.	مَدَّتَا	مُدَّتَا	تَمُدَّانِ	تَمُدَّانِ	تَمُدَّانِ
Plur. ž. r.	مَدَدْنَ	مُدَدْنَ	يَمُدُّنَ	يَمُدُّنَ	يَمُدُّنَ

¹⁾ Čim 1 suglasnik dobije vokal, prestaje potreba za أ (مَنْزِلَةُ الْوَصْلِ), koje se stavlja spočetka imperativa, kad ovaj počinje konsonantom bez vokala (السَّكِينُ).

2 lice (الْمَحَاطِبُ)

Sing. m. r.	مَدَدْتُ	مَدِدْتُ	مَدُّ	مُدُّ	مُدِّ - مَدِّدُ
Dual m. r.	مَدَدْتُمَا	مَدِدْتُمَا	مَدَّانِ	مُدَّانِ	مُدَّا
Plur. m. r.	مَدَدْتُمْ	مَدِدْتُمْ	مَدَّدُونَ	مُدَّدُونَ	مُدُّوْا
Sing. ž. r.	مَدَدْتِ	مَدِدْتِ	مَدِّينَ	مُدِّينَ	مُدِّي
Dual ž. r.	مَدَدْتُمَا	مَدِدْتُمَا	مَدَّانِ	مُدَّانِ	مُدَّا
Plur. ž. r.	مَدَدْتُنَّ	مَدِدْتُنَّ	مَدَّدْنَ	مُدَّدْنَ	مُدُّوْنَ

1 lice (الْمَتَكَلِّمُ)

S. oba r.	مَدَدْتُ	مَدِدْتُ	أَمَدُّ	أَمُدُّ - أَمَدُّ
Pl. oba r.	مَدَدْنَا	مَدِدْنَا	مَدُّ	مُدُّ - مَدِّدُ

Imperativ

a) za 3 lice

b) za 2 lice

kojim se zapovijeda

kojim se zapovijeda

(أَمْرُ الْغَائِبِ):

(أَمْرُ الْخَاصِّ):

	Aktivni (الْمَعْلُومُ)	Pasivni (الْمَجْهُولُ)	Aktivni (الْمَعْلُومُ)	Pasivni (الْمَجْهُولُ)
Sing. m. r.	يَسُدُّ - يَسُدُّ	يُسَدُّ - يُسَدُّ	أَمُدُّ - أَمُدُّ	أُمَدُّ - أُمَدُّ
Dual m. r.	يَسُدُّا	يُسَدُّا	مُدَّا	مُدَّا
Plur. m. r.	يَسُدُّوْا	يُسَدُّوْا	مُدُّوْا	مُدُّوْا
Sing. ž. r.	تَسُدُّ - تَسُدُّ	تُسَدُّ - تُسَدُّ	مُدِّي	مُدِّي
Dual ž. r.	تَسُدُّا	تُسَدُّا	مُدَّا	مُدَّا
Plur. ž. r.	يَسُدَّدْنَ	يُسَدَّدْنَ	أَمُدَّدْنَ	أُمَدَّدْنَ
S. 1 l. oba r.		لَأَمُدُّ - لَأَمُدُّ		لَأَمُدُّ - لَأَمُدُّ
Pl. 1 l. oba r.		لِنَسُدُّ - لِنَسُدُّ		لِنَسُدُّ - لِنَسُدُّ

c) za 3 lice

d) za 2 lice

kojim se zabranjuje

kojim se zabranjuje

(تَهَى الْفَاعِلِ):

(تَهَى الْخَائِصِ):

	Aktiv (الْمَعْلُومُ)	Pasiv (الْمَجْهُولُ)	Aktiv (الْمَعْلُومُ)	Pasiv (الْمَجْهُولُ)
Sing. m. r.	لَا يُعَدُّ - يَمُدُّ	لَا يُعَدُّ - يُعَدُّ	لَا تُعَدُّ - لَا تُعَدُّ	لَا تُعَدُّ - لَا تُعَدُّ
Dual m. r.	لَا يُعَدُّ	لَا يُعَدُّ	لَا تُعَدُّ	لَا تُعَدُّ
Plur. m. r.	لَا يُعَدُّوا	لَا يُعَدُّوا	لَا تُعَدُّوا	لَا تُعَدُّوا
Sing. ž. r.	لَا تُعَدُّ - تُعَدُّ	لَا تُعَدُّ - تُعَدُّ	لَا تُعَدِّي	لَا تُعَدِّي
Dual ž. r.	لَا تُعَدُّ	لَا تُعَدُّ	لَا تُعَدُّ	لَا تُعَدُّ
Plur. ž. r.	لَا يُعَدُّنَ	لَا يُعَدُّنَ	لَا تُعَدُّنَ	لَا تُعَدُّنَ
S. 1 l. oba r.		لَا أُعَدُّ - لَا أُعَدُّ		لَا أُعَدُّ - لَا أُعَدُّ
Pl. 1 l. oba r.		لَا نُعَدُّ - لَا نُعَدُّ		لَا نُعَدُّ - لَا نُعَدُّ

Particip

aktivni (إِسْمُ الْفَاعِلِ):

pasivni (إِسْمُ الْمَفْعُولِ):

Sing. m. r.	مَادٌّ	مَسْدُودٌ
Dual m. r.	مَادَّانِ	مَسْدُودَانِ
Plur. m. r.	مَادُّونَ	مَسْدُودُونَ
Sing. ž. r.	مَادَّةٌ	مَسْدُودَةٌ
Dual ž. r.	مَادَّتَانِ	مَسْدُودَتَانِ
Plur. ž. r.	مَادَّاتُ	مَسْدُودَاتُ

Infinitiv (الْمَصْدَرُ)

مَدٌّ pružiti.

Primjeri od glagola فَرَّ - يَفِرُّ - فِرَارٌ pobjeći:

	Perfekat (الْمَاضِي):		Imperfekat (الْمُضَارِعُ):		
	Aktiv	Pasiv	Aktiv	Pasiv	Skrać. nač.
	(الْمَعْلُومُ)	(الْمَجْهُولُ)	(الْمَعْلُومُ)	(الْمَجْهُولُ)	(الْمَجْزُومُ)
3 lice (الْغَائِبُ)					
Sing. m. r.	فَرَّ	—	يَفِرُّ	—	يَفِرُّ - يَفِرُّ (لَا)
Dual m. r.	فَرَّآ	—	يَفِرَّانِ	—	يَفِرَّانِ
Plur. m. r.	فَرُّوا	—	يَفِرُّونَ	—	يَفِرُّوا
Sing. ž. r.	فَرَّتْ	—	تَفِرُّ	—	تَفِرُّ - تَفِرُّ
Dual ž. r.	فَرَّتَا	—	تَفِرَّانِ	—	تَفِرَّانِ
Plur. ž. r.	فَرَّتْنَ	—	يَفِرْنَ	—	يَفِرْنَ
2 lice (الْمُخَاطَبُ)					
Sing. m. r.	فَرَّتْ	—	تَفِرُّ	—	تَفِرُّ - تَفِرُّ
Dual m. r.	فَرَّتُمَا	—	تَفِرَّانِ	—	تَفِرَّانِ
Plur. m. r.	فَرَّتْكُمْ	—	تَفِرُّونَ	—	تَفِرُّوا
Sing. ž. r.	فَرَّتِ	—	تَفِرِينَ	—	تَفِرِينَ
Dual ž. r.	فَرَّتُمَا	—	تَفِرَّانِ	—	تَفِرَّانِ
Plur. ž. r.	فَرَّتْنِ	—	تَفِرْنَ	—	تَفِرْنَ
1 lice (الْمُسَكِّمُ)					
S. oba r.	فَرَّتْ	—	أَفِرُّ	—	أَفِرُّ - أَفِرُّ
Pl. oba r.	فَرَّرْنَا	—	نَفِرُّ	—	نَفِرُّ - نَفِرُّ

Imperativ

a) za 3 lice

b) za 2 lice

	kojim se zapovijeda	kojim se zabranjuje	kojim se zapovijeda	kojim se zabranjuje
	: (نَهَى الْمَاضِرِ) : (أَمَرَ الْخَاصِرِ) : (نَهَى الْغَائِبِ) : (أَمَرَ الْغَائِبِ)			
Sing. m. r.	لَا يَفِرُّ - لِيَفِرَّ	لَا يَفِرُّ - يَفِرُّ	فِرَّ - إِفِرْ	لَا تَفِرَّ - تَفِرْ
Dual m. r.	لِيَفِرَّا	لَا يَفِرَّا	فِرَا	لَا تَفِرَّا
Plur. m. r.	لِيَفِرُّوا	لَا يَفِرُّوا	فِرُوا	لَا تَفِرُّوا
Sing. ž. r.	لَتَفِرِّي - لَتَفِرِي	لَا تَفِرِّي - تَفِرِي	فِرِي	لَا تَفِرِي
Dual ž. r.	لَتَفِرِّيَا	لَا تَفِرِّيَا	فِرَا	لَا تَفِرِّيَا
Plur. ž. r.	لِيَفِرِينَ	لَا يَفِرِينَ	إِفِرْنَ	لَا تَفِرِينَ

Particip akt. (إِسْمُ الْفَاعِلِ): Infinitiv (الْمَصْدَرُ):

Sing. m. r.	فَارٌّ	فِرَارٌ <i>pobjeći.</i>
Dual m. r.	فَارَّانٍ	
Plur. m. r.	فَارَّوْنٍ	
Sing. ž. r.	فَارَّةٌ	
Dual ž. r.	فَارَّتَانِ	
Plur. ž. r.	فَارَّاتٍ	

Primjeri od glagola عَضَّ - يَعْضُ - عَضَّ ugristi:

Perfekat (الْمَاضِي) Imperfekat (الْمُضَارِعُ)

Aktivni Pasivni Aktivni Pasivni Skraćeni način
 (الْمَعْلُومُ) (الْمَجْهُولُ) (الْمَعْلُومُ) (الْمَجْهُولُ) (الْمَجْزُومُ)

3 lice (الْغَائِبِ)

Sing. m. r.	عَضَّ	عُضِّ	يَعْضُ	يُعَضُّ	يَعْضُ - يَعْضُ
Dual m. r.	عَضَّا	عُضِّا	يَعْضَانِ	يُعَضَّانِ	يَعْضَانِ - يَعْضَانِ
Plur. m. r.	عَضُّوا	عُضِّوا	يَعْضُونَ	يُعَضُّونَ	يَعْضُونَ - يَعْضُونَ
Sing. ž. r.	عَضَّتْ	عُضِّتْ	تَعْضُ	تُعَضُّ	تَعْضُ - تَعْضُ
Dual ž. r.	عَضَّتَا	عُضِّتَا	تَعْضَانِ	تُعَضَّانِ	تَعْضَانِ - تَعْضَانِ
Plur. ž. r.	عَضَّتْنَ	عُضِّتْنَ	يَعْضُنَّ	يُعَضُّنَّ	يَعْضُنَّ - يَعْضُنَّ

2 lice (المُعَاظِبُ)

Sing. m. r.	عَضِضْتُ	عَضِضْتَ	عَضُّ	تَعَضُّ	تَعَضُّ - تَعَضُّضٌ
Dual m. r.	عَضِضْتُمَا	عَضِضْتُمَا	تَعَضَّانِ	تَعَضَّانِ	تَعَضَّانِ
Plur. m. r.	عَضِضْتُمْ	عَضِضْتُمْ	تَعَضُّونَ	تَعَضُّونَ	تَعَضُّونَ
Sing. ž. r.	عَضِضْتِ	عَضِضْتِ	تَعَضِّينَ	تَعَضِّينَ	تَعَضِّينَ
Dual ž. r.	عَضِضْتُمَا	عَضِضْتُمَا	تَعَضَّانِ	تَعَضَّانِ	تَعَضَّانِ
Plur. ž. r.	عَضِضْتُنَّ	عَضِضْتُنَّ	تَعَضُّضْنَ	تَعَضُّضْنَ	تَعَضُّضْنَ

1 lice (الْمُتَكَلِّمُ)

Sing. oba r.	عَضِضْتُ	عَضِضْتُ	أَعَضُّ	أَعَضُّضٌ	أَعَضُّضٌ - أَعَضُّضٌ
Plur. oba r.	عَضِضْنَا	عَضِضْنَا	نَعَضُّ	نَعَضُّضٌ	نَعَضُّضٌ - نَعَضُّضٌ

Imperativ za 3 lice

a) Aktivni (الْمَعْلُومُ)

	kojim se zapovijeda (أَمْرُ الْمَعْلُومِ):	kojim se zabranjuje (نَهْيُ الْمَعْلُومِ):
Sing. m. r.	لِيَعَضَّضْ - لِيَعَضَّضْ	لَا يَعْضَّضْ - لَا يَعْضَّضْ
Dual m. r.	لِيَعَضَّضَا	لَا يَعْضَّضَا
Plur. m. r.	لِيَعَضَّضُوا	لَا يَعْضَّضُوا
Sing. ž. r.	لِيَعَضَّضِي - لِيَعَضَّضِي	لَا تَعْضَّضِي - لَا تَعْضَّضِي
Dual ž. r.	لِيَعَضَّضَا	لَا تَعْضَّضَا
Plur. ž. r.	لِيَعَضَّضْنَ	لَا يَعْضَّضْنَ

b) Pasivni (أَلْمَجْهُولُ).

	kojim se zapovijeda (أَمْرُ الْغَائِبِ):	kojim se zabranjuje (نَهْيُ الْغَائِبِ):
Sing. m. r.	لِيُعَضَّ - يُعَضُّ	لَا يُعَضُّ - لَا يُعَضِّن
Dual m. r.	لِيُعَضَّا	لَا يُعَضَّا
Plur. m. r.	لِيُعَضُّوا	لَا يُعَضُّوا
Sing. ž. r.	لَتُعَضَّ - تُعَضُّ	لَا تُعَضُّ - لَا تُعَضِّن
Dual ž. r.	لَتُعَضَّا	لَا تُعَضَّا
Plur. ž. r.	لِيُعَضِّنَ	لَا يُعَضِّنَ
Sing. 1 lica oba r.	لَاُعَضِّ - لَأُعَضِّ	لَا أُعَضِّ - لَا أُعَضِّن
Plur. 1 lica oba r.	لِنُعَضِّ - لِنُعَضِّن	لَا نُعَضِّ - لَا نُعَضِّن

Imperativ za 2 lice

a) Aktivni (أَلْمَعْلُومُ)

	kojim se zapovijeda (أَمْرُ الْمَخَاضِرِ):	kojim se zabranjuje (نَهْيُ الْمَخَاضِرِ):
Sing. m. r.	عَضِّ - اِعْضَضْ	لَا تَعَضِّ - تَعَضِّن
Dual m. r.	عَضَّا	لَا تَعَضَّا
Plur. m. r.	عَضُّوا	لَا تَعَضُّوا
Sing. ž. r.	عَضِّي	لَا تَعَضِّي
Dual ž. r.	عَضَّا	لَا تَعَضَّا
Plur. ž. r.	اِعْضَضْنَ	لَا تَعَضِّنَ

b) Pasivni (الْمَجْهُولُ)

	kojim se zapovijeda (أَمْرُ الْخَاصِرِ):	kojim se zabranjuje (نَهْيُ الْخَاصِرِ):
Sing. m. r.	لِتُعَضَّ - لِتُعَضَّضَ	لَا تُعَضَّ - لَا تُعَضَّضَ
Dual m. r.	لِتُعَضَّا	لَا تُعَضَّا
Plur. m. r.	لِتُعَضُّوا	لَا تُعَضُّوا
Sing. ž. r.	لِتُعَضِّي	لَا تُعَضِّي
Dual ž. r.	لِتُعَضَّا	لَا تُعَضَّا
Plur. ž. r.	لِتُعَضَّضَنَّ	لَا تُعَضَّضَنَّ

Particip

	aktivni (إِسْمُ الْفَاعِلِ):	pasivni (إِسْمُ الْمَفْعُولِ):
Sing. m. r.	عَاضٌ	مَعْضُوضٌ
Dual m. r.	عَاضَانِ	مَعْضُوضَانِ
Plur. m. r.	عَاضُونَ	مَعْضُوضُونَ
Sing. ž. r.	عَاضَةٌ	مَعْضُوضَةٌ
Dual ž. r.	عَاضَتَانِ	مَعْضُوضَتَانِ
Plur. ž. r.	عَاضَاتٌ	مَعْضُوضَاتٌ

Infinitiv (الْمَصْدَرُ):

عَضُّ *ugristi.*

Glagoli الْمُضَاعَفُ dolaze samo od 1, 2 i 4 razreda I vrste glagola.

Vježba 55

Primjeri proširenih vrsta od glagola اَلْمَضَاعِفُ:

Vrsta	Perfekta اَلْمَاضِي		Imperf. اَلْمُضَارِعُ		Imperativ za 2 lice		Particip		Infinitiv اَلْمَصْدَرُ	
	aktivni اَلْمَعْلُومُ	pasivni اَلْمَجْهُولُ	aktivni اَلْمَعْلُومُ	pasivni اَلْمَجْهُولُ	kojim se zapovijeda اَمْرُ اَلْمَاضِي	kojim se zabranjuje نَهْيُ اَلْمَاضِي	aktivni اِسْمُ اَلْفَاعِلِ	pasivni اِسْمُ اَلْمَفْعُولِ		
II	مَدَّدَ	مُدِّدٌ	يُمَدِّدُ	يُمَدَّدُ	مَدِّدْ	لَا تُمَدِّدْ	مُمَدِّدٌ	مُمَدَّدٌ	تَمْدِيدٌ	pružati
III	مَادَّ	مُودٌ	يُمَادُّ	يُمَادَّدُ	مَادِّ - مَادِدٌ	لَا تُمَادِّ - لَا تُمَادِدْ	مُمَادِّ	مُمَادَّدٌ	تَمَادُّدٌ	pružati
IV	أَمَدَّ	أُمِدٌّ	يُمِِدُّ	يُمِِدَّدُ	أَمِدِّ - أَمِدُّدٌ	لَا تُمِِدِّ - لَا تُمِِدِدْ	مُمِِدِّ	مُمِِدَّدٌ	اِمْتِدَادٌ	odgoditi; pomoći
V	تَمَدَّدَ	تُمَدِّدٌ	يَتَمَدَّدُ	يَتَمَدَّدُ	تَمَدَّدْ	لَا تَتَمَدَّدْ	تُمَتَدَّدٌ	تُمَتَدَّدٌ	تَمَدُّدٌ	pružati se
VI	تَمَادَّدَ	تُمَادِّدٌ	يَتَمَادَّدُ	يَتَمَادَّدُ	تَمَادَّدْ - تَمَادِّدْ	لَا تَتَمَادَّدْ - لَا تَتَمَادِّدْ	تُمَتَادَّدٌ	تُمَتَادَّدٌ	تَمَادُّدٌ	rastezati
VII	اِنْقَضَّ	—	يَنْقُضُ	—	اِنْقَضَّ - اِنْقَضِضْ	لَا تَنْقُضْ - لَا تَنْقُضِضْ	مُنْقُضٌ	—	اِنْقِضَاضٌ	srušiti se
VIII	اِمْتَدَّ	اِمْتَدُّدٌ	يَمْتَدُّ	يَمْتَدَّدُ	اِمْتَدِّ - اِمْتَدِدْ	لَا تُمْتَدِّ - لَا تُمْتَدِدْ	مُمْتَدِّ	مُمْتَدَّدٌ	اِمْتِدَادٌ	pružiti se
IX	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
X	اِسْتَمَدَّ	اِسْتَمَدِّدٌ	يَسْتَمِدُّ	يَسْتَمَدَّدُ	اِسْتَمَدِّ - اِسْتَمَدِدْ	لَا تَسْتَمَدِّ - لَا تَسْتَمَدِدْ	مُسْتَمَدِّ	مُسْتَمَدَّدٌ	اِسْتِمْدَادٌ	tražiti pomoći

II Glagoli (الْمَعْمُورُ)

Glagoli, u kojih je jedan korjeniti suglasnik «ء» zovu se الْمَعْمُورُ. Ako je «ء» prvi korjeniti suglasnik, glagol se zove مَعْمُورُ الْعَيْنِ, na pr. مَعْمُورُ الْأَمْرِ narediti; ako je drugi مَعْمُورُ الْوَاوِ, na pr. مَعْمُورُ الْفَاءِ pitati; a ako je treći مَعْمُورُ الْأَلَمِ, na pr. قَرَأَ čitati.

Glagoli الْمَعْمُورُ sprežu se isto kao i pravilni glagoli. Jedino treba zapamtiti ove izuzetke:

1) Ako je konsonant «ء» bez vokala (سَاكِنٌ), može ostati nepromijenjeno, a može se pretvoriti u dugi vokal ا, و, ي ili ي prema tome kakav je vokal na onom suglasniku, koji stoji pred «ء», na pr. يَأْكُلُ - يَأْكُلُ Jede ili će jesti; يُوْمِنُ - يُوْمِنُ Vjeruje ili će vjerovati; إِذْنٌ - إِذْنٌ Dozvoli!

2) Ako je «ء» sa vokalom (مُتَحَرِّكٌ), a suglasnik, koji pred njim stoji bez vokala (سَاكِنٌ), tada se vokal sa «ء» može prenijeti na predstojeći konsonant, a može ostati nepromijenjeno, na pr. يَسْأَلُ ili يَسْأَلُ Pita ili će pitati; يَسْأَلُ ili يَسْأَلُ Pitaj!

Primjeri od glagola آمَلَ nadati se, سَأَلَ pitati i قَرَأَ čitati:

Perfekat (الْمَاضِي)

Aktiv (الْمَعْمُورُ):

Pasiv (الْمَجْهُورُ):

3 lice (الْفَاعِلِ)

Sing. m. r.	آمَلَ	سَأَلَ	قَرَأَ	أُمِلَ	سُئِلَ	قُرِئَ
Dual m. r.	آمَلَا	سَأَلَا	قَرَأَا	أُمِلَا	سُئِلَا	قُرِئَا
Plur. m. r.	آمَلُوا	سَأَلُوا	قَرَأُوا	أُمِلُوا	سُئِلُوا	قُرِئُوا
Sing. ž. r.	آمَلَتْ	سَأَلَتْ	قَرَأَتْ	أُمِلَتْ	سُئِلَتْ	قُرِئَتْ
Dual ž. r.	آمَلْتَا	سَأَلْتَا	قَرَأْتَا	أُمِلْتَا	سُئِلْتَا	قُرِئْتَا
Plur. ž. r.	آمَلْنَ	سَأَلْنَ	قَرَأْنَ	أُمِلْنَ	سُئِلْنَ	قُرِئْنَ

¹⁾ U obliku سَأَلَ ukinuto je početno أ (مَهْمُوزٌ الْوَاوِ), jer je iza njega konsonant s vokalom, a drugo •, da se ne bi sastala dva suglasnika bez vokala (إِلْتِقَاءُ السَّاكِنَيْنِ).

2 lice (الْمَخَاطِبُ)

Sing. m. r.	أَمَلْتُ	قَرَأْتُ	سَأَلْتُ	فُرِئْتُ
Dual m. r.	أَمَلْتُمَا	قَرَأْتُمَا	سَأَلْتُمَا	فُرِئْتُمَا
Plur. m. r.	أَمَلْتُمْ	قَرَأْتُمْ	سَأَلْتُمْ	فُرِئْتُمْ
Sing. ž. r.	أَمَلْتِ	قَرَأْتِ	سَأَلْتِ	فُرِئْتِ
Dual ž. r.	أَمَلْتُمَا	قَرَأْتُمَا	سَأَلْتُمَا	فُرِئْتُمَا
Plur. ž. r.	أَمَلْتِنَّ	قَرَأْتِنَّ	سَأَلْتِنَّ	فُرِئْتِنَّ

1 lice (الْمَتَكَلِّمُ)

S. oba r.	أَمَلْتُ	قَرَأْتُ	سَأَلْتُ	فُرِئْتُ
Pl. oba r.	أَمَلْنَا	قَرَأْنَا	سَأَلْنَا	فُرِئْنَا

Imperfekat (الْمُضَارِعُ)

Aktiv (الْمَعْلُومُ):

Pasiv (الْمَجْهُولُ):

3 lice (الْغَائِبُ)

Sing. m. r.	يَأْمَلُ	يَقْرَأُ	يَسْأَلُ	يُفْرَأُ
Dual m. r.	يَأْمَلَانِ	يَقْرَأَانِ	يَسْأَلَانِ	يُفْرَأَانِ
Plur. m. r.	يَأْمَلُونَ	يَقْرَأُونَ	يَسْأَلُونَ	يُفْرَأُونَ
Sing. ž. r.	تَأْمَلُ	تَقْرَأُ	تَسْأَلُ	تُفْرَأُ
Dual ž. r.	تَأْمَلَانِ	تَقْرَأَانِ	تَسْأَلَانِ	تُفْرَأَانِ
Plur. ž. r.	يَأْمَلْنَ	يَقْرَأْنَ	يَسْأَلْنَ	يُفْرَأْنَ

2 lice (الْمَخَاطِبُ)

Sing. m. r.	تَأْمَلُ	تَقْرَأُ	تَسْأَلُ	تُفْرَأُ
Dual m. r.	تَأْمَلَانِ	تَقْرَأَانِ	تَسْأَلَانِ	تُفْرَأَانِ
Plur. m. r.	تَأْمَلُونَ	تَقْرَأُونَ	تَسْأَلُونَ	تُفْرَأُونَ
Sing. ž. r.	تَأْمَلِينَ	تَقْرَأِينَ	تَسْأَلِينَ	تُفْرَأِينَ
Dual ž. r.	تَأْمَلَانِ	تَقْرَأَانِ	تَسْأَلَانِ	تُفْرَأَانِ
Plur. ž. r.	تَأْمَلْنَ	تَقْرَأْنَ	تَسْأَلْنَ	تُفْرَأْنَ

1 lice (الْمَتَكَلِّمُ)

S. oba r.	أَمَلُ	أَسَأَلُ	أَقْرَأُ	أَوْمَلُ	أُسَأَلُ	أُقْرَأُ
Pl. oba r.	تَأْمَلُ	تَسَأَلُ	تَقْرَأُ	تُؤْمَلُ	تُسَأَلُ	تُقْرَأُ

Imperativ za 2 lice

kojim se zapovijeda

kojim se zabranjuje

(أَمْرُ الْخَاصِرِ):

(نَهْيُ الْخَاصِرِ):

اقْرَأْ - إِسْأَلْ - أَوْمَلْ

لَا تَقْرَأْ - لَا تَسَأَلْ - لَا تَأْمَلْ

Particip

aktivni (إِسْمُ الْفَاعِلِ):

pasivni (إِسْمُ الْمَفْعُولِ):

قَارِئٌ - سَائِلٌ - آمِلٌ

مَقْرُوءٌ - مَسْئُولٌ - مَأْمُولٌ

Infinitiv (الْمَصْدَرُ):

قِرَاءَةٌ - سُؤَالٌ - آمَلٌ

Glagoli أَخَذَ *uzeti*, أَكَلَ *jesti* i أَمَرَ *zapovijedati* imaju nepravilne imperative:

خُذْ - خُذَا - خُذُوا - خُذِي - خُذِي - خُذَا - خُذِي *Uzmi!*

كُلْ - كُلَا - كُلُوا - كُلِي - كُلِي - كُلَا - كُلِي *Jedi!*

أْمُرْ - أْمُرَا - أْمُرُوا - أْمُرِي - أْمُرِي - أْمُرَا - أْمُرِي *Zapovijedaj!*

Vježba 57

4) Nekad imperativ od أَمَرَ može biti i pravilan pa glasi أَوْمُرْ. To naročito vrijedi ako ovaj imperativ stoji iza veze وَ ili فَ, na pr. وَأْمُرْ بِالْمَعْرُوفِ (وَأْمُرْ) *Zapovijedaj ono što je dobro!*

Proširene vrste glagola (أَمَرَ) narediti:

Vrsta	Perfekat الْمَاضِي		Imperf. الْمَضَارِعُ		Imperativ za 2 lice		Particip		Infinitiv الْمَصْدَرُ	
	aktivni الْمَعْلُومُ	pasivni الْمَجْهُولُ	aktivni الْمَعْلُومُ	pasivni الْمَجْهُولُ	kojim se zapovijeda أمرُ الْخَاصِرِ	kojim se zabranjuje نَهَى الْخَاصِرِ	aktivni إِسْمُ الْفَاعِلِ	pasivni إِسْمُ الْمَفْعُولِ		
II	أَمَرَ	أَمِرَ	يُؤْمِرُ	يُؤْمَرُ	أَمِرْ	لَا تُؤْمِرْ	مُؤْمِرٌ	مُؤْمَرٌ	تَأْمِيرٌ	postaviti pogla- varom
III	أَمَرَ	أُؤِمِرَ	يُؤَامِرُ	يُؤَامَرُ	أَمِرْ	لَا تُؤَامِرْ	مُؤَامِرٌ	مُؤَامَرٌ	مُؤَامِرَةٌ ili إِيمَارٌ	savjetovati se
IV	أَمَرَ	أُؤِمِرَ	يُؤْمِرُ	يُؤْمَرُ	أَمِرْ	لَا تُؤْمِرْ	مُؤْمِرٌ	مُؤْمَرٌ	إِيمَارٌ	narediti da nešto učini
V	تَأَمَّرَ	تُؤَمَّرُ	يَتَأَمَّرُ	يَتَأَمَّرُ	تَأَمَّرْ	لَا تَتَأَمَّرْ	مُتَأَمِّرٌ	مُتَأَمَّرٌ	تَأَمُّرٌ	savjetovati se
VI	تَأَمَّرَ	تُؤَمَّرُ	يَتَأَمَّرُ	يَتَأَمَّرُ	تَأَمَّرْ	لَا تَتَأَمَّرْ	مُتَأَمِّرٌ	مُتَأَمَّرٌ	تَأَمُّرٌ	"
VII	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
VIII	إِثْتَمَرَ	أُؤْتَمَّرُ	يُؤْتَمِّرُ	يُؤْتَمَّرُ	إِثْتَمَرَ	لَا تَأْتَمِّرْ	مُؤْتَمِّرٌ	مُؤْتَمَّرٌ	إِثْتِمَارٌ	savjetovati se
X	إِسْتَأَمَرَ	أُسْتَأْمَرُ	يَسْتَأْمِرُ	يَسْتَأْمَرُ	إِسْتَأْمَرَ	لَا تَسْتَأْمِرْ	مُسْتَأْمِرٌ	مُسْتَأْمَرٌ	إِسْتِمَارٌ	tražiti savjeta

III Nepravilni glagoli u užem smislu (الْأَفْعَالُ الْمُتَمَلَّةُ)

Pravi su nepravilni glagoli koji u korjenu imaju و ili ی .

Ovi se glagoli dijele:

a) Na glagole مُتَمَلِّمٌ (sličan)¹⁾, u kojih je prvi korjeniti suglasnik و ili ی , na pr. وَجَدَ , يَجِدُ , نَأَى , يَأْسُ , يَأْسُ , يَأْسُ očajavati.

b) Glagoli أَجْوَفٌ (šupalj), u kojih je 2 suglasnik و ili ی , na pr. قَالَ , يَقُولُ , قَالَ , يَقُولُ reći; كَالَ , يَكِيلُ , كَالَ , يَكِيلُ mjeriti.

c) Glagoli نَاقِصٌ (krunjav), koji imaju na trećem mjestu jedan od spomenuta dva slaba konsonanta, na pr. غَزَا , يَغْزُو , غَزَا , يَغْزُو vojevati; رَمَى , يَرْمِي , رَمَى , يَرْمِي baciti i

d) Glagoli كَفِيفٌ (spleten) zovu se oni nepravilni glagoli, u kojih je 1 i 3 ili 2 i 3 suglasnik و ili ی , na pr. وَقَى , يَقِي , وَقَى , يَقِي čuvati; شَوَى , يَشْوِي , شَوَى , يَشْوِي peći.

A) Glagoli (الْمِثَالُ)

Glagoli الْمِثَالُ dijele se na الْمِثَالُ الْوَاوِيُّ , u kojih je prvi korjeniti suglasnik و ili ی , u kojih je prvi korjeniti suglasnik و ili ی .

Za ovu vrstu nepravilnih glagola vrijede ova pravila:

1) U svim oblicima perfekta suglasnik و ili ی ostaje nepromijenjen kao i kod pravilnih glagola, na pr. يَأْسُ , وَجَدَ .

2) Kod glagola الْمِثَالُ الْوَاوِيُّ slabi suglasnik و ispada²⁾ u imperfektu (الْمَضَارِعُ) i u imperativu (فِعْلُ الْأَمْرِ وَالنَّهْيِ) kad je drugi suglasnik sa vokalom »i« (-) t. j. ako je glagol 2 ili 6 razreda I vrste, na pr. يَجِدُ mjesto يَوْجِدُ Nalazi ili će naći; جَدَّ mjesto إِوْجِدُ Nadil!

¹⁾ Nepravilni glagoli, u kojih je prvi korjeniti suglasnik و ili ی nose ime مُتَمَلِّمٌ (sličan) zato što se perfekat ovih glagola konjugira kao i kod pravilnih.

²⁾ Ispuštanje ili zamjenjivanje slabog konsonanta kod nepravilnih glagola, zove se arapski إِعْلَالٌ .

3) Ako drugi korjeniti konsonant imperfekta ili imperativa ima vokal »e« (َ) ili »u« (ُ) (t. j. u glagola 3, 4 i 5 razreda I vrste¹⁾), onda ostaje و , na pr. وَجَلَّ، يُوَجِّلُ، وَجَلَّ *bojati se*; وَجَّهَ، يُوَجِّهُهُ، وَجَّهَهُ *ugledan biti*²⁾).

4) Ako je و bez vokala, a prije njega bude vokal »i« (ِ), pretvara se najprije u ى , a onda u »i« (ِى), na pr. إِوَجَّلَ، *Boj se!* Ako li je prije و vokal »u« (ُ), و se pretvara u dugo »û« (ُ و), na pr. أَوْجَبَ imperf. يُؤَجِّبُ، *zahtijevati*.

5) Kod glagola أَلْمَلَّأُ أَلْبَانِيَّ glas se ى pretvara najprije u و , a onda u dugo »û« (ُ و), ako je bez vokala, a pred njim suglasnik sa vokalom »u«, na pr. يُؤَقِّنُ، يُؤَيِّنُ، أَيْقَنَ *uvjeriti se*.

6) Ako je glas ى bez vokala, a prije njega vokal »i« (ِ), ى prelazi u dugo »î« (ِى), na pr. أَيْقَظُ، يُوقِظُ، أَيْقَظَ *probuditi*.

Osim slučaja pod 5 i 6 glas ى ostaje bez ikakve promjene, na pr. يَبْسُرُ، يَبْسُرُ، يَبْسُرُ *kockati se*.

¹⁾ Nema glagola أَلْمَلَّأُ od 1 razreda I vrste.

²⁾ Kod sljedećih glagola ispada و u imperfektu i imperativu premda je iza و suglasnik sa vokalom »e« (َ):

Perfekat:	Imperfekat:	Imperativ:	Infinitiv:	
وَدَعَّ	يَدَعُّ	دَعْ	—	pustiti
وَدَّرَ	يَدِّرُ	دَرِّ	—	pustiti
وَزَعَ	يَزَعُ	زَعْ	وَزَعٌ	zadržati
وَسِعَ	يَسِعُ	سَعْ	سَعَةٌ	biti prostran
وَضَعَ	يَضَعُ	ضَعْ	وَضَعٌ	postaviti
وَطَىءَ	يَطَأُ	طَأْ	وَطْوٌ	gaziti
وَقَعَ	يَقَعُ	قَعْ	وَقُوعٌ	pasti
وَهَبَ	يَهَبُ	هَبْ	هَبَةٌ - وَهَبٌ	pokloniti.

Od glagola وَدَعَّ i وَدَّرَ nikada se ne upotrebljuje perfekat, particip aktivni i infinitiv, nego se ti oblici tvore od korjena تَرَكَ *pustiti*.

Primjeri od glagola وَعَدَّ obećati, يَسَرَ kockati se i وَدَّ voljeti:

Perfekat (الْمَاضِي)

Aktiv (الْمَعْلُومُ):

Pasiv (الْمَجْهُولُ):

3 lice (الْغَائِبُ)

Sing. m. r.	وَعَدَّ	يَسَرَ	وَدَّ	وُعِدَّ	—	وُدِّدَّ
Dual m. r.	وَعَدَا	يَسَرَا	وَدَّآ	وُعِدَا	—	وُدِّدَا
Plur. m. r.	وَعَدُوا	يَسَرُوا	وَدُّوْا	وُعِدُوا	—	وُدِّدُوا
Sing. ž. r.	وَعَدَتْ	يَسَرَتْ	وَدَّتْ	وُعِدَتْ	—	وُدِّدَتْ
Dual ž. r.	وَعَدَتَا	يَسَرَتَا	وَدَّتَا	وُعِدَتَا	—	وُدِّدَتَا
Plur. ž. r.	وَعَدْنَ	يَسَرْنَ	وَدِدْنَ	وُعِدْنَ	—	وُدِّدْنَ

2 lice (الْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	وَعَدْتِ	يَسَرْتِ	وَدِدْتِ	وُعِدْتِ	—	وُدِّدْتِ
Dual m. r.	وَعَدْتُمَا	يَسَرْتُمَا	وَدِدْتُمَا	وُعِدْتُمَا	—	وُدِّدْتُمَا
Plur. m. r.	وَعَدْتُمْ	يَسَرْتُمْ	وَدِدْتُمْ	وُعِدْتُمْ	—	وُدِّدْتُمْ
Sing. ž. r.	وَعَدْتِ	يَسَرْتِ	وَدِدْتِ	وُعِدْتِ	—	وُدِّدْتِ
Dual ž. r.	وَعَدْتُمَا	يَسَرْتُمَا	وَدِدْتُمَا	وُعِدْتُمَا	—	وُدِّدْتُمَا
Plur. ž. r.	وَعَدْتُنَّ	يَسَرْتُنَّ	وَدِدْتُنَّ	وُعِدْتُنَّ	—	وُدِّدْتُنَّ

1 lice (الْمَتَكَلِّمُ)

S. oba r.	وَعَدْتُ	يَسَرْتُ	وَدِدْتُ	وُعِدْتُ	—	وُدِّدْتُ
Pl. oba r.	وَعَدْنَا	يَسَرْنَا	وَدِدْنَا	وُعِدْنَا	—	وُدِّدْنَا

Imperfekat (الْمُضَارِعُ)

Aktiv (الْمَعْلُومُ):

Pasiv (الْمَجْهُولُ):

3 lice (الْغَائِبُ)

Sing. m. r.	يَعِدُ	يَسِرُ	يُودُّ	يُوعَدُ	—	يُودُّ
Dual m. r.	يَعِدَانِ	يَسِرَانِ	يُودَانِ	يُوعَدَانِ	—	يُودَانِ
Plur. m. r.	يَعِدُونَ	يَسِرُونَ	يُودُونَ	يُوعَدُونَ	—	يُودُونَ

Sing. ž. r.	تَعِدُّ	تَبْسِرُ	تَوَدُّ	تُوَعِدُ	—	تُودُّ
Dual ž. r.	تَعِدَانِ	تَبْسِرَانِ	تَوَدَّانِ	تُوَعِدَانِ	—	تُودَّانِ
Plur. ž. r.	يَعِدْنَ	يَبْسِرْنَ	يُودِدْنَ	يُوَعِدْنَ	—	يُودِدْنَ

2 lice (الْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	تَعِدُّ	تَبْسِرُ	تَوَدُّ	تُوَعِدُ	—	تُودُّ
Dual m. r.	تَعِدَانِ	تَبْسِرَانِ	تَوَدَّانِ	تُوَعِدَانِ	—	تُودَّانِ
Plur. m. r.	تَعِدُونَ	تَبْسِرُونَ	تَوَدُّونَ	تُوَعِدُونَ	—	تُودُّونَ
Sing. ž. r.	تَعِدِينَ	تَبْسِرِينَ	تَوَدِّينَ	تُوَعِدِينَ	—	تُودِّينَ
Dual ž. r.	تَعِدَانِ	تَبْسِرَانِ	تَوَدَّانِ	تُوَعِدَانِ	—	تُودَّانِ
Plur. ž. r.	تَعِدْنَ	تَبْسِرْنَ	تَوَدِدْنَ	تُوَعِدْنَ	—	تُودِدْنَ

1 lice (الْمُتَكَلِّمُ)

S. oba r.	أَعِدُّ	أَبْسِرُ	أَوَدُّ	أُوَعِدُ	—	أُودُّ
Pl. oba r.	نَعِدُ	نَبْسِرُ	نَوَدُّ	نُوَعِدُ	—	نُودُّ

Imperativ (الْأَمْرُ وَالنَّهْيُ)

a) za 3 lice kojim se zapovijeda (أَمْرُ الْغَائِبِ)

	Aktivni (الْمَعْلُومُ):			Pasivni (الْمَجْهُولُ):		
Sing. m. r.	لِيَعِدْ	لِيَبْسِرْ	لِيُودِدْ - لِيُودِدْ	لِيُوَعِدْ	—	لِيُودِدْ - لِيُودِدْ
Dual m. r.	لِيَعِدَا	لِيَبْسِرَا	لِيُودِدَا	لِيُوَعِدَا	—	لِيُودِدَا
Plur. m. r.	لِيَعِدُوا	لِيَبْسِرُوا	لِيُودِدُوا	لِيُوَعِدُوا	—	لِيُودِدُوا
Sing. ž. r.	لَتَعِدِي	لَتَبْسِرِي	لَتَوَدِدِي - لَتَوَدِدِي	لَتُوَعِدِي	—	لَتُودِدِي - لَتُودِدِي
Dual ž. r.	لَتَعِدَا	لَتَبْسِرَا	لَتَوَدِدَا	لَتُوَعِدَا	—	لَتُودِدَا
Plur. ž. r.	لِيَعِدْنَ	لِيَبْسِرْنَ	لِيُودِدْنَ	لِيُوَعِدْنَ	—	لِيُودِدْنَ
S. oba r.	—	—	—	لَاوَعِدْ	—	لَاوَدِدْ - لَاوَدِدْ
Pl. oba r.	—	—	—	لَاوَعِدْ	—	لَاوَدِدْ - لَاوَدِدْ

b) za 2 lice kojim se zapovijeda (أَمْرُ الْخَاصِرِ)

	Aktivni (الْمَعْلُومُ):			Pasivni (الْمَجْهُولُ):		
Sing. m. r.	عِدَّ	إِسِرَّ	وَدَّ - إيدَدَّ	لِتُوعِدْ	—	لِتُودَدَّ - لِتُودَدَّ
Dual m. r.	عِدَا	إِسِرَا	وَدَا	لِتُوعِدَا	—	لِتُودَدَا
Plur. m. r.	عِدُوا	إِسِرُوا	وَدُوا	لِتُوعِدُوا	—	لِتُودَدُوا
Sing. ž. r.	عِدِي	إِسِرِي	وَدِي	لِتُوعِدِي	—	لِتُودَدِي
Dual ž. r.	عِدَا	إِسِرَا	وَدَا	لِتُوعِدَا	—	لِتُودَدَا
Plur. ž. r.	عِدْنَ	إِسِرْنَ	إيدَدْنَ	لِتُوعِدْنَ	—	لِتُودَدْنَ
S. oba r.	—	—	—	لِأُوعِدْ	—	لِأُودَدَّ - لِأُودَدَّ
Pl. oba r.	—	—	—	لِتُوعِدْ	—	لِتُودَدَّ - لِتُودَدَّ

Particip

	aktivni (الْمَعْلُومُ):			pasivni (الْمَجْهُولُ):		
Sing. m. r.	وَاعِدٌ	يَاسِرٌ	وَادٌ	مُوعِدٌ	—	مُودِدٌ
Dual m. r.	وَاعِدَانِ	يَاسِرَانِ	وَدَانِ	مُوعِدَانِ	—	مُودِدَانِ
Plur. m. r.	وَاعِدُونَ	يَاسِرُونَ	وَدُونَ	مُوعِدُونَ	—	مُودِدُونَ
Sing. ž. r.	وَاعِدَةٌ	يَاسِرَةٌ	وَادَةٌ	مُوعِدَةٌ	—	مُودِدَةٌ
Dual ž. r.	وَاعِدَتَانِ	يَاسِرَتَانِ	وَادَتَانِ	مُوعِدَتَانِ	—	مُودِدَتَانِ
Plur. ž. r.	وَاعِدَاتٌ	يَاسِرَاتٌ	وَادَاتٌ	مُوعِدَاتٌ	—	مُودِدَاتٌ

Infinitiv ¹⁾ عِدَّةٌ ili وَعِدٌّ obećati

كُوسِرٌ kockati se

وَدٌّ voljeti.

Vježba 59

¹⁾ Kod الْمَشَالِ, i ostalih pravih nepravilnih glagola u I i proširenim vrstama na kraju infinitiva dolazi ة kada se ukine slabi suglasnik. Ovo se ة zove تَاءُ الْمَوْصُولِ t. j. naknadno ة, jer naknaduje ispušteni slabi konsonant.

Raširene vrste od glagola وَصَلَ spojiti:

Vrsta	Perfekat الْمَاضِي		Imperf. الْمَضَارِعُ		Imperativ za 2 lice		Particip		Infinitiv الْمَصْدَرُ	
	aktivni الْمَعْلُومُ	pasivni الْمَجْهُولُ	aktivni الْمَعْلُومُ	pasivni الْمَجْهُولُ	kojim se zapovijeda أَمْرُ الْخَاطِبِ	kojim se zabranjuje نَهْيُ الْخَاطِبِ	aktivni إِسْمُ الْفَاعِلِ	pasivni إِسْمُ الْمَفْعُولِ		
II	وَصَلَ	وُصِلَ	يُوصِلُ	يُوصَلُ	وَصِلْ	لَا تُوصِلْ	مُوصِلٌ	مُوصَلٌ	تَوْصِيلٌ	dobro spojiti
III	وَأَصَلَ	وُؤِصِلَ	يُؤَاصِلُ	يُؤَاصَلُ	وَأَصِلْ	لَا تُؤَاصِلْ	مُؤَاصِلٌ	مُؤَاصَلٌ	مُؤَاصَلَةٌ	spojiti se
IV	أَوْصَلَ	أُؤِصِلَ	يُؤِصِلُ	يُؤِصَلُ	أَوْصِلْ	لَا تُؤِصِلْ	مُؤِصِلٌ	مُؤِصَلٌ	إِصَالٌ	dopremiti
V	تَوَصَّلَ	تُؤِصَّلَ	يَتَوَصَّلُ	يَتَوَصَّلُ	تَوَصَّلْ	لَا تَتَوَصَّلْ	مُتَوَصِّلٌ	مُتَوَصَّلٌ	تَوَصُّلٌ	uvlačiti se nekome
VI	تَوَاصَلَ	تُؤَاصَلَ	يَتَوَاصَلُ	يَتَوَاصَلُ	تَوَاصَلَ	لَا تَتَوَاصَلَ	مُتَوَاصِلٌ	مُتَوَاصَلٌ	تَوَاصُلٌ	spojiti se
VIII	إِتَّصَلَ	أُتَّصَلَ	يَتَّصِلُ	يَتَّصَلُ	إِتَّصِلْ	لَا تَتَّصِلْ	مُتَّصِلٌ	مُتَّصَلٌ	إِتِّصَالٌ	spojiti se
X	إِسْتَوْصَلَ	أُسْتَوْصَلَ	يَسْتَوْصِلُ	يَسْتَوْصَلُ	إِسْتَوْصِلْ	لَا تَسْتَوْصِلْ	مُسْتَوْصِلٌ	مُسْتَوْصَلٌ	إِسْتِصَالٌ	tražiti da se spoji

B) Glagoli (الأَجَوْفُ)

Nepravilni glagoli, koji imaju srednji korjeniti suglasnik و zovu se الأَجَوْفُ الْوَاوِيُّ، a oni koji imaju ی zovu se الأَجَوْفُ الْيَاءِيُّ.

Ovi nepravilni glagoli se sprežu kao i pravilni u II, III, V, VI, IX, XI, XII i XIII vrsti¹⁾. Za I, IV, VII, VIII i X vrstu vrijede sljedeća pravila:

1) Ako bude و ili ی s vokalom, a suglasnik pred njima s vokalom (ـَ), pretvara se و ili ی u (ا), na pr.

قَامَ	-	قَامَ	ustati	سَارَ	-	سَارَ	ići
طَوَّلَ	-	طَوَّلَ	dug biti	هَبَّ	-	هَبَّ	bojati se
خَوَّفَ	-	خَافَ	bojati se	أَنْقَدَ	-	أَنْقَدَ	pokoriti se
أَحْتَاجَ	-	أَحْتَاجَ	potreban biti	يَحْتَاجُ	-	يَحْتَاجُ	potreban biti
أَخْتَارَ	-	أَخْتَارَ	koji bira	أَخْتَارَ	-	أَخْتَارَ	odabran.

Kako se iz zadnjeg primjera vidi particip aktivni i pasivni od VIII vrste ovih glagola imaju isti oblik nakon pretvaranja slabog suglasnika u duga â (ا).

2) Ako bude و ili ی s vokalom, a suglasnik pred njima bez vokala (سَاكِنٌ), prenosi se njihov vokal na taj prethodni suglasnik, a و ili ی se pretvara u duge vokale, na pr.

يَقُومُ	-	يَقُومُ	ustaje	يَسِيرُ	-	يَسِيرُ	ide
يُخَوِّفُ	-	يُخَوِّفُ	boji se	يُقَوْلُ	-	يُقَوْلُ	govori se
أَقْوَمَ	-	أَقْوَمَ	boraviti	أَسْتَقْوَمَ	-	أَسْتَقْوَمَ	biti prav.

¹⁾ Isto se tako ne mijenjaju slabi konsonanti u pozitivu, komparativu i superlativu pridjeva na oblik أَفْعَلٌ, na pr. أَسْوَدٌ crn; أَحْوَطٌ hijel; أَهْبَبٌ به Ala je strašiv! i imenicama oruda, na pr. مَقْوَدٌ povodac, مَخِيْطٌ igla, i infinitivu na oblik فَعْلَانٌ na pr. طَبْرَانٌ letjeti; دَوْرَانٌ kružiti.

U zadnja četiri primjera و se pretvara u â (ا) na osnovu pravila pod 1, jer je و prvobitno bio s vokalom, a nakon prenošenja vokala našao se pred njim vokal »e« (ـَ).

U infinitivu IV i X vrste glagola الْأَجَوْفُ u zamjenu za ukinuti slabi konsonant dodaje se na kraju : (تَاءُ الْمَوْضِيِّ), na pr.

إِهَابَةٌ - إِهَابٌ - إِهْيَابٌ - إِهْيَابٌ ; إِقَامَةٌ - إِقَامٌ - إِقْوَامٌ - إِقْوَامٌ
 إِسْطِيبَةٌ - إِسْطِيبٌ - إِسْطِيبَابٌ - إِسْطِيبَابٌ ; إِسْتِقَامَةٌ - إِسْتِقَامٌ - إِسْتِقْوَامٌ - إِسْتِقْوَامٌ

3) Ako pak slabi konsonant و ili ى budu bez vokala, a zdravi suglasnik iza njih također bude bez vokala, odbacuju se slabi konsonanti da se ne sastanu dva konsonanta bez vokala, jer u arapskom jeziku ne smiju doći dva sakin suglasnika zajedno (الِنِقَاطُ السَّاكِنَيْنِ). Ako se ova promjena dogodi u imperativu I vrste glagola, odbacuje se spočetka ا , jer je suglasnik iza njega dobio vokal. Prestane li razlog za ukidanje slabog konsonanta, opet se on vraća, na pr.

قُولِي i قُولُوا - قُولَا Rec! ali قُلْ - أَقُولُ - أَقُولِي
 سِيرِي i سِيرُوا - سِيرَا Idi! ali سِرْ - إِسِيرُ - إِسِيرِي
 لَمْ يَقُومُوا i لَمْ يَقُومَا Nije ustao, ali لَمْ يَقُمْ - لَمْ يَقُومُوا - لَمْ يَقُومِي
 لَمْ يَسِيرُوا i لَمْ يَسِيرَا Nije otišao, ali لَمْ يَسِرْ - لَمْ يَسِيرُوا - لَمْ يَسِيرِي
 لَمْ يَخَافُوا i لَمْ يَخَافَا Nije se bojao, ali لَمْ يَخَفْ - لَمْ يَخَافُوا - لَمْ يَخَافِي

4) Kada se po pravilu pod 3 odbaci ا , koji je nastao od و ili ى da se izbjegne الِنِقَاطُ السَّاكِنَيْنِ, tada se u 3 licu perf. mn. žen. roda kao i u 2 i 1 licu perf. oba roda i sva tri broja prvi suglasnik glagola čita sa ة , ako je odbačeni ا postao od و (jer su ة i و međusobno srodni), a sa ـ , ako je odbačeni ا postao od ى (jer su ـ i ى srodni), na pr.

قُلْتِ - قُلْتِ - قَالَتْ - قَوْلْتِ ; قُلْنَا - قُلْنَا - قَالْنَا - قَوْلْنَا
 سِرْتِ - سِرْتِ - سَارَتْ - سِيرْتِ ; سَرْنَا - سَرْنَا - سَارْنَا - سِيرْنَا

Od gornjega su pravila izuzetak glagoli **الْأَجَوَفُ الْوَاوِيُّ**, koji spadaju u 4 razred I vrste. U ovih glagola se vokal prvog konsonanta pretvara u »i« (ـِ) premda je ukinut و da se zna da je srednji suglasnik imao vokal ـِ, na pr, od glagola **يَخَافُ - خَافَ** (postalo od **يَخْوَفُ - خَوْفٌ**) prvo lice perfekta glasi **خَفِتُ** (od **خَفْتُ - خَفْتُ - خَافْتُ - حَوِفْتُ**).

Isto tako **يَنَامُ - نَامَ** *spavati* (od **يَنُومُ - نَوْمَ**) prvo lice perfekta ima oblik **نِمْتُ** (od **نِمْتُ - نَمْتُ - نَامْتُ - نَوِمْتُ**).

Glagol **مَاتَ** *umrijeti* može spadati u 1 razred I vrste pa imperfekat ima oblik **يَمُوتُ** (od **يَمُوتُ**), a može biti od 4 razreda pa imperfekat glasi **يَمَاتُ** (od **يَمُوتُ**). Stoga 1 lice perfekta ovoga glagola može biti **مُتُّ** (od **مُوتْتُ - مَاتْتُ - مِتْتُ - مَوِتْتُ**) i **مِتُّ** (od **مُوتْتُ - مَاتْتُ - مِتْتُ - مَوِتْتُ**).

5) Kada je suglasnik و bez vokala, a prije njega bude vokal »i« (ـِ), prelazi u ي, a onda u dugo »i« (ـِي) kao i kod nepravil. glagola **أَلْمَلَّالُ**, na pr. 3 lice imperfekta

IV vrste	يُقِيلُ	od	يُقُولُ	-	يُقُولُ	-	يُقِيلُ	-	يُقِيلُ
X vrste	يَسْتَقِيمُ	od	يَسْتَقِيمُ	-	يَسْتَقِيمُ	-	يَسْتَقِيمُ	-	يَسْتَقِيمُ
particip aktivni	مُجِيبٌ		مُجِيبٌ	-	مُجِيبٌ	-	مُجِيبٌ	-	مُجِيبٌ
			مُسْتَقِيمٌ	-	مُسْتَقِيمٌ	-	مُسْتَقِيمٌ	-	مُسْتَقِيمٌ

6) Ako srednji konsonant و ili ي ima vokal »i« (ـِ), a na suglasniku pred njim bude vokal »u« (ـُ), ukinuće se vokal s toga suglasnika pa će vokal slabog suglasnika doći na njegovo mjesto. Slabi suglasnik و u ovom slučaju se pretvara najprije u ي, a onda u dugo »i« (ـِي), a ako je srednji suglasnik ي,

jednostavno prelazi u dugo »i«, na pr. 3 lice perfekta singulara u pasivu od glagola قَالَ (od قَوْلَ) reći i بَاعَ (od بَيْعَ) prodati glasi:

قِيلَ - قِيلَ - قَوْلَ - قَوْلَ - قَوْلَ od قَوْلَ - قِيلَ
 بِيَاعَ - بِيَاعَ - بَيْعَ - بَيْعَ - بَيْعَ od بَيْعَ - بِيَاعَ
 أُحْتِجَ - أُحْتِجَ - أُحْتِجَ - أُحْتِجَ - أُحْتِجَ od أُحْتِجَ - أُحْتِجَ

7) U participu aktivnom I vrste glagola mijenja se و ili ي u ا, na pr. قَائِلٌ koji govori; i سَائِرٌ koji ide.

U participu pasivnom od glagola الْأَجْوَفُ الْوَائِيُّ prelazi vokal sa و na pretstojeći konsonant, pa se onda و ukida, da se izbjegne السَّكِينِ السَّكِينِ, na pr. مَقُولٌ rečen od مَقْوُولٌ - مَقْوُولٌ - مَقْوُولٌ.

U participu pasivnom od glagola الْأَجْوَفُ الْيَائِيُّ prelazi vokal sa ي na pretstojeći suglasnik, pa se onda ي ukida zbog السَّكِينِ السَّكِينِ. Zatim se vokal »u« na prvom konsonantu pretvara u »i«, da se zna da je ukinuto ي, a potom se و pretvara u ي, jer je pred njim vokal »i«, na pr.

(مَبِيعٌ - مَبِيعٌ - مَبِيعٌ - مَبِيعٌ - مَبِيعٌ od مَبِيعٌ - مَبِيعٌ - مَبِيعٌ - مَبِيعٌ - مَبِيعٌ) prodan

Primjeri od glagola قَالَ reći:

a) Aktiv (الْمَعْلُومُ)

Perfekat (الْمَاضِي):

Imperfekat (الْمُضَارِعُ):

	određeni način	zavisni način	skraćeni način	pojačan نَ sa نَ
	3 lice (الْغَائِبُ)			
Sing. m. r.	قَالَ	يَقُولُ	يَقُولُ (أَنْ)	يَقُولَنَّ
Dual m. r.	قَالَآ	يَقُولَانِ	يَقُولَا	—
Plur. m. r.	قَالُوا	يَقُولُونَ	يَقُولُوا	يَقُولُنَّ

¹⁾ Isto se tako و mijenja u ي u infinitivu, na pr. صِيَانَةٌ mjesto صَوَانَةٌ čuvati, زِيَارَةٌ mjesto زَوَارَةٌ posjetiti, صِيَامٌ mjesto صَوَامٌ postiti, خِيَانَةٌ mjesto خَوَانَةٌ iznevjeriti, ali قِيَامٌ (gl. imenica od III vrste glagola) odupirati se.

Sing. ž. r.	قَالَتْ	تَقُولُ	تَقُولِ	تَقُولِي	تَقُولَنَّ	تَقُولْنَ
Dual ž. r.	قَالَتَا	تَقُولَانِ	تَقُولَا	تَقُولِي	تَقُولَنَّ	—
Plur. ž. r.	قُلْنَ	يَقُلْنَ	يَقُلْنَ	يَقُلْنَ	يَقُلْنَ	—

2 lice (الْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	قُلْتَ	تَقُولُ	تَقُولِ	تَقُولِي	تَقُولَنَّ	تَقُولْنَ
Dual m. r.	قُلْتُمَا	تَقُولَانِ	تَقُولَا	تَقُولِي	تَقُولَنَّ	—
Plur. m. r.	قُلْتُمْ	تَقُولُوا	تَقُولُوا	تَقُولُوا	تَقُولَنَّ	تَقُولْنَ
Sing. ž. r.	قُلْتِ	تَقُولِينَ	تَقُولِي	تَقُولِي	تَقُولَنَّ	تَقُولْنَ
Dual ž. r.	قُلْتُمَا	تَقُولَانِ	تَقُولَا	تَقُولِي	تَقُولَنَّ	—
Plur. ž. r.	قُلْتُنَّ	تَقُلْنَ	تَقُلْنَ	تَقُلْنَ	تَقُلْنَ	—

1 lice (الْمُتَكَلِّمُ)

S. oba r.	قُلْتُ	أَقُولُ	أَقُولِ	أَقُولِي	أَقُولَنَّ	أَقُولْنَ
Pl. oba r.	قُلْنَا	نَقُولُ	نَقُولِ	نَقُولِي	نَقُولَنَّ	نَقُولْنَ

b) Pasiv (الْمَجْهُولُ)

Perfekat (الْمَاضِي):

Imperfekat (الْمُضَارِعُ):

određeni	zavisni	skraćeni	pojačan	
način	način	način	sa ن	sa ن

3 lice (الْمُتَكَلِّمُ)

Sing. m. r.	قِيلَ	يُقَالُ	(أَنْ) يُقَالُ	يُقَالُ	يُقَالَنَّ	يُقَالْنَ
Dual m. r.	قِيلَا	يُقَالَانِ	يُقَالَا	يُقَالِي	يُقَالَنَّ	—
Plur. m. r.	قِيلُوا	يُقَالُونَ	يُقَالُوا	يُقَالُوا	يُقَالَنَّ	يُقَالْنَ
Sing. ž. r.	قِيلَتْ	تُقَالُ	تُقَالِ	تُقَالِي	تُقَالَنَّ	تُقَالْنَ
Dual ž. r.	قِيلَتَا	تُقَالَانِ	تُقَالَا	تُقَالِي	تُقَالَنَّ	—
Plur. ž. r.	قِيلْنَ	يُقَلْنَ	يُقَلْنَ	يُقَلْنَ	يُقَلْنَ	—

2 lice (الْمَخَاطَبُ)

Sing. m. r.	قَالَ	قَالَ	قَالَ	قَالَ	قَالَ
Dual m. r.	قَالَا	قَالَا	قَالَا	قَالَا	—
Plur. m. r.	قَالُوا	قَالُوا	قَالُوا	قَالُوا	قَالُوا
Sing. ž. r.	قَالَتْ	قَالَتْ	قَالَتْ	قَالَتْ	قَالَتْ
Dual ž. r.	قَالَتَا	قَالَتَا	قَالَتَا	قَالَتَا	—
Plur. ž. r.	قَالْنَ	قَالْنَ	قَالْنَ	قَالْنَ	—

1 lice (الْمُسَكَّمُ)

S. oba r.	قَالَ	قَالَ	قَالَ	قَالَ	قَالَ
Pl. oba r.	قَالَا	قَالَ	قَالَ	قَالَ	قَالَ

Imperativ za 2 lice

kojim se zapovijeda

kojim se zabranjuje

(أَمْرُ الْخَاصِرِ)

(نَهْيُ الْخَاصِرِ)

	jednostavni pojačani		jednostavni	pojačani	
	sa ن	sa ن		sa ن	sa ن
Sing. m. r.	قُلْ	قُولَنَّ	لَا تَقُلْ	لَا تَقُولَنَّ	لَا تَقُولَنَّ
Dual m. r.	قُولَا	قُولَانَّ	لَا تَقُولَا	لَا تَقُولَانَّ	—
Plur. m. r.	قُولُوا	قُولُونَّ	لَا تَقُولُوا	لَا تَقُولُونَّ	لَا تَقُولُونَّ
Sing. ž. r.	قُولِي	قُولِينَّ	لَا تَقُولِي	لَا تَقُولِينَّ	لَا تَقُولِينَّ
Dual ž. r.	قُولَيَا	قُولَيَانَّ	لَا تَقُولَيَا	لَا تَقُولَيَانَّ	—
Plur. ž. r.	قُولْنَ	قُولْنَانَّ	لَا تَقُولْنَ	لَا تَقُولْنَانَّ	—

Particip

aktivni (اسْمُ الْفَاعِلِ):

pasivni (اسْمُ الْمَفْعُولِ):

Sing. m. r.	قَائِلٌ	مَقُولٌ
Dual m. r.	قَائِلَانِ	مَقُولَانِ
Plur. m. r.	قَائِلُونَ	مَقُولُونَ

Sing. ž. r.	قَائِلَةٌ	مَقُولَةٌ
Dual ž. r.	قَائِلَتَانِ	مَقُولَتَانِ
Plur. ž. r.	قَائِلَاتٌ	مَقُولَاتٌ

Infinitiv (الْمَصْدَرُ)

قولٌ reći.

Primjeri od glagola بَاعَ prodati:

a) Aktiv (الْمَعْلُومُ)

Perfekat (الْمَاضِي):

Imperfekat (الْمُضَارِعُ):

	određeni način	zavisni način	skraćeni način
3 lice (الْغَائِبُ)			
Sing. m. r.	بَاعَ	يَبِيعُ	يَبِيعُ (أَنْ)
Dual m. r.	بَاعَا	يَبِيعَانِ	يَبِيعَا
Plur. m. r.	بَاعُوا	يَبِيعُونَ	يَبِيعُوا
Sing. ž. r.	بَاعَتْ	تَبِيعُ	تَبِيعُ
Dual ž. r.	بَاعَتَا	تَبِيعَانِ	تَبِيعَا
Plur. ž. r.	بَاعْنَ	يَبِيعْنَ	يَبِيعْنَ

2 lice (الْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	بِعْتَ	تَبِيعُ	تَبِيعُ
Dual m. r.	بِعْتُمَا	تَبِيعَانِ	تَبِيعَا
Plur. m. r.	بِعْتُمْ	تَبِيعُونَ	تَبِيعُوا
Sing. ž. r.	بِعْتِ	تَبِيعِينَ	تَبِيعِي
Dual ž. r.	بِعْتُمَا	تَبِيعَانِ	تَبِيعَا
Plur. ž. r.	بِعْتَنَّ	تَبِيعْنَ	تَبِيعَنَّ

1 lice (الْمُتَكَلِّمُ)

S. oba r.	بِعْتُ	أَبِيعُ	أَبِيعُ
Pl. oba r.	بِعْنَا	نَبِيعُ	نَبِيعُ

b) Pasiv (الْمَجْعُولُ)

Perfekat (الْمَاضِي): Imperfekat (الْمُضَارِعُ):

		određeni način	zavisni način	skraćeni način
3 lice (الْفَاعِلُ)				
Sing. m. r.	يُبَّعُ	يُبَاعُ	يُبَاعُ (أَنْ)	يُبَّعُ (كَمْ)
Dual m. r.	يُبَاعَا	يُبَاعَانِ	يُبَاعَا	يُبَاعَا
Plur. m. r.	يُبَاعُوا	يُبَاعُونَ	يُبَاعُوا	يُبَاعُوا
Sing. ž. r.	يُبَّعَتْ	تُبَاعُ	تُبَاعُ	تُبَّعَتْ
Dual ž. r.	يُبَّعَتَا	تُبَاعَانِ	تُبَاعَا	تُبَاعَا
Plur. ž. r.	يُبَّعْنَ	يُبَّعْنَ	يُبَّعْنَ	يُبَّعْنَ

2 lice (الْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	تُبَّعْتُ	تُبَاعُ	تُبَاعُ	تُبَّعْتُ
Dual m. r.	تُبَّعْتُمَا	تُبَاعَانِ	تُبَاعَا	تُبَاعَا
Plur. m. r.	تُبَّعْتُمْ	تُبَاعُونَ	تُبَاعُوا	تُبَاعُوا
Sing. ž. r.	تُبَّعْتِ	تُبَاعِينَ	تُبَاعِي	تُبَّعْتِ
Dual ž. r.	تُبَّعْتُمَا	تُبَاعَانِ	تُبَاعَا	تُبَاعَا
Plur. ž. r.	تُبَّعْنَ	تُبَّعْنَ	تُبَّعْنَ	تُبَّعْنَ

1 lice (الْمُتَكَلِّمُ)

S. oba r.	تُبَّعْتُ	أُبَاعُ	أُبَاعُ	أُبَّعْتُ
Pl. oba r.	تُبَّعْنَا	نُبَاعُ	نُبَاعُ	نُبَّعْنَا

Kako se iz gornjih primjera vidi pasiv glagola, koji imaju srednji suglasnik *ى* isti je kao i kod onih, u kojih je srednji suglasnik *و* osim u perfektu od plurala 3 lica žen. roda pa dalje. U ovim oblicima pasiv glagola koji imaju srednji suglasnik *ى* ima iznimne oblike da ne bi bio jednak aktiv i pasiv.

Imperativ za 2 lice

kojim se zapovijeda

kojim se zabranjuje

(أَمْرُ الْخَاصِرِ):

(نَهْيُ الْخَاصِرِ):

Sing. m. r.

بِعْ

لَا تَبِعْ

Dual m. r.

بِيعَا

لَا تَبِيعَا

Plur. m. r.

بِيعُوا

لَا تَبِيعُوا

Sing. ž. r.

بِيعِي

لَا تَبِيعِي

Dual ž. r.

بِيعَا

لَا تَبِيعَا

Plur. ž. r.

بِيعْنَ

لَا تَبِيعْنَ

Particip

aktivni (إِسْمُ الْفَاعِلِ):

pasivni (إِسْمُ الْمَفْعُولِ):

Sing. m. r.

بَانِعٌ

مَبِيعٌ

Dual m. r.

بَانِعَانِ

مَبِيعَانِ

Plur. m. r.

بَانِعُونَ

مَبِيعُونَ

Sing. ž. r.

بَانِعَةٌ

مَبِيعَةٌ

Dual ž. r.

بَانِعَتَانِ

مَبِيعَتَانِ

Plur. ž. r.

بَانِعَاتٌ

مَبِيعَاتٌ

Infinitiv (الْمَصْدَرُ)

بِيعٌ *prodati.*

Iz infinitiva se obično može ustanoviti da li je srednji suglasnik و ili ي.

Proširene vrste od glagola قَالَ :

Vrsta	Perfektaat أَتَّامَى		Imperf. اَلْمُضَارِعُ		Imperativ اَلْأَمْرُ وَالنَّهْيُ	Particip		Infinitiv اَلْمَصْدَرُ	
	aktivni اَلْمَعْلُومُ	pasivni اَلْمَجْهُولُ	aktivni اَلْمَعْلُومُ	pasivni اَلْمَجْهُولُ		aktivni اِسْمُ اَلْفَاعِلِ	pasivni اِسْمُ اَلْمَفْعُولِ		
II	قَوْلٌ	قُوتِلَ	يُقَوِّلُ	يُقَوَّلُ	قَوِّلْ	مُقَوِّلٌ	مُقَوَّلٌ	تَقْوِيْلٌ	prisiliti da rekne
III	قَاوِلٌ	قُوْوِلٌ	يُقَاوِلُ	يُقَاوَلُ	قَاوِلْ	مُقَاوِلٌ	مُقَاوَلٌ	مُقَاوَلَةٌ	pregovarati
IV	أَقَالَ	أُقِيْلَ	يُقِيْلُ	يُقَالُ	أَقِلْ	مُقِيْلٌ	مُقَالٌ	إِقَاكَةٌ	podmetnuti nekom da je nešto rekao
V	تَقَوَّلَ	تُقَوَّلَ	يَتَقَوَّلُ	يَتَقَوَّلُ	تَقَوَّلْ	مُتَقَوِّلٌ	مُتَقَوَّلٌ	تَقَوَّلٌ	reći na nekoga nešto
VI	تَقَاوَلَ	تُقَاوَلَ	يَتَقَاوَلُ	يَتَقَاوَلُ	تَقَاوَلَ	مُتَقَاوِلٌ	مُتَقَاوَلٌ	تَقَاوَلٌ	pregovarati
VIII	اِقْتَالَ	اُقْتِيْلَ	يُقْتَالُ	يُقْتَالُ	اِقْتَلْ	مُقْتَالٌ	مُقْتَالٌ	اِقْتِيَالٌ	raspolagati nečim
IX	—	—	—	—	—	—	—	—	—
X	اِسْتَقَالَ	اُسْتَقِيْلَ	يُسْتَقِيْلُ	يُسْتَقَالُ	اِسْتَقِلْ	مُسْتَقِيْلٌ	مُسْتَقَالٌ	اِسْتِقَاَلَةٌ ¹⁾	tražiti razrešenje

¹⁾ Ova je vrsta napravljena od قَالَ - يَقِيْلُ, jer ista ne dolazi od يَقُوْلُ

Ima nepravilnih glagola أَجَوْفٌ od 4 razreda I vrste, koji se mijenjaju kao pravilni glagoli, na pr. عَوَّرُ - يَعَوِّرُ - عَوَّرَ oslijepjeti u jedno oko.

Isto tako neki nepravilni glagoli أَجَوْفٌ u IV vrsti se mogu mijenjati i kao pravilni i nepravilni glagoli, na pr. أَرَّاحَ i أَرَّوَحَ njušiti, mirisati.

Ima nepravilnih glagola أَجَوْفٌ od VIII i X vrste, koji se mijenjaju kao pravilni, na pr. اِعْتَوَّنَ međusobno se pomagati; اِسْتَصَوَّبَ odobravati.

Vježba 62

C) Nepravilni glagoli (النَّاقِصُ)

Nepravilni glagoli النَّاقِصُ (krnjavi) jesu oni, u kojih je treći korjeniti suglasnik و (النَّاقِصُ الْوَاوِيُّ) ili ي (النَّاقِصُ الْيَائِيُّ).

Za sprezanje ovih glagola potrebno je znati ova pravila:

I za glagole النَّاقِصُ vrijede pravila, koja su navedena pod 1) i 3) kod glagola الْأَجَوْفُ t. j. kada bude و ili ي s vokalom, a suglasnik pred njima s vokalom َ, pretvaraju se u «ا»¹⁾, a kad se sastanu dva suglasnika bez vokala, prvi otpada, ako je slabi, na pr.

غَزَوْا - غَزَاوا - غَزَوْوَا ; غَزَتَ - غَزَاتَ - غَزَوْتَ - غَزَا ; غَزَا - غَزَوَا
رَمَوْا - رَمَاوا - رَمَيُوا ; رَمَتَ - رَمَاتَ - رَمَيْتَ ; رَمَى - رَمَى
يَخْشَوْنَ - يَخْشَاوْنَ - يَخْشَيُونَ ; يَرِضُونَ - يَرِضَاوْنَ - يَرِضَيُونَ ; يَرِضَى - يَرِضَى

¹⁾ Ovo pravilo vrijedi i za imena, na pr. عَصَا (عَصَوَّ) štap; رَحَى (رَحَى) žrvanj.

²⁾ Dugo ā se piše u I vrsti glagola sa ا, ako je ā postalo od و, a sa ي ako je postalo od ي. U proširenim vrstama se krajnje ā uvijek piše sa ي, na pr. أَعْطَى dati.

Izuzetak iz ovoga pravila čine dvojine, jer se kod njih slabi glas ne mijenja osim kod 3 lica perfekta ženskoga roda. Tu se slabi glas و ili ی pretvara u ا, koji se onda ukida da se ne sastanu dva suglasnika bez vokala, jer se kod nastavka ت uzima prvobitno stanje t. j. ت se smatra kao sakin, na pr. غَزَاتَا - غَزَاتَا biće غَزَاتَا - غَزَاتَا, ali mjesto غَزَاتَا biće غَزَاتَا - غَزَاتَا, ali mjesto غَزَاتَا biće غَزَاتَا - غَزَاتَا.

Osim toga za glagole الْتَأَقَّصُ vrijede još ova pravila:

1) Ako prije و stoji vokal ُ, a prije ی vokal ِ, ostaju bez promjene, na pr.

رَمِيْنَا biti veledušan; حَزِيْنَا biti prezren.

Isto tako se و ili ی u perfektu ne mijenja kada bude sakin među dva suglasnika koji imaju vokale, na pr.

رَمِيْنَا, رَمِيْنَا, رَمِيْنَا i t. d. غَزَوْنَا, غَزَوْنَا, غَزَوْنَا i t. d.

2) Bude li pred و vokal ِ, pretvara se و u ی, na pr. رَضِيََا biti zadovoljan; غَزَوْا ratovati.

Isto tako se و pretvara u ی kad bude و u riječi iza trećeg mjesta, a ne bude prije njega vokal ُ, na pr.

إِسْتَعْلَىٰ - اسْتَعْلَىٰ - اسْتَعْلَىٰ biti visok; تَعَالَىٰ - تَعَالَىٰ - تَعَالَىٰ viši; أَعْلَىٰ - أَعْلَىٰ - أَعْلَىٰ biti zadovoljan; رَضِيََا - رَضِيََا - رَضِيََا Medusobno su se zadovoljila njih dvojica; غَزَوْا - غَزَوْا - غَزَوْا Zadovoljavaju se njih dvojica, ali يَعْلَوُا biti visok i يَغْزَوُا ratovati¹⁾).

¹⁾ U infinitivu glagola الْتَأَقَّصُ iza dugoga ا و ili ی pretvara se u و, na pr. رَضِيََا mjesto رَضِيََا zadovoljstvo, جَزَا mjesto جَزَا plata, اسْتَعْلَىٰ mjesto اسْتَعْلَىٰ leći na leđa; اسْتَعْلَىٰ mjesto اسْتَعْلَىٰ nadvisiti; pobijediti.

3) Slabi konsonanti و ili ی na kraju riječi ne podnose vokala \bar{u} pa se vokal ukida, a و ili ی prelazi u dugi vokal, na pr.

رَمَى ^م ratovati; بَرِئَ baciti, ali بَرِيٌّ - بَرِيٌّ nadati se; بَرَجُوا - بَرَجُوا baciti.

4) Ako konsonant koji stoji pred \bar{u} ima vokal »i« (ـِ), a iza konsonanta \bar{u} bude dugi vokal, odbacuje se vokal »i« sa suglasnika, koji stoji pred \bar{u} pa na njega pređe sa \bar{u} vokal »u« i konačno se ukine ی, da se izbjegne اَلتَّعَاهُ السَّاكِنِينَ, na pr.

od بَرْمُونَ - بَرْمُونَ - بَرْمُونَ postaje بَرْمُونَ

od يَمْضُونَ - يَمْضُونَ - يَمْضُونَ postaje يَمْضُونَ

od رَضُوا - رَضُوا - رَضُوا postaje رَضُوا

od عَارُونَ - عَارُونَ - عَارُونَ postaje عَارُونَ

od رَامُونَ - رَامُونَ - رَامُونَ postaje رَامُونَ

5) Ako و bude s vokalom \bar{u} , a prije njega \bar{u} , ukinuće se vokal \bar{u} sa predstojećeg suglasnika, pa će se njemu prenijeti vokal sa و, koji će se ukinuti da se izbjegne اَلتَّعَاهُ السَّاكِنِينَ, na pr.

تَغْرِي - تَغْرِي - تَغْرِي - تَغْرِي

أَغْرِي - أَغْرِي - أَغْرِي - أَغْرِي

6) Konsonant ی ni و ne podnosi vokala »i« pa se taj vokal ukida, a ukida se i ی, da se izbjegne اَلتَّعَاهُ السَّاكِنِينَ, na pr.

od تَرْمِيَنَّ - تَرْمِيَنَّ - تَرْمِيَنَّ;

od تَرَصِيَنَّ - تَرَصِيَنَّ - تَرَصِيَنَّ¹⁾.

¹⁾ Kod ovoga drugog primjera može se primjeniti i pravilo koje je navedeno pod 1) glagola أَجَوْفُ.

7) U svim oblicima skraćenog načina (t.j. الْمَضَارِعُ الْمَجْزُومَةُ) (فِي الْمَلَأَمْرِ وَالنَّهْيِ) koji se kod pravilnih glagola svršuju na ُ - ukida se و ili ي u glagola النَّاقِصُ, na pr.

od كَمْ يَرْجُ postaje كَمْ يَرْجُ od كَمْ يَرْجُو postaje كَمْ يَرْجُو
od كَمْ يَرْضَى postaje كَمْ يَرْضَى od كَمْ يَرْضَى postaje كَمْ يَرْضَى

U zavisnom načinu imperfekta izgovara se slabi konsonant, na pr. كُنْ يَرْمَى - لَنْ يَغْزُو.

8) U glagolskom pridjevu aktivnom (إِسْمُ الْفَاعِلِ) ukida se vokal »u« ili »i« sa و ili ي pa se onda ukida i slabi konsonant, da se izbjegne إِيْعَاءُ السَّاكِنَيْنِ (jer se nunacija računa kao ن), na pr.

od عَاذُوا postaje عَاذَ nom. i gen.; akuzat. عَاذِيًا.
od رَأَى postaje رَأَى nom. i gen.; akuzat. رَأِيًا.

Ako pred ovaj particip dođe određeni član آل vraća se krajnje ي kao dugi vokal bez obzira da li je na kraju participa ukinut و ili ي, na pr. الرَّأْيِ (od الْعَاذِ) (od الْعَاذِي).¹⁾

9) U participu pasivnom (إِسْمُ الْمَفْعُولِ) od glagola نَاقِصٌ slijeva se و sa و participa pasivnog و ُ, na pr. od مَنزُورٌ postaje مَنزُورٌ.

Ako je krajnji konsonant ُ pretvara se و participa pasivnoga uticajem ي u ي pa se oba ي sliju u ُ. U tome slučaju se vokal pred ي pretvara u i, jer su srodni a i da se ne bi ي opet pretvorilo u و, na pr.

od مَرَضِيٌّ postaje (مَرَضِيٌّ - مَرَضِيٌّ) مَرَضِيٌّ
od مَبْنِيٌّ postaje (مَبْنِيٌّ - مَبْنِيٌّ) مَبْنِيٌّ

¹⁾ Ovako se sklanjaju i imenice, koje dolaze na oblik فَاعِلٌ, a imaju krajnji konsonant و ili ي na pr. وَادِيًا, dolina (nominativ i genitiv), ali (akuzativ), أوَادِي (nom. i gen.), أوَادِي (akuzativ), زبور (nom. i gen.), كَادِي (akuzativ) ali النَّادِي (nom. i gen.) i النَّادِي (akuzativ).

Primjeri od glagola عَزَا vojevati:

a) Aktiv (أَلْمَعْلُومُ)

Perfekat (أَلْمَاضِي):

Imperfekat (أَلْمَضَارِعُ):

određeni način	zavisni način	skraćeni način	pojačan sa ن	pojačan sa ن
-------------------	------------------	-------------------	-----------------	-----------------

3 lice (أَلْغَائِبُ)

Sing. m. r.	عَزَا	يَعْزُو	(لَنْ) يَعْزُو	(كَمْ) يَعْزُو	يَعْزُونُ	يَعْزُونُ
Dual m. r.	عَزَا	يَعْزُوَانِ	يَعْزُوا	يَعْزُوا	يَعْزُوَانِ	—
Plur. m. r.	عَزَا	يَعْزُونَ	يَعْزُوا	يَعْزُوا	يَعْزُونَ	يَعْزُونَ
Sing. ž. r.	عَزَتْ	تَعْزُو	تَعْزُو	تَعْزُو	تَعْزُونُ	تَعْزُونُ
Dual ž. r.	عَزَتَا	تَعْزُوَانِ	تَعْزُوا	تَعْزُوا	تَعْزُوَانِ	—
Plur. ž. r.	عَزَوْنَ	يَعْزُونَ	يَعْزُونَ	يَعْزُونَ	يَعْزُوَانِ	—

2 lice (أَلْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	عَزَوْتَ	تَعْزُو	تَعْزُو	تَعْزُو	تَعْزُونُ	تَعْزُونُ
Dual m. r.	عَزَوْتُمَا	تَعْزُوَانِ	تَعْزُوا	تَعْزُوا	تَعْزُوَانِ	—
Plur. m. r.	عَزَوْتُمْ	تَعْزُونَ	تَعْزُو	تَعْزُوا	تَعْزُونَ	تَعْزُونَ
Sing. ž. r.	عَزَوْتِ	تَعْزِينَ	تَعْزِي	تَعْزِي	تَعْزِينَ	تَعْزِينَ
Dual ž. r.	عَزَوْتُمَا	تَعْزُوَانِ	تَعْزُوا	تَعْزُوا	تَعْزُوَانِ	—
Plur. ž. r.	عَزَوْتُنَّ	تَعْزُونَ	تَعْزُونَ	تَعْزُونَ	تَعْزُوَانِ	—

1 lice (أَلْمُسَكَّلِمُ)

S. oba r.	عَزَوْتُ	أَعْزُو	أَعْزُو	أَعْزُو	أَعْزُونَ	أَعْزُونَ
Pl. oba r.	عَزَوْنَا	نَعْزُو	نَعْزُو	نَعْزُو	نَعْزُونَ	نَعْزُونَ

b) Pasiv (إِسْمُ الْمَفْعُولِ):

Perfekat (الْمَاضِي):

Imperfekat (الْمُضَارِعُ):

	određeni način	zavisni način	skraćeni način	pojačan sa ن	pojačan sa ن
3 lice (الْغَائِبُ)					
Sing. m. r.	غُرِيَ	يُغْرَى	(لَنْ) يُغْرَى	يُغْرَيْنَ (م)	يُغْرَيْنَ
Dual m. r.	غُرِيَا	يُغْرِيَانِ	يُغْرِيَا	يُغْرِيَانِ	—
Plur. m. r.	غُرُوا	يُغْرُونَ	يُغْرُوا	يُغْرُونَ	يُغْرُونَ
Sing. ž. r.	غُرِيَتْ	تُغْرَى	تُغْرَى	تُغْرَيْنَ	تُغْرَيْنَ
Dual ž. r.	غُرِيَتَا	تُغْرِيَانِ	تُغْرِيَا	تُغْرِيَانِ	—
Plur. ž. r.	غُرِينَ	يُغْرِينَ	يُغْرِينَ	يُغْرِينَ	—

2 lice (الْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	غُرِيَتْ	تُغْرَى	تُغْرَى	تُغْرَيْنَ	تُغْرَيْنَ
Dual m. r.	غُرِيَتَا	تُغْرِيَانِ	تُغْرِيَا	تُغْرِيَانِ	—
Plur. m. r.	غُرِيْتُمْ	تُغْرُونَ	تُغْرُوا	تُغْرُونَ	تُغْرُونَ
Sing. ž. r.	غُرِيَتْ	تُغْرِينَ	تُغْرَى	تُغْرَيْنَ	تُغْرَيْنَ
Dual ž. r.	غُرِيَتَا	تُغْرِيَانِ	تُغْرِيَا	تُغْرِيَانِ	—
Plur. ž. r.	غُرِيْتُنَّ	تُغْرِينَ	تُغْرِينَ	تُغْرِينَ	—

1 lice (الْمُتَكَلِّمُ)

S. oba r.	غُرِيَتْ	أُغْرَى	أُغْرَى	أُغْرَ	أُغْرَيْنَ
Pl. oba r.	غُرِيْنَا	نُغْرَى	نُغْرَى	نُغْرَ	نُغْرَيْنَ

Imperativ za 2 lice

kojim se zapovijeda

kojim se zabranjuje

(أَمْرُ الْمَاضِي):

(نَهْيُ الْمَاضِي):

	jednost.	pojačan	pojačan	jednost.	pojačan	pojačan
		sa ن	sa ن		sa ن	sa ن
Sing. m. r.	أَغْرُ	أَغْرُونَ	أَغْرُونَ	لَا تَغْرُ	لَا تَغْرُونَ	لَا تَغْرُونَ
Dual m. r.	أَغْرُوا	أَغْرُوَانِ	—	لَا تَغْرُوا	لَا تَغْرُوَانِ	—
Plur. m. r.	أَغْرُوا	أَغْرِنَ	أَغْرِنَ	لَا تَغْرُوا	لَا تَغْرِنَ	لَا تَغْرِنَ
Sing. ž. r.	أَغْرِي	أَغْرِنَ	أَغْرِنَ	لَا تَغْرِي	لَا تَغْرِنَ	لَا تَغْرِنَ
Dual ž. r.	أَغْرُوا	أَغْرُوَانِ	—	لَا تَغْرُوا	لَا تَغْرُوَانِ	—
Plur. ž. r.	أَغْرُونَ	أَغْرُوَانِ	—	لَا تَغْرُونَ	لَا تَغْرُوَانِ	—

Particip

aktivni (إِسْمُ الْفَاعِلِ):

pasivni (إِسْمُ الْمَفْعُولِ):

Sing. m. r.	غَارِ	مَغْرُ
Dual m. r.	غَارِيَانِ	مَغْرُوَانِ
Plur. m. r.	غَارُونَ	مَغْرُونَ
Neprav. mn. m. r.	(¹ غَرَاةٌ)	—
Sing. ž. r.	غَارِيَةٌ	مَغْرُوةٌ
Dual ž. r.	غَارِيَتَانِ	مَغْرُوتَانِ
Plur. ž. r.	غَارِيَاتٌ	مَغْرُوتَاتٌ

Infinitiv غَرُوَ vojevati.

Iz infinitiva se obično može ustanoviti da li glagol ima u korjenu و ili ي .

¹) Nepravilni plural muškog roda participa aktivnog glagola النَّاقِصُ ne dolazi na oblik فَعَلَةٌ kao kod pravilnih glagola nego ima oblik فَعَلَةٌ, na pr. غَرَاةٌ (od غُرُوةٌ); رَمَاةٌ (od رُمِيَّةٌ); قُضَاةٌ (od قُضِيَّةٌ) i t. d.

Primjeri od glagola رَمَى baciti:

U aktivu

	Perfekat:			Imperfekat:		
	određeni način	zavisni način	skraćeni način	pojačan sa ن	pojačan sa ن	
3 lice (الْفَاعِلُ)						
Sing. m. r.	رَمَى	يَرْمِي	(لَنْ) يَرْمِي	(كَمْ) يَرْمِي	يَرْمِيَنَّ	يَرْمِيَنَّ
Dual m. r.	رَمَيَا	يَرْمِيَانِ	يَرْمِيَا	يَرْمِيَا	يَرْمِيَانِ	—
Plur. m. r.	رَمَوْا	يَرْمُونَ	يَرْمُوا	يَرْمُوا	يَرْمُنَّ	يَرْمُنَّ
Sing. ž. r.	رَمَتْ	تَرْمِي	تَرْمِي	تَرْمِي	تَرْمِيَنَّ	تَرْمِيَنَّ
Dual ž. r.	رَمَتَا	تَرْمِيَانِ	تَرْمِيَا	تَرْمِيَا	تَرْمِيَانِ	—
Plur. ž. r.	رَمَيْنَ	يَرْمِيْنَ	يَرْمِيْنَ	يَرْمِيْنَ	يَرْمِيْنَانَ	—
2 lice (الْمُخَاطَبُ)						
Sing. m. r.	رَمَيْتَ	تَرْمِي	تَرْمِي	تَرْمِي	تَرْمِيَنَّ	تَرْمِيَنَّ
Dual m. r.	رَمَيْتُمَا	تَرْمِيَانِ	تَرْمِيَا	تَرْمِيَا	تَرْمِيَانِ	—
Plur. m. r.	رَمَيْتُمْ	تَرْمُونَ	تَرْمُوا	تَرْمُوا	تَرْمُنَّ	تَرْمُنَّ
Sing. ž. r.	رَمَيْتِ	تَرْمِيْنَ	تَرْمِي	تَرْمِي	تَرْمِيَنَّ	تَرْمِيَنَّ
Dual ž. r.	رَمَيْتُمَا	تَرْمِيَانِ	تَرْمِيَا	تَرْمِيَا	تَرْمِيَانِ	—
Plur. ž. r.	رَمَيْتِنَّ	تَرْمِيْنَ	تَرْمِيْنَ	تَرْمِيْنَ	تَرْمِيْنَانَ	—
1 lice (الْمُسَكَّلِمُ)						
S. oba r.	رَمَيْتُ	أَرْمِي	أَرْمِي	أَرْمِي	أَرْمِيَنَّ	أَرْمِيَنَّ
Pl. oba r.	رَمَيْنَا	تَرْمِي	تَرْمِي	تَرْمِي	تَرْمِيَنَّ	تَرْمِيَنَّ

Pasivni oblik je يُرْمَى - رُمِيَ i t. d.

Imperativ za 2 lice

kojim se zapovijeda

kojim se zabranjuje

(أَمْرُ الْخَاصِرِ):

(تَهْيُ الْخَاصِرِ):

	jednost.	pojačan sa ن	pojačan sa ن	jednost.	pojačan sa ن	pojačan sa ن
Sing. m. r.	إِزِم	إِزِمِينَ	إِزِمِينَ	لَا تَزِم	لَا تَزِمِينَ	لَا تَزِمِينَ
Dual m. r.	إِزِمَا	إِزِمَانِ	—	لَا تَزِمَا	لَا تَزِمَانِ	—
Plur. m. r.	إِزِمُوا	إِزِمُوا	إِزِمُوا	لَا تَزِمُوا	لَا تَزِمُوا	لَا تَزِمُوا
Sing. ž. r.	إِزِي	إِزِينَ	إِزِينَ	لَا تَزِي	لَا تَزِينَ	لَا تَزِينَ
Dual ž. r.	إِزِمَا	إِزِمَانِ	—	لَا تَزِمَا	لَا تَزِمَانِ	—
Plur. ž. r.	إِزِمِينَ	إِزِمِينَ	—	لَا تَزِمِينَ	لَا تَزِمِينَ	—

Particip

aktivni (إِسْمُ الْفَاعِلِ):

pasivni (إِسْمُ الْمَفْعُولِ):

Sing. m. r.	رَامٍ	مَرِيٍّ
Dual m. r.	رَمِيَانِ	مَرِيِيَانِ
Plur. m. r.	رَامُونَ	مَرِيِيُونَ
Sing. ž. r.	رَامِيَةٌ	مَرِيِيَةٌ
Dual ž. r.	رَامِيَتَانِ	مَرِيِيَتَانِ
Plur. ž. r.	رَامِيَاتٌ	مَرِيِيَاتٌ

Primjeri od glagola رَضِيَ biti zadovoljan:

Perfekat (الْمَاضِي):

Imperfekta (الْمُضَارِعُ):

određeni način	zavisni način	skraćeni način	pojačan sa ن	pojačan sa ن
-------------------	------------------	-------------------	-----------------	-----------------

3 lice (الْمُتَكَلِّبُ)

Sing. m. r.	رَضِيَ	يَرْضَى	(أَنْ) يَرْضَى	(لَمْ) يَرْضَ	يَرْضِيَنَّ	يَرْضِيَنَّ
Dual m. r.	رَضِيَا	يَرْضِيَانِ	يَرْضِيَا	يَرْضِيَا	يَرْضِيَانِ	—
Plur. m. r.	رَضُوا	يَرْضُونَ	يَرْضُوا	يَرْضُوا	يَرْضُونَ	يَرْضُونَ

Sing. ž. r.	رَضِيَتْ	تَرْضَى	تَرْضَى	تَرْضَى	تَرْضَيْنَ	تَرْضَيْنَ
Dual ž. r.	رَضِيَتَا	تَرْضَيَانِ	تَرْضَيَانِ	تَرْضَيَانِ	تَرْضَيَانِ	—
Plur. ž. r.	رَضِينَ	يَرْضَيْنَ	يَرْضَيْنَ	يَرْضَيْنَ	يَرْضَيْنَ	—

2 lice (الْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	رَضَيْتَ	تَرْضَى	تَرْضَى	تَرْضَ	تَرْضَيْنِ	تَرْضَيْنِ
Dual m. r.	رَضَيْتُمَا	تَرْضَيَانِ	تَرْضَيَانِ	تَرْضَيَا	تَرْضَيَانِ	—
Plur. m. r.	رَضَيْتُمْ	تَرْضَوْنَ	تَرْضَوْنَا	تَرْضَوْا	تَرْضَوْنَ	تَرْضَوْنَ
Sing. ž. r.	رَضِيَتْ	تَرْضَيْنَ	تَرْضَى	تَرْضَى	تَرْضَيْنِ	تَرْضَيْنِ
Dual ž. r.	رَضَيْتُمَا	تَرْضَيَانِ	تَرْضَيَا	تَرْضَيَا	تَرْضَيَانِ	—
Plur. ž. r.	رَضَيْتُنَّ	تَرْضَيْنَ	تَرْضَيْنَ	تَرْضَيْنَ	تَرْضَيْنَانِ	—

1 lice (الْمُتَكَلِّمُ)

S. oba r.	رَضَيْتَ	أَرْضَى	أَرْضَى	أَرْضَ	أَرْضَيْنِ	أَرْضَيْنِ
Pl. oba r.	رَضِينَا	نَرْضَى	نَرْضَى	نَرْضَ	نَرْضَيْنِ	نَرْضَيْنِ

Imperativ

a) kojim se zapovijeda

b) kojim se zabranjuje

(أَمْرُ الْمُخَاطَبِ):

(نَهْيُ الْمُخَاطَبِ):

	jednost.	pojačan	pojačan	jednost.	pojačan	pojačan
		sa ن	sa ن		sa ن	sa ن
Sing. m. r.	إَرْضَ	إَرْضَيْنِ	إَرْضَيْنِ	لَا تَرْضَ	لَا تَرْضَيْنِ	لَا تَرْضَيْنِ
Dual m. r.	إَرْضَيَا	إَرْضَيَانِ	—	لَا تَرْضَيَا	لَا تَرْضَيَانِ	—
Plur. m. r.	إَرْضَوْا	إَرْضَوْنَ	إَرْضَوْنَا	لَا تَرْضَوْا	لَا تَرْضَوْنَ	لَا تَرْضَوْنَ
Sing. ž. r.	إَرْضَى	إَرْضَيْنِ	إَرْضَيْنِ	لَا تَرْضَى	لَا تَرْضَيْنِ	لَا تَرْضَيْنِ
Dual ž. r.	إَرْضَيَا	إَرْضَيَانِ	—	لَا تَرْضَيَا	لَا تَرْضَيَانِ	—
Plur. ž. r.	إَرْضَيْنَ	إَرْضَيْنَانِ	—	لَا تَرْضَيْنَ	لَا تَرْضَيْنَانِ	—

Particip aktivni i pasivni ima isti oblik kao i od glagola رَمَى.

Infinitiv رَضُوَانٌ biti zadovoljan.

Primjeri od glagola رَأَى doći i آتَى vidjeti:

Perfekat (الْمَاضِي): Imperfekat (الْمُضَارِعُ):
 aktiv pasiv aktiv pasiv

3 lice (الْعَلَاءِ):

Sing. m. r.	رَأَى	رَأِيَ	رَأَى	رَأَى	رَأَى	رَأَى	رَأَى
Dual m. r.	رَأَيَا	رَأَيْتُمَا	رَأَى	رَأَى	رَأَى	رَأَى	رَأَى
Plur. m. r.	رَأَوْا	رَأَيْتُمُوهَا	رَأَى	رَأَى	رَأَى	رَأَى	رَأَى
Sing. ž. r.	رَأَتْ	رَأَيْتِهَا	رَأَتْ	رَأَتْ	رَأَتْ	رَأَتْ	رَأَتْ
Dual ž. r.	رَأَتَا	رَأَيْتُمَا	رَأَتْ	رَأَتْ	رَأَتْ	رَأَتْ	رَأَتْ
Plur. ž. r.	رَأَيْنَ	رَأَيْتُنَّ	رَأَتْ	رَأَتْ	رَأَتْ	رَأَتْ	رَأَتْ

2 lice (الْمُخَاطَبُ):

Sing. m. r.	رَأَيْتَ	رَأَيْتَ	رَأَيْتَ	رَأَيْتَ	رَأَيْتَ	رَأَيْتَ	رَأَيْتَ
Dual m. r.	رَأَيْتُمَا	رَأَيْتُمَا	رَأَيْتُمَا	رَأَيْتُمَا	رَأَيْتُمَا	رَأَيْتُمَا	رَأَيْتُمَا
Plur. m. r.	رَأَيْتُمُوهَا	رَأَيْتُمُوهَا	رَأَيْتُمُوهَا	رَأَيْتُمُوهَا	رَأَيْتُمُوهَا	رَأَيْتُمُوهَا	رَأَيْتُمُوهَا
Sing. ž. r.	رَأَيْتِ	رَأَيْتِ	رَأَيْتِ	رَأَيْتِ	رَأَيْتِ	رَأَيْتِ	رَأَيْتِ
Dual ž. r.	رَأَيْتُمَا	رَأَيْتُمَا	رَأَيْتُمَا	رَأَيْتُمَا	رَأَيْتُمَا	رَأَيْتُمَا	رَأَيْتُمَا
Plur. ž. r.	رَأَيْتُنَّ	رَأَيْتُنَّ	رَأَيْتُنَّ	رَأَيْتُنَّ	رَأَيْتُنَّ	رَأَيْتُنَّ	رَأَيْتُنَّ

1 lice (الْمُسَكَّمُ)

S. oba r.	رَأَيْتُ	رَأَيْتُ	رَأَيْتُ	رَأَيْتُ	رَأَيْتُ	رَأَيْتُ	رَأَيْتُ
Pl. oba r.	رَأَيْنَا	رَأَيْنَا	رَأَيْنَا	رَأَيْنَا	رَأَيْنَا	رَأَيْنَا	رَأَيْنَا

¹⁾ U imperfektu glagola رَأَى ispada 1.

Imperativ

a) kojim se zapovijeda b) kojim se zabranjuje

(أَمْرُ الْمَاضِرِ):

(نَهْيُ الْمَاضِرِ):

Sing. m. r.	إِيتِ	ili	إِئْتِ	(رَهْ) رَ	لَا تَأْتِ	لَا تَرِي
Dual m. r.	إِيتِيَا	ili	إِئْتِيَا	رِيَا	لَا تَأْتِيَا	لَا تَرِيَا
Plur. m. r.	إِيتُوا	ili	إِئْتُوا	رُوا	لَا تَأْتُوا	لَا تَرُوا
Sing. ž. r.	إِئِي	ili	إِئِي	رِي	لَا تَأِي	لَا تَرِي
Dual ž. r.	إِئِيَا	ili	إِئِيَا	رِيَا	لَا تَأِيَا	لَا تَرِيَا
Plur. ž. r.	إِئِينَ	ili	إِئِينَ	رِينَ	لَا تَأِينَ	لَا تَرِينَ

Particip

aktivni (إِسْمُ الْفَاعِلِ):

pasivni (إِسْمُ الْمَفْعُولِ):

Sing. m. r.	آتِ	رَأِ	مَأِيٌ	مَرِيٌ
Dual m. r.	آيَانِ	رَائِيَانِ	مَائِيَانِ	مَرِّيَانِ
Plur. m. r.	آئُونَ	رَائُونَ	مَائِيُونَ	مَرِّيُونَ
Sing. ž. r.	آئِيَةٌ	رَائِيَةٌ	مَائِيَةٌ	مَرِّيَةٌ
Dual ž. r.	آئِيَتَانِ	رَائِيَتَانِ	مَائِيَتَانِ	مَرِّيَتَانِ
Plur. ž. r.	آئِيَاتٌ	رَائِيَاتٌ	مَائِيَاتٌ	مَرِّيَاتٌ

Infinitiv إِيْتَانٌ *doći*; رُؤِيَةٌ *vidjeti*.

Od glagola رَأَى IV vrsta ima oblik:

مُرَى - مُرٍ - لَأْتِرُ - أَرٍ - إِرَاءَةٌ - يُرِي - أَرَى *pokazati*.

Vježba 63

*) Kada imperativ ima u sing. muš. roda samo jedan konsonant, dodaje se na kraju (هَاهُ السَّكْتَةُ) radi lakšega izgovora, na pr. قِهْ. Čuvaj! رَهْ Vidil ali قِيَا, قِهْمِ, قِنَا, قِيَا i t. d.

Proširene vrste od glagola اَلتَّاقِصُ :

Vrsta	Perfekat اَلْمَاضِي		Imperf. اَلْمُضَارِعُ		Imperativ za 2 lice		Particip		Infinitiv اَلْمَصْدَرُ	
	aktivni اَلْمَعْلُومُ	pasivni اَلْمَجْهُولُ	aktivni اَلْمَعْلُومُ	pasivni اَلْمَجْهُولُ	kojim se zapovijeda اَمْرُ اَلْحَاضِرِ	kojim se zabranjuje نَهْيُ اَلْحَاضِرِ	aktivni اِسْمُ اَلْفَاعِلِ	pasivni اِسْمُ اَلْمَفْعُولِ		
II	بَيَّ	يُبَيَّ	يُبَيِّ	يُبَيِّ	بَيِّ	لَا تُبَيِّ	مُبَيِّ	مُبَيِّ	تَبْيِيَةٌ	praviti
III	رَامِي	رُوِي	رُورِي	رُورِي	رَامِ	لَا تُرَامِ	مُرَامِ	مُرَامِ	مُرَامَةٌ	bacati se
IV	أَبِي	أُبِي	يُبِي	يُبِي	أَبِنِ	لَا تُبِنِ	مُبِنِ	مُبِنِ	إِبْنَاءُ	dati nekome da pravi
V	تَبَيَّ	تُبَيَّ	يُتَبَيَّ	يُتَبَيَّ	تَبَيَّ	لَا تُتَبَيَّ	مُتَبَيَّ	مُتَبَيَّ	تَبَيَّنَ	posiniti
VI	تَرَامِي	تُرُوِي	يُرَامِي	يُرَامِي	تَرَامِ	لَا تُتَرَامِ	مُتَرَامِ	مُتَرَامِ	تَرَامَ	bacati se
VII	إِنجَلِي	—	يُنَجَلِي	—	إِنجَلِ	لَا تُنَجَلِ	مُنَجَلِي	—	إِنجِلَاءُ	rastupiti se
VIII	إِبْتَنِي	أِبْتِنِي	يِبْتِنِي	يِبْتِنِي	إِبْتِنِ	لَا تُبْتِنِ	مُبْتِنِ	مُبْتِنِ	إِبْتِنَاءُ	napraviti se
X	إِسْتَمَلِي	أُسْتَمَلِي	يُسْتَمَلِي	يُسْتَمَلِي	إِسْتَمَلِ	لَا تُسْتَمَلِ	مُسْتَمَلِي	مُسْتَمَلِي	إِسْتِمْلَاءُ	uzdignuti se

Sva pravila, koja vrijede za I vrstu nepravilnih glagola اَلتَّاقِصُ
vrijede i za sve proširene vrste.

D) Nepravilni glagoli (الَلْفِيفُ)

Nepravilni glagoli اَلَلْفِيفُ su oni, u kojih se sastanu u korjenu dva slaba konsonanta و i ي .

Ako je u korjenu 1 i 3 suglasnik و ili ي , onda se takvi glagol zove اَلَلْفِيفُ اَلْمَفْرُوقُ (rastavljeni lefif), na pr. اَلْفِيفُ اَلْمَفْرُوقُ - اَلْفِيفُ اَلْمَفْرُوقُ - اَلْفِيفُ اَلْمَفْرُوقُ čuvati.

Za glagole koji imaju prvi korjeniti suglasnik و ili ي , vrijede pravila koja smo naučili kod glagola اَلْمِثَالُ , a za treći vrijede pravila glagola اَلنَّاقِصُ .

Glagoli u kojih je 2 i 3 korjeniti suglasnik و ili ي , zovu se اَلَلْفِيفُ اَلْمَقْرُونُ (sastavljeni lefif), na pr. اَلَلْفِيفُ اَلْمَقْرُونُ - اَلَلْفِيفُ اَلْمَقْرُونُ - اَلَلْفِيفُ اَلْمَقْرُونُ peći. U ovih se glagola drugi suglasnik ne mijenja, a za treći vrijede pravila glagola اَلنَّاقِصُ .

Primjeri od glagola اَلْفِيفُ čuvati i اَللَّيْثُ peći:

Perfekat (اَلْمَاضِي)

aktiv (اَلْمَعْلُومُ):

pasiv (اَلْمَجْهُولُ):

3 lice (اَلْغَائِبُ)

Sing. m. r.	وَقِيَ	شَوَى	وُقِيَ	شُوِيَ
Dual m. r.	وَقِيَا	شَوِيَا	وُقِيَا	شُوِيَا
Plur. m. r.	وَقُوا	شَوُوا	وُقُوا	شُوُوا
Sing. ž. r.	وَقِيَتْ	شَوَتْ	وُقِيَتْ	شُوِيَتْ
Dual ž. r.	وَقِيْتَا	شَوْتَا	وُقِيْتَا	شُوِيْتَا
Plur. ž. r.	وَقِيْنَ	شَوِيْنَ	وُقِيْنَ	شُوِيْنَ

2 lice (اَلْمَخَاطَبُ)

Sing. m. r.	وَقَيْتَ	شَوَيْتَ	وُقَيْتَ	شُوَيْتَ
Dual m. r.	وَقَيْتُمَا	شَوَيْتُمَا	وُقَيْتُمَا	شُوَيْتُمَا
Plur. m. r.	وَقَيْتُمْ	شَوَيْتُمْ	وُقَيْتُمْ	شُوَيْتُمْ

Sing. ž. r.	وَقَيْتِ	شَوَيْتِ	وُقَيْتِ	شُويْتُ
Dual ž. r.	وَقَيْتُمَا	شَوَيْتُمَا	وُقَيْتُمَا	شُويْتُمَا
Plur. ž. r.	وَقَيْتُنَّ	شَوَيْتُنَّ	وُقَيْتُنَّ	شُويْتُنَّ

1 lice (الْمُسْكَلِمُ)

S. oba r.	وَقَيْتُ	شَوَيْتُ	وُقَيْتُ	شُويْتُ
Pl. oba r.	وَقَيْنَا	شَوَيْنَا	وُقَيْنَا	شُويْنَا

Imperfekat (الْمُضَارِعُ)

aktiv (الْمَعْلُومُ): pasiv (الْمَجْهُولُ):

3 lice (الْفَاعِلُ)

Sing. m. r.	يَقِي	يَشْوِي	يُوقِي	يُشْوِي
Dual m. r.	يَقِيَانِ	يَشْوِيَانِ	يُوقِيَانِ	يُشْوِيَانِ
Plur. m. r.	يَقُونَ	يَشْوُونَ	يُوقُونَ	يُشْوُونَ
Sing. ž. r.	تَقِي	تَشْوِي	تُوقِي	تُشْوِي
Dual ž. r.	تَقِيَانِ	تَشْوِيَانِ	تُوقِيَانِ	تُشْوِيَانِ
Plur. ž. r.	يَقِينَ	يَشْوِينَ	يُوقِينَ	يُشْوِينَ

2 lice (الْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	تَقِي	تَشْوِي	تُوقِي	تُشْوِي
Dual m. r.	تَقِيَانِ	تَشْوِيَانِ	تُوقِيَانِ	تُشْوِيَانِ
Plur. m. r.	تَقُونَ	تَشْوُونَ	تُوقُونَ	تُشْوُونَ
Sing. ž. r.	تَقِينَ	تَشْوِينَ	تُوقِينَ	تُشْوِينَ
Dual ž. r.	تَقِيَانِ	تَشْوِيَانِ	تُوقِيَانِ	تُشْوِيَانِ
Plur. ž. r.	تَقِينَ	تَشْوِينَ	تُوقِينَ	تُشْوِينَ

1 lice (الْمُسْكَلِمُ)

S. oba r.	أَقِي	أَشْوِي	أُوقِي	أُشْوِي
Pl. oba r.	نَقِي	نَشْوِي	نُوقِي	نُشْوِي

Imperativ

a) kojim se zapovijeda b) kojim se zabranjuje

(أَمْرُ الْمَضَرِّ):

(نَهْيُ الْمَضَرِّ):

Sing. m. r.	إِشْوِرْ (قِهْ) قِ	لَا تَشْوِرْ	لَا تَقِ
Dual m. r.	إِشْوِرِيَا قِيَا	لَا تَشْوِرِيَا	لَا تَقِيَا
Plur. m. r.	إِشْوِرُوا قُوا	لَا تَشْوِرُوا	لَا تَقُوا
Sing. ž. r.	إِشْوِرِي قِي	لَا تَشْوِرِي	لَا تَقِي
Dual ž. r.	إِشْوِرِيَا قِيَا	لَا تَشْوِرِيَا	لَا تَقِيَا
Plur. ž. r.	إِشْوِرِينَ قِينَ	لَا تَشْوِرِينَ	لَا تَقِينَ

Particip

aktivni (إِسْمُ الْفَاعِلِ):

pasivni (إِسْمُ الْمَفْعُولِ):

Sing. m. r.	شَاوِرْ وَاقِرْ	مَوْقِيٌّ	مَشْوِيٌّ
Dual m. r.	شَاوِرِيَانِ وَاقِرَانِ	مَوْقِيَانِ	مَشْوِيَانِ
Plur. m. r.	شَاوِرُونَ وَاقِرُونَ	مَوْقِيُونَ	مَشْوِيُونَ
Sing. ž. r.	شَاوِرِيَّةٌ وَاقِرِيَّةٌ	مَوْقِيَّةٌ	مَشْوِيَّةٌ
Dual ž. r.	شَاوِرِيَتَانِ وَاقِرِيَتَانِ	مَوْقِيَتَانِ	مَشْوِيَتَانِ
Plur. ž. r.	شَاوِرِيَاتٌ وَاقِرِيَاتٌ	مَوْقِيَاتٌ	مَشْوِيَاتٌ

Infinitiv وَقَايَةٌ čuvati, شَيْءٌ peći.

Vježba 65

Nepравilni glagol لَيْسَ nije

Glagol لَيْسَ nije ima samo perfekat:

3 lice (الْغَائِبُ)

2 lice (الْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	لَيْسَ	لَسْتَ
Dual m. r.	لَيْسَا	لَسْتُمَا
Plur. m. r.	لَيْسُوا	لَسْتُمْ

Sing. ž. r.	لَيْسَتْ	لَسْتُ
Dual ž. r.	لَيْسَتَا	لَسْتُمَا
Plur. ž. r.	لَسْنَ	لَسْتُنَّ

1 lice (أَنْتَ كَلِمٌ)

S. oba r. لَسْتُ

Pl. oba r. لَسْنَا

Ovaj glagol izrazuje negativno značenje glagola كَانَ *biti* pa se upotrebljuje kao pomoćni glagol i kao spona između subjekta i predikata imenske rečenice, na pr. كَانَ زَيْدٌ عَالِمًا Zejd je učen ili Zejd je bio učen; لَيْسَ زَيْدٌ عَالِمًا Zejd nije učen; كَانَ يَجْلِسُ On sjedaše, لَيْسَ يَجْلِسُ On ne sjedi.

Kad je لَيْسَ spona, predikat imenske rečenice obično dolazi u genitivu s prijedlogom بِ (ovo se بِ zove اَلْبَاءُ اَلزَّائِدَةُ suvišno b), na pr. لَيْسَ اَلدَّمُ مَاءً ili لَيْسَ اَلدَّمُ بِمَاءٍ *krv nije voda*.

Vježba 66

Glagoli kojima se hvali ili kudi (أَفْعَالُ اَلْمَدْحِ وَ اَلذَّمِّ)

Glagol نَعِمٌ *dobar biti* i يَسُوءُ *loš biti* imaju još samo ženski rod نَعِمَتْ i يَسُوءَتْ.

Ovi se glagoli upotrebljuju kao uzvici i iza njih, stoji određeni subjekat u nominativu, a imenica, koja kazuje ko se hvali ili kudi također stoji u nominativu, na pr. نَعِمَ الرَّجُلُ زَيْدٌ *Divan li je čovjek Zejd!* يَسُوءُ اَلْقَرِينُ اَلْكَذِبُ *Loš li je drug laž!*

Ovamo se pribraja i glagol حَبَّ *voljeti*, koji uvijek ima subjekat pokaznu zamjenicu ذَا pa bez obzira na rod i broj glasi حَبَّذَا, na pr. حَبَّذَا زَيْدٌ *Dobar li je Zejd!* حَبَّذَا اَلرِّجَالُ *Dobri li su ljudi!*

Od ovoga glagola i njegova subjekta napravljena je II vrsta حَبَّذَا - يُحَبِّدُ - يُحَبِّدُ *odobravati*.

Glagoli koji izrazuju čuđenje (أَفْعَالُ التَّعْجِبِ)

U arapskom jeziku imaju dva glagolska oblika za izražavanje čuđenja ili iznenađenja i to:

1) Glagol se pretvori u oblik أَفْعَلَ i stavi se pred njega čestica مَا التَّعْجِبِ (مَا التَّعْجِبِ), a imenica ili lična zamjenica koja kazuje čemu se čudimo ili što nas iznenađuje dolazi iza glagola u akuzativu, na pr. مَا أَحْسَنَ الْكِتَابَةَ *Krasna li rukopisa!* مَا أَجْمَلُ *Ala je divan!*

2) Glagol dode na oblik أَفْعِلْ , a iza njega stoji sa prijedlogom بِ u genitivu imenica ili lična zamjenica, koja označuje čemu se čudimo ili što nas iznenađuje, na pr. أَحْسِنِ بِالْكِتَابَةِ *Krasna li rukopisa* بِه أَحْسِنِ *Ala je divan!*¹⁾

Ovi se glagolski oblici tvore od pridjeva i participa I vrste glagola od kojih dolazi komparativ i superlativ na oblik أَفْعَلُ . Od pridjeva koji se ne porede na ovaj oblik kao i od glagola proširenih vrsta ovi se glagolski oblici tvore na taj način da se izrazi: (أَحْسِنِ) , (أَفْقَلِ) , (مَا أَكْبَرَ) , (مَا أَكْبَرَ) , (مَا أَكْبَرَ) , (مَا أَكْبَرَ) , (مَا أَكْبَرَ) i t. d. stave pred imenicu (napravljenju od dotičnog pridjeva) ili infinitiv proširenih vrsta u akuzativu ili genitivu s prijedlogom بِ , na pr. (أَشَدُّ بِسَوَادِهِ) *Ala je crn!*

(أَكْثَرَ بِأَمْتِدَادِهِ) *Ala je protegnut!*

Oba ova glagolska oblika su nepromjenljiva. Jedino se mijenja prema rodu i broju imenica ili lična zamjenica, koja iza njih dolazi, na pr.

مَا أَحْسَنَ زَيْنَدًا *Divan li je Zejd!*

مَا أَحْسَنَ الرَّجُلَيْنِ *Divna li su dva čovjeka!*

مَا أَحْسَنَ زَيْنَبَ *Divna li je Zejneba!*

مَا أَحْسَنَ الْبِلَادَ *Divnih li krajeva!* i t. d.

¹⁾ مَا أَحْسَنَ الْكِتَابَةَ zapravo znači, šta je to što je rukopis učinilo lijepim! pa zato imenica بِالْكِتَابَةِ stoji u akuzativu objekta. أَحْسِنِ بِالْكِتَابَةِ znači zapravo: napiši ljepše (ako možeš)!

Lična zamjenica uz ove glagole se mijenja ovako:

3 lice (الْعَائِدُ)

Sing. m. r.	مَا أَحْسَنَهُ	أَحْسِنَ بِهِ
Dual m. r.	مَا أَحْسَنَهُمَا	أَحْسِنَ بِهِمَا
Plur. m. r.	مَا أَحْسَنَهُمْ	أَحْسِنَ بِهِمْ
Sing. ž. r.	مَا أَحْسَنَهَا	أَحْسِنَ بِهَا
Dual ž. r.	مَا أَحْسَنَهُمَا	أَحْسِنَ بِهِمَا
Plur. ž. r.	مَا أَحْسَنَهُنَّ	أَحْسِنَ بِهِنَّ

2 lice (الْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	مَا أَحْسَنَكَ	أَحْسِنَ بِكَ
Dual m. r.	مَا أَحْسَنَكُمَا	أَحْسِنَ بِكُمَا
Plur. m. r.	مَا أَحْسَنَكُمْ	أَحْسِنَ بِكُمْ
Sing. ž. r.	مَا أَحْسَنَكِ	أَحْسِنَ بِكِ
Dual ž. r.	مَا أَحْسَنَكُمَا	أَحْسِنَ بِكُمَا
Plur. ž. r.	مَا أَحْسَنَكُنَّ	أَحْسِنَ بِكُنَّ

1 lice (الْمُتَكَلِّمُ)

S. oba r.	مَا أَحْسَنَتَنِي	أَحْسِنَ لِي
Pl. oba r.	مَا أَحْسَنَتَنَا	أَحْسِنَ لَنَا

Vježba 67

Glagolska imenica

Iz infinitiva su izvedena:

- 1) pridjevi (الصِّفَةُ الشَّبِيهَةُ),
- 2) participi aktivni (إِسْمُ الْفَاعِلِ),
- 3) participi pasivni (إِسْمُ الْمَفْعُولِ),

4) imenica mjesta i vremena (إِسْمُ الْمَكَانِ وَالزَّمَانِ) i

5) imenica oruda (إِسْمُ الْأَلَاةِ).

O pridjevima i participima je već bilo govora pa nam preostaje još slijedeće:

Infinitiv (الْمَصْدَرُ)

Osim infinitiva I vrste glagola, koji su nepravilni i pravilnih, infinitiva proširenih vrsta glagola ima još:

1) Infinitiv količine, koji pokazuje broj ili količinu radnje (مَصْدَرُ الْكَمِّيَّةِ). Ovaj se infinitiv tvori od I vrste glagola na oblik فِعْلَةٌ, a od proširenih vrsta, ako se običnom infinitivu doda : (تَاءُ الْوَحْدَةِ), na pr. ضَرْبَةٌ ضَرْبَةً Udario ga je jedanput;
أَخْرَجَهُ إِخْرَاجًا Istjerao ga je jedanput.

Ako infinitiv sam po sebi ima na kraju ة, onda se infinitivu kao atribut dodaje broj وَاحِدَةٌ jedna, na pr. دَخَرَجْتُهُ دَحْرَجَةً وَاحِدَةً Zavaljao sam ga jedanput.

2) Kvalitativni infinitiv koji znači način ili svojstvo radnje (مَصْدَرُ الْهَيْئَةِ ili مَصْدَرُ النَّوْعِ) dolazi od I vrste glagola i to na oblik فِعْلَةٌ, a od proširenih vrsta na oblik infinitiva količine, na pr. يَمْشِي مِشْيَةَ الْأَسَدِ Ide poput lava; وَبَخِي تَوْبِيحَةَ الْفَضْبَانِ Ukorio me je srdito.

3) Infinitiv, koji počinje sa "م" (الْمَصْدَرُ الْمِيمِيُّ) dolazi na ove oblike:

a) مَفْعَلٌ od svih glagola I vrste osim onih, koji spadaju u nepravilne glagole الْإِسْمَالُ, na pr.

مَصْدُقٌ (od يَصْدُقُ - صَدَقَ) biti iskren

مَمْرٌ (od يَمُرُّ - مَرَّ) proći

مَرَامٌ (od يَرَامُ - رَامَ) namjeravati

مَعْنَى (od يَعْنِي - عَنَى) namjeravati

- مَشْغَلٌ (od شَغَلَ - يَشْغَلُ) zabaviti
 مَقَالٌ (od قَالَ - يَقُولُ) govoriti
 مَنَالٌ (od نَالَ - يَنَالُ) postići
 مَحْيَاً (od حَيَّى - يَحْيِي) živjeti.

Izuzeci su od ovoga pravila:

- مَرْجِعٌ (od رَجَعَ - يَرْجِعُ) vratiti se
 مَصِيرٌ (od صَارَ - يَصِيرُ) postati
 مَسِيرٌ (od سَارَ - يَسِيرُ) ići
 مَقِيلٌ (od قَالَ - يَقِيلُ) o podne počivati
 مَنطِقٌ (od نَطَقَ - يَنْطِقُ) govoriti
 مَغِيبٌ (od غَابَ - يَغِيبُ) biti odsutan
 مَشِيبٌ (od شَابَ - يَشِيبُ) osijediti
 مَرْفِقٌ (od رَفِقَ - يَرْفِقُ) biti blag.

Neki od infinitiva, koji dolaze na oblik مَفْعَلٌ mogu dobiti na kraju ة, na pr.

- مَرْحَمَةٌ (od رَحِمَ - يَرْحَمُ) smilovati se
 مَوَدَّةٌ (od وَدَّ - يَوَدُّ) voljeti
 مَحَبَّةٌ (od حَبَّ - يَحِبُّ) ljubiti, voljeti
 مَسْعَاةٌ (od سَعَى - يَسْعَى) truditi se.

b) مَفْعِلٌ od glagola اَلْمَثَالُ, na pr.

- مَوْلِدٌ (od وُلِدَ - يَلِدُ) roditi
 مَيْسِرٌ (od يَسَرَ - يَمْسِرُ) kockati se.

Infinitiv na oblik مَفْعِلٌ može dobiti na kraju ة, na pr.

- مَوْعِظَةٌ (od وَعِظَ - يَعْظُ) predikovati.

Na oblik مَفْعَلَةٌ dolaze neki infinitivi i od glagola, koji ne spadaju u الْمَشَالُ, na pr.

مَعْرِفَةٌ (od عَرَفَ - يَعْرِفُ) znati

مَغْفِرَةٌ (od غَفَرَ - يَغْفِرُ) oprostiti

مُحَمَّدَةٌ (od حَمِدَ - يَحْمَدُ) zahvaljivati

مَعْصِيَةٌ (od عَصَى - يَعْصِي) griješiti.

Od glagola مِفْعَالٌ dolazi katkada infinitiv na oblik مِفْعَالٌ, na pr. يَلِدُ (od وَلَدَ - يَلِدُ) roditi.

Od proširenih glagolskih vrsta infinitiv sa „م“ dolazi na oblik participa pasivnoga, na pr.

مُجَابٌ (od أَجَابَ - يُجِيبُ) odgovoriti

مُسْتَجَابٌ (od اسْتَجَابَ - يَسْتَجِيبُ) tražiti da bude udovoljeno

Imenice mjesta i vremena (إِسْمُ الْمَكَانِ وَالزَّمَانِ)

Imenice mjesta i vremena dolaze na ove oblike:

a) مَفْعَلٌ od 1, 3, 4 i 5 razreda I vrste pravilnih glagola i od nepravilnih الْأَجْوُفُ i الْمَضَاعِفُ, الْأَهْمُورُ, na pr.

مَذْهَبٌ (od ذَهَبَ - يَذْهَبُ) pravac

مَبْدَأٌ (od بَدَأَ - يَبْدَأُ) početak

مَقَامٌ (od قَامَ - يَقُومُ) mjesto

مَطْبِخٌ (od طَبَخَ - يَطْبُخُ) kuhinja

مَحَلٌّ (od حَلَّ - يَحِلُّ) mjesto.

Na ovaj oblik dolazi imenica mjesta i vremena od nepravilnih glagola الْأَتَاقِصُ i اللَّفِيفُ الْمَقْرُونُ bez obzira u koji razred I vrste spadaju, na pr.

مَغْزَى (od غَزَا - يَغْزُو) bojište;

مَأْوَى (od أَوَى - يَأْوِي) sklonište.

Izuzeci su od gornjeg pravila:

مَجْرِرٌ	(od	جَزَرَ -	يَجْزِرُ)	klaonica
مَسْقِطٌ	(od	سَقَطَ -	يَسْقِطُ)	padalište
مَنْبِتٌ	(od	نَبَتَ -	يَنْبِتُ)	klijalište
مَرْفِقٌ	(od	رَفَقَ -	يَرْفِقُ)	oslonac
مَغْرِبٌ	(od	عَرَبَ -	يَغْرِبُ)	zapad
مَشْرِقٌ	(od	شَرَقَ -	يَشْرِقُ)	istok
مَسْجِدٌ	(od	سَجَدَ -	يَسْجُدُ)	džamija
مَسْكِنٌ	(od	سَكَنَ -	يَسْكُنُ)	stan
مَفْرِقٌ	(od	فَرَقَ -	يَفْرِقُ)	tjeme
مَطْلِعٌ	(od	طَلَعَ -	يَطْلُعُ)	ishodište
مَنْخَرٌ	(od	نَخَرَ -	يَنْخَرُ)	nozdrva
مَنْسِكٌ	(od	نَسَكَ -	يَنْسِكُ)	žrtvenik.

Imenici mjesta na oblik مَفْعَلٌ se nekad dodaju na kraju ة, na pr. مَدْرَسَةٌ škola; مَعَارَةٌ pećina.

b) مَفْعِلٌ od pravilnih glagola 2 i 6 razreda I vrste i nepravilnih glagola الْمَيْتَالُ i اللَّفِيفُ الْفَرُوقُ, na pr.

مَجْلِسٌ	(od	جَلَسَ -	يَجْلِسُ)	sjednica, zborište
مَوْجِلٌ	(od	وَجَلَ -	يَجِلُّ)	vrijeme kada ima blata ili kaljuža.

I oblik مَفْعِلٌ može dobiti na kraju ة, na pr.

مَنْزِلَةٌ	(od	تَزَلَ -	يَتَزَلُّ)	položaj
مَسِيرَةٌ	(od	سَارَ -	يَسِيرُ)	razmak.

Kao i اَلْمَصْدَرُ اَلْمَيْمِيُّ i imenica mjesta i vremena od proširenih glagolskih vrsta dolazi na oblike participa pasivnoga, na pr. اَلْمَنْتَسَلُ (od اِعْتَسَلَ) praonica.

Imenica oruda (اسمُ الألة)

Imenica koja znači oruđe kojim se obavlja glagolska radnja dolazi na oblike مِفْعَلٌ, مِفْعَالٌ ili مِفْعَلَةٌ, na pr.

- مِقْوَدٌ (od قَادَ - يَقْوُدُ) povodac
 مِفْتَاَحٌ (od فَتَحَ - يَفْتَحُ) ključ
 مِكْسَحَةٌ (od كَسَحَ - يَكْسَحُ) metla
 مِضْرِبٌ (od ضَرَبَ - يَضْرِبُ) tucalo
 مِيزَانٌ (od وَزَنَ - يَزِنُ) mjerilo, tezulja
 مِرْقَاةٌ (od رَفَى - يَرْفِي) stepenice

Izuzeci su:

- مُدْهِنٌ (od دَهَنَ - يَدْهِنُ) mazalo
 مُدَقُّ (od دَقَّ - يَدُقُّ) tucalo
 مُكْحَلَةٌ (od كَحَلَ - يَكْحُلُ) surmedan
 مُسَعَطٌ (od سَعَطَ - يَسَعُطُ) kutija za burmut
 مُنْخَلٌ (od نَخَلَ - يَنْخُلُ) sito.

Vježba 68

Čestica (الأدوات pl. الأداة ili الحروف pl. الحرف)

Treća grupa riječi su čestice. To su riječi koje nemaju samostalna značenja nego označuju odnošaj drugih riječi u rečenici. Ove se riječi nikada ne mijenjaju, a ima ih četiri vrste: prijedlozi (prepozicije), prilozima (adverbi), veznici (konjunkcije) i uzvici (eksklamacije).

Prijedlozi (prepozicije)

Prijedlozi (prepozicije مِرْوُفُ الْخَفْضِ ili مِرْوُفُ الْجَمْرِ ili مِرْوُفُ الْإِصَافَةِ) jesu:

1) Pravi prijedlozi:

- s, sa; u; po; tako mi, na pr. بِالْقَلَمِ perom, بِاللهِ Tako mi Boga!
 tako mi, na pr. تالله Tako mi Boga!

من *od; iz; nego; radi*, na pr. مِنَ الْبَيْتِ *iz kuće; أَحْسَنُ مِنْكَ* *ljepši nego ti.*

إِلَى *k; do*, na pr. إِلَى السَّحْرِ *do zore.*

عَنْ *iz; od*, na pr. عَنْكَ *od tebe.*

عَلَى *na; protiv*, na pr. عَلَى الْأَرْضِ *na zemlji.*

لِ *za; radi; da*, na pr. لِلْعِلْمِ *radi nauke.*

فِي *u*, na pr. فِي الدَّارِ *u kući.*

وَ *tako mi*, na pr. وَاللَّهِ *Boga mi!*

كَ *kao; poput*, na pr. كَبَيْتِ *kao kuća.*

حَتَّى *do*, na pr. حَتَّى السَّحْرِ *do zore.*

مُنْذُ ili مُنْذُ *od (vremena); otkada; ima*, na pr. مُنْذُ سَتَيْنِ *ima dvije godine.*

رُبَّ *izrazuje malenkost ili mnoštvo (sa gen. bez određenog člana)*, na pr. رُبَّ أَخٍ *ima braće, malo je braće, رُبَّ طَالِبٍ يَنْجَحُ* *Mnogi učenik uspije.*

U prijedloge se ubrajaju još i riječi حَالًا , عَدَا i خَلَا , ako znače »osim«, na pr. جَاءَ الطَّلَبَةُ حَالًا زَيْدٍ *Došli su učenici osim Zejda.*

Iza prijedloga u arapskom jeziku uvijek dolazi ime u genitivu (الْمَجْرُورُ ili الْمَحْفُوضُ) i ovaj se genitiv zove بِالْمَرْفِ *ت. j. genitiv s prijedlogom.*

2) Imenički prijedlozi t. j. prijedlozi koji su postali od imenica koje znače mjesto ili vrijeme (الْأَطْرَفُ pl. الْأَطْرُوفُ). Ove se imenice računaju prijedlozima kada su kao مُضَافٌ , pa iza njih slijedi genitiv (الْمُضَافُ إِلَيْهِ). Ovaj genitiv arapski gramatičari ne smatraju kao genitiv iza prijedloga (الْمَجْرُورُ بِالْمَرْفِ) nego kao الْمُضَافُ إِلَيْهِ. To su ove riječi:

أَمَامَ *pred (za prostor)*, na pr. أَمَامَ الدَّارِ *pred kućom; مِنْ أَمَامِي* *ispred njega.*

مِنْ قَبْلِهِ *prije* (za vrijeme), na pr. قَبْلَ يَوْمَيْنِ *prije dva dana*; مِنْ قَبْلِهِ *prije njega*.

بَعْدَ *poslije* (za vrijeme), na pr. بَعْدَ أَيَّامٍ *poslije nekoliko dana*; مِنْ بَعْدِهِ *poslije njega*.

فَوْقَ *nad*, na pr. مِنْ فَوْقِ رَأْسِكَ ili فَوْقَ رَأْسِكَ *nad tvojom glavom*.

تَحْتَ *pod*, na pr. تَحْتَ الْحَجَرِ *pod kamenom*; مِنْ تَحْتِ الْجَبَلِ *ispod brda*.

وَرَاءَ *iza*, s onu stranu, na pr. وَرَاءَ الدَّارِ *za kućom*, وَرَاءَ النَّهْرِ *s onu stranu rijeke*; مِنْ وَرَائِهِ *iza njega*.

خَلْفَ *za*, na pr. خَلْفَكَ *za tobom*; مِنْ خَلْفِ زَيْدٍ *iza Zejda*.

عِنْدَ *kod*, na pr. عِنْدَكَ *kod tebe*, لَدَيَّ *kod mene*, عِنْدَ لَدَى *od naše strane*.

مَعَ *sa*, na pr. مَعَكَ *s tobom*.

قُدَّامَ *pred* (za prostor), na pr. قُدَّامَنَا *pred nama*, مِنْ قُدَّامِنَا *ispred nas*.

بَيْنَ *među*, na pr. بَيْنَ زَيْدٍ وَعَلِيٍّ *među Zejdom i Alijom*, مِنْ بَيْنِهِمْ *između njih*.

حَوْلَ *oko*, na pr. حَوْلَ الْأَرْضِ *oko zemlje*; مِنْ حَوْلِ الْبَيْتِ *oko kuće*.

نَحْوَ *kao, prema*, na pr. نَحْوَهُ *kao on*, نَحْوَ الْمَشْرِقِ *prema istoku*.

دُونَ *s onu stranu, ispod, bez*, na pr. دُونَ النَّهْرِ *s onu stranu rijeke*, دُونَ السُّورِ *ispod bedema*, دُونَ سَالِمٍ *bez Salima*, مِنْ دُونَ اللَّهِ *osim Boga*, بِدُونِ عِلْمٍ *ne znajući*.

Prilozi (adverbi)

Priloga ima tri vrste:

A) Pravi prilozi. Ovi se dijele u ove vrste:

1) Prilozi za pitanje (حُرُوفُ الْأَسْتِيفَاءِ) : أ i هَلْ *da li je?*
na pr. أَرَيْدُ جَاءَكَ *Da li ti je Zejd došao?* هَلْ قَرَأْتَ الْقُرْآنَ *Da li si učio Kuran?*

2) Čestice koje služe za odgovor na pitanje (حُرُوفُ الْجَوَابِ): *da*, *جَبَرٌ*, *أَجَلَ*, *إِى*, *نَعَمْ* (*da*, *جَبَرٌ*, *أَجَلَ*, *إِى*, *نَعَمْ*), *ne* i *nikako* (*لا*, *دَاكَكَو*, *نِكَكَو*), *pa* pr. na pitanje *أَتَكْتَبُ* *Pišeš li?* može se odgovoriti *نَعَمْ* ili *جَبَرٌ* *da* ili *لا* *ne*, *نِكَكَو*. *إِى* dolazi uvijek sa zakletvom, na pr. *دَا، تَاكَو مِى بُوَا*. Prilog *بِى* dolazi iza niječnog pitanja, na pr. *أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ قَالُوا بِلَى* *Nisam li ja vaš gospodar?* Rekoše: *Dakako*.

3) Prilozi kojim se na nešto potiče (حُرُوفُ التَّحْضِيضِ) ili (حُرُوفُ الْعَرْضِ) jesu: *هَلَّا*, *أَلَّا*, *لَوْلَا*, *لَوْ مَا*, *دَا لِي نِي*; *دَا*, na pr. *دَا لِي نَعُشْ أَوْتَسْجِى كُوْد نَا؟* *Da li nećeš otsjesti kod nas?* *دَا هُوَعُشْ هُنَا* *Da hoćeš boraviti ovdje!*

4) Prilozi za pojačanje (حُرُوفُ التَّأَكِيدِ): *إِنَّ* ili *إِنَّ* *zaista*, na pr. *إِنَّ زَيْدًا عَالِمٌ* *Zaista je Zejd učen*, *إِنَّ زَيْدًا لِعَالِمٌ* *Zaista je Zejd svakako učen*. *أَعْلَمُ أَنَّكَ كَرِيمٌ* *Znam da si ti zaista plemenit*.

5) Želju (اَلتَّمَنَى) izrazuju prilozi: *لَيْتَ* i *لَوْ* *da je*, na pr. *لَيْتَ زَيْدًا صَادِقٌ* *Da je Zejd iskren!* *دَا سِى تِى مِىدُو نَا!* *Da si ti među nama!*

6) Čestica *لَعَلَّ* možda znači nadu, (اَلتَّرَجَى), na pr. *لَعَلِّي أَرْجِعُ* *Možda ću se vratiti!*

7) Negativni prilozi (حُرُوفُ النِّفْيِ) su: *لَمْ* *nije*, na pr. *لَمْ يَكْتُبْ* *Nije pisao*; *لَمْ* *još nije* (dolazi pred imperfektom glagola kao i *لَمْ*) na pr. *لَمْ يَكْتُبْ* *Još nije pisao*; *لَنْ* *neće nikako*, (dolazi pred imperfektom glagola i služi za pojačanje nijekanja u budućnosti), na pr. *لَنْ يَكْتُبَ* *Nikako neće pisati*; *مَا* *nije*, na pr. *مَا كَتَبَ* *Nije pisao*; *إِنْ* *nije*, na pr. *إِنْ هَذَا إِلَّا مَلَكٌ* *Ovo nije nego andeo t. j. Ovo je samo andeo*; *لا* *ne* i *نِكَكَو* *nikako*.

8) Prilozi mjesta (حُرُوفُ الْمَكَانِ) su: *حَيْثُ* *gdje*; *أَيْنَ* *gdje*; *أَيْنَ* *odakle*; *أَيْنَ* ili *تَمَّو* *tamo*; *هُنَا* ili *هَهُنَا* *ovdje*; *هُنَا* ili *هُنَاكَ* *tamo*.

⁴⁾ Dvije zadnje riječi mogu se ubrojiti i u negativne priloge.

9) Prilozi vremena (ظُرُوفُ الزَّمَانِ): *kada*, *أَيَّ* *kada*, *odakle*; *kada*, na pr. *أَيَّانَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ* *Kada će biti sudnji dan?* *قَدْ* *već* (pred glagolom u perfektu); **katkada* (pred imperfektom); *نِكَادًا* *nikada* (uvijek u negativnoj rečenici i služi za nijekanje prošlosti); *عَوَاضُ* *nikada* (vrijedi samo za buduće vrijeme); *لَمَّا* *pošto* (pred glagolom u perfektu), na pr. *لَمَّا دَخَلَ* *Pošto je unišao*; *إِذْ* *kada*; na pr. *إِذْ كَانَ كَذًا* *Kad je bilo tako*; *إِذَا* *kada*, na pr. *إِذَا بَغَى* *Tako mi noći kada ona pokrije*.

10) Načinski prilozi su: *كَيْفَ* *kako*, *أَيَّ* *kako*, *إِنَّمَا* *samo*, *كَذًا* ili *هَكَذَا* *ovako*.

11) Ostali prilozi:

a) *سَوْفَ* ili *سَ* su čestice koje se stavljaju pred imperfekat, koji tada ima značenje futura, na pr. *سَوْفَ تَرَى* *Vidjećeš*.

b) Čestica *أَيَّ* ili *أَنَّ* *to jest*, na pr. *هَذَا عَسَجِدُ أَيَّ ذَهَبٍ* *Ovo je t. j. zlato*; *وَأَشَارَ إِلَيْهِ بِإصْبَعِهِ عَلَى فَمِهِ أَنْ أَسْكُتَ* *Pokaza mu prstom na usta t. j. šuti!*

B) Imenički prilozi t. j. prilozi koji su postali od imenica koje se svršuju na vokal »u« (ـُ) bez nunacije. To su: *أَمَامُ* *pred*, *قُدَّامُ* *pred*, *فَوْقُ* *nad*, *تَحْتُ* *pod*, *قَبْلُ* *prije*, *بَعْدُ* *poslije*, *وَرَاءَ* *za*, *خَلْفَ* *za*, na pr. *وَقَفَ زَيْدٌ أَمَامَ (قُدَّامِ)* *Stao je Zejd s prijeda*; *جِئْتُ مِنْ فَوْقُ (تَحْتِ)* *Došao sam odozgo (odozdo)*; *لِلَّهِ الْأَمْرُ مِنْ قَبْلُ وَمِنْ بَعْدُ* *Samo Bogu pripada odredba prije i poslije*.

Ovamo spadaju izrazi *حَسْبُ* *dosta*, *samo*; *لَيْسَ غَيْرُ*, *لَا غَيْرُ* *samo*.

C) Imenice u akuzativu koje se u srpskohrvatskom jeziku prevode kao:

1) Prilozi mjesta:

دَاخِلًا *unutra*; *خَارِجًا* *svana*; *يَمِينًا* *desno*; *شِئَالًا* *lijevo*.

2) Prilozi vremena:

يَوْمًا *jednoga dana*; الْيَوْمَ *danas*; لَيْلًا *obnoć*; نَهَارًا *obdan*;
 غَدًا *sutra*; أَمْسٍ *jučer*; الْآنَ *sada*; حِينَئِذٍ (kratica od
 حِينَ إِذْ كَانَ كَذَا) *tada*.

3) Prilozi načina:

جِدًّا *jako*; مَعًا *zajedno*; جَمِيعًا *svi*; أَبَدًا *nikada*; وَحْدًا *sam*
 (uvijek spojeno sa ličnom zamjenicom), na pr. وَحْدَهُ
on sam; لَا سِيَّامًا ili سِيَّامًا *osobito*.

Vježba 69

Veznici (konjunkcije)

Arapski se veznici dijele na prave i pogodbene veznike.

A) Pravi veznici (الْحُرُوفُ الْعَاطِفَةُ ili حُرُوفُ الْعَظْفِ) jesu:

وَ i, a	إِمَّا ili-ili
ف pa	أَمْ ili
ثُمَّ (ثُمَّةً) zatim	لَا ne, niti
حَتَّى čak	بَل nego
أَوْ ili	لَكِنْ ali.
إِمَّا ili	

Pravim veznicima se pribrajaju još ovi:

لِ da	لِأَنَّ jer
أَنَّ da	كَأَنَّ kao da
أَلَّا da ne	لَكِنَّ ali
لِئَلَّا da ne	أَمَّا što se tiče
أَنَّ da	لِكَيْلَا ili كَيْلَا da ne
بَيْنَا ili بَيْنَمَا dok	إِذْنًا (إِذَا) dakle
كَيْ da	كَمَا pošto.

B) Pogodbeni veznici (حُرُوفُ الشَّرْطِ) jesu:

إِنْ ako	مَا što
إِذْ tada, pošto, jer	مَنْ ko
إِذَا ako; kada	أَيُّ koji
مَعَهَا što god	أَيْنَ gdje
أَيْنَمَا gdje god	حَيْثُمَا gdje god
أَيَّ gdje god	لَوْ da
مَتَى kada	لَوْ لَا da nije
مَتَى كَادْ kad god	إِذَا مَا ili إِذَا مَا kad god.

Uzvici (eksklamacije)

Uzvici su:

أَهْ , آه , آو , آ , آء

وَأْ ili وَهْ uh!

أَفْ ili أَفْ uh!

وَأَسْفَاهُ ili وَأَسْفَا kuku!

وَيْلٌ ili وَيْلٌ لَهُ jao ili teško! وَيْلَةٌ ili وَيْلَةٌ Teško njemu!

وَيْحَكَ Teško tebi!

هَيَّا Hajde! هَيَّا بَيْنَا Hajdemo!

طُوبَىٰ blago! طُوبَىٰ لَكَ Blago tebi!

هَيْهَاتَ daleko! Velika je razlika!

هَلُمَّ ovamo! هَلُمَّ جَرًّا i tako dalje.

هَاتِ Daj!

حَيَّ Dodil! حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ Dodil na molitvu!

رَوَيْدًا polako!

ذُونِكَ Uzmi! ذُونِكَ رَبِّدًا Eto ti Zejda!

إِيَّاكَ Čuvaj se! وَإِيَّاكَ Čuvaj se laži!

عَلَى بِهِ *Ovamo ga meni!*

لِلَّهِ دَرُّهُ *Divan li je!* مِنْ رَجُلٍ *Divan li si ti čovjek!*

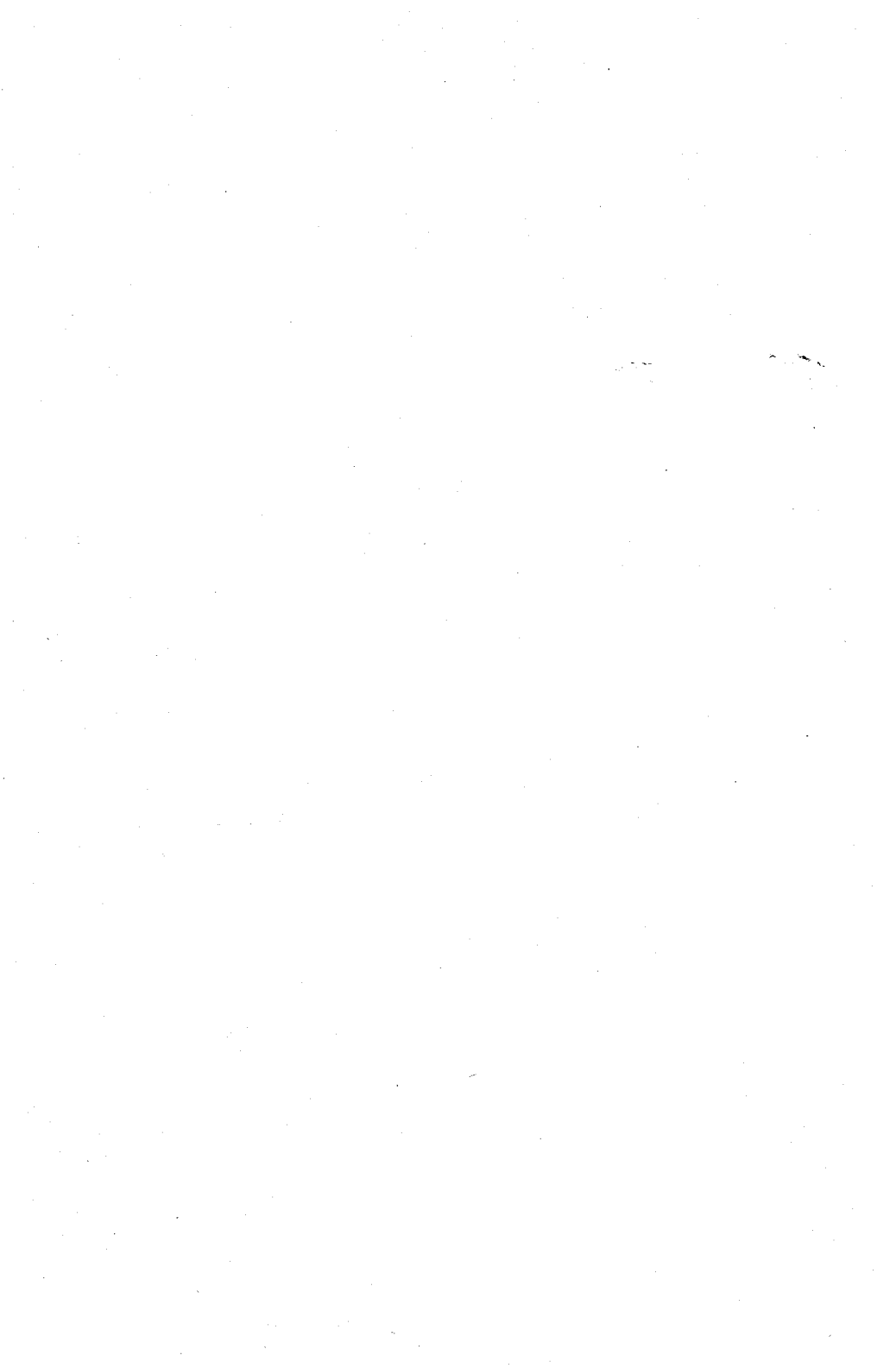
هَلْ لَكَ فِي هَذَا *Imaš li volju za ovim?*

لَيْتَ شِعْرِي *Da mi je znati!*

Ovamo spadaju i čestice za dozivanje (حُرُوفُ التَّدَاءِ) To su: يَا, يَا, يَا, يَا, يَا, يَا o! na pr. يَا زَيْدُ *O Zejde!* Treba zapamtiti izraze يَا أَبَتِ *Moj oče!* يَا أُمَّتِ *Moja majko!* يَا أُمَّهُ *Majko!* يَا رَبِّ ili يَا رَبِّ mjesto يَا رَبِّي *Moj Gospode (Bože)!*

Ako na imenu koje stoji iza vokativne čestice stoji لَ ili لِ ili لِ (لَا مِ الْأِسْتِعَانَةِ), onda to služi za dozivanje u pomoć, na pr. يَا لَزَيْدِ *Zejde, pomozil!* يَا لَزَيْدِ *U pomoć Zejdu!*

Vježba 70

VJEŽBENICA

Vježba 1

(Rečenica)

أَحْمَدُ عَاقِلٌ . مَكَّةُ كَبِيرَةٌ . هُوَ عَالِمٌ . الْكَلَامُ مَفْهُومٌ .
الْفَرَسُ قَوِيٌّ . مَا هَذَا؟ هَذَا كِتَابٌ . الْكِتَابُ نَافِعٌ . الطَّالِبُ
يَقْرَأُ . الْمُعَلِّمُ يَكْتُبُ . كَتَبَ مُحَمَّدٌ . اُكْتُبْ يَا سَالِمُ! أَنْتَ
كَسْلَانٌ . الْوَعْدُ دَيْنٌ . الْعِلْمُ نُورٌ . مَنْ كَتَبَ؟ مَا كَتَبَ؟
إِفْهَمْ يَا سَلِيمُ! نَحْنُ نَدْرُسُ . الرَّجُلُ عَالِمٌ . الْجُمْلَةُ قَصِيرَةٌ .
الْجُمْلَةُ مَفْهُومَةٌ .

Vježba 2

(Rečenica)

Ja čitam. Ti si pametan. Učitelj je pitao. Hasan je napisao.
Husejn piše. Čovjek je dobar. Pero je lako. Knjiga je korisna.
Šta pišeš? Pero je dugo. Rečenica je kratka i razumljiva.
Škola je velika i lijepa. Džamija je visoka i prostrana.

Vježba 3

(Rod imena)

الْبَلَدُ طَيِّبٌ . دِمَشْقُ طَيِّبَةٌ . مِصْرُ قَدِيمَةٌ وَوَأَسَعَةٌ .
الْكَلَامُ طَوِيلٌ . الْعَيْنُ لَامِعَةٌ . الدُّنْيَا فَانِيَةٌ وَالْآخِرَةُ بَاقِيَةٌ .
اللَّيْلَةُ مُظْلِمَةٌ . الْخَلِيفَةُ رَئِيسُ الْمُسْلِمِينَ . حَمْرَةٌ عَالِمٌ وَ عَاقِلٌ .

مُحَمَّدٌ عَلَامَةٌ . الْأُمُّ أُمْرَأَةٌ صَالِحَةٌ . زَيْنَبُ أُمْرَأَةٌ عَابِدَةٌ . الْكُتُبُ
كَثِيرَةٌ . الْحُرُوفُ صَغِيرَةٌ . الْخَيْلُ سَائِمَةٌ .

Vježba 4

(Imenice ženskog roda i one koje mogu biti i muškog
i ženskog roda)

Zemlja je naseljena. Bunar je dubok. Rat je strahovit. Vino je otrovno. Kuća je čista. Kova je velika. Sunce je izašlo. Sjekira je oštra. Čaša je puna. Duša je plemenita. Obuća je tijesna. Golub je lijep. Prst je kratak, a glava je velika. Narod je siromašan. Konj je lijen. Noć je tamna. Nebo je visoko. Put je dug. Nož je oštar.

Vježba 5

(Jednina i dvojina)

الطَّالِبَانِ وَالْمُعَلِّمِ . الْأُمْرَأَتَانِ وَالْحَمَامَتَانِ . الْأَبْوَانِ وَالْإِبْنِ
وَالْبَيْتِ . الْفَتَيَانِ وَالْفَتَاتَانِ . الْمُصْطَفَيَانِ . الْأَرْضُ وَالسَّمَاءُ
مَخْلُوقَتَانِ . الْعَقْلُ وَاللِّسَانُ مُفِيدَانِ . الْعَصَوَانِ طَوِيلَتَانِ .
مَكَّةُ وَالْمَدِينَةُ بِلَدَتَانِ مُقَدَّسَتَانِ . بَغْدَادُ وَالْقَاهِرَةُ مَدِينَتَانِ
مَشْهُورَتَانِ . لَيْلَتَانِ وَنَهَارَانِ . الشَّجَاعَةُ وَالسَّخَاوَةُ خَصْلَتَانِ
مَحْمُودَتَانِ . الْعَيْنَانِ سَوْدَاوَانِ . الْقَاضِيَانِ عَادِلَانِ . الْوَلَدَانِ عَاصِيَانِ .
كِلَاهُمَا مَشَّانِ . الْأَخْوَانِ طَالِبَانِ . الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ آيَتَانِ .

Vježba 6

(Množina muškoga roda)

Učitelji su učeni. Muslimani su iskreni. Učenici su marljivi. Suci su pravedni, a muftije su oprezne. Poslanici su odabrani. Sluge su poslušne. Ljudi su odsutni. Skrušeni su spašeni, a nemarni se kaju. Sinovi su prisutni. Pametni su spašeni.

Vježba 7

(Množina ženskoga roda)

الْمُسَلِمَاتُ مُطِيعَاتٌ . الْعَادَاتُ مُخْتَلِفَةٌ . الْمُعَلِّمَاتُ دَاهِرَاتٌ
وَالطَّالِبَاتُ مُجِدَّاتٌ . الصَّالِحَاتُ قَانِنَاتٌ . الصَّحْرَاوَاتُ وَاسِعَةٌ .
الصَّلَوَاتُ فَرِيضَةٌ . الْمَخْلُوقَاتُ مُتَنَوِّعَةٌ . الْحَيَوَانَاتُ مُخْتَلِفَةٌ .
الْأَخَوَاتُ وَالْبَنَاتُ نِسَاءٌ صَالِحَةٌ ¹⁾ .

Vježba 8

(Nepravilna množina)

Lekcije su lake²⁾. Knjige su skupe. Pera su jeftina. Vladari su pravedni. Koplja su duga. Dobrá su djela vječita. Arapska su slova lijepa. Ministri su iskreni. Stupovi su visoki. Blagodati su mnogobrojne. Konjanici su hrabri. Pjesnici su rječiti. Vladari su bogati.

Vježba 9

(Razne množine i zbirne imenice)

الْمُعَلِّمُونَ عَالِمُونَ . الْعُلَمَاءُ صَالِحُونَ وَ الْمُعَلِّمَاتُ صَالِحَاتٌ .
الْعُلَمَاءُ الصَّالِحَاءُ مُحْتَرَمُونَ وَ الْمُعَلِّمَاتُ الصَّوَالِحُ مُحْتَرَمَاتٌ . نَحْنُ إِخْوَانٌ .
الْبُلْدَانُ غَنِيَّةٌ بِالْمِيَاهِ الْجَارِيَةِ . الْفُلُكُ مَشْحُونٌ بِالْمَسَافِرِينَ .
التَّفَاحُ رَخِيصٌ وَ التَّمْرُ غَالٍ فِي السُّوقِ . اللَّبَنُ أَبْيَضٌ وَ الْعَسَلُ
حُلُوٌ . الْغَنَمُ سَمِينَةٌ وَ الْإِبِلُ مَهْزُولَةٌ . الْعَرَبُ فُرْسَانٌ وَ شُجْعَانٌ .
الشَّعْبُ الْعَرَبِيُّ مُتَمَدِّنٌ . فِي الْبِلَادِ يَسْكُنُ أَقْوَامٌ كَثِيرُونَ .

¹⁾ Kako se iz ove vježbe vidi, ako je subjekat u množini osim pravilne množine muš. roda, onda predikat može doći u množini ili u jedini žen. roda.

²⁾ Vidi bilješku broj 1)!

Vježba 10

(Imenice potpune deklinacije)

Tvrdoglavost i kajanje su braća (dva brata). U tvrdoglavosti je velika šteta. Učenice su prisutne u školi, a učenici su odsutni. U gradu su mnoge mahale. Zeleno stablo je lijepo. Bašča je lijepa i velika. Tovar je težak, a nosač je slab. Koristi nauke su mnogobrojne. Imena su u arapskom jeziku (u jeziku Arapa) u nominativu ili genitivu ili akuzativu. Imena su promjenljiva ili nepromjenljiva. Znak nominativa je vokal ـَ , znak genitiva vokal ـِ , a znak akuzativa je vokal ـُ . Čitaj knjigu! Pisao je Alija pismo. Vidio sam učenice u vrtu.

Vježba 11

(Imenice nepotpune deklinacije)

مَكَّةُ بَلَدَةُ الْمُسْلِمِينَ . الْكَعْبَةُ فِي مَكَّةَ . فِي الْعِلْمِ فَوَائِدُ
 كَثِيرَةٌ . عُمَانُ ثَالِثُ الْخُلَفَاءِ . مَكَّةُ وَالْمَدِينَةُ بَلَدَتَانِ مُكْرَمَتَانِ
 عِنْدَ الْمُسْلِمِينَ . سَرَايُ بَلَدَةٌ كَثِيرَةٌ وَبَلْعَرَادُ أَكْبَرُ . فِي سَرَايِ
 مَدَارِسُ وَمَعَايِدُ كَثِيرَةٌ . فَاطِمَةُ بِنْتُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ
 سَلَّمَ . خَدِيجَةُ فَضْلَى النِّسَاءِ . الْوُزَرَاءُ أَغْنِيَاءُ وَالْحُكَمَاءُ فُقَرَاءُ .
 الْأَغْنِيَاءُ عُقْلَاءُ عِنْدَ النَّاسِ وَلَوْ كَانُوا أَغْنِيَاءُ .

Vježba 12

(Nominativ i genitiv)

Nauka je korisna i skupocjena. Tinta je crna. Lav je srčan. Pisao je Hasan u školi. Muhammed je čitao u bašči. Učenici ove škole su marljivi. Abbasovići su zavladao poslije Umejjevića. Jeste li vas dvojica drugovi Salimovi? Nova knjiga Fatime je korisna. Oči Salihove su plave, a oči Asimove su crne. Salim i Kasim su učenici ove škole.

Vježba 13

(Riječi اَبٌ , اَخٌ , اَمٌ i ذُو u nominativu i genitivu)

غَلَبَ أَبُو بَكْرٍ الْمُزْتَدِينَ . الْعَبَّاسُ أَخُو أَبِي رَسُولِ اللَّهِ (صَلَّمَ) .
 الْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ ابْنَا عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ . ذُو الْعِلْمِ مُحْتَرَمُونَ . فِي
 فِي عَارِفِ أَسْنَانٍ صَحِيحَةٍ وَفِي فِي حُسَيْنِ أَسْنَانٍ مَصْنُوعَةٍ . أَخُو
 حَسَنِ ذُو قُوَّةٍ . الْجَاهِلُ مَذْمُومٌ . صَاحِبُ الدَّارِ فِي الدَّارِ . أَبُو
 الْحَسَنِ كَبِيرٌ وَأَخُو سُلَيْمَانَ ذُو مَالٍ . مُسْلِمُو بُونَسَه ذُو أَمْلَاقٍ .

Vježba 14

(Akuzativ)

Zaista su Muhammedove ruke čiste. Čitao je Ahmed sjedeći. Zaista je nauka korisna i skupocjena. Zaista su učenici naše škole marljivi. Naučio je Salim pjesmu idući. Nije ogovaranje dozvoljeno niti je smutnja dopuštena. Radio je Ibrahim dva dana (يَوْمَيْنِ) i zaradio dva zlatnika (دِينَارَيْنِ). Sjedio sam s njim dva sata zatim sam unišao u kuću (الْبَيْتِ).

Vježba 15

(Vokativ i genitivna veza)

يَا أَيُّهَا الطَّالِبُونَ ! زِينَةُ الْعِلْمِ بِالْعَمَلِ . زَكَاةُ الْعِلْمِ نَشْرُهُ .
 رِئَاسَةُ الْعِلْمِ أَشْرَفُ رِئَاسَةٍ . يَا إِبْرَاهِيمُ جَالِسِ الْعُلَمَاءِ وَأَسْمَعْ كَلَامَ
 الْحُكَمَاءِ ! يَا أَخِي حَسَنُ الْأَدَبِ يَسْتُرُ قُبْحَ النَّسَبِ . يَا عَبْدَ اللَّهِ فِرٌّ
 مِنَ الْجَهْلِ ! الْجَهْلُ أَشَدُّ مِنَ الْفَقْرِ . الْجَهْلُ قَفْلٌ عَلَى بَابِ الْحِكْمَةِ .

يَا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ أَنْتَ مَخْلُوقٌ وَلكَ خَالِقٌ . رَأْسُ الْحِكْمَةِ مَخَافَةُ اللَّهِ .
 إِنَّ الْعُلَمَاءَ كَالنُّجُومِ . يَا أُمِّي أَنَا عَطْشَانٌ . يَا مُعَلِّمَنَا أَنَا حَفِظْتُ الدَّرْسَ .
 إِذَا كَانَ حَاكِمُوا الدَّوْلَةَ عَادِلِينَ يَكُونُ النَّاسُ آمِنِينَ . هَلْ أَنْتُمْ
 كُتَّابُ كُتُبِ الصِّبْيَانِ .

Vježba 16

(Deminutiv)

Kod Hasanove kućice je malo stabalce. Na brdašcu su mala stabla. Na stablu stoje vrapčići. Fehim je mali čovječuljak. Salih je Ahmedov braco. Fatima je Hasanova sestrica. Aiša je poslušna kćerka. Siromahova kućica je malena.

Vježba 17

(Pridjevi)

أَهْلُ السُّودَانَ سُودٌ وَأَهْلُ أَوْرُبَا بِيضٌ . الْخَيْرُ أَسْوَدٌ وَأَزْرَقٌ .
 أَهْلُ الصِّينِ صَفْرٌ . الدَّارُ بِيضَاءٌ . الدَّارُ الْبَيْضَاءُ جَمِيلَةٌ . الْعُلُومُ
 النَّافِعَةُ غَالِيَةٌ . الْكِتَابُ أَبْيَضٌ وَالْحُرُوفُ سُودٌ . هَذِهِ الشَّاةُ
 عَمِيَاءٌ . تِلْكَ الْبَقْرَةُ عَوْرَاءٌ . لِلرِّجَالِ الْعُمَى كِتَابَةٌ مَخْصُوصَةٌ .
 لَا فَرْقَ فِي الْإِسْلَامِ بَيْنَ الرَّجُلِ الْأَبْيَضِ وَالْأَسْوَدِ . الْإِبْرَاءُ
 الْحُورَاءُ جَمِيلَةٌ . الْجَتَّانِ خَضْرَاوَانِ وَالْدَّارَانِ بَيْضَاوَانِ . إِنَّ اللُّغَةَ
 الْعَرَبِيَّةَ وَاسِعَةٌ . قُلُوبُ الْمُسْلِمِينَ مَمْلُوءَةٌ بِالْإِيمَانِ .

Vježba 18

(Određeni i neodređeni pridjevi)

Neznalica je neiskusana. Voda je pitka. Selim je zabrinut. Alija i Hasan su hrabri (dvojica hrabrih). Dani su zimi hladni. Med je dobar. Ibrahim i Ahmed su žedni. Salih je strašljiv, a Omer je srčan. Postelja je meka. Ti si srdit, a on je plemenit. Ovaj je sanduk prazan. Krave su napojene, a ovce su žedne. Dječaci su oštromni. Lažov, neznan i brbljavac su pokuđeni. Mala kuća. Kuća je malena. Dobar otac. Dobri otac. Otac je dobar. Dobre muslimanke. Dobrê muslimanke. Muslimanke su dobre. Dvije čiste ruke. Dvije ruke su čiste. Čovjek je velik. Veliki čovjek je bogat. Veliki ljudi su pobožni. Dobra majka. Dobrâ majka. Majka je dobra. Malena knjiga. Knjiga je malena.

Vježba 19

(Slaganje pridjeva sa svojom imenicom)

هَذَا أَمْرٌ عَجِيبٌ . كَانَ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَرِيمًا لَيْنًا
 رَحِيمًا . لِبَاسٌ عَاصِمٌ ثَمِينٌ وَ لِبَاسٌ عَلِيٌّ رَخِيسٌ . السَّكْرَانُ بَعِيدٌ
 مِنَ اللَّهِ . السَّخِيُّ مَحْبُوبٌ وَ الْخَيْلُ بَغِيضٌ . الْعُلَمَاءُ أَتْقِيَاءُ وَ
 أَذْكِيَاءُ . الْمُلُوكُ الْعَادِلُونَ أَحْيَاءُ بَعْدَ مَوْتِهِمْ . فِي الْبَلَدَةِ دُورٌ
 كَثِيرَةٌ وَوَأَسَعَةٌ . الْبِلَادُ الشِّمَالِيَّةُ بَارِدَةٌ وَ الْبِلَادُ الْجَنُوبِيَّةُ حَارَّةٌ .
 الْمُسْلِمَاتُ صَالِحَاتٌ قَانِتَاتٌ . الْعَيْنَانِ السُّودَاوَانِ جَمِيلَتَانِ . الْمُؤْمِنُونَ
 إِخْوَةٌ . الْأَوْلَادُ مُطِيعَةٌ (مُطِيعُونَ) . مَنَارَاتُ الْجَوَامِعِ مُرْتَفَعَةٌ
 (رَفِيعَةٌ) . عِلْمُ الرَّجُلِ زِينَتُهُ الْخَالِدَةُ . الْأَمَهَاتُ رَحِيَّاتٌ (رَحِيمَةٌ) .
 الْبَنَاتُ الصَّغِيرَةُ مُطِيعَاتٌ (مُطِيعَةٌ) .

Vježba 20

(Komparativ i superlativ)

Zlato je teže od srebra. Ova je knjiga teška, a ta je teža od nje. Salih je pametan, a brat njegov je pametniji od njega. Nil je od najduljih rijeka. Ta je rečenica teža od ove. Arapski jezik je opširniji od našega jezika. Hasan je stariji od Husejna. Muhammed i Ahmed su učeniji od Salima. Učenjaci su najvredniji ljudi. Fatima i Aiša su dvije najvrednije žene.

Vježba 21

(Superlativ)

أَفْضَلُ النَّاسِ الْعَامِلُ بِعِلْمِهِ . الْعَقْلُ أَحْسَنُ الْخِصَالِ . أَكْرَمُ
 النَّسَبِ حُسْنُ الْأَدَبِ . آدَبُ الْمَرْءِ خَيْرٌ مِنْ ذَهَبِهِ . شَرُّ الْمَصَائِبِ
 مُصِيبَةٌ فِي الدِّينِ . خَيْرُ النَّاسِ مَنْ يَنْفَعُ النَّاسَ . الطَّالِبُونَ أَشَدُّ
 النَّاسِ أَحْتِيَاجًا إِلَى الْكُتُبِ . هَذِهِ الْوَرَقَةُ أَشَدُّ بَيَاضًا مِنْ تِلْكَ
 الْوَرَقَةِ . هُوَ أَعْظَمُ النَّاسِ إِكْرَامًا . مُحَمَّدٌ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَفْصَحُ الْعَرَبِ .
 الْمَلِكُ أَكْبَرُ النَّاسِ إِنْصَافًا . الْفَحْمُ أَشَدُّ سَوَادًا مِنَ الْخَبْرِ . شَهَادَةُ
 الْأَفْعَالِ أَعْدَلُ مِنْ شَهَادَةِ الرِّجَالِ . كَلْبٌ حَيٌّ خَيْرٌ مِنْ سَبْعِ مَيِّتٍ .
 الْمَوْتُ خَيْرٌ مِنْ الْحَيَاةِ فِي الدُّلِّ . الْجَهْلُ شَرُّ الْخِصَالِ . أَفْضَلُ
 الْأَعْمَالِ الْحِلْمُ عِنْدَ الْغَضَبِ .

Vježba 22

(Pridjevi pripadanja)

Muhammed je — Bog ga spasio! — Kurejšija. Arapski jezik je lijep. Misirske novine su raširene. Islamski običaji su dobri. Između nas je bratska ljubav. On je vješt jezičar, a

Ahmed je gramatičar. U Kur'anu su mekkanski i medinski ajeti. Ja sam Bošnjak, a on je Mekkelija. Očinska ljubav i sinovska pokornost su dragocjene. Usmeni ispit je lakši od pismenoga ispita. Krvni optok je važna stvar u ljudskom tijelu. On je mesar, a dva sina su mu kovači.

Vježba 23

(Lične zamjenice)

هُوَ وَأَنْتَ عَاقِلَانِ . هِيَ طَالِبَةٌ فِي الْمَدْرَسَةِ . أَنْتُمْ كُسَالَى
وَهُمْ مُجِدُّونَ . أَنْتُمْ أَكْبَرُ مِنْهُمَا . الذُّكُورُ أَقْوَى مِنَ الْأُنَاثِ
وَهُنَّ أَرْقُ مِنْهُمْ . هَلْ هِيَ مُعَلِّمَةٌ ؟ نَعَمْ هِيَ مُعَلِّمَةٌ وَأَخْتُهَا خِيَّاطَةٌ
مَاهِرَةٌ . هَلْ أَنْتَ مُطِيعٌ لِوَالِدَيْكَ ؟ نَعَمْ أَنَا مُطِيعٌ لِوَالِدَيَّ . هَلْ
هُوَ حَاضِرٌ ؟ لَا هُوَ غَائِبٌ . أَنْتُمْ يَا أَوْلَادِي مُتَمَازُونَ فِي مَعْرِفَةِ
اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ . نَحْنُ حَرِيصُونَ عَلَى الْعِلْمِ النَّافِعِ . أَنْزَلْنَا آيَاتَهَا
أَلْبَنَاتُ مَاهِرَاتٌ فِي الْأَعْمَالِ الْيَدَوِيَّةِ . هَلْ هُنَّ حَافِظَاتٌ لِلدَّرْسِ ؟
يَا رَبَّنَا إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ . إِيَّاكُمْ مَدَحَ الْمُعَلِّمِ . إِيَّاَنَا لَا تَضْرِبْ !
إِيَّاكَ وَالْكَسَلَ ! إِيَّاكَ وَمُعَاشِرَةَ الْأَشْرَارِ ! نَحْنُ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ .
أَرْجُوكَ . سَيِّدَ النَّاسِ خَادِمُهُمْ . كِتَابُ الْمَرْءِ تَرْجُمَانُ عَقْلِهِ . كِتَابِي
أَنْظَفُ مِنْ كِتَابِكَ . يَدَايَ نَظِيفَتَانِ وَيَدَاهُ مَلُوثَتَانِ . يَدَايَ
أَنْظَفُ مِنْ يَدَيْهِ . فِيهِمْ كُسَالَى . لَا حَيَاءَ لِمَنْ لَا آدَبَ لَهُ .

Vježba 24

(Glagol »imati«)

Ja imam čistu knjigu. On ima lijepo pero. Škola ima mnogo vrata. Upravitelj škole ima razumna sina. Imadeš li ti brata? Ne, ja nemam brata, ali imam sestru. Njegov brat ima (أَخُوهُ لَهُ) dva pera i knjigu. Stablo ima prostran hlad po zemlji. Ima li on oca i mater? Njegovi su roditelji živi. Imaš li sat? On nema strpljivosti. Nema vjere onaj, koji nema povjerljivosti.

Vježba 25

(Pokazne zamjenice)

هَذَا طَالِبٌ مُجِدُّ . هَذَانِ الطَّالِبَانِ مُجِدَّانِ . ذَلِكَ الْكَلَامُ
 حَسَنٌ وَنَافِعٌ . قَلَمُكَ هَذَا أَطْوَلُ مِنْ قَلَمِي ذَلِكَ . هَاتَانِ الْمُعَلِّمَتَانِ
 مَاهِرَتَانِ . لِهُمَا تَيْنِ الْمُعَلِّمَتَيْنِ كُتُبٌ كَثِيرَةٌ . أَوْلَيْكَ عَلَى هُدًى مِنْ
 رَبِّهِمْ وَأَوْلَيْكَ هُمُ الْمُفَاحُونَ . هَذِهِ الْكُتُبُ مُفِيدَةٌ . هَهُنَا كِتَابُكَ .
 هُنَالِكَ أَخَوَاكَ جَالِسَانِ . هَذَا كِتَابُ الطَّالِبِ . كِتَابُ الطَّالِبِ
 هَذَا نَظِيفٌ . تِلْكَ الْمَدْرَسَةُ أَكْبَرُ مِنْ هَذِهِ . أَيْنَ هُوَ؟ هُوَ جَالِسٌ
 تَحْتِ (تَمَّةً) . تِلْكَ الْبِلَادُ حَارَّةٌ وَهَذِهِ بَارِدَةٌ . هُوَ لِأَنَّ هُمُ الرِّجَالُ :
 لَهُمْ رَأْيٌ صَابٌ وَمَعْرِفَةٌ بِلِسَانِ الْعَرَبِ . تِلْكَ الْمَرْأَةُ أُمُّ سَالِمٍ .
 هُوَ لِأَنَّ إِخْوَتَنَا الْمُسْلِمُونَ . ذَلِكَ قَلَمٌ وَتِلْكَ دَوَاةٌ . مَنْ لَهُ
 جِدُّ لَهُ عِلْمٌ .

Vježba 26

(Odnosne zamjenice)

Hvala Bogu koji je stvorio nebo i zemlju. Sve što je na zemlji prolazno je. Vijesti, koje su u novinama, su važne. Knjiga, koju ti imaš, je korisna. Škola u kojoj smo mi je velika. Učenici koji su u školi su marljivi. Ono su dvije učenice koje su propale na ispitu. Govori ono što je korisno! Slušaj šta učitelj govoril Zemlje koje su na sjeveru su studene. Onaj čovjek koji nema znanja nema ni vrijednosti. Ko ima dug jezik, ima kratku pamet.

Vježba 27

Upitne zamjenice

مَنْ أَنْتَ؟ مَا أَسْمُكَ؟ مَا أَسْمُ أَبِيكَ؟ اِسْمِي أَحْمَدُ وَأَسْمُ أَبِي
صَالِحٌ. أَيُّ كِتَابٍ أَنْعَمَ هَذَا أَمْ هَذَا؟ مَنْ مَوْلَى هَذَا الْكِتَابِ؟
كِتَابٌ مِنْ هَذَا؟ بِكُمْ هَذَا الْقَلَمُ؟ كَمْ لَهُ مِنْ لَيَالٍ مَصْرُوفَةٍ فِي طَلَبِ
الْعِلْمِ وَمَطَالَعَةِ الْكُتُبِ! كَمْ مِنْ فِتْنَةٍ قَلِيلَةٍ غَلَبَتْ فِتْنَةَ كَثِيرَةٍ
يَا ذَنْ لَهِ! أَيُّ الْعُلُومِ أَفْضَلُ؟ أَفْضَلُ الْعُلُومِ عُلُومُ الدِّينِ. أَيُّهُمَا
أَفْضَلُ لِلرَّجُلِ: الشَّجَاعَةُ أَوْ الْعَدَالَةُ؟ مَا أَفْضَلُ الْعِلْمِ؟ مَعْرِفَةُ
الْإِنْسَانِ نَفْسَهُ. مَا أَفْضَلُ الْعَقْلِ؟ وَقُوفُ الْمَرْءِ عِنْدَ عِلْمِهِ. أَيُّكُمْ
حَفِظَ الدَّرْسَ؟ كُنَّا حَفِظْنَاهُ (حَفِظْهُ). كَأَيِّنَ مِنْ طَالِبٍ نَجَحَ!

Vježba 28

(Neodredene i povratne zamjenice)

Neki su učenici marljivi, a neki su lijeni. Jedan od njih dvojice je pisac ove knjige. Nije lijepo da čovjek hvali sam sebe. Prisutan je vladar lično. Ja sam ga lično vidio. Neki od njih su lijeni. Neka je istina gorka. Neke su knjige lake, a neke teške. Stanovnici Sarajeva su većinom muslimani, a neki su kršćani. Neki su ljudi bogati, a neki su siromašni.

Vježba 29

(Brojevi)

فِي هَذَا أَلَيْتِ خَمْسَةٌ وَأَرْبَعُونَ طَالِبًا . فِي مَدْرَسَتِنَا
 مِائَتَانِ وَسَبْعَةَ عَشَرَ طَالِبًا . كَمْ أَبْنَاءَ لِصَالِحٍ ؟ سَبْعَةُ أَبْنَاءَ .
 فِي هَذَا الْجَيْشِ ثَلَاثُمِائَةَ أَلْفِ رَجُلٍ مُسَلَّحٍ وَمَعَهُمْ مِائَةٌ
 أَلْفِ فَرَسٍ . قَاتَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمُشْرِكِينَ فِي
 بَدْرٍ وَمَعَهُ ثَلَاثُمِائَةَ وَثَلَاثَةَ عَشَرَ رَجُلًا وَالْمُشْرِكُونَ تِسْعِمِائَةَ
 رَجُلٍ وَأَكْثَرُ . فِي بَلَدَةِ سَرَايَ سَبْعُونَ أَلْفَ نَفْسٍ وَفِيهَا
 خَمْسَةٌ وَتِسْعُونَ مَسْجِدًا . اِثْنَانِ لَا يَشْبَعَانِ : طَالِبُ عِلْمٍ وَ
 طَالِبُ مَالٍ . عَلُوْهُ هَذَا الْبَيْتِ عِشْرُونَ ذِرَاعًا وَطُولُهُ خَمْسُونَ
 ذِرَاعًا وَعَرْضُهُ ثَلَاثُونَ ذِرَاعًا . كَمْ أَنْتُمْ ؟ نَحْنُ خَمْسَةٌ وَعِشْرُونَ .
 كَمْ سَنَةٌ عُزْرُكُ ؟ عُمْرِي أَرْبَعُ عَشْرَةَ سَنَةً . كَمْ سِنٌ أَبِيكَ ؟ سِنٌ
 أَبِي خَمْسٌ وَخَمْسُونَ سَنَةً .

Vježba 30

(Deklinacija brojeva i slaganjeje brojeva sa imenicom)

Meni ima petnaest godina, a mome starijem bratu sedamnaest, a mladem devet godina. Sunčana godina ima tri stotine šezdeset i pet ili tri stotine šezdeset i šest dana. U jednoj godini ima dvanaest mjeseci. U jednom mjesecu ima trideset dana ili trideset i jedan dan. Samo jedan mjesec ima u prostoj godini dvadeset i osam, a u prestupnoj dvadeset i devet dana. Prije sedam dana je došao moj otac. Ti si rođen prije mene na sedamnaest dana. Zapamtite deset riječi! Napišite tri riječi!

Vježba 31

(Računanje vremena)

وُلِدَ نَبِيُّنَا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَكَّةَ يَوْمَ الْأَثْنَيْنِ لِثِنْتِي عَشْرَةَ
 لَيْلَةً مَضَتْ مِنْ شَهْرِ رَبِيعِ الْأَوَّلِ سَنَةَ خَمْسِمِائَةٍ وَإِحْدَى وَسَبْعِينَ
 بَعْدَ مِيلَادِ عِيسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ . وَمَاتَ أَبُوهُ عَبْدُ اللَّهِ قَبْلَ وِلَادَتِهِ
 بِشَهْرَيْنِ . وَمَاتَتْ أُمُّهُ أَمَةٌ بِنْتُ وَهَبٍ وَلَهُ سِتُّ سِنِينَ . وَتَوَجَّحَ
 خَدِيجَةٌ وَعُمَرُ خَمْسٌ وَعِشْرُونَ سَنَةً وَعُمَرُهَا يَوْمَئِذٍ أَرْبَعُونَ سَنَةً .
 عَاشَ نَبِيُّنَا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَبْلَ النُّبُوَّةِ أَرْبَعِينَ سَنَةً وَبَعْدَ
 النُّبُوَّةِ ثَلَاثًا وَعِشْرِينَ سَنَةً : ثَلَاثَ عَشْرَةَ فِي مَكَّةَ قَبْلَ الْهِجْرَةِ
 وَعَشْرًا فِي الْمَدِينَةِ بَعْدَ الْهِجْرَةِ . وَعُمَرُ ثَلَاثٌ وَسِتُّونَ سَنَةً . كَانَ
 لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَبْعَةٌ أَوْلَادٍ : ثَلَاثَةٌ بَنِينَ وَأَرْبَعُ بَنَاتٍ . كَانَتْ الْهِجْرَةُ
 مِنْ مَكَّةَ إِلَى الْمَدِينَةِ سَنَةً اثْنَتَيْنِ وَعِشْرِينَ وَسِتِّمِائَةٍ بَعْدَ الْمِيلَادِ .
 وَهِيَ مَبْدَأُ تَارِيخِ الْمُسْلِمِينَ . قَدْ مَضَى مِنَ الْهِجْرَةِ أَلْفٌ وَثَلَاثُمِائَةٍ
 وَثَلَاثٌ وَخَمْسُونَ سَنَةً . نَبِيُّنَا آخِرُ الْأَنْبِيَاءِ وَأَوَّلُهُمْ آدَمُ
 عَلَيْهِ السَّلَامُ وَكَانَ بَيْنَهُمَا أَنْبِيَاءٌ كَثِيرُونَ . الْأَنْبِيَاءُ الْمَذْكُورُونَ
 فِي الْقُرْآنِ خَمْسَةٌ وَعِشْرُونَ .

Vježba 32

(Redni brojevi)

Prvi halifa je Ebu Bekr, drugi Omer, treći Osman, a četvrti Alija. Prvi halifa od Umejjevića je Muavija, sin Ebu Sufjanov, a posljedni je Mervan, sin Muhammedov. On je

ubijen u šestoj godini svoga hilafeta, u zulhidždžetu stotinu trideset i druge godine poslije Hidžreta. Zatim je vlast prešla u ruke Abbasovića. Prvi halifa od njih je Ebul-Abbas Es-seffah. U Bosnu je Islam došao u devetom stoljeću poslije Hidžreta. Mi učimo u našoj školi osam godina. Ja sam u trećem razredu, a Salih u sedmom. Mi smo u prvoj polovici druge hiljade po Hidžretu.

Vježba 33

(Dioni brojevi)

جِئْتُ إِلَيْكَ مَرَّتَيْنِ وَجِئْتُ إِلَى مَرَّةٍ وَاحِدَةً . قَرَأْتُ هَذَا
 الدَّرْسَ تِسْعَ مَرَّاتٍ . هَذَا الْجِبْلُ مِثْلُ مِثْنِيَّ وَذَلِكَ مِثْلُ مِثْرِي . يَمِشِي العَسْكَرُ
 أَرْبَعَةً أَرْبَعَةً (رُبَاعٍ) . قَرَأْتُ هَذَا الكِتَابَ دَفْعَاتٍ وَأَنْتَ قَرَأْتَ رُبْعَهُ .
 الثَّمَنُ نِصْفُ الرُّبْعِ . السَّنَةُ مُقَسَّمَةٌ إِلَى اثْنَيْ عَشَرَ جُزْءًا . الشَّهْرُ
 جُزْءٌ وَاحِدٌ مِنْ اثْنَيْ عَشَرَ جُزْءًا مِنَ السَّنَةِ . قَسِمَ هَذِهِ الدَّرَاهِمَ
 أَسَدَاسًا ! اَلْحَمْدُ لِلَّهِ فَاطِرِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ جَاعِلِ الْمَلَائِكَةَ
 رُسُلًا أُولَى أَعْجَنَةٍ مِثْنِيَّ وَثَلَاثَ وَرُبَاعَ يَزِيدُ فِي الْخَلْقِ مَا يَشَاءُ
 إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ . فَأَنْكِحُوا مَا طَابَ لَكُمْ مِنَ النِّسَاءِ
 مِثْنِيَّ وَثَلَاثَ وَرُبَاعَ فَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تَعْدِلُوا فَوَاحِدَةً .

Vježba 34

(Perfekta)

Muhammed je napisao pismo svome ocu. Je li on napisao pismo svome ocu? Ne, on nije napisao. Učenici su izašli iz škole. Ko traži prijatelja bez mane, ostaće bez prijatelja (oba glagola prevesti u perfektu). Ko kopa jamu svome bratu, sam u nju pada (oba glagola u perfektu). Allah je onaj koji je

stvorio nebesa i zemlju. On je napisao veliku knjigu. Ahmed je otvorio knjigu i počeo čitati. Ko mnogo jede, mnogo i pije. Ko mnogo jede i pije, mnogo i spava. Ko mnogo spava, pramaši ga veliko dobro (u perfektu).

Vježba 35

(Perfekta i imperfekta)

هَلْ كَتَبْتُمْ مَا أَمَرْتُكُمْ؟ نَعَمْ كَتَبْنَا ذَلِكَ كُلَّهُ بِأَحْسَنِ
خَطِّ عَلَى أَجْمَلِ وَرَقٍ. هَلْ قَرَأْتَ يَا فَاطِمَةُ الْكِتَابَ الَّذِي
طَبَعَهُ الطَّابِعُ فِي هَذِهِ الْأَيَّامِ؟ نَعَمْ قَرَأْتُهُ بِكُلِّ لَذَّةٍ وَوَجَدْتُ
فِيهِ حِكْمًا كَثِيرَةً وَفَوَائِدَ عَظِيمَةً لِلدِّينِ وَالدُّنْيَا. هَلْ قَرَأْتَهُ
أَنْتَ يَا مُحَمَّدٌ؟ لَأَمَّا قَرَأْتَهُ أَنَا وَلَكِنْ أَبَدًا قِرَاءَتُهُ عَنْ قَرِيبٍ.
كُنَّا نَفْرَحُ بِمُدُومِ الْعِيدِ. فِي عِيدِ الْأَضْحَى تَذْبِجُ الْأَضْحَى.
صَالِحٌ جَمَعَ فِي مَكْتَبَتِهِ كُتُبًا كَثِيرَةً وَقَرَأَ بَعْضَهَا وَيَقْرَأُ بَعْدَ
ذَلِكَ بَعْضَهَا. الْكَذُوبُ قَدْ يَصْدُقُ. نَحْنُ نَدْرُسُ وَأَنْتُمْ
تَلْعَبُونَ. الْجَوَادُ قَدْ يَعْتَرُ. اللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَعْمَلُونَ. كَثِيرٌ مِنَ
الْأَغْنِيَاءِ لَا يَعْرِفُونَ قَدْرَ الْعِلْمِ. أَفْهَمُ النَّاسِ مَنْ يَنْظُرُ الْعَوَاقِبَ.
إِنَّ اللَّهَ لَا يَنْظُرُ إِلَى صُورِكُمْ وَأَمْوَالِكُمْ وَلَكِنْ يَنْظُرُ إِلَى قُلُوبِكُمْ
وَأَعْمَالِكُمْ. كُلُّ يَحْصُدُ مَا زَرَعَ. خَيْرُ النَّاسِ مَنْ يَنْفَعُ النَّاسَ.

Vježba 36

(Slaganje glagola sa subjektom)

Učitelji nas poučavaju svakom dobru i mnogim naukama. Učenici pitaju učitelja ono što ne znaju. Učiteljice napišu djevojčicama (لِلبَنَاتِ) šta će naučiti. Vrtar otvori školska

vrata prije nego se sunce rodi (rođenja sunca), a prije toga pomete školu. Gramatičari dijele rečenice u arapskom jeziku na dvije vrste: imenske i glagolske rečenice. Približilo se vrijeme molitve. Mi idemo i klanjamo u džamiji. Jeste li čuli nove vijesti u novinama? Učenici su otišli svojim kućama, a poslije petnaest dana će se povratiti u školu. Učenice dobro uče u Kur'anu. Vas dvojica ste naučili dvadeset sura napamet.

Vježba 37

(صَارَ i كَانَ Glagoli)

كَانَ أَبُو حَنِيفَةَ عَالِمًا فَاقَ أَهْلَ عَصْرِهِ فِي الْعُلُومِ . كَانَ
 النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَعُودُ الْمَرْضَى وَيَتَّبِعُ الْجَنَائِزَ وَيَجْلِسُ
 مَعَ الْفُقَرَاءِ . إِنْ كَانَ الْكَلَامُ مِنْ فِضَّةٍ فَالسُّكُوتُ مِنْ ذَهَبٍ .
 رُبَّمَا كَانَ السُّكُوتُ جَوَابًا . صَرْنَا عُلَمَاءَ بَعْدَ أَنْ (مَا) كُنَّا جُهَلَاءَ .
 ذُو الْوَجْهِينِ لَا يَكُونُ عِنْدَ اللَّهِ وَجِيهًا . لَا تَصِيرُ عَالِمًا إِلَّا
 بِالْجِدِّ وَالْأَجْتِهَادِ . كَانَ الرَّشِيدُ مَلِكًا عَادِلًا وَكَانَ يُحِبُّ الْعِلْمَ
 وَالْعُلَمَاءَ . لَا رَاحَةَ لِلْجَسَدِ إِذَا كَانَ فِيهِ حَسَدٌ . الْجَاهِلُ عَدُوٌّ
 لِنَفْسِهِ فَكَيْفَ يَكُونُ صَدِيقًا لِغَيْرِهِ . صِرْتُ كَبِيرًا بَعْدَ أَنْ (مَا)
 كُنْتُ صَغِيرًا وَعَالِمًا بَعْدَ أَنْ (مَا) كُنْتُ جَاهِلًا . مَنْ كَسَبَ وَ
 حَفِظَ صَارَ غَنِيًّا . كَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا . إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ
 لِلْإِنْسَانِ عَدُوًّا مُبِينًا . إِنَّ الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا
 مَوْقُوتًا . الْعَالِمُ يَعْرِفُ الْجَاهِلَ لِأَنَّهُ كَانَ جَاهِلًا وَالْجَاهِلُ لَا
 يَعْرِفُ الْعَالِمَ لِأَنَّهُ مَا كَانَ عَالِمًا .

Vježba 38

(Pasiv)

Je li štampana ona knjiga? Ne, a štampaće se naskoro. Nauka se traži da se po njoj postupa (يُعْمَلُ بِهِ). Junak se poznaje u boju, a pametan u srdžbi. Ne poznaje se prijatelj nego u mucu (potrebi). Ti ćeš biti pitan za sve svoje poslove. Čovjek se poznaje po svojim pohvalnim svojstvima. Imena velikih ljudi se uvijek spominju. Ova je knjiga teška, nije je moguće razumjeti, a ta je sasvim laka, razumije se brzo. Kradljivci su pohvatani (فُيْضَ عَلَيْهِمْ) i odvedeni (ذُهِبَ بِهِمْ) u zatvor. Knjige se štampaju u štamparijama. Ova je knjiga pisana rukom njena pisca. Ovaj je dinar kovan u Beogradu.

Vježba 39

(Načini imperfekta)

لَنْ تَبْلُغَ الْعِلْمَ إِلَّا بِالْجِدِّ وَالْإِجْتِهَادِ فِي الْأَيَّامِ وَالسَّهْرِ
 فِي اللَّيَالِي . لَمْ نَسْمَعْ أَنَّ أَحَدًا صَارَ عَالِمًا بِالْكَسَلِ . مَنْ لَمْ يَكُنْ
 ذَبَابًا أَكَلَتْهُ الْكِلَابُ . لَا يُؤْمِنُ أَحَدٌ كَمْ حَتَّى يُحِبَّ لِأَخِيهِ مَا يُحِبُّ
 لِنَفْسِهِ . أَتَفَعُّ الْأَشْيَاءَ أَنْ يَعْرِفَ الرَّجُلُ قَدْرَ مَنْزِلَتِهِ وَمَبْلَغَ عَقْلِهِ
 ثُمَّ يَعْمَلُ بِجَسَدِهِ . مَنْ لَمْ يَعْلَمْ لَمْ يَسْلَمْ . لِأَنَّ يَمُوتَ الْإِنْسَانَ
 يُخَلِّفَ مَالًا لِأَعْدَائِهِ خَيْرٌ مِنْ أَنْ يَحْتَاجَ فِي حَيَاتِهِ إِلَى أَحِبَّائِهِ .
 الرَّجُلُ التَّامُّ مَنْ يَنْفَعُ غَيْرَهُ وَلَا يَنْفَعُهُ . الْجَوَادُ يَأْكُلُ مَالَهُ
 وَاللَّيْلِيُّ يَأْكُلُهُ مَالَهُ . بَرُّ كُوبِ الْأَهْوَالِ تُكَتَسَبُ الْأَمْوَالُ .
 مَنْ مَدَّ يَدَهُ إِلَى بَابٍ مِنْ أَبْوَابِ الْعَمَلِ تُفْتَحُ لَهُ أَبْوَابُ مِنَ الرَّزْقِ .
 لَا تَطْمَعُ فِي كُلِّ مَا تَسْمَعُ . مَنْ لَزِمَ الرُّقَادَ عَدِمَ الْمُرَادَ . إِذَا لَمْ

يَكُنْ وَفَاقُ قَفْرَاقُ • لَنْ تُصَاحَ النَّاسَ وَأَنْتَ فَاسِدٌ • مَنْ يَزْرَعِ
 الْعُدُونََ يَحْصِدِ الْخُسْرَانَ • مَا لَا يَنْبَغِي أَنْ تَفْعَلَهُ فِي الْجَهْرِ فَلَا
 تَفْعَلَهُ فِي السِّرِّ • مَنْ لَمْ يَجْعَلِ اللَّهُ لَهُ نُورًا فَهِيَ لَهُ مِنْ نُورٍ •

Vježba 40

(Imperativ)

Traži nauku od bešike do motike (groba)! Radi za ovaj svijet kao da ćeš uvijek živjeti, a radi za budući svijet kao da ćeš sutra umrijeti! Nek svaki od vas traži korisnu nauku! Čuvajte svoje knjige, nemojte po njima pisati! Bože, smiluj mi se i oprost mi grijehe! Ne hlepi za imetkom ni za časti, nego stiči vrline! Tražite nauku makar u Kini! Ne gledaj u onoga koji govori, nego gledaj u ono što govori! Budi zadovoljan (إفْنَع) sa onim što ti je Bog udijelio, bićeš bogat. Ne ostavljaj svoga prijatelja u (عِنْد) nuždi! Reci istinu, makar i gorka bila! Učenici, slušajte što ću vam reći! Budite uvijek dobri, slušajte savjete onih koji su od vas stariji, znajte da je sreća u nauci. Nek vam vjera bude najskuplja stvar!

Vježba 41

(ن za pojačanje)

لَا تَتْرُكَنَّ عَمَلَ يَوْمِكَ لِغَدِكَ ! لَا تَنْظُرَنَّ إِلَى مَنْ قَالَ
 وَأَنْظُرَنَّ إِلَى مَا قَالَ •

لَا تَنْظُرَنَّ إِلَى أَمْرِي مَا أَصَلَهُ

وَأَنْظُرْ إِلَى أَعْمَالِهِ ثُمَّ أَحْكَمْ

لَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ لِأَضْرِبَنَّكَ • لِإِنْ أَشْرَكَتَ لِيَحْبَطَنَّ عَمَلُكَ وَ

لَتَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ • أَنْظُرَنَّ إِلَى مَنْ فَوْقَكَ فِي الدِّيَانَةِ وَلَا

تَنْظُرَنَّ إِلَى مَنْ هُوَ تَحْتَكَ فِيهَا . وَ أَنْظُرَنَّ إِلَى مَنْ هُوَ دُونَكَ
 فِي اللَّذَاتِ الدُّنْيَوِيَّةِ وَلَا تَنْظُرَنَّ إِلَى مَنْ هُوَ فَوْقَكَ فِيهَا .
 أَلَا لَا تَحْزَنَنَّ أَخَا الْبَلِيَّةِ فَلْيَرْحَمَنَّ الْطَافُ خَفِيَّةً
 لَا تَطْلُبُنَّ الْعِلْمَ إِلَّا لِنَيْلِ الْقَضَائِلِ وَالْعَمَلِ الصَّالِحِ . لَا
 تَجْمَلْنَهُ وَسِيَلَةً لِكَسْبِ النَّفَقَةِ وَالزَّادِ فَقَطْ .

Vježba 42

Particip aktivni i particip pasivni

Darežljivost je pohvalno svojstvo. Ovaj je učenik pohvaljen na ispitu od svih učitelja. Nauka i lijepo vladanje je što ja od vas tražim (مَطْلُوبِي). Ministar Ibni Mukle (إِبْنُ مَعْلَةَ) je bio vješt lijepopisac. On je znamenit u nauci. Ubica pravednog vladara Omera je Ebu Lu-lue. Ebu Bekr je onaj koji je sakupio (جَامِعُ) Kur'an u jednu zbirku. Ebul-Esved je onaj koji je uspostavio (وَأَضَعُ) nauku o arapskoj gramatici. Ovaj je čovjek meni poznat. Prošlost se ne spominje. Ova je stvar vrlo čudnovata. Hadždžadž je bio nasilnik. Ebu Bekr es-Siddik i Omer el-Faruk su bili vrlo darežljivi i pravedni. Zejd je vrlo siromašan, a Amr je pospanac. Ovo je vrlo velika varka.

Vježba 43

(Infinitiv)

أَنْظُرْ فِي خُرُوجِكَ قَبْلَ مَدْخَلِكَ! بُشِّرِي لَكُمْ أَيُّهَا الطَّلَبَةُ
 الْمُجِدُّونَ! إِذَا كَانَ الرَّجُلُ فِي شُغْلٍ فَلَا تَحْرِمَهُ مِنْهُ فَإِنَّ فِي
 الْحَرَمَانِ ضَرَرًا لَهُ . أَطْلُبْ رِضْوَانَ اللَّهِ تَعَالَى وَأَسْأَلْ غُفْرَانَهُ!
 طَلَبُ الْعِلْمِ مِنَ الْأَعْمَالِ الصَّالِحَةِ . قَبُولُ الْهَدْيَةِ مِنَ السَّنَةِ .

أَلْعِلْمُ فِي الصِّغْرِ كَالنَّفْسِ فِي الْحَجْرِ • السَّلَامَةُ فِي السُّكُوتِ •
 وَعَدُّ الْكَرِيمِ دِينٌ • الْفِسْقُ وَالْقَتْلُ وَالسَّرِقَةُ مِنْ أَقْبَحِ الْخِصَالِ •
 السُّوَالُ مِفْتَاحُ الْعِلْمِ • زَهَادَةُ اللَّذَاتِ مِنَ الْأَشْيَاءِ الْمَدْوَحَةِ
 فِي الدِّينِ •

سُرُورُ النَّاسِ فِي لُبْسِ اللَّبَاسِ

وَجَمْعُ الْعِلْمِ فِي تَرْكِ النَّعَاسِ

الْقَلْبُ مَحَلُّ حِفْظِ الْأَسْرَارِ • غَلَبَةُ الْأَشْرَارِ مِنْ أَعْظَمِ

الشُّرُورِ •

Vježba 44

(II vrsta glagola)

Moj me je otac poučio pisanju. Učitelji nas u školi poučavaju raznim naukama. Treba da i mi paučavamo druge (osim nas غَيْرَنَا). Čovjek snuje, a Bog određuje. Treba da razlikujemo dobro od zla. Stiči nauku, poštuju vjeru, roditelje i učitelje! Počastite nas vašom posjetom! Raspolovi ovu jabuku među sobom i svojim bratom! Nemojte ponižavati nikoga! Ovo je pismo predano (سُلِّمَ إِلَيْ) njegovu vlasniku. Pozdravi starije kada pokraj njih prođeš!

Vježba 45

(II vrsta glagola)

رَزَيْنَا أَنْفُسَكُمْ بِالصِّفَاتِ الْحَمِيلَةِ وَالْعُلُومِ النَّافِعَةِ • رَبِّ يَسِّرْ
 وَلَا تُعَسِّرْ رَبِّ تَمِّمْ بِالْخَيْرِ • سَأَلَ الْأِسْكَندَرُ: مَا بِأَبْنِكَ تَعْظُمُ
 مُؤَدِّبَكَ أَكْثَرَ مِنْ تَعْظِيمِكَ لِأَبْنِكَ؟ فَقَالَ: إِنَّ أَبِي سَبَّ

حَيَاتِي الْفَانِيَّةَ وَمُودِّي سَبَبُ حَيَاتِي الْبَاقِيَّةَ • يُسَبِّحُ لِلَّهِ مَا فِي
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ • وَلَا نُكْذِبُ بِآيَاتِ رَبِّنَا • فَلْنُنَبِّئَنَّ
الَّذِينَ كَفَرُوا بِمَا عَمِلُوا • يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ •
الْإِنْسَانُ مُرَكَّبٌ مِنَ الرُّوحِ وَالْجَسَدِ • التَّدْبِيرُ نِصْفُ الْعَيْشِ •
لَقَبَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ الْفَارُوقَ لِأَنَّهُ كَانَ يَفْرِقُ بَيْنَ الْحَقِّ وَالْبَاطِلِ •
سَأَمْنَا أَمْرَنَا إِلَيْكَ فَدَبَّرْ أُمُورَنَا بِالْحِكْمَةِ • مَنْ لَمْ يُؤَدِّ بِهِ
الْأَبْوَانَ يُؤَدِّ بِهِ الْمُلُوكَ • قَتْسٌ فِي هَذَا الْكِتَابِ هَلْ تَجِدُ فِيهِ
ذِكْرًا لِدُخُولِ الْإِسْلَامِ فِي بِلَادِنَا • فَتَشْتُهُ فَوَجَدْتُ فِيهِ أَخْبَارًا
كَثِيرَةً تُبَيِّنُ حَقِيقَةَ ذَلِكَ •

Vježba 46

(III vrsta glagola)

Sjedi sa pametnima, a ne druži se sa neznačicama! Mi se dopisujemo uvijek jedan s drugim, jer znademo da je dopisivanje pola viđenja. Treba da potpomažemo jedan drugog. Mi svake godine zajedno putujemo po lijepim krajevima Bosne i gledamo djela naših preda. Prekinuti sa zlikovcima je pohvalno djelo. Kada navali neprijatelj na našu domovinu, mi ćemo je braniti. Knjiga je drug koji ti nije licemjerman niti te kori. Ja se slažem s tobom u mišljenju. Požurite sa dobrim djelima prije smrti! Bog vas blagoslovio!

Vježba 47

(IV vrsta glagola)

أَسْرِعْ إِلَى الْخَيْرَاتِ كُلَّمَا أَصْبَحَ الصَّبَاحُ وَأَمْسَى الْمَسَاءَ •
أَعْلِنِي بِبِنَجَاحِكَ بِمَكْتُوبٍ تُرْسِلُهُ إِلَيَّ بِالْبَرِيدِ • إِنَّ اللَّهَ أَرْسَلَ

رُسُلَهُ بِأَلْبَيِّنَاتٍ وَ الْحُجُجِ الْقَاطِعَةِ لِيُنذِرُوا النَّاسَ . إِنَّ اللَّهَ
 أَكْرَمَنَا بِالْعَقْلِ وَفَضَّلَنَا بِهِ عَلَى جَمِيعِ الْحَيَوَانَاتِ . حَضَرَ
 رَجُلٌ بَيْنَ يَدَيَّ بَعْضِ الْمُلُوكِ فَأَغْلَظَ لَهُ السُّلْطَانُ فَقَالَ لَهُ
 الرَّجُلُ : إِنَّمَا أَنْتَ كَالسَّمَاءِ إِذَا أَرَعَدَتْ وَأَبْرَقَتْ فَقَدْ قَرُبَ
 خَيْرُهَا . فَسَكَنَ غَضَبُهُ وَأَحْسَنَ إِلَيْهِ . أَحِبَّ حَبِيبَكَ هَوْنًا مَّا
 - عَسَى أَنْ يَكُونَ بَغِيضَكَ يَوْمًا مَّا . وَأَبْغِضْ بَغِيضَكَ
 هَوْنًا مَّا - عَسَى أَنْ يَكُونَ حَبِيبَكَ يَوْمًا مَّا . أَحْسِنْ إِلَى
 جَارِكَ تَكُنْ مُسْلِمًا . الْعَدْلُ سُورٌ لَا يُغْرِقُهُ مَاءٌ وَلَا يُحْرِقُهُ
 نَارٌ . أَكْرِمُوا أَوْلَادَكُمْ وَحَسِّنُوا آدَابَهُمْ . إِنَّ رَبَّنَا أَسْعَدَنَا
 لِأَنَّهُ جَعَلَنَا مِنْ أُمَّةِ سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ . اللُّوْلُوُ
 يُخْرَجُ مِنَ الْبِجَارِ الْعَمِيقَةِ بِالْجُهْدِ الْكَثِيرَةِ . لَا تُتَسَمَّى
 بِاللَّهِ كَثِيرًا .

Vježba 48

(V vrsta glagola)

Ti se dobro sjećaš što si u mladosti čuo. Ko u mladosti ne nauči, neće u starosti napredovati. Razmisli o posljedicama svojih djela! Ako nisi junak, a ti se pojunači. Govoriš li arapski? Da, ja govorim i pišem arapski. Treba da naučiš i jedan evropski jezik. Mi se čudimo ljudima koji ne znaju vrijednost poznavanja jezika. Nemojte se oholiti, jer je oholost sasvim ružna. Musejlime se je pravio Božijim poslanikom, te su ga nazvali lašcem. Proti njega je Ebu Bekr opremio vojsku, te su se njegove pristaše raspršile. Sve što je na ovom svijetu, mijenja se. Dozvoljavaš li da te posjetim? Da, izvoli!

Vježba 49

(VI vrsta glagola)

هُمْ يَتَنَاصَرُونَ فِي الْحَقِّ . يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَا لَكُمْ إِذَا
 قِيلَ لَكُمْ أَنْفِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَتَأْتَلْتُمْ إِلَى الْأَرْضِ أَرْضَيْتُمْ
 بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا فَمَا مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ إِلَّا قَلِيلٌ . لَسَجِدٌ
 أُسِّسَ عَلَى التَّقْوَى مِنْ أَوَّلِ يَوْمٍ أَحَقُّ أَنْ تَقُومَ فِيهِ فِيهِ رِجَالٌ
 يُحِبُّونَ أَنْ يَتَطَهَّرُوا وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُطَهَّرِينَ . يَا أَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ قُمْ
 فَأَنْذِرْ . وَلَا تَنَازَعُوا فَتَفْشَلُوا . وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَى
 وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ . لَا تَتَمَارَضُوا فَتَسْرَضُوا .
 تَقَاتِلِ الْأَقْبِلِيَّتَانِ ثُمَّ تَفَاهِمَ الزُّعْمَاءِ وَتَصَالِحِ الْقَوْمِ وَتَشَارِكُوا
 فِي الْعَمَلِ . إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى وَفَقْنَا لِلتَّفَاهِمِ وَعَدِمَ التَّنَازُعِ . لَا
 تَحَاسَدُوا وَلَا تَنَاجَشُوا وَلَا تَبَاغَضُوا وَلَا تَدَابَرُوا وَكُونُوا
 عِبَادَ اللَّهِ إِخْوَانًا .

Vježba 50

(VII vrsta glagola)

Ovaj se put grana na tri strane. Ja sam raspoložen
 (يَنْشَرِحُ صَدْرِي) za to. Ova se je stvar već zaplela. Putovali smo
 zajedno do gradskih vrata, a onda sam se ja odvojio. Kad smo
 stigli do vrata, vrata su se otvorila. Ovaj se štap od udaranja
 rascijepio i kora mu se ogulila. To se stablo izvalilo od
 žestokog vjetrova. Poslije propasti Umejevića propali su i
 Abbasovići. Ja sam se ovdje zavarao. Poslije kiše oblaci su
 se rastupili. Veza ljubavi se među njima prekinula.

Vježba 51

(VIII vrsta glagola)

لَا تَحْتَقِرْ أَحَدًا مِنَ النَّاسِ إِنْ أَرَدْتَ أَنْ لَا يَحْتَقِرُوكَ .
 إِحْتِكَارُ الطَّعَامِ عِنْدَ أَحْتِيَاجِ النَّاسِ إِلَيْهِ حَرَامٌ . إِنْ كُنْتَ تَسْتَتِرُ
 عِنْدَ الْفِعْلِ الْقَبِيحِ عَنِ النَّاسِ فَإِنَّهُ لَا يُمْكِنُكَ أَنْ تَسْتَتِرَ
 عَنِ اللَّهِ . أَنَا أَعْتَدِرُ إِلَيْكَ مِنْ ذَنْبِي . نَحْنُ مُفْتَقِرُونَ إِلَيْكَ
 وَمُفْتَخِرُونَ بِكَ . وَ لَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ
 مُدَكِّرٍ . لَا بُدَّ أَنْ تَنْتَهِيَ لِهَذَا الْعَمَلِ الْفُرْصَةَ وَأَنْ تَحْتَرِسَ
 مِمَّنْ يَلْتَمِسُ إِبْطَالَهُ . افْتَرَشَ الدُّبُّ عَلَى الطَّرِيقِ وَأَرَادَ أَنْ
 يَفْتَرِسَنَا . افْتَرَضَ اللَّهُ عَلَيْنَا خَمْسَ صَلَوَاتٍ فِي الْيَوْمِ وَاللَّيْلَةِ .
 اخْتَلَطَ الْخَيْثُ بِالطَّيِّبِ . اشْتَرَطْتُ عَلَيْهِ أَنْ يَحْتَفِظَ بِمَا أَعْطَيْتُهُ
 فَأَمْتَنَعَ مِنْ أَخْذِهِ . إِنْ أَرَدْتَ أَنْ تَنْتَفِعَ بِهَذَا الْكِتَابِ
 فَطَالِعْهُ ثُمَّ تَدَبَّرْ كَلِمَاتِهِ . الْإِعْتِرَافُ بِالذَّنْبِ خَيْرٌ مِنَ
 الْكُذْبِ .

Vježba 52

(IX vrsta glagola)

Skvasilo mu se lice od mnogih suza. U proljeće se sve
 bašče zazelene. Kosa u starosti pobijeli. Muhammed alejhisselam
 je rekao: »Čije se noge upraše na Božjem putu, Bog će mu ih
 sačuvati od vatre«. Lice mu je sasvim požutjelo. Taj se štap
 sasvim iskrivio. Bože učini svijetlim moje lice onog dana, kada
 budu svijetla lica tvojih ugodnih robova, a nemoj ocrniti moje
 lice onog dana, kada pocrne lica tvojih neprijatelja!

Vježba 53

(X, XI, XII i XIII vrsta glagola)

إِنَّا نَسْتَعْرِبُ مِمَّنْ يَطْلُبُ الْمَالَ وَلَا يَطْلُبُ الْعِلْمَ وَنَسْتَبْشِرُ
 إِذَا أَبْصَرْنَا طَالِبًا مُجِدًّا . إِذَا صَلَّيْتَ فَاسْتَقْبِلِ الْقِبْلَةَ . اسْتَفْسِرْ
 اسْتَاذَكَ عَنْ هَذِهِ الْكَلِمَةِ الْغَرِيبَةِ . الْقَاضِي يَسْتَشْهِدُ الرَّجُلَ أَوْ
 يَسْتَحْلِفُهُ . قَرَأْتِي لِهَذِهِ الرَّسَالَةِ اسْتَفْرَقَتْ سَاعَتَيْنِ . لَا تَأْخُذْ مَا
 تَسْتَحْسِنُهُ حَتَّى تَسْتَأْذِنَ صَاحِبَهُ . اسْوَدَّتِ الْأَرْضُ مِنْ شِدَّةِ الْحَرَارَةِ
 وَأَصْفَرَّتِ النَّبَاتَاتُ كُلُّهَا . قَدْ أَحْدَوْدَبَ هَذَا الرَّجُلُ مِنَ الْكِبَرِ .
 لَمَّا أَخْبَرُوهُ بِمَوْتِ صَدِيقِهِ انْغَرَوْرَقَتْ عَيْنَاهُ مِنَ الْحُزَنِ . مَنْ
 اسْتَحْسَنَ قَيْحًا فَقَدْ عَمِلَهُ . الْبَدْوُ يَخْشَوْشُونَ فِي لِبَاسِهِمْ . قِيلَ
 لِبَعْضِ الْكُرَمَاءِ : كَيْفَ اكْتَسَبْتَ مَكَارِمَ الْأَخْلَاقِ وَالْتَأَدَّبَ
 مَعَ الْأَضْيَافِ فَقَالَ : كَانَتْ الْأَسْفَارُ تُحَوِّجُنِي إِلَى أَنْ أَفْدَ عَلَى
 النَّاسِ فَمَا اسْتَحْسَنْتُ مِنْ أَخْلَاقِهِمْ اتَّبَعْتُهُ وَمَا اسْتَقْبَحْتُهُ اجْتَنَبْتُهُ .

Vježba 54

(دَحْرَج i od njega proširene vrste)

Istina se ukazala, a ti se praviš nevještim. Prevedi ovu rečenicu na naš jezik! Već sam je preveo. Kada smo izašli iz kuće, čuli smo veliko pomaganje. On se pravi filozofom, a nije filozof. Zemlja se žestoko potresla. Ova je sablja okićena skupocjenim draguljima. Prevodilac ove knjige je glasoviti učenjak. Neprijatelj se je povukao pa ne čujemo rzanje njegovih konja. Zašto si se u licu smrknuo? Ko bude od vatre

(pakla) odvrćen, taj se je spasio. Kad je dan studen, trebaš se ogrnuti i čarape obući. Smiri se, već se je neprijatelj povukao za brdo.

Vježba 55

(المضاعفُ الغلطُ)

تَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ وَتَبَّ . حُفَّتِ الْجَنَّةُ بِالْمَكَارِهِ وَحُقَّتِ
النَّارُ بِالشَّهَوَاتِ . مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَسْلَمَ فَلْيَلْزِمِ الصَّمتَ . مَنْ سَرَّتْهُ
حَسَنَتُهُ وَسَاءَتْهُ سَيِّئَتُهُ فَهُوَ مُؤْمِنٌ . الدَّالُّ عَلَى الْخَيْرِ كِفَاعِلِهِ .
مُدَّ رِجْلِيكَ عَلَى قَدْرِ لِحَافِكَ . قِيلَ لِمَجْنُونٍ : عُدَّ لَنَا الْمَجَانِينَ
فَقَالَ : هَذَا طَوِيلٌ وَلَكِنْ أَعُدُّ الْعُقَلَاءَ . يَسُرُّنِي أَنَّكَ تَبَحَّثَ
فِي الْأَمْتِحَانِ : مَنْ غَشَّنَا فَلَيْسَ مِنَّا . لَا يَجِلُّ فِي دِينِنَا شَرْبُ
الْمُسْكِرَاتِ . إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدَّوْا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ قَدْ
ضَلُّوا ضَلَالًا بَعِيدًا . أَظُنُّكَ رَجُلًا صَادِقًا . جَلَسَ الْإِسْكَندَرُ
يَوْمًا فَمَا رَفَعَ إِلَيْهِ حَاجَةً فَقَالَ : لَا أَعُدُّ هَذَا الْيَوْمَ مِنْ أَيَّامِ
مُلْكِي . قَالَ عَلِيُّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ : أَنَا لَا أَكْرُهُ عَلَى مَنْ يَفِرُّ وَ
لَا أَفْرُ مِنْ مَنْ يَكْرُهُ . مَنْ حَجَّ الْبَيْتَ يُسَمَّى حَاجِبًا . الْحُجَّاجُ
ضَيْوفُ اللَّهِ . مَنْ سَبَّكَ فَلَا تَسْبَهُ فَإِنَّ سَبَّهُ لَا يَضُرُّكَ . يُصَفُّ
النَّاسُ وَرَاءَ الْإِمَامِ صُفُوفًا . شَقَّ عَلَى عَشُوقِكَ لِوَالِدَيْكَ .
قَالَ أَنْ يَنْجَحَ فِي الْحَيَاةِ الْعَاقُ لِوَالِدَيْهِ . إِنَّا نَوَدُّ أَنْ تَكُونَ
مِنَ الَّذِينَ يَبْرُونَ الْوَالِدِينَ .

Vježba 56

(المضاعفُ глагол) (Proširene vrste glagola)

Nijedan od vas neće biti vjernik (لَا يُؤْمِنُ) dok ne voli svome bratu što voli sebi. Pripravi za svaki posao što je potrebno! Ustrajati u malom grijehu je jedan od velikih grijeha. Jeste li osjetili studen? Vladar je sa svojom vojskom raspršio neprijatelje. Ovu je džamiju popravio jedan bogat čovjek. Ponovi ovu lekciju pet puta! Salih je raspravljao sa svojim protivnicima (حَاجَّ حُصَّاءَهُ). Ja iz tvoga odgovora zaključujem da si naučio cijelu lekciju. Egipat se proteže od Abesinije do Sredozemnog Mora. Ovaj se zid hoće da sruši. Pisac ovoga djela pomagao se je raznim djelima.

Vježba 57

(Nepravilni glagol المَهْمُوزُ)

إِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ . كُلُّ رَاعٍ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ . أَنْتُمْ تُسْأَلُونَ عَنْ أَعْمَالِكُمْ . أَسْأَلُ الْمُعَلِّمَ عَنْ مَعْنَى هَذَا الْكَلَامِ . بَدَأْنَا قِرَاءَةَ هَذَا الْكِتَابِ قَبْلَ يَوْمَيْنِ . إِنْ كُنْتَ ظَمِئْتَ فَاشْرَبْ مِنْ هَذَا الْمَاءِ الْبَارِدِ . نَشَأَ هَذَا الشَّابُّ فِي عَفَافٍ وَصِيَانَةٍ . جِئْتُهُ وَهُوَ يَأْكُلُ قَنْضَبَ ثُمَّ هَدَأَ . خُذْ هَذِهِ النَّصِيحَةَ مِنِّي ! لَا تَأْخُذُوا الْفُلُوسَ بِالْأَسْتِقْرَاضِ ! مَا تَقْرَؤُونَ الْيَوْمَ فِي الْمَكْتَبِ ؟ مَرَهُ أَنْ يَحْفَظَ كِتَابَهُ . خُذْ مَا سَمِعْتَ وَلَا تَسْأَلْ عَمَّنْ قَالَهُ . أَيُّهَا الطَّلَبَةُ إِنَّا نَأْمَلُ أَنْكُمْ تَصِيرُونَ عُلَمَاءَ عُقَلَاءَ . اَللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْعَفْوَ وَالْعَافِيَةَ . سَلُوا اللَّهَ مِنْ فَضْلِهِ فَإِنَّ فَضْلَهُ لَا حِدْلَهُ .

أَمْرَنَا أَنْ نُنَزِّلَ النَّاسَ مَنَازِلَهُمْ • هَذَا الْكِتَابُ مَمْلُوءٌ مِنْ
الْحِكَايَاتِ اللَّطِيفَةِ •

Vježba 58

(Proširene vrste glagola **أَلْمَهُوزُ**)

Ko nema povjerenja, nema ni vjere. Ne odgađaj današnjeg posla za sutra! Mnoge riječi u našem jeziku su uzete iz turskog i arapskog jezika. Lako je započeti, ali je teško dovršiti. Vjerujte Boga i Njegova poslanika! Ovo je na me jako djelovalo. Drži se pristojno prema starijima i učenicima! Treba da svoju djecu uzgajamo da ljube i poštuju svoju vjeru (na ljubavi vjere i njenu i poštovanju). Ova je škola osnovana radi poučavanja vjerskih i drugih znanosti. Državu Abbasića je zasnovao Ebul-Abbas es-Seffah. Muhammed a. s. je jeo sa siromasima (أَكَلَ الْفُقَرَاءَ). Kad je vladar zauzeo gradove, postavio je u svakom gradu zapovjednika (أَمَرَ أَيْدِيًا). Nevaljalci su se urotili protiv svoga dobročinitelja.

Vježba 59

(Nepravilni glagol **أَلْمَالُ**)

الْحِكْمَةُ ضَالَّةُ الْمُؤْمِنِ أَيْنَمَا وَجَدَهَا أَخَذَهَا • سَنَةَ تِسْعٍ
بَعْدَ الْهَجْرَةِ وَفَدَّتْ عَلَى النَّبِيِّ (صَلَّمَ) وَفُودُ قَبَائِلِ الْعَرَبِ
فَلِذَلِكَ تُسَمَّى هَذِهِ السَّنَةُ سَنَةُ الْوُفُودِ • وَلَا تَرُرُ وَارِدَةٌ وَزُرَّ
أُخْرَى • رَبِّ أَيْحَ لَكَ لَمْ تَلِدْهُ أُمُّكَ • الْكَرِيمُ إِذَا وَعَدَ وَفَى •
ضَعِيَ هَذِهِ الْأَشْيَاءُ عَلَى مَكَانِهَا • هَلْ وَضَعْتَ الْقَلَمَ عَلَى مَكَانِهِ؟
دَعْنِي أَضَعْ هَذِهِ الْأَشْيَاءَ هَهُنَا • صِفُوا لَنَا حُسْنَ الرَّبِيعِ وَ

شِدَّةَ الشِّتَاءِ . لَا تَوَجَلْ إِنَّا لَا نَضْرِبُكَ . وَدَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ
تَنفَلُونَنَا عَنْ أَسْلِحَتِكُمْ . وَعَدَّ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا
الصَّالِحَاتِ مِنْهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا . عِدَّةُ الْكَرِيمِ دِينٌ . لَمْ
يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ . رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ
شَيْءٍ رَحْمَةً وَعِلْمًا . وَاقِفُوهُمْ إِنَّهُمْ مَسْئُورُونَ . رَبَّنَا لَا تَكِلْنَا
إِلَى أَنْفُسِنَا . وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ . هَذَا مَا
تُوعَدُونَ .

Vježba 60

W (اَللَّمَّا لُ (Proširene vrste glagola

Osloni se na Boga i u Njeg se pouzdaj! Tri stvari donose tri druge: okretnost donosi bogatstvo, lijenost donosi siromaštvo, a proždrljivost donosi bolest. Nek se muslimani na Boga oslone! Boj se Boga gdje god budeš, pa ćeš biti najpobožniji čovjek. Dostavi mi ovu knjigu! Treba da se zgrada ove škole mnogo proširi. Ovaj se grad počeo širiti. On za ovaj posao zaslužuje veliku nagradu. Bog je iz ništavila stvorio ovaj svijet. Sreo ga je nasred ulice lice u lice. Vladar je uzeo sebi za ministra pametna čovjeka da ga pomaže u poslovima.

Vježba 61

(اَلْأَجَوْفُ (Nepravilni glagol

إِنْ قُلْتَ لَا تَخَفْ وَإِنْ خِفْتَ لَا تَقُلْ . جُبْتُ أَوْلَادًا
طَالِبًا الصَّدِيقَ الْوَفِيَّ فَخَابَ أَمَلِي . تَعَيَّبُونَنِي مَا مِثْلَهُ لَا
يُعَابُ . غَابَتِ الشَّمْسُ الْيَوْمَ فِي السَّاعَةِ السَّابِعَةِ بَعْدَ نِصْفِ الْيَوْمِ .

نَعُوذُ بِاللَّهِ أَنْ يُقَالَ فِي أَحَدِنَا: شَابَ وَمَاتَ . كَانَ ابْنُ
 بَطُوطةَ رَجُلًا سَيَّاحًا سَاحَ فِي الْأَرْضِ ثَلَاثًا وَعِشْرِينَ سَنَةً
 فَلَمَّا آبَ إِلَى وَطَنِهِ صَارَ النَّاسُ يَسْأَلُونَهُ عَمَّا رَأَى فِي سِيَاحَتِهِ
 فَالَّفَ كِتَابَهُ الَّذِي أُشْتَهَرَ بِاسْمِ رِحْلَةِ ابْنِ بَطُوطةَ . بَيْنَ
 بَلَدِنَا وَبَلَدِكُمْ مَسِيرَةٌ يَوْمٌ وَلَيْلَةٌ . الطُّيُورُ تَطِيرُ بِأَجْنِحَتَيْهَا . فِي
 الرَّبِيعِ يَذُوبُ الثَّلْجُ فِي الْجِبَالِ . احْذَرْنَا أَنْ تَفُوتَكَ الصَّلَاةُ .
 مَا شَاءَ اللَّهُ كَانَ وَمَا لَمْ يَشَأْ لَمْ يَكُنْ . كِدْنَا نَسْقُطُ لَوْلَا أَنَّ اللَّهَ
 حَفِظَنَا . بَعْدَ الْفَرَاغِ مِنَ الْمُدْرَسَةِ نَنَالُ الشَّهَادَةَ . حَارَ عَقْلِي مِنْ
 هَذَا الْأَمْرِ . أَرَدْنَا أَنْ نَبِيعَ هَذَا الْقُرْسَ بِأَلْفِ دِينَارٍ فَبِيعَ
 بِشَا مِائَةٍ .

Vježba 62

(الأجوفُ Proširene vrste glagola)

Muslimani nisu slikali živih bića, nego su slikali bilje i u tom su dostigli visok stepen. Ja svoju stvar prepuštam Bogu. Ova je jabuka okrugla. Kada ti prijatelj pokloni nešto, ti mu naknadi. Ovoga je starca briga ostarila (obijelila). Čini mi se (يُحْيِلُ إِلَى) da je ono životinja. Dodajte mi tu knjigu, da je vidim. Poplava je prešla granicu. On se sada pravi kao da spava. Mi se trebamo međusobno pomagati. Nemojte se jedan drugom zaduživati! Bog nagrađuje za dobra djela obilnom nagradom. Kada te pogodi nesreća, ti se Bogu obrati. Ona je ispravno odgovorila. On je jako povodljiv za svakim (يَكُلُّ وَاحِدًا). Vi tražite od njega pomoći, a ne znate da vam on ne može pomoći.

Vježba 63

(النَّاقِصُ (Nepravilni glagol

جَزَاكُمْ اللهُ خَيْرًا عَلَى إِحْسَانِكُمْ إِلَيْنَا! قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: كُلُّكُمْ رَاعٍ وَكُلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ. الْكَرِيمُ إِذَا وَعَدَ وَفَى وَإِذَا أَوْعَدَ عَفَا. كُلُّ مَاضٍ بَعِيدٌ وَكُلُّ آتٍ قَرِيبٌ. عَفَا اللهُ عَنَّا وَعَنْكُمْ. رَضِيَ اللهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ. رَضِينَا قِسْمَةَ الْجَبَّارِ فِينَا لَنَا عِلْمٌ وَ لِلْجَهَّالِ مَالٌ فَإِنَّ الْمَالَ يَفْنَى عَنْ قَرِيبٍ وَإِنَّ الْعِلْمَ لَيْسَ لَهُ زَوَالٌ

فَلَمْ أَرَكَ لِأَيَّامِ لَيْلٍ وَأَعْظَمًا وَلَا كَصُرُوفِ الدَّهْرِ لِلْمَرْءِ هَادِيًا لَيْسَ السَّعِيدُ الَّذِي دُنِيَاهُ تُسْعِدُهُ إِنَّ السَّعِيدَ الَّذِي يَنْجُو مِنَ النَّارِ إِنْسٍ مَاجَرَى بَيْنَنَا. اِرْضَ بِمَا قَسَمَ اللهُ لَكَ تَكُنْ أَعْنَى النَّاسِ. الْمَرْجُو مِنْ فَضْلِكَ أَنْ تَقْضِيَ لِي هَذِهِ الْحَاجَةَ. نَحْنُ رَاضُونَ بِأَعْمَالِكُمْ. قَالَ الْمُتَوَكِّلُ لِأَبِي الْعَيْنَاءِ: كَيْفَ تَرَى دَارَنَا هَذِهِ؟ فَقَالَ: يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ رَأَيْتُ النَّاسَ يَبْنُونَ الدُّورَ فِي الدُّنْيَا وَأَنْتَ بَنَيْتَ الدُّنْيَا فِي دَارِكَ.

Vježba 64

(النَّاقِصُ (Proširene vrste glagola

Pazi svoga oca, pa će tebe paziti tvoji sinovi. Ne izjednačuje se dobro i rdavo. Nauka oživljuje srca, kao što kiša oživljuje zemlju. Neke su riječi promjenljive, a neke nepromjenljive.

Pokrij ovu posudu! Muhammed a. s. je mijenjao svojim drugovima ružna imena i nadjevao im lijepa (imena) i bratio je jedne sa drugima. Liječi ranu prije nego se uveća. Kada je velika vrućina, ljudi mole za kišu. Vi ste svi dobri bez izuzetka. Bijah već zaboravio što sam pretrpio na tom putovanju. Čuvajte se kletve potištenog! Neće čovjek postići sve što želi. Mi ne znamo kada će se ova stvar svršiti.

Vježba 65

(الْفَيْفُ غلغول Nepravilni glagol)

يَا أَهْلَ الْإِحْسَانِ جُزَيْتُمْ خَيْرًا وَوَقِيتُمْ شَرًّا. هَذَا اللَّحْمُ لَمْ
يَشُوكَمَا يَنْبَغِي. قِ فَآكُ عَمَّا يَفْرَعُ قَفَاكُ. يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا
قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ. اتَّقِ اللَّهَ
حَيْثَمَا كُنْتَ تَكُنْ أَعْبَدَ النَّاسِ. أَنَا لِأَقْوَى عَلَى هَذَا الْأَمْرِ وَ
أَنْتَ تَطْلُبُهُ مِنِّي. اطْوِ هَذِهِ الْوَرَقَةَ. كَانَ النَّبِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ
يُوحَى إِلَيْهِ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى كُلُّ مَا يَحْتَاجُ النَّاسُ إِلَيْهِ مِنْ أُمُورِ
دِينِهِمْ. هَذَا الْكِتَابُ يَحْتَوِي عَلَى أُمُورٍ نَافِعَةٍ. كَانَتْ رِوَايَةُ
الْأَحَادِيثِ النَّبَوِيَّةِ فِي الْمُصَوِّرِ الْأُولَى مُنْتَشِرَةً وَالْآنَ النَّاسُ
يَرَوْنَ الْأَحَادِيثَ مِنَ الْكُتُبِ لَا مِنْ الشُّيُوخِ وَالْأَسَاتِذَةِ.
لَا تَتَّبِعْ مَا تَهَوَّاهُ نَفْسُكَ فَتَهْوَى فِي النَّارِ. اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ
تَقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ. يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَوْفُوا
بِالْعُقُودِ. تَبَّ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى قَبْلَ أَنْ يُؤْفِكَ الْمَوْتَ. اسْتَوَتْ
سَفِينَةُ نُوحٍ عَلَى جَبَلٍ الْجُودِيِّ.

Vježba 66

(Glagol لَيْسَ)

Siromaštvo nije sramota. Ti nisi bolestan, nego se praviš bolesnim. Nije sve zlato što se sja. Arapi nisu Crnci. Nije ljepota u odijelu, nego je ljepota u plemenitosti. Nije mnoštvo imetka bogatstvo, nego je bogatstvo bogatstvo duše. Nisi li ti ovo učinio? Nismo potrebni vašoj pomoći. Niste li vas dvojica saučenici u školi? Neznalica nije prijatelj sebi, pa kako će biti prijatelj drugome (لَعْبْرِهِ)? Oni nisu loši. One nisu spremne. Zavidnik nema mira, a lažac čovječnosti. Nije čuti isto što i vidjeti [Nije vijest kao vidjeti (عَيْنُ)].

Vježba 67

(Glagoli za hvaleenje, kudenje i čudenje)

مَا أَحْسَنَ الدِّينَ وَاللَّيْنَةَ إِذَا أُجْتَمِعَا

وَأَقْبَحَ الْكُفْرَ وَالْإِفْلَاسَ بِالرَّجُلِ

بُئْسَ الزَّادُ إِلَى الْمَعَادِ ظَلَمُ الْعِبَادِ . اللَّهُ نِعَمَ الْمَوْلَى وَ نِعَمَ النَّصِيرِ . نِعَمَ الْمَالِ الصَّالِحِ لِلرَّجُلِ الصَّالِحِ . نِعَمَ الْمُوَدِّبِ الدَّهْرُ . بُئْسَ الْعَبْدُ عَبْدٌ بَخِلٌ وَ اِخْتَالَ وَ نَسِيَ الْكَبِيرَ الْمُتَعَالِ . بُئْسَ الْعَبْدُ عَبْدٌ سَهَا وَ لَهَا وَ نَسِيَ الْمَقَابِرَ وَ الْبَلِي . نِعَمَ سِلَاحِ الْمُؤْمِنِ الصَّبْرِ وَ الدُّعَاءِ . نِعَمَ الْعَطِيَّةِ كَلِمَةُ حَقٍّ تَسْمَعُهَا ثُمَّ تَحْمِلُهَا إِلَى أَخِي لَكَ مُسْلِمٍ فَتَعْلَمُهَا إِيَّاهُ . نِعَمَ الرَّجُلِ أَحْمَدُ مَا أَعْلَمَهُ وَ أَعْقَلَهُ . حَبْدًا الْإِقَامَةَ بِيَمَكَّةَ فِي جَوَارِبِ بَيْتِ اللَّهِ تَعَالَى . نِعْمَتِ الْمَرْأَةِ أُمِّي . أَحَبُّ بَيْعًا إِلَى . لِلَّهِ دَرُّ الْحَسَدِ مَا أَعْدَلَهُ بَدَأَ بِصَاحِبِهِ فَفَتَنَهُ .

Vježba 68

(Glagolska imenica sa « م », imenice mjesta vremena i oruda)

Najbolje znanje je da čovjek poznaje sama sebe (poznavanje čovjeka sama sebe). Lijep savjet više djeluje nego sila. Ovaj čovjek ide poput lava. Pred vratima ove zgrade je bila jučer velika stiska. Ovo je mjesto pripravljeno za popodnevno počivanje. Njegovo je putovanje bilo od istoka zapadu. Brašno se sije na sito, a gvožđe se struže turpijom. Treba da mjerite ispravnom težuljom. Kako je kiša padala, išli smo po kaljuži. Sjedi na mjesto gdje je on sjedio! U ovoj se kuhinji kuhaju ukusna jela. Ako želiš oprost, pokaj se prije starosti. Na zapadu računaju vrijeme po rođenju Isa a. s. (مِيلَادُ). Otac je udario svoga sina jedan put, a kad je ustrajao u grijehu, udario ga je više puta. Nemoj ići poput ohola čovjeka! Rođenje Muhammed a. s. (مَوْلِدُ) je bilo u proljeće 571 godine po rođenju Isa a. s. Ovaj je prolaz jako tijesan.

Vježba 69

(Čestice)

مِنْ هَذَا الْبَلَدِ إِلَى ذَلِكَ مَسِيرَةٌ يَوْمٍ وَ لَيْلَةٌ بِالسَّيْرِ الْوَسَطِ .
 مَا عَلَى الْأَرْضِ أَعْلَمَ مِنْهُ . لَيْلَةُ الْقَدْرِ سَلَامٌ حَتَّى مَطْلَعِ الْفَجْرِ .
 مَا رَأَيْتُ أَخِي مُنْذُ ثَلَاثِ سِنِينَ . رَبِّ أَخِي لَكَ لَمْ تَلِدْهُ أُمَّكَ .
 وَاللَّهِ الْعَظِيمِ مَا فِي الدُّنْيَا دِينٌ أَعْلَى مِنَ الْإِسْلَامِ . مَتَى جِئْتَ
 إِلَى الْمَدْرَسَةِ وَ كَيْفَ تَعِيشُ هَهُنَا . لَيْتَ الْعِلْمَ مَرْزُوقٌ لِكُلِّ
 أَحَدٍ . اِعْمَلِ الصَّالِحَاتِ قَبْلَ الْمَمَاتِ فَإِنَّ أَمَامَكَ مُحَاسَبَةً صَعِبَةً
 يَوْمَ الْقِيَامَةِ . عِنْدِي بَيْنَ هَذَيْنِ الرَّجُلَيْنِ فَرْقٌ كَبِيرٌ : أَحَدُهُمَا
 عَاقِلٌ يَفْهَمُ كُلَّ شَيْءٍ وَالْآخَرُ بَلِيدٌ لَا يَفْهَمُ بَعْدَ أَوْضَحِ الْبَيَانِ .

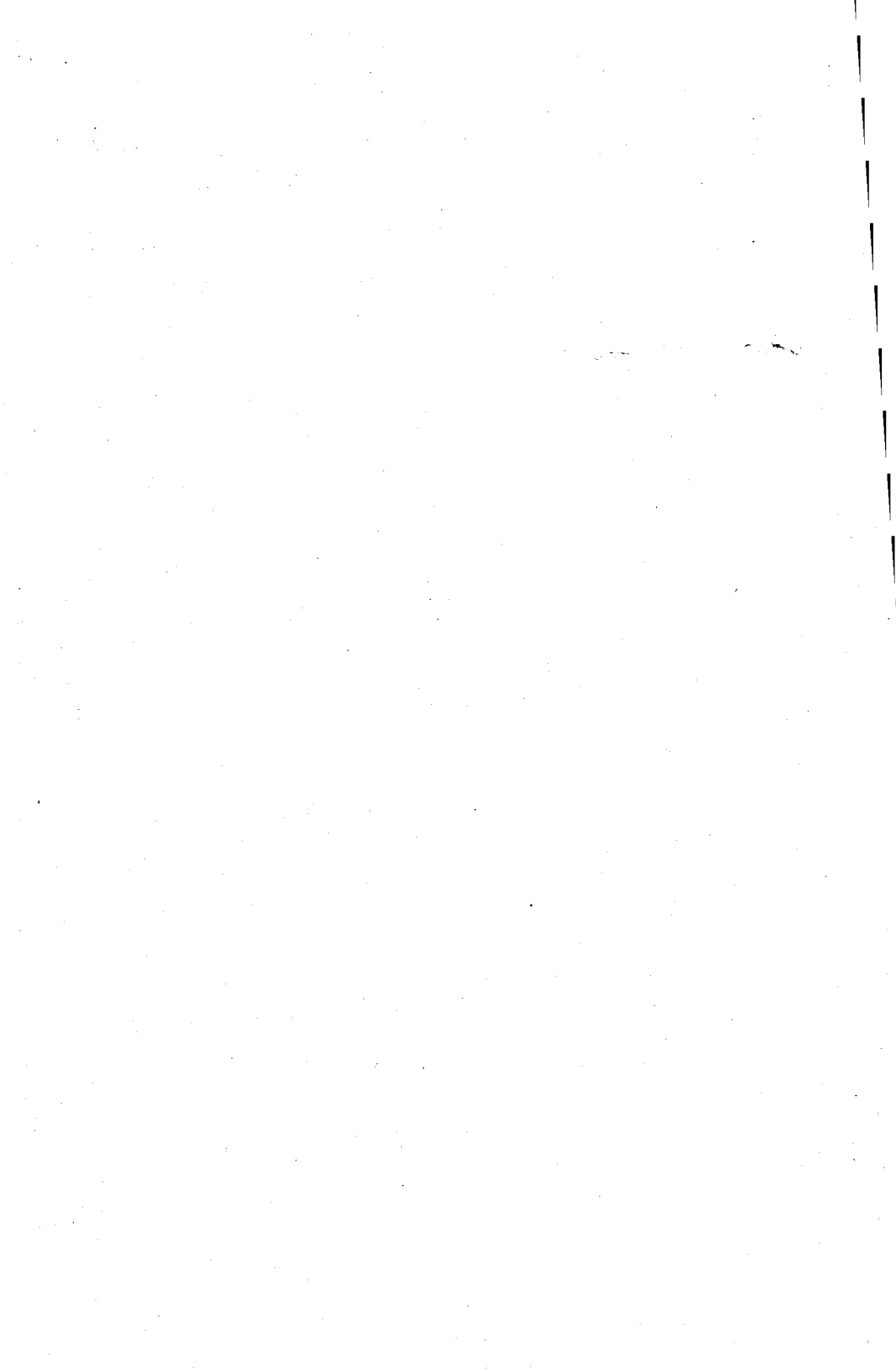
مِنَ الَّذِي مَا سَاءَ قَطُّ؟ وَمَنْ لَهُ الْحَسَنَى فَقَطُّ؟ أَلَمْ تَفْهَمْ
 الدَّرْسَ . بَلَى قَدْ فَهِمْتُهُ فَهَمًّا تَامًا . هَلْ فَهِمْتَ هَذَا الْكَلَامَ .
 نَعَمْ فَهِمْتُهُ . إِنْ لَمْ تَفْهَمْ الْآنَ فَسَوْفَ تَفْهَمْ فِي الْمُسْتَقْبَلِ .
 وَيَسْتَسْئِلُونَكَ أَحَقُّ هُوَ قُلْ إِي وَرَبِّي إِنَّهُ لَحَقٌّ .

سَوْفَ تَرَى إِذَا انْحَلَى الْغُبَارُ أَفْرَسٌ تَحْتَكَ أَمْ حِمَارٌ
 إِذَا سَارَ الرَّجُلُ نَحْوَ الْمَشْرِقِ فَإِنَّهُ يَأْتِي إِلَى الْمَكَانِ الَّذِي
 سَارَ مِنْهُ لَكِنْ مِنْ جِهَةِ الْمَغْرِبِ . وَفِي سَيْرِهِ هَذَا قَدْ دَارَ حَوْلَ
 الْأَرْضِ . فَالْأَرْضُ كُرَةٌ .

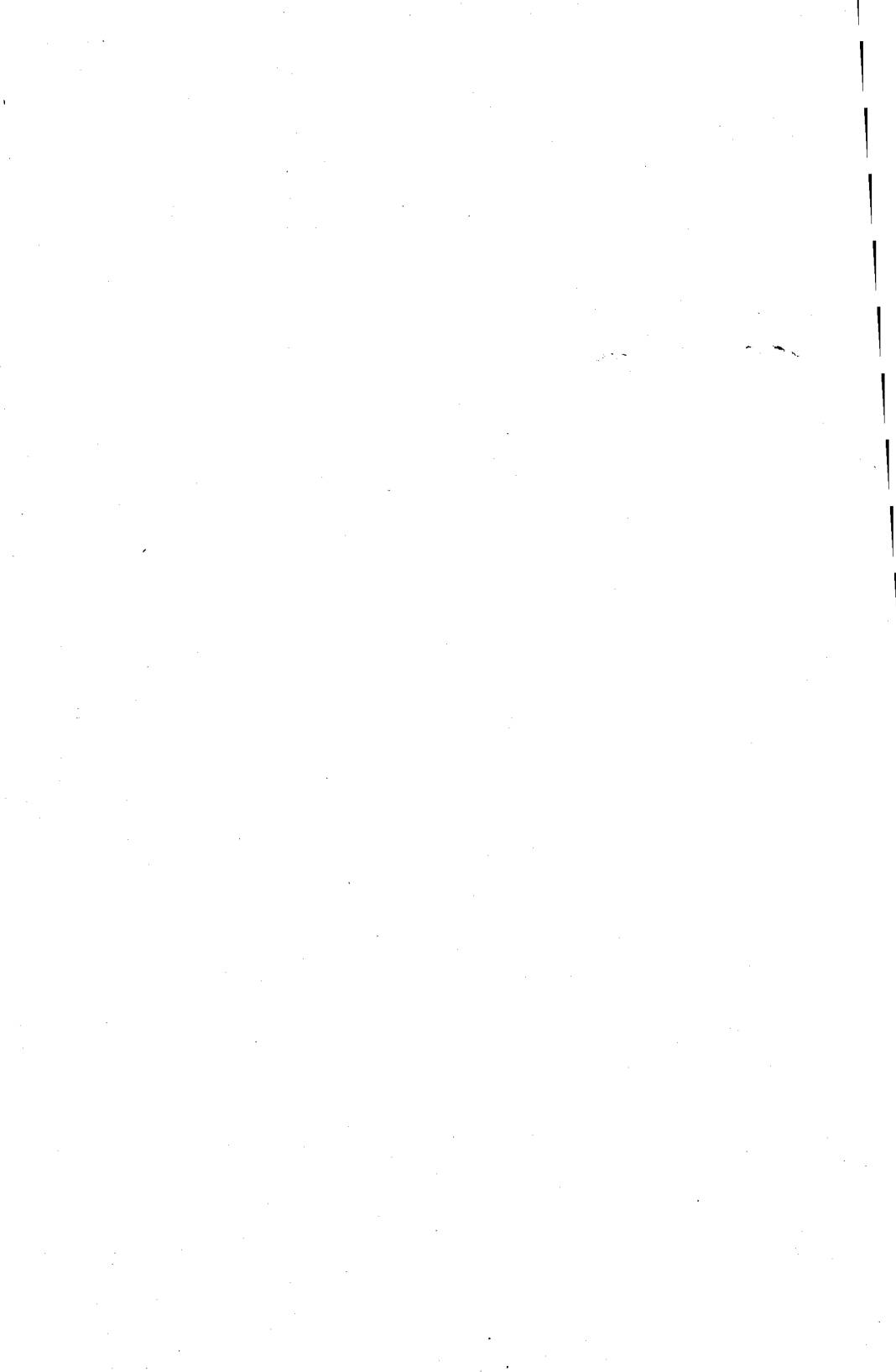
Vježba 70

(Veznici i uzvici)

Hajdemo Aliji a zatim Hasanu! Blago tebi, jer razumiješ
 današnju lekciju! Čuvajte se laži, jer je laž nevaljalo svojstvo!
 Želiš li da ti pričam što sam čuo i vidio? Blago onome koji
 želi drugome (لِغَيْرِهِ) ono što sam sebi želi! Velika je razlika
 među onim što govoriš i među onim što radiš. Daleko je što
 ti želiš. Ispeci pa reci! O Bože, oprosti mi grijehe i naputi me
 na pravi put! Teško njemu, jer nije bio pokoran ocu i majci!
 Dođi na molitvu! Dođi na spas! Eto ti knjiga pa iz nje nauči!
 Gdje god budeš, smrt će te stići. Da nije lijenosti, mnogi bismo
 naučili. Ostavi (تَرَكَ) lijenost, a drži se (عَلَيْكَ) marljivosti!
 Da mi je znati gdje ću umrijeti!

RJEČNIK

A) Riječi za pojedine vježbe

Riječi za vježbu 1

أَحْمَدُ Ahmed (ime čovjeka)	مُعَلِّمٌ učitelj
مُحَمَّدٌ Muhammed (ime čovj.)	يَكْتُبُ piše
سَالِمٌ Salim (ime čovjeka)	كَتَبَ napisao je
سَلِيمٌ Selim (ime čovjeka)	اُكْتُبْ piši!
عَاقِلٌ pametan	يَا o!
مَكَّةُ Mekka	أَنْتَ ti
كَبِيرَةٌ velika	كَسَلَانَ lijen
هُوَ on	وَعْدَةٌ obećanje
عَالِمٌ učen	دَيْنٌ dûg
كَلَامٌ govor	عِلْمٌ znanje, nauka
مَفْهُومٌ razumljiv	نُورٌ svjetlost
فَرَسٌ konj	مَنْ ko?
قَوِيٌّ jak	إِفْهَمْ razumi!
مَا što?	نَحْنُ mi
هَذَا ovaj, ovo	نَدْرُسُ učimo
كِتَابٌ knjiga	رَجُلٌ čovjek
نَافِعٌ koristan	مُجْمَلَةٌ rečenica
طَالِبٌ učenik	قَصِيرَةٌ kratka
يَقْرَأُ čita	

Riječi za vježbu 2

ja	أَنَا	pišeš	تَكْتُبُ
čitam	أَقْرَأُ	dug	طَوِيلٌ
pitao je	سَأَلَ	i, a	وَ
Hasan	حَسَنٌ	razumljiva	مَفْهُومَةٌ
Husejn	حُسَيْنٌ	škola	مَدْرَسَةٌ
dobar	صَالِحٌ	lijepa	جَمِيلَةٌ
pero	قَلَمٌ	džamija	جَامِعٌ، مَسْجِدٌ
lak	خَفِيفٌ	visok	رَفِيعٌ
šta?	مَا	prostran	وَاسِعٌ

Riječi za vježbu 3

بَلَدٌ grad	رَئِيسُ الْمُسْلِمِينَ poglavar muslimana
طَيِّبٌ lijep, ugodan	حَمْزَةٌ Hamza (ime čovjeka)
دِمَشْقٌ Damask	عَلَامَةٌ učenjak
مِصْرٌ Egipat	زَيْنَبٌ Zejneba
قَدِيمٌ star	أُمٌ majka
عَيْنٌ oko	إِمْرَأَةٌ žena
لَا مَعَ sjajan	صَالِحَةٌ dobra
أَلَدُنَا ovaj svijet	عَابِدَةٌ pobožna
فَائِنَةٌ prolazna	كُتُبٌ knjige
الْآخِرَةُ budući svijet	كَثِيرَةٌ mnogobrojne
بَاقِيَةٌ vječna	حُرُوفٌ slova
لَيْلَةٌ noć	صَغِيرَةٌ malena
مُظْلِمٌ taman	خَيْلٌ konji
خَلِيفَةٌ vladar, halifa	سَائِمَةٌ na paši.

Riječi za vježbu 4

zemlja	أَرْضٌ	pun	مَمْلُوءٌ
nastanjen	مَسْكُونٌ	plemenit	كَرِيمٌ
bunar	بُئْرٌ	duša	نَفْسٌ
dubok	عَمِيقٌ	obuća	نَعْلٌ
rat	حَرْبٌ	tijesan	ضَيِّقٌ
strahovit	هَائِلٌ	golub	حَمَامَةٌ
vino	خَمْرٌ	prst	إِصْبَعٌ
otrovan	سَامٌ	trbuh	بَطْنٌ
kuća	دَارٌ	narod	قَوْمٌ
čist	تَطْيِيفٌ	siromašan	فَقِيرٌ
kova	دَلْوٌ	lijen	كَسْلَانٌ
sunce	شَمْسٌ	noć	لَيْلٌ
izašlo	طَالَعَةٌ	nebo	سَّمَاءٌ
sjekira	فَأْسٌ	put	طَرِيقٌ
oštar	قَاطِعٌ	nož	سِكِّينٌ
čaša	كَأْسٌ		

Riječi za vježbu 5

طَالِبٌ učenik	عَقْلٌ pamet
أَبَوَانٌ roditelji	لِسَانٌ jezik
إِبْنٌ sin	مُفِيدٌ koristan
يَدٌ kći; djevojka	عَصَا štapa
فَتَى mladić; vitez	بَدَنَةٌ grad
فَتَاةٌ djevojka	مُقَدَّسٌ svet
مُصْطَفَى odabran	بَغْدَادٌ Bagdad
مَخْلُوقٌ stvoren	القَاهِرَةُ Kairo

مَدِينَةٌ	grad
مَشْهُورٌ	znamenit
نَهَارٌ	dan
شَيْخَانَةٌ	junaštvo
سَخَاوَةٌ	darežljivost
خَصَلَةٌ	svojstvo
مَحْمُودٌ	pohvalan
سَوْدَاءٌ	crna
قَاضٍ	sudac

عَادِلٌ	pravedan
وَلَدٌ	dijete
عَاصٍ	neposlušan, griješan
كِلَاهُمَا	oba
مَشَاءٌ	koji mnogo ide
أَخٌ	brat
قَمَرٌ	mjesec
آيَةٌ	znak

Riječi za vježbu 6

musliman	مُسْلِمٌ pl. مُسْلِمُونَ	ljudi	رِجَالٌ
iskren	صَادِقٌ pl. صَادِقُونَ	otsutan	غَائِبٌ pl. غَائِبُونَ
marljiv	مُجِدُّ pl. مُجِدُّونَ	skrušen	خَاشِعٌ pl. خَاشِعُونَ
sudac	قَاضٍ pl. قَاضُونَ	spašen, uspio	مُفْلِحٌ pl. مُفْلِحُونَ
muftija	مُفْتٍ pl. مُفْتُونَ	nemaran	غَافِلٌ pl. غَافِلُونَ
oprezan	حَذِرٌ pl. حَذِرُونَ	koji se kaje	نَادِمٌ pl. نَادِمُونَ
poslanik	مَبْعُوثٌ pl. مَبْعُوثُونَ	sin	بَنٌ pl. بَنُونَ
odabran	مُصْطَفًى pl. مُصْطَفُونَ	prisutan	حَاضِرٌ pl. حَاضِرُونَ
sluga	خَادِمٌ pl. خَادِمُونَ	pametni	أَوْلُوا الْأَلْبَابِ
poslušan	مُطِيعٌ pl. مُطِيعُونَ	spašen	نَاجٍ pl. نَاجُونَ

Riječi za vježbu 7

عَادَةٌ pl. عَادَاتٌ	običaj	مُجِدَّةٌ pl. مُجِدَّاتٌ	marljiva
مُخْتَلِفٌ pl. مُخْتَلِفُونَ	različan	صَوَالِحٌ pl. صَالِحَاتٌ	dobra žena
مُعَلِّمَةٌ pl. مُعَلِّمَاتٌ	učiteljica	قَانِنَةٌ pl. قَانِنَاتٌ	pokorna
مَاهِرَةٌ pl. مَاهِرَاتٌ	vješta	صَحْرَاوَاتٌ pl. صَحْرَاءٌ	pustinja
طَالِبَةٌ pl. طَالِبَاتٌ	učenica		

وَإِسْعَةٌ pl.	وَإِسْعَاتٌ	prostrana
صَلَاةٌ pl.	صَلَوَاتٌ	molitva, klanjanje
فَرِيضَةٌ pl.	فَرَائِضٌ	dužnost
مَخْلُوقٌ pl.	مَخْلُوقَاتٌ	stvorenje

مُتَنَوِّعَةٌ pl.	مُتَنَوِّعَاتٌ	raznoversna
حَيَوَانٌ pl.	حَيَوَانَاتٌ	životinja
أُخْتٌ pl.	أَخَوَاتٌ	sestra
بِنْتٌ pl.	بَنَاتٌ	kći
إِمْرَأَةٌ pl.	نِسَاءٌ	žena

Riječi za vježbu 8

lekcija	دُرُوسٌ pl.	دَرْسٌ
lak	سَهْلَةٌ ž. r.	سَهْلٌ
skup, skupocjen	عَالُونَ pl.	عَالٍ ž. r.
pero	أَقْلَامٌ pl.	قَلَمٌ
jeftina	رَخِيصَةٌ	
vladar	مُلُوكٌ pl.	مَلِكٌ
koplje	رِمَاحٌ pl.	رِمْحٌ
dug, dugo	طَوَالٌ pl.	طَوِيلٌ
djelo	أَعْمَالٌ pl.	عَمَلٌ
vječita	بَاقِيَاتٌ pl.	بَاقِيَةٌ

arapska	عَرَبِيَّةٌ
slovo	أَحْرَفٌ pl. حُرُوفٌ
ministar	وَزَرَءٌ pl. وَزِيرٌ
stup	أَعْمِدَةٌ pl. عَمُودٌ
blagodat	نِعْمٌ pl. نِعْمَةٌ
mnogobrojne	كَثِيرَاتٌ pl. كَثِيرَةٌ
konjanici	خَيْلٌ
hrabar	شَجَاعَانٌ pl. شَجَاعٌ
pjesnik	شُعْرَاءٌ pl. شَاعِرٌ
rječit	فَصِحَاءٌ pl. فَصِيحٌ
bogat	أَغْنِيَاءٌ pl. غَنِيٌّ

Riječi za vježbu 9

عُلَمَاءٌ, عَالِمُونَ pl.	عَالِمٌ	učen
صَالِحَةٌ, صَالِحُونَ pl.	صَالِحٌ	dobar
مُحْتَرَمُونَ pl.	مُحْتَرَمٌ	poštovan
إِخْوَانٌ, إِخْوَةٌ pl.	أَخٌ	brat; prijatelj
بُلْدَانٌ, بِلَادٌ pl.	بَلَدٌ	grad; pokrajina
مِيَاهٌ pl.	مَاءٌ	voda
تَجَارِيَةٌ		tekuća

فُلُكٌ	lada	
مَشْحُونٌ	pun	
س, سا		
مُسَافِرُونَ pl.	مُسَافِرٌ	putnik
تُفَاحَةٌ sing.	تُفَاحٌ	jabuke
رَخِيصٌ		jeftin
تَمْرٌ		datule
فِي السُّوقِ		u čaršiji

لَبَنٌ	mlijeko
أَبْيَضٌ	pl. بَيْضٌ, ž. r. bijel
عَسَلٌ	med
حُلُوٌّ	sladak
غَنَمٌ	stoka
سَمِينٌ	pl. سَمَانٌ debeo
إِيلٌ	deve
مَهْرُولٌ	mršav

العَرَبُ	Arapi
قَارِسٌ	pl. فُرْسَانٌ, فَوَارِسٌ konjanik
شَعْبٌ	pl. شُعُوبٌ narod
العَرَبِيُّ	arapski
مُتَمَدِّنٌ	pl. مُتَمَدِّنُونَ kulturan
يَسْكُنُ	stanuje
قَوْمٌ	pl. أَقْوَامٌ ljudi, narod
كَثِيرٌ	pl. كَثِيرُونَ mnogi

Riječi za vježbu 10

tvrdoglavost	عِنَادٌ
kajanje	نَدَامَةٌ
šteta	ضَرَرٌ
u školi	فِي الْمَدْرَسَةِ
u gradu	فِي الْبَلَدِ
mahala	مَحَلَّةٌ pl. مَحَلَّاتٌ
zelena	خَضْرَاءٌ
stablo	شَجَرَةٌ
lijep	جَمِيلٌ
bašča	جَنَاتٌ pl. جَنَّةٌ
teret, tovar	أَحْمَالٌ pl. حِمْلٌ
težak	ثَقِيلٌ
nosač	حَمَالٌ
slab	صَعِيفٌ
korist	فَوَائِدٌ pl. فَائِدَةٌ

ime	أَسْمَاءٌ pl. إِسْمٌ
u nominativu	مَرْفُوعٌ
ili	إِمَّا, أَوْ
u genitivu	مَجْرُورٌ
u akuzativu	مَنْصُوبٌ
promjenljiva riječ	مُعْرَبٌ
nepromjenljiva riječ	مَبْنِيٌّ
znak nom.	عَلَامَةُ الرَّفْعِ
vokal	فَتْحَةٌ, كَسْرَةٌ, ضَمَّةٌ
čitaj!	اقْرَأْ
Alija	عَلِيٌّ
pismo	مَكْتُوبٌ pl. مَكَاتِبٌ
vidio sam	رَأَيْتُ
u	فِي
vrt	بَسَاتِينٌ pl. بُسْتَانٌ

Riječi za vježbu 11

بَلَدَةُ الْمُسْلِمِينَ	islam. grad	مَدْرَسَةٌ	pl. مَدَارِسُ škola
الْكَعْبَةُ	Kaba	مَعْبَدٌ	pl. مَعَابِدُ bogomolja
عِلْمٌ	nauka, znanje	رَسُولُ اللَّهِ	Božji poslanik
عُثْمَانُ	Osman	خَدِيجَةٌ	Hatidža
ثَالِثٌ	treći	فُضْلِي	najvrednija
خَلِيفَةٌ	pl. خُلَفَاءُ halifa	حَكِيمٌ	pl. حُكَمَاءُ mudrac
مُكْرَمٌ	častan	فَقِيرٌ	pl. فُقَرَاءُ siromah
سَرَايُ	Sarajevo	عَاقِلٌ	pl. عُقَلَاءُ pametan
بَلِغْرَادُ	Beograd	وَلَوْ كَانُوا	makar bili
أَكْبَرُ	veći	غَيِي	pl. أَغْيِيَاءُ glup

Riječi za vježbu 12

tinta	حَبْرٌ	Umejjevići	بَنُو أُمَيَّةَ
crn	أَسْوَدٌ	je li, da li?	هَلْ
lav	أَسَدٌ	drug	شَرِيكٌ pl. شُرَكَاءُ
smion, srčan	جَسُورٌ	nov	جَدِيدٌ pl. جُدُدٌ
čitao	قَرَأَ	oko	عَيْنٌ pl. عُيُونٌ
Abbasovići	بَنُو الْعَبَّاسِ	plav	رُزْقٌ pl. أَرْزُقٌ
zavladali su	وَلِيَ	plava	رُزْقٌ pl. رَزَقَاهُ
poslije	بَعْدَ		

Riječi za vježbu 13

غَلَبَ	savladao je	ذُو عِلْمٍ	pl. ذُؤِعِلْمٍ učen
أَبُو بَكْرٍ	Ebu Bekr	فَمٌ	pl. أَفْوَاهٌ usta
مُرْتَدٌ	odmetnik od vjere	عَارِفٌ	Arif (ime čovjeka)
أَبُو طَالِبٍ	Ebu Talib	سِنٌ	pl. أَسْنَانٌ zub

صَحِيحٌ	pl. أَصْحَاءُ	zdrav
مَصْنُوعٌ		napravljen
ذُو قُوَّةٍ		snažan
جَاهِلٌ	pl. جُهَالٌ	neznalica
مَذْمُومٌ		pokuđen

صَاحِبُ الدَّارِ	domaćin	
كَبِيرٌ	star	
ذُو مَالٍ	bogat	
بُوسَنَةٌ	Bosna	
ذُو مِلْكٍ	pl. ذُؤُا مَلِكٍ	posjednik

Riječi za vježbu 14

zaista	إِنَّ	dopušten	حَلَالٌ
ruka	pl. أَيْدٍ, أَيْدٍ	radio je	عَمِلَ
čist	pl. نَظْفَاءٌ	Ibrahim	إِبْرَاهِيمُ
sjedeći	جَالِسًا	dan	pl. أَيَّامٌ
naučio je	حَفِظَ	zaradio	كَسَبَ
pjesma	قَصِيدَةٌ	zlatnik	pl. دِنَارٌ
idući	مَاشِيًا	sjedio sam	جَلَسْتُ
nije	مَا	s njim	مَعَهُ
ogovaranje	غَيْبَةٌ	sat	سَاعَةٌ
dozvoljen	جَائِزٌ	zatim	ثُمَّ
niti	وَلَا	unišao sam	دَخَلْتُ
smutnja	نَمِيمَةٌ	kuća	pl. بُيُوتٌ

Riječi za vježbu 15

يَا أَيُّهَا يَا	o!	رِئَاسَةٌ	starješinstvo, prvenstvo
زِينَةٌ	ures, nakit	أَشْرَفُ	najugledniji
عَمَلٌ	rad	جَالِسِ الْعُلَمَاءِ	druži se s učenim ljudima!
زَكَاةٌ	dijeljenje vjerom određene količine imetka, zekat	اسْمِعْ	slušaj!
نَشْرٌ	širiti	حُسْنُ الْأَدَبِ	ljepota uzgoja (lijep uzgoj)

يَسْرٌ	pokriva
فُجِحَ النَّسَبِ	niskost porijekla
فَرَّ	bježi!
جَهْلٌ	neznanje
أَشَدُّ	žešći, gori
فَقْرٌ	siromaštvo
فُفْلٌ	brava
بَابٌ	vrata
حِكْمَةٌ pl. حِكْمٌ	mudrost
مَخْلُوقٌ	stvoren
لَكَ	ti imaš
خَالِقٌ	stvoritelj
رَأْسٌ pl. رُؤُوسٌ	glava
مَخَافَةٌ اللهُ	strah od Boga

كَ	kao
نَجْمٌ pl. نَجُومٌ	zvijezda
عَطَشَانٌ pl. عَطَاشٌ	žedan
حَفِظْتُ	naučio sam napamet
دَرْسٌ pl. دُرُوسٌ	lekcija
إِذَا كَانَ	kad bude
حَاكِمٌ pl. حَاكِمُونَ	sudac
دَوْلَةٌ pl. دَوْلٌ	država
يَكُونُ	biće
نَاسٌ	svijet
أَمِينٌ pl. أَمِينُونَ	siguran
أَنْتُمْ	vi
كَاتِبٌ pl. كِتَابٌ	pisar
صَبِيٌّ pl. صِبْيَانٌ	dijete

Riječi za vježbu 16

kod	عِنْدَ	čovječuljak	رُجَيْلٌ pl. رُجَيْلُونَ
kućica	دُورَةٌ, بَيْتٌ	braco	أَخِيٌّ pl. أَخِيُونَ
malo stablo	شَجَرَةٌ pl. شَجَرَاتٌ	Fatima	فَاطِمَةٌ
brdašce	جَبِيلٌ pl. جَبِيلَاتٌ	sestrica	أُخِيَّةٌ pl. أُخِيَّاتٌ
stoje	وَاقِفَةٌ pl. وَاقِفَاتٌ	Aiša	عَائِشَةٌ
vrapčić	عَصِيفِرَاتٌ pl. عَصِيفِيرٌ	kćerka	بُنْيَاتٌ pl. بُنْيَاتٌ
Fehim	فَهِيمٌ	malen	صَغِيرٌ pl. صَغِيرَاتٌ

Riječi za vježbu 17

أَهْلٌ pl. أَهَالٍ, أَهَالِي	stanovnik	أُورَبَا	Evropa
السُّودَانُ	Sudan	حَبْرٌ pl. حَبْرٌ	tinta
سُودٌ pl. أَسْوَدٌ	crn	أَزْرَقٌ pl. أَزْرَقٌ	plav

أَصْفِينُ	Kina
أَصْفَرٌ	pl. صُفْرٌ žut, blijed
دَارٌ	pl. دُورٌ kuća
شَاةٌ	pl. شِيَاهٌ ovca
أَعْمَى	pl. عُمَى slijep, ž. r. عَمِيَاءُ
بَقْرَةٌ	pl. بَقَرَاتٌ krava
أَعْوَرٌ	pl. عَوْرٌ slijep u jedno oko, ž. r. عَوْرَاءُ
كِتَابَةٌ	pismo

مَخْصُوصٌ	naročit
لَا	nema
فَرْقٌ	razlika
بَيْنَ	među
أَحْوَرٌ	čovjek krupnih i lijepih očiju, žen. rod حَوْرَاءُ
أَخْضَرٌ	pl. خُضْرٌ zelen, ž. r. خَضْرَاءُ
قَلْبٌ	pl. قُلُوبٌ srce
إِيمَانٌ	vjera

Riječi za vježbu 18

neiskusn	عَمْرٌ	plemenit	كَرِيمٌ
pitak	عَذْبٌ	sanduk	صَنْدُوقٌ
zabrinut	حَزِينٌ	prazan	خَالٍ، خِلْوٌ
hrabar	بَطَلٌ	napojen	رِيَّانٌ pl. رَوَاهٌ
zimi	فِي الشِّتَاءِ	dječak	صَبِيٌّ pl. صَبِيَّانٌ
hladan	بَارِدٌ	oštrouman	فَطِنٌ pl. فُطُنٌ
dobar	حَسِيدٌ	lažov	كَذُوبٌ
strašljiv	جَبَّانٌ	neznan	جَهُولٌ
Omer	عَمْرٌ	brbljavac	فُرُجٌ
srčan	جَسُورٌ، شَجَاعٌ	pokuđen	مَذْمُومٌ pl. مَذْمُومُونَ
postelja	فِرَاشٌ	malen	صَغِيرٌ pl. صَغِيرَاتٌ
mekan	نَاعِمٌ	pobožan	عَابِدٌ pl. عَابِدَاتٌ
srdit	غَضَبَانٌ	majka	أُمٌّ pl. أُمَّهَاتٌ

Riječi za vježbu 19

أَمْرٌ	stvar; događaj	كَانَ	bio je
عَجِيبٌ	čudnovat	لَيْسَ	blag

رَحِيمٌ	milostiv
لِيَاسٌ	odijelo
عَاصِمٌ	Asim (ime čovjeka)
تَمِينٌ	skupocjen
سَكْرَانٌ	pijan, pijanica
بَعِيدٌ	dalek
سَخِيٌّ	pl. أَتَخِيَاءُ darežljiv
مُحِبُّوبٌ	drag, mio
بَجِيلٌ	pl. بُجَلَاءُ tvrdica
بَغِيضٌ	mrzak, omražen
تَقِيٌّ	pl. أَتَقِيَاءُ bogobožazan
ذَكِيٌّ	pl. أَذَكِيَاءُ oštrouman
حَيٌّ	pl. أَحْيَاءُ živ

بَعْدٌ	poslije
مَوْتٌ	smrt; umrijeti
وَاسِعٌ	prostran
شِبَالِيٌّ	sjeverni
جَنُوبِيٌّ	južni
حَارٌّ	vruć
مُؤْمِنٌ	pl. مُؤْمِنُونَ vjernik
وَلَدٌ	pl. أَوْلَادٌ dijete
مُطِيعٌ	poslušan
مَنَارَةٌ	pl. مَنَارَاتٌ svjetionik; munara
جَامِعٌ	pl. جَوَامِعٌ džamija
مُرْتَفِعٌ	visok
خَالِدٌ	vječan

Riječi za vježbu 20

zlato	ذَهَبٌ	rijeka	أَنْهَارٌ pl. نَهْرٌ
srebro	فِضَّةٌ	jezik	لُغَةٌ
težak (za razumijevanje)	صَعْبٌ	prostran, opširan	وَاسِعٌ
Nil	النَّيْلُ	vrijedan	فَاضِلٌ

Riječi za vježbu 21

عَامِلٌ	koji postupa	مُصِيبَةٌ	pl. مَصَائِبٌ nesreća
حَصَلَةٌ	pl. حِصَالٌ svojstvo	دِينٌ	pl. أَدْيَانٌ vjera
نَسَبٌ	rod, porijeklo	يَنْتَفِعُ	koristi
أَدَبٌ	uzgoj, obrazovanost	إِحْتِيَاجٌ	biti potreban
خَيْرٌ	bolji; dobro	إِلَى	do, k, u
شَرٌّ	gori; zlo	وَرَقَةٌ	list

عَظِيمٌ	velik
إِكْرَامٌ	počastiti
عَلَيْهِ السَّلَامُ	Bog ga spasio!
فَصِيحٌ	rječit
إِنْصَافٌ	pravednost, nepriistranost
تَحْمٌ	ugalj
سَوَادٌ	crnina
شَهَادَةٌ	svjedočanstvo

فِعْلٌ	pl. أَعْمَالٌ	djelo
كَلْبٌ		pas
سَبْعٌ		lav
مَيْتٌ		mrtav
حَيَاةٌ		život
ذُلٌّ		poniženje
حِلْمٌ		blagost
غَضَبٌ		srdžba

Riječi za vježbu 22

Kurejšija	قُرَيْشِيٌّ	sinovski	إِبْنِيٌّ
novina	جَرِيدَةٌ	pokornost	إِطَاعَةٌ
misirski	مِصْرِيٌّ	dragocjen	غَالٌ
raširen	مُنْتَشِرٌ	usmen	شَفَوِيٌّ
islamski	إِسْلَامِيٌّ	ispit	إِمْتِحَانٌ
između	بَيْنَ	lak	خَفِيفٌ i يَسِيرٌ, سَهْلٌ
ljubav	مَحَبَّةٌ, مَوَدَّةٌ	pismen	تَحْرِيرِيٌّ
bratski	أَخَوِيٌّ	krvni	دَمَوِيٌّ
jezičar	لُغَوِيٌّ	optok	دَوْرَةٌ
gramatičar	نَحْوِيٌّ	važan	مُهْمٌ
mekanski, Mekanac	مَكِّيٌّ	ljudski	إِنْسَانِيٌّ
medinski	مَدِينِيٌّ	tijelo	جِسْمٌ
Bošnjak	بُوسْنَوِيٌّ	mesar	قِصَابٌ
očinski	أَبَوِيٌّ	kovač	حَدَادٌ

Riječi za vježbu 23

كَسَلَانُ pl. كَسَالَى lijen	إِيَّاكَ tebe
ذَكَرٌ pl. ذُكُورٌ muškarac	نَعْبُدُ obožavamo
قَوِيٌّ jak	نَسْتَعِينُ tražimo pomoć
أُنْثَى pl. إِنَاثٌ žensko	مَدَحَ hvalio je
رَقِيقٌ nježan	لَا تَضْرِبْ nemoj tući!
نَعَم da, jest	إِيَّانَا nas
خِيَاطٌ krojač	إِيَّاكَ وَ! čuvaj se!
وَالِدٌ roditelj	كَسَلٌ lijenost
مُتَنَازٌ odlikovan	مُعَاشَرَةٌ druženje
مَعْرِفَةٌ poznavanje	شَرٌّ, شَرِيرٌ pl. أَشْرَارٌ zao
حَرِيصٌ pohlepan	بَيْنَ يَدَيْهِ ili بَيْنَ أَيْدِيهِ pred
أَنْتَنَ vi (ž.)	أَرْجُوكَ molim te
عَمَلٌ pl. أَعْمَالٌ djelo	سَيِّدٌ gospodin, gospodar
يَدَوِيٌّ ručni	خَادِمٌ sluga
حَافِظٌ koji napamet nauči nešto	تَرْجُمانٌ tumač
رَبٌّ gospodar	مُلُوثٌ uprljan

Riječi za vježbu 24

vrata أَبْوَابٌ pl. بَابٌ	po, na عَلَى
upravitelj مُدِيرٌ	sat سَاعَةٌ
razuman لَبِيبٌ	strpljivost صَبْرٌ
ne لَا	povjerljivost أَمَانَةٌ
hlad ظَلٌّ	

Riječi za vježbu 25

هَاتَانِ ove, te dvije	هُدًى uputa
أُولَئِكَ oni	مُنْجَحٌ spašen

مَعْنَا ovdje
 هَذَا tamo
 جَالِسٌ sjedi
 أَيْنَ gdje?
 تَيْتَةٌ, تَمَّ tu
 هَؤُلَاءِ ovi

لَهُمْ oni imaju
 رَأَى mišljenje
 صَابٌ prav, ispravan
 دَوَاةٌ tintarnica, divit
 لَهْ on ima
 جِدٌ marljivost

Riječi za vježbu 26

hvala	حَمْدٌ	ono što je	مَا هُوَ
Bogu	لِلَّهِ	slušaj!	اسْمَعْ
sve, svi	كُلُّ	govori	يَقُولُ
prolazan	فَانِ	zemlje	الْأَرَاضِي, أَرَاضٍ
vijest	أَخْبَارٌ pl. خَبْرٌ	sjever	شَمَالٌ
koje	الَّتِي pl. اللَّاتِي	vrijednost	قَدْرٌ

Riječi za vježbu 27

أَيُّ koji?	قَلِيلٌ mala
أَمْ, أَوْ ili	غَلَبَ pobijediti
مَوْلَفٌ pisac	إِذْنٌ dozvola
بِكَمْ pošto?	فَاضِلٌ vrijedan
كَمْ koliko!	تَجَاعَةٌ hrabrost
لَيْلَةٌ pl. لَيَالٍ noć	عَدَالَةٌ pravednost
مَضْرُوفٌ utrošen	نَفْسُهُ sebe
تَطَلَّبٌ traženje	رَجَالٌ pl. مَرءٌ čovjek
مَطَالَمَةٌ čitanje	كَأَيِّنَ koliko!
نَفْثَةٌ skupina, četa	تَجَحَّحَ prošao, uspio

Riječi za vježbu 28

neki	بَعْضٌ	vidio sam	رَأَيْتُ
jedan	أَحَدٌ	istina	حَقٌّ
nije lijepo	مَا يَجْسُنُ	gorak	مُرٌّ
da	أَنَّ	stanovnik	سَاكِنٌ pl. سُكَّانٌ
hvali	يَمْدَحُ	većinom	غَالِبًا، فِي الْأَكْثَرِ
vladar	مَلِكٌ	kršćanin	نَصْرَانِيٌّ pl. نَصْرَائِيٌّ
lično	بِنَفْسِهِ		

Riječi za vježbu 29

بَيْتٌ	kuća, soba	لَا يَشْبَعَانِ	ne mogu se najesti, zasititi
جَيْشٌ	vojska	طَالِبٌ	koji traži
مُسَلَّحٌ	naoružan	عُلُوٌّ	visina
قَاتَلَ	borio se	ذِرَاعٌ pl. أذْرُعٌ	aršin; podlaktica
نَبِيٌّ pl. أَنْبِيَاءٌ	Božiji poslanik	طُولٌ	dužina
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ	Bog mu se smilo- vao i spasio ga!	عَرْضٌ	širina
مُشْرِكٌ	mnogobožac	سَنَةٌ pl. سِنُونٌ	godina
بَدْرٌ	ime mjesta	عُمُرٌ pl. أَعْمَارٌ	život
نَفْسٌ pl. نَفُوسٌ	duša; osoba		

Riječi za vježbu 30

stariji	الْكَبِيرُ	prije (s genit.)	قَبْلَ
mladi	الصَّغِيرُ	došao je	جَاءَ
sunčana godina	السَّنَةُ الشَّمْسِيَّةُ	rođen	مَوْلُودٌ
mjesec	شَهْرٌ pl. شُهُورٌ	na (s genitivom)	بِـ
samo	فَقَطٌ	Zapamtite!	إِحْفَظُوا
prosta godina	السَّنَةُ الْبَسِيطَةُ	riječ	كَلِمَةٌ
prestupna godina	السَّنَةُ الْكَيْسِيَّةُ	Napišite!	اَكْتُبُوا

Riječi za vježbu 31

وُلِدَ	rođen je
بِمَكَّةَ	u Mekki
يَوْمَ الْأَثْنَيْنِ	ponedjeljak
مَضَتْ	prošle su
رَبِيعُ الْأَوَّلِ	rebiul-evvel (3 mj. mjesecne godine)
مِيْلَادٌ	rođenje
وِلَادَةٌ	rođenje
تَزَوَّجَ	uzeo je za ženu
يَوْمَئِذٍ	tada
عَاشَ	živio je

نُبُوَّةٌ	poslanstvo
هِجْرَةٌ	seoba
صَلَّمَ	Bog mu se smilovao i spasio ga! (kratica od صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ)
مَبْدَأٌ	početak
تَارِيخٌ	era; istorija
مَضَى	prošlo je
إِلَى الْآنَ	dosada
آخِرُهُ	posljedni
أَوَّلُ	prvi
مَذْكُورٌ	spomenut

Riječi za vježbu 32.

ubijen	مَقْتُولٌ، قُتِلَ
zulhidždže	ذُو الْحِجَّةِ
zatim	ثُمَّ
vlast	دَوْلَةٌ

prešla je	إِنْتَقَلَتْ
stoljeće	قُرُونٌ pl. قُرُونٌ
razred	فَصْلٌ، سَنَةٌ
polovica	نِصْفٌ

Riječi za vježbu 33

مَرَّةً	jedanput
حَبْلٌ	uže
مُثْنِيٌّ	dvostruk
مُرَبَّعٌ	četverostruk
يَمِينِيٌّ	ide
عَسْكَرٌ	vojska
دَفْعَاتٍ	više puta
مُقَسَّمَةٌ	razdijeljena

جُزْءٌ	pl. أَجْزَاءٌ	dio
قَسَمَ		razdijeli!
دِرْهَمٌ	pl. دَرَاهِمٌ	drahma
سُدُسٌ	pl. أَسْدَاسٌ	šestina
فَاطِرٌ		stvoritelj
جَاعِلٌ		koji čini
مَلَائِكَةٌ		andeli
رَسُولٌ	pl. رُسُلٌ	poslanik

ذُو pl. أَوْلُو vlasnik
جَنَاحُ pl. أَجْنِحَةٌ krilo
يَزِيدُ dodaje, povećaje
خَلْقُ stvorenje
مَا يَشَاءُ što hoće
قَدِيرٌ mogućan

فَأَنْكِحُوا uzimajte za žene!
طَابُ dozvoljeno je
إِنْ ako
خِفْتُمْ bojite se
أَلَّا da ne
تَعْدِلُوا pravo ćete postupati

Riječi za vježbu 34

svome ocu لِأَبِيهِ
izaći خَرَجَ - خُرُوجٌ
iz, od مِنْ
tražiti طَلَبَ - طَلْبٌ
bez بِلا
mana عُيُوبٌ pl. عَيْبٌ
ostati بَقِيَ - بَقَاءٌ
kopati حَفَرَ - حَفْرٌ
jama حَفْرَةٌ
pasti وَقَعَ, يَقَعُ, وَفُوعٌ

stvoriti خَلَقَ - خَلْقٌ
otvoriti فَتَحَ - فَتْحٌ
početi شَرَعَ - شُرُوعٌ
čitati قَرَأَ - قِرَاءَةٌ
mnogo كَثِيرٌ
jesti أَكَلَ - أَكْلٌ
piti شَرِبَ - شَرْبٌ
spavati نَامَ, يَنَامُ, نَوْمٌ
izgubiti ضَيَّعَ - تَضْيِيعٌ
dobro خَيْرٌ

Riječi za vježbu 35

أَمَرَ - أَمْرٌ narediti
خَطٌّ rukopis
وَرَقٌ pl. أَوْزَانٌ papir
طَبَعَ - طَبْعٌ štampati
طَابِعٌ štampar
لَذَّةٌ pl. لَذَاتٌ slast,
uživanje
وَجَدَ - وَجْدَانٌ naći

بَدَأَ - بَدْءٌ početi
عَنْ قَرِيبٍ naskoro
فَرِحَ - فَرَحٌ veseliti se
قَدِمَ - قُدُومٌ doći, prispjeti
عِيدٌ blagdan, bajram
عِيدُ الْأَضْحَى Kurban bajram
ذَبَحَ - ذَبْحٌ klati

أَضْحِيَّةٌ pl.	أَضْحَى	žrtva, kurban
جَمَعَ - جَمَعُ	جَمَعُ	sakupiti
مَكْتَبَةٌ	مَكْتَبَةٌ	knjižnica
قَدْ	قَدْ	već, katkada
صَدَقَ - صِدْقٌ	صَدَقَ	govoriti istinu
لَمِبَ - لَمِبٌ	لَمِبَ	igrati se
جَوَادٌ	جَوَادٌ	konj plemenite rase
عَثَرَ - عَثْرٌ	عَثَرَ	posrnuti
عَمِلَ - عَمَلٌ	عَمِلَ	raditi

عَرَفَ - مَعْرِفَةٌ	عَرَفَ	znati
نَظَرَ - نَظْرٌ	نَظَرَ	gledati
عَاقِبَةٌ	عَاقِبَةٌ	pl. عَوَاقِبُ posljedica
صُورَةٌ	صُورَةٌ	pl. صُورٌ slika, lik
مَالٌ	مَالٌ	pl. أَمْوَالٌ imetak
شَبِعَ - شَبَعٌ	شَبِعَ	najesti se
حَصَدَ - حَصَادٌ	حَصَدَ	žeti
زَرَعَ - زَرْعٌ	زَرَعَ	sijati
نَفَعَ - نَفْعٌ	نَفَعَ	koristiti

Riječi za vježbu 36

pitati	سَأَلَ - سُؤَالٌ	vrsta	أَنْوَاعٌ pl.
poučavati	عَلَّمَ - تَعْلِيمٌ	približiti se	قَرَّبَ - قُرْبَانٌ
naučiti	تَعَلَّمَ - تَعْلَمٌ	vrijeme	أَوْقَاتٌ pl. وَقْتُ
vratar	بَوَّابٌ	molitva, klanjanje	صَلَوَاتٌ pl. صَلَاةٌ
roditi se sunce, izaći	طَلَعَ - طُلُوعٌ	ići, otići	ذَهَبَ - ذَهَابٌ
pomesti	كَنَّسَ - كَنْسٌ	klanjati	صَلَّى - صَلَاةٌ
gramatičar	نَحَاةٌ pl. نَحْوِيٌّ	vratiti se	رَجَعَ - رُجُوعٌ
dijeliti	قَسَمَ - قِسْمَةٌ	dobro	جَيِّدًا
rečenica	جَمَلٌ pl. جُمْلَةٌ	sura	سُورَةٌ pl. سُورٌ

Riječi za vježbu 37

أَبُو حَنِيفَةَ	Ebu Hanifa	تَبِعَ - تَبِعٌ	slijediti
فَاقَ يَفُوقُ فَوْقٌ	nadmašiti	جَنَّازَةٌ	pl. جَنَائِزٌ mrtvac
أَهْلُ عَصْرِ	savremenici	جَلَسَ - جُلُوسٌ	sjediti
رَأَى زِيَارَةَ	pohoditi	إِنْ	ako
مَرِيضٌ pl.	مَرَضَى bolestan	سَكَتَ - سُكُوتٌ	šutjeti

رُبَّمَا	nekada
جَوَابٌ	odgovor
صَارَ يَصِيرُ صَيْرُورَةً	postati
ذَوَا لَوْجَهَيْنِ	dvoličan
وَجِيهٌ	ugledan
إِجْتِهَادٌ	trud
كَانَ يُجِيبُ	voljaše
رَاحَةٌ	mir
جَسَدٌ	pl. أَجْسَادٌ tijelo
حَسَدٌ	zavist
عَدُوٌّ	pl. أَعْدَاءُهُ neprijatelj
كَيْفٌ	kako

لِنَفْسِهِ	sebi
صَدِيقٌ	pl. أَصْدِقَاءُهُ prijatelj
لِغَيْرِهِ	drugom
كَسَبٌ - كَسَبٌ	steći, zaraditi
حَفِظَ - حَفِظَ	čuvati
عَلِمَ	koji zna
حَكِيمٌ	mudar
شَيْطَانٌ	vrag
مُبِينٌ	jasan, otvoren
كِتَابٌ	dužnost; knjiga
مَوْقُوتٌ	povremen

Riječi za vježbu 38

postupati	عَمِلَ - عَمِلَ	nije moguće	لَا يُمْكِنُ
poznati	عَرَفَ - مَعْرِفَةٌ	razumjeti	فَهِمَ - فَهَمٌ
boj, rat	حُرُوبٌ pl. حُرُوبٌ	sasvim, veoma	جَدًّا
nego u	إِلَّا فِي	brzo	سَرِيعًا
muka, nepravilica	ضَيْقٌ, حَاجَةٌ	kradljivac	لِصُّ pl. لِصُّوَةٌ
pitati	سَأَلَ - سَأَلٌ	uhvatiti	قَبِضَ (عَلَى) - قَبْضٌ
posao	أَعْمَالٌ pl. أَعْمَالٌ	odvesti	ذَهَبَ (بِ) - ذَهَابٌ
pohvalan	تَحَامِيدٌ pl. تَحَامِيدٌ	zatvor	سُجُونٌ pl. سُجُونٌ
svojstvo	خِصَالٌ pl. خِصَالٌ	štamparija	مَطَابَعٌ pl. مَطَابَعَةٌ
spominjati	ذَكَرَ - ذِكْرٌ	dinar; dukat	دِنَارِيٌّ pl. دِنَارٌ
uvijek	دَائِمًا	kovati; tući	صَرَبَ - صَرْبٌ

Riječi za vježbu 39

لَنْ	neće nikada	سَهَرَ - سَهَرَ	bdjeti
بَلَغَ - بُلُوغٌ	postići	أَنَّ	da

ذَنْبٌ pl. ذُنُوبٌ vuk	اِكْتَسَبَ - اِكْتَسَابٌ steći, sticati
كَلْبٌ pl. كِلَابٌ pas	مَدَّ يَمُدُّ مَدًّا pružiti
آمَنَ يُؤْمِنُ إِيمَانٌ vjerovati	أَرْزَقُ pl. رِزْقٌ opskrba
أَحَبُّ مَيْبُتٌ إِحْبَابٌ voljeti, željeti	طَمَعٌ - طَمَعٌ hlepiti, željeti
قَدْرٌ količina; vrijednost	لَزِمَ - لَزُومٌ ne napuštati
مَنْزِلَةٌ pl. مَنَازِلٌ stepen	رَقَدَ - رُقُودٌ, رُقَادٌ spavati
مَبْلَغٌ pl. مَبَالِغٌ stepen; iznos	مُرَادٌ cilj, želja
بِحَسَبٍ po, prema	إِذَا kada
سَلِمَ - سَلَامَةٌ spasiti se	وَأَقْبَ - مُوَأَقَفَةٌ, وَفَاقٌ sloga, slaganje
مَاتَ يَمُوتُ مَوْتٌ umrijeti	فَارَقَ - مُفَارَقَةٌ, فِرَاقٌ rastanak
خَلَّفَ - تَخْلِيفٌ ostaviti	أَصْلَحَ - إِصْلَاحٌ urediti, popraviti
إِحْتِيَاجٌ (إِلَى) - إِحْتِيَاجٌ biti potreban	فَسَدَ - فَسَادٌ biti pokvaren, neuredan
أَجْبَاهُ pl. أَجْبِيَةٌ prijatelj	عُدْوَانٌ prestupak, nasilje
تَامٌ potpun	خُسْرَانٌ gubitak, šteta
غَيْرٌ drugi	يَنْبَغِي treba
عَدَمٌ - عَدَمٌ nemati; mašiti	جَهْرٌ javnost
جَوَادٌ darežljiv; konj plemenite rase	سِرٌّ tajnost
رَكِبَ - رُكُوبٌ uzjahati; baciti se u nešto	جَعَلَ - جَعْلٌ učiniti; stvoriti
أَهْوَالٌ pl. هَوْلٌ strah, opasnost	نُورٌ svjetlo

Riječi za vježbu 40

kolijevka	مَهْدٌ	uvijek	أَبَدًا
grob	قَبْرٌ	sutra	غَدًا
kao da ti	كَأَنَّكَ	Bože!	يَا اللَّهُ، اَللَّهُمَّ
živjeti	عَاشَ يَعِشُ عَيْشٌ	smilovati se	رَحِمَ - رَحْمَةٌ

oprostiti	غَفَرَ - مَغْفِرَةٌ, غُفْرَانٌ	biti	كَانَ يَكُونُ, كَوْنٌ
griješ	ذُنِبَ pl. ذُنُوبٌ	ostaviti	تَرَكَ تُ تَرَكَ
hleptiti	حَرَصَ - حِرْصٌ	nužda, nevolja	حَاجَاتٌ pl. حَاجَةٌ
čast	جَاهٌ, شَرَفٌ	istina	حُقُوقٌ pl. حَقٌّ
vrлина	فَضَائِلٌ pl. فَضِيلَةٌ	gorak	مُرٌّ
makar	وَإِنْ, وَلَوْ	slušati	اسْتَمَعَ - اسْتِمَاعٌ
gledati	نَظَرَ تُ نَظَرٌ	savjet	نَصَائِحٌ pl. نَصِيحَةٌ
govoriti, reći	قَالَ يَقُولُ قَوْلٌ	stariji	أَكْبَرُ مِنْ
zadovoljiti se	فَتَحَ - فِتَاةٌ	sreća	سَعَادَةٌ
udijeliti	قَسَمَ (لِ) - قِسْمَةٌ	najskuplji	أَعْلَى الْأَشْيَاءِ

Riječi za vježbu 41

يَوْمُكَ	danas	دُونَ	pod, niže
إِنْرُؤُ pl. رِجَالٌ	čovjek	ذُنُوبِيَّةٌ	ovosvjetsko
أَصْلٌ	osnova; porijeklo	أَلَا	eto!
حَكَمَ - حُكْمٌ	suditi	حَزِنٌ - حُزْنٌ	žalostiti se
فَعَلَ - فِعْلٌ	učiniti	أَخُو الْبَلِيَّةِ	nesretnik
أَشْرَكَ - إِشْرَاكٌ	biti višebožac	الرَّحْمَنُ	milostivi (Bog)
حَبِطَ - حَبْطٌ	propasti, pokvariti se	أَلْطَافٌ pl. لُطْفٌ	milost
حَسِرَ - حَسَارَةٌ	pretrpjeti štetu, propasti	حَفِيٌّ	sakriven
فَوْقَ	na, nad, više	نَالَ يَنَالُ نَيْلٌ	postići
دِيَانَةٌ	pobožnost	وَسَائِلٌ pl. وَسِيلَةٌ	sredstvo
تَحْتَ	pod, niže	نَفَقَاتٌ pl. نَفَقَةٌ	trošak
		أَزُودَةٌ pl. زَادٌ	opskrba

Riječi za vježbu 42

darežljivost	سَخَاوَةٌ	svi	جَمِيعٌ
pohvaljen	مَمْدُوحٌ	vladanje	سِيْرَةٌ pl. سِيَرٌ

pisar	خَطَّاطٌ	nasilnik	ظَالِمٌ
znamenit	مَشَاهِيرٌ pl. مَشهُورٌ	Hadždžadž (ime čovjeka)	أَلْحَجَّاجُ
ubica	قَتَلَةٌ pl. قَاتِلٌ	vrlo iskren	صَدِيقٌ
Ebu Lu'lue	أَبُو لُوْلُوَّةَ	koji strogo rastavlja (istinu od neistine)	فَارُوقٌ
zbirka	مَصَاحِفٌ pl. مُصْحَفٌ	vrlo darežljiv	مِفْضَالٌ
Ebul-Esved	أَبُو الْأَسْوَدِ	vrlo siromašan	مِسْكِينٌ
gramatika, sintaksa	عِلْمُ النَّحْوِ	Amr (ime čovjeka)	عَمْرُو
preći	إِنْتَقَلَ (إِلَى) - إِنْتِقَالٌ	pospanac	نَوْمَةٌ
prošlost	أَلْيَاضِي	vrlo velik	كَبِيرٌ
vrlo čudnovat	عُجَابٌ	prevara, varka	مَكْرٌ

Riječi za vježbu 43

u, na; o	فِي	običaj (Božijeg poslanika)	سُنَّةٌ pl. سُنَنٌ
izlazak	خَرَجَ تُ خُرُوجٌ	nauka, učenje	عِلْمٌ
ulazak	دَخَلَ تُ مَدْخَلٌ	mladost	صَغَرٌ تُ صِغَرٌ
Blago vama!	بُشْرَى لَكُمْ	urezati, uklesati	نَقَشَ تُ نَقَشٌ
zanimanje, posao	أَشْغَالٌ pl. شُغْلٌ	kamen	أَحْجَارٌ pl. حَجَرٌ
sprečavanje, zabranjivanje	حَرَمٌ - حِرْمَانٌ	spas	سَلِمَ - سَلَامَةٌ
šteta	أَضْرَارٌ pl. ضَرَرٌ	obećanje	وَعَدَ يَعِدُ وَعْدٌ
zadovoljstvo	رِضْوَانٌ - رِضْوَانٌ	plemenit	كُرْمَانٌ pl. كَرِيمٌ
uzvišeni	تَعَالَى	dûg	دُيُونٌ pl. دَيْنٌ
oprost	غُفْرَانٌ	griješenje	فَسَقَ تُ فِسْقٌ
primiti	قَبِلَ - قَبُولٌ	ubijanje	قَتَلَ تُ قَتْلٌ
dar, poklon	هَدَايَا pl. هَدِيَّةٌ	krasti	سَرَقَ - سَرَقَةٌ

رُضَانٌ pl. فِجَاحٌ	ružan
مِفْتَاحٌ pl. مِفْتَاحٌ	ključ
رَهَادَةٌ - زَهَادَةٌ	izbjegavanje
أَشْيَاءٌ pl. شَيْءٌ	stvar
رَدٌّ - سُورٌ	radost
لَبْسٌ - لَبْسٌ	oblačenje
أَلْبِسَةٌ pl. لِبَاسٌ	odjeća
جَمَعٌ - جَمَعٌ	skupljati

نَعَسٌ - نَعَسٌ	drijemanje, spavanje
قُلُوبٌ pl. قَلْبٌ	srce
مَحَلٌّ pl. مَحَالٌّ	mjesto
حَفِظٌ - حَفِظٌ	čuvanje
أَسْرَارٌ pl. سِرٌّ	tajna
غَلَبٌ - غَلَبَةٌ	pobjeda
أَشْرَارٌ pl. شَرِيرٌ	zao
سُرُورٌ pl. شَرٌّ	zlo

Riječi za vježbu 44

pisanje	كِتَابَةٌ	poštovati	عَظَّمَ - تَعَظَّمَ
poučavanje	تَعْلِيمٌ	počastiti	شَرَّفَ - تَشَرَّفَ
razni	مُخْتَلِفٌ	posjeta, pohod	زِيَارَةٌ
treba	يَنْبَغِي	među	بَيْنَ
raspoloviti	نَصَفَ - تَنَصَّفَ	poniziti, omalovažiti	حَفَرٌ - حَفَرٌ
jabuka	تُفَاحَةٌ	neko; niko	أَحَدٌ
drugi osim njega	غَيْرُهُ	predati	سَلَّمَ (إِلَى) - تَسَلَّمَ
snovati	دَبَّرَ - تَدَبَّرَ	vlasnik	أَصْحَابٌ pl. صَاحِبٌ
određivati	قَدَّرَ - تَقَدَّرَ	pozdraviti	سَلَّمَ (عَلَى) - تَسَلَّمَ
razlikovati	مَيَّرَ - تَمَيَّرَ	star	كَبَارٌ pl. كَبِيرٌ
dobro	خَيْرٌ pl. خَيْرٌ	proći pokraj	مَرَّ (بِ) - مَرَّ
stići	حَصَلَ - تَحَصَّلَ	nečega	

Riječi za vježbu 45

كَذَلِكَ	također	رَبِّ (مَجْثَا رِبِّي) Moj Bože!	
زَيَّنَ - تَزَيَّنَ	okititi, nagizdati	يَسَّرَ - تَيَسَّرَ	olakšati
أَنْفُسَكُمْ	vi sebe	عَسَّرَ - تَعَسَّرَ	oteščati
صِفَاتٌ pl. صِفَةٌ	svojstvo	قَمَّ - تَقَمَّ	svršiti

أَلِيسَانْدَرُ Aleksandar	أَنَابِي pl. إِنْسَانٌ čovjek
مَا بِأَلِكْ šta je tebi? (zašto ti?)	رَكِبٌ - تَرَكِبٌ sastaviti
مُؤَدِّبٌ uzgajatelj	أَرْوَاحٌ pl. رُوحٌ duša, duh
أَكْثَرٌ više	أَجْسَادٌ pl. جَسَدٌ tijelo
إِن zaista	دَبَّرٌ - تَدَبَّرٌ raspoređivati; raspored
سَبَبٌ pl. أَسْبَابٌ uzrok	أَنْصَافٌ pl. نِصْفٌ polovina
حَيَاةٌ život	عَاشَ - عَيْشٌ život
سَبَّحَ - تَسَبَّحَ slaviti	لَقَّبَ - تَلَقَّبَ nazvati
كَذَّبَ - تَكَذَّبَ smatrati lažnim ne vjerovati	فَرَّقَ - تَفَرَّقَ rastavlјati
آيَاتٌ pl. آيَةٌ znak	حَقُّوقٌ pl. حَقٌّ istina
نَبَأٌ - تَنْبِئَةٌ izvijestiti, obavijestiti	أَبَاطِيلٌ pl. بَاطِلٌ neistina
كَفَرَ - كَفَرٌ ne vjerovati	أَلْمَلَّوَانِ dan i noć (vrijeme)
بَلَّغَ - تَبَلَّغَ priopćiti	فَتَّشَ - تَفْتِيشٌ istraživati
أَنْزَلَ - إِتْرَأَلَ spustiti, objaviti	بَيَّنَّ - تَبَيَّنَّ objasniti
	حَقَائِقٌ pl. حَقِيقَةٌ činjenica, istina

Riječi za vježbu 46

sjediti s nekim جَالَسَ - مُجَالَسَةٌ zajedno	مَمَّا
družiti se صَاحَبَ - مُصَاحَبَةٌ putovati	سَافَرَ - مُسَافَرَةٌ
dopisivanje كَاتَبَ - مُكَاتَبَةٌ kraj	أَطْرَافٌ pl. طَرَفٌ
uvijek دَائِمًا djelo	آثَارٌ pl. أَثَرٌ
jedan od nas s drugim بَعْضُنَا بَعْضًا prede	أَجْدَادٌ, آبَاءٌ
videnje شَاهَدَ - مُشَاهَدَةٌ zlikovac	قَاطَعَ - مُقَاطَعَةٌ
potpomaganje سَاعَدَ - مُسَاعَدَةٌ navaliti	أَشْرَارٌ pl. شَرِيرٌ
svake godine كُلُّ سَنَةٍ domovina	هَاجَمَ - مُهَاجِمَةٌ
	أَوْطَانٌ pl. وَطَنٌ

braniti	دَفَعَ (عَنْ) - دِفَاعٌ مُدَافَعَةٌ	mišljenje	رَأَى pl. آَرَءَ
biti licemjerman	نَافِقٌ - مُنَافِقَةٌ	požuriti se	بَادَرَ - مُبَادَرَةٌ
koriti	عَابَبَ - مُعَابَبَةٌ	blagosloviti	بَارَكَ (فِي) - مُبَارَكَةٌ
slagati se	وَافَقَ - مُوَافَقَةٌ		

Riječi za vježbu 47

أَسْرَعَ - إِسْرَاعٌ	požuriti se	أَغْلَطَ - إِغْلَاطٌ	oštro, grubo govoriti
حَيْرَاتٌ pl. حَيْرَةٌ	dobro djelo	سُلْطَانٌ pl. سُلْطَانِيْنٌ	vladar
كَلَّمَا	kad god	إِنَّمَا	samo, jedino
أَصْبَحَ - إِصْبَاحٌ	osvanuti	أَرْعَدَ - إِرْعَادٌ	grmjeti
صَبَاحٌ	jutro	أَبْرَقَ - إِبْرَاقٌ	sijevati
أَمَسَى - إِمْسَاءٌ	omrknuti	قُرِبَ - قُرْبٌ	približiti se
مَسَاءٌ	večer	سَكَنَ - سُكُونٌ	smiriti se
أَعْلَمَ - إِعْلَامٌ	izvijestiti	أَحْسَنَ - إِحْسَانٌ	činiti dobro
نَجَاحٌ	uspjeh	أَحِبَّاءٌ pl. حَبِيبٌ	prijatelj, miljenik
أَرْسَلَ - إِرْسَالٌ	poslati	هُوَئِلْمًا	lako, blago
بُرُودٌ pl. بَرِيدٌ	pošta	عَسَى	možda
بَيِّنَاتٌ pl. بَيِّنَةٌ	dokaz	أَبْغَضَ - إِبْغَاضٌ	mrziti
مُحْجَجٌ pl. مَحْجَةٌ	dokaz	يَوْمًا مَأً	jednoga dana, nekada
قَاطِعٌ	odlučan	جِيرَانٌ pl. جَارٌ	susjed
أَنْذَرَ - إِنْذَارٌ	opomenuti	عَدْلٌ	pravednost
أَكْرَمَ - إِكْرَامٌ	počastiti	أَسْوَارٌ pl. سُوْرٌ	bedem, zid
عُقُولٌ pl. عَقْلٌ	razum	أَغْرَقَ - إِغْرَاقٌ	potopiti
فَضَّلَ - تَفْضِيلٌ	odlikovati	أَحْرَقَ - إِحْرَاقٌ	spaliti
حَضَرَ - حُضُورٌ	doći; biti prisutan	نِيرَانٌ pl. نَارٌ	vatra

حَسَنٌ - تَحْسِينٌ	uljepšati
آدَبٌ pl. آدَابٌ	uzgoj, odgoj
أَسْعَدَ - إِسْعَادٌ	usrećiti
أُمٌّ pl. أُمَّةٌ	sljedbenik
سَادَةٌ pl. سَيِّدٌ	gospodar, gospodin
مُرْسَلُونَ pl. مُرْسَلٌ	poslanik

لَوْلُو pl. لَوْلَى	biser
أَخْرَجَ - إِخْرَاجٌ	vaditi
عَمِيقٌ pl. عَمَاقٌ	dubok
جُعِدٌ pl. جُعُودٌ	trud
أَقْسَمَ - إِقْسَامٌ	kleti se
كَثِيرًا	mного

Riječi za vježbu 48

sjjećati se	تَذَكَّرَ - تَذَكُّرٌ	Musejlima	مُسَيْلِمَةٌ
starost	كِبَرٌ	praviti se Božijim poslanikom	تَنْبَأٌ - تَنْبِؤٌ
napredovati	تَقَدَّمَ - تَقَدُّمٌ	pa, te	فَ
razmisliti	تَفَكَّرَ - تَفَكُّرٌ	lažac	كَذَّابٌ
junačiti se	تَشَجَّعَ - تَشَجُّعٌ	protiv njega	عَلَيْهِ
govoriti	تَكَلَّمَ - تَكَلُّمٌ	opremiti	بَعَثَ - بَعْثٌ
evropski jezik	لُغَةُ أَوْرُوبِيَّةٌ	pristaša	أَتْبَاعٌ pl. تَبِعٌ
čuditi se	تَعَجَّبَ - تَعَجُّبٌ	raspršiti se	تَفَرَّقَ - تَفَرُّقٌ
ljudima	لِلرِّجَالِ	mijenjati se	تَبَدَّلَ - تَبَدُّلٌ
oholiti se	تَكَبَّرَ - تَكَبُّرٌ	dozvoliti	أَذِنَ - إِذْنٌ
jer je	لِأَنَّ	izvoli!	تَفَضَّلَ

Riječi za vježbu 49

تَنَاصَرَ - تَنَاصُرٌ	potpomagati se	أَمْتِعَةٌ pl. مَتَاعٌ	korist, uživanje, ono s čim se koristi
نَفَرَ - نَفْرٌ	ići u boj	فِي (جَنْبِ) الْآخِرَةِ	naprama onom svijetu
سَبِيلٌ pl. سَبِيلٌ	put, pravac	أَسَسَ - تَأَسَّسَ	osnovati
إِتَّقَلَ - تَتَاقَلٌ	oklijevati; s prijedlogom إِلَى naginjati, težiti	تَقَوَّى	bogobožnost

أَحَقُّ	preći	تَفَاهَمَ - تَفَاهُمُ	sporazumjeti se
قَامَ - قِيَامٌ	stajati; klanjati	رُعِمَ pl. رُعَمَاهُ	voda
تَطَهَّرَ - تَطَهَّرْتُ	očistiti se	تَصَاخَ - تَصَاخُ	izmiriti se
تَدَثَّرَ - تَدَثَّرْتُ	zamotati se	أَقْوَامٌ pl. قَوْمٌ	ljudi, narod
تَنَارَعَ - تَنَارَعُ	svadati se, prepirati se	تَشَارَكَ - تَشَارِكُ	udružiti se
فَسَلَّ - فَسَلُّ	oslabiti, ne uspjeti	وَفَّقَ - تَوْفِيقٌ	uputiti, dati da uspije
تَعَاوَنَ - تَعَاوَنُ	potpomagati se	عَدَمُ التَّنَارُعِ	nesvađanje
بِرٌّ	dobročinstvo, dobro djelo	تَحَاسَدَ - تَحَاسُدٌ	zavidjeti (jedan drugom)
آثَامٌ pl. إِثْمٌ	grijev	تَنَاجَشَ - تَنَاجِشٌ	nadmetati se u kupoprodaji
تَمَارَضَ - تَمَارَضُ	praviti se bolestan	تَبَاغَضَ - تَبَاغِضٌ	mrziti jedan drugog
مَرَضَ - مَرَضٌ	razboljeti se	تَدَابَرَ - تَدَابِرٌ	raditi jedan protiv drugog, ne slagati se
تَقَاتَلَ - تَقَاتِلُ	potući se, ratovati	عِبَادٌ pl. عِبْدٌ	rob; čovjek
قَبَائِلُ pl. قَبِيلَةٌ	pleme		

Riječi za vježbu 50

granati se	تَفَرَّعَ - تَفَرُّعٌ	izvaliti se,
raspoložiti se	أَنْشَرَخَ - أَنْشِرَاحٌ	iščupati se
zaplesti se	أَسْفَدَ - أَسْفَادٌ	žestok vjetar (žestina vjetra)
odvojiti se;		شِدَّةُ الرِّيحِ
osamiti se	أَنْفَرَدَ - أَنْفِرَادٌ	إِنْقَرَضَ - أَنْقِرَاضٌ
otvoriti se	أَنْفَتَحَ - أَنْفِتَاحٌ	إِنْخَدَعَ - إِنْخِدَاعٌ
udaranje	صَرَبٌ	مُحِبٌّ - مَحَابَةٌ
rascijepiti se	أَنْقَطَرَ - أَنْقِطَارٌ	إِنْقَشَعَ - أَنْقِشَاعٌ
kora	فُشُرٌ pl. قِشْرٌ	حَبْلُ الْمُرْدَةِ
oguliti se	أَنْقَشَرَ - أَنْقِشَارٌ	إِنْصَرَمَ - أَنْصِرَامٌ

Riječi za vježbu 51

أَحْتَقَرُ - اِحْتَقَارُ	omalovažiti, poniziti	أَبْطَلَ - اِبْتِطَالُ	pokvariti
أَرَادَ - اِرَادَةٌ	htjeti	اِفْتَرَسَ - اِفْتِرَاشُ	leći položivši prednje noge
اِحْتَكَّرَ - اِحْتِكَارُ	kupovati hranu pa je zadržavati dok poskuplja	أَدْبَابُ pl. دُبٌّ	medvjed
طَعَامٌ	hrana	اِفْتَرَسَ - اِفْتِرَاسُ	uloviti, raskinuti
حَرَامٌ	zabranjeno	اِفْتَرَضَ - اِفْتِرَاضُ	staviti u dužnost, propisati, odrediti
اِسْتَتَرَ - اِسْتِتَارٌ	skrivati se, zaklanjati se	اِخْتَلَطَ - اِخْتِلَاطٌ	pomiješati se
أَمَكَنَ - اِمْكَانٌ	moći	حَبِيثٌ	gadan, gnjusan
اِعْتَذَرَ - اِعْتِذَارٌ	ispričavati se	طَيِّبٌ	dobar, lijep
اِفْتَقَرَ - اِفْتِقَارٌ	biti potreban	اِشْتَرَطَ - اِشْتِرَاطٌ	uvjetovati
اِفْتَخَرَ - اِفْتِخَارٌ	ponosti se	اِحْتَفَظَ - اِحْتِفَاطٌ	čuvati, zadržati za sebe
اِدَّكَرَ - اِدْكَارٌ, ذِكْرٌ	opomenuti se, opametiti se	أَعْطَى - اِعْطَاءٌ	dati
لَا بُدَّ	nema mimoilaže- nja, svakako treba	اِمْتَنَعَ - اِمْتِنَاعٌ	ustegnuti se
اِسْتَهَارَ - اِسْتِهَارٌ	iskoristiti (priliku)	أَخَذَ - اِخْتِذٌ	uzeti
فُرْصَةٌ pl. فُرُصٌ	prilika, zgodan čas	اِنْتَفَعَ - اِنْتِفَاعٌ	koristiti se
اِحْتَرَسَ - اِحْتِرَاسٌ	čuvati se	طَالَعَ - مُطَالَعَةٌ	čitati
اِلْتَمَسَ - اِلْتِمَاسٌ	tražiti	تَدَبَّرَ - تَدَبُّرٌ	razmišljati
		اِعْتَرَفَ - اِعْتِرَافٌ	priznati
		كَذَبَ - كَذِبٌ	lagati

Riječi za vježbu 52

skvasiti se	اِحْضَلَّ - اِحْضِلَالٌ	kosa	أَشْعَارٌ pl. شَعْرٌ
mnoge suze	كَثْرَةُ الدُّمُوعِ	pobijeljati, biti svijetao	اِبْيَضَّ - اِبْيِضَاضٌ
proljeće	أَرْبَعَاءُ pl. رَبِيعٌ	uprašiti se	اِغْبَرَّ - اِغْبِرَارٌ
zazelenjeti se	اِحْضَرَّ - اِحْضِرَارٌ	sačuvati	حَرَّمَ (عَلَى) - تَحْرِيمٌ

požutjeti	إَصْفَرَ - إِصْفِرَارُهُ	Božji ugodnik	أَوْلِيَاءُ اللَّهِ pl. أَوْلِيَ اللَّهِ
štap	عَصَا pl. عِصَى	ocrniti, pocrniti	سَوَّدَ - تَسْوَدٌ
iskriviti se	إِعْوَجَّ - إِعْوَجَّاجٌ	pocrnjeti	إِسْوَدَّ - إِسْوَدَادٌ
učiniti svijetlim	بَيَّضَ - تَبْيِيضٌ		

Riječi za vježbu 53

إِسْتَعْرَبَ - إِسْتِعْرَابٌ	čuditi se	نَبَاتَاتٌ pl. نَبَاتٌ	bilje
إِسْتَبَشَّرَ - إِسْتِبْشَارٌ	veseliti se	إِحْدَوْدَبَ - إِحْدِيدَابٌ	zguriti se
أَبْصَرَ - إِبْصَارٌ	vidjeti	لَمَّا	pošta
إِسْتَقْبَلَ - إِسْتِقْبَالٌ	okrenuti se	أَخْبَرَ - إِخْبَارٌ	izvijestiti, kazati
قِبْلَةٌ	strana na kojoj se nalazi Kâba	إِعْرَوزَقَ - إِعْرِبْرَاقٌ	kupati se u suzama (oko)
إِسْتَفْسَرَ - إِسْتِفْسَارٌ	tražiti tumačenje	أَحْرَانٌ pl. حُرْنٌ	žalost
أَسَازِدَةٌ pl. أَسَاذٌ	profesor	بَدُوٌ	beduini
عَرَابٌ pl. عَرَابَةٌ	neobično, nejasno	إِخْشَوْنَنَ - إِخْشِيثَانٌ	oblačiti grubo odijelo
إِسْتَشْهَدَ - إِسْتِشْهَادٌ	tražiti svjedoke	مَكَارِمُ الْأَخْلَاقِ	plemenitosti čudi
إِسْتَحْلَفَ - إِسْتِحْلَافٌ	tražiti da se zakune	تَأَدَّبَ - تَأَدُّبٌ	izobrazba, uljudnost
رَسَائِلٌ pl. رِسَالَةٌ	brošura, poslanica	أُضْيَافٌ pl. ضُيُوفٌ	gost
إِسْتَفْرَقَ - إِسْتِفْرَاقٌ	zauzeti	أَسْفَارٌ pl. سَفَرٌ	putovanje
إِسْتَحْسَنَ - إِسْتِحْسَانٌ	odobravati; dopadati se	أَحْوَجَ - إِحْوَاجٌ	prisiliti
إِسْتِذْنَانَ - إِسْتِذْنَانٌ	tražiti dozvolu	وَفَدَّ عَلَى - وَفَدٌ	doći nekome
إِسْوَادٌ - إِسْوِيدَادٌ	jako pocrnjeti	إِتَّبَعَ - إِتْبَاعٌ	slijediti
شِدَّةُ الْحَرَارَةِ	velika vrućina	إِسْتَفْبَحَ - إِسْتَفْبَاحٌ	osudivati, smatrati ružnim
إِصْفَارٌ - إِصْفِرَارٌ	jako požutjeti	إِجْتَنَبَ - إِجْتِنَابٌ	kloniti se, izbjegavati

Riječi za vježbu 54

ukazati se	حَصَّصَ - حَصَّصَةٌ	povratiti se natrag	تَقَهَّرَ - تَقَهَّرَةٌ
praviti se nevješt	تَعَاوَلُ - تَعَاوَلٌ	rzati	هَمَمَ - هَمَمَةٌ
prevesti	تَرْجَمَ - تَرْجِمَةٌ	konji	حَيْوُلٌ pl. خَيْلٌ
kada	مَتَى	zašto?	لِمَ
pomaganje, jauk	وَلَوْلَ - وَلَوْلَةٌ	smrknuti se	إِكْفَهَرَ - إِكْفَهَرَاتٌ
praviti se filozof	تَفَلَّسَفَ - تَفَلَّسَفٌ	odvratiti, udaljiti	رَزَحَ - رَزَحَةٌ
filozof	فَلَاسِفَةٌ pl. فَيَلَسُوفٌ	spasiti se	فَارَزَ فَوْزًا
potresti se	زَلَزَلَ - زَلَزَلَةٌ	treba	يَلْزَمُ يَلْبِغِي
okititi draguljima	جَوَّهَرَ - جَوَّهَرَةٌ	ogrnuti se	جَلَبَبَ - جَلَبَبَةٌ
dragulj	جَوَاهِرٌ pl. جَوَاهِرَةٌ	obučiti čarape	جَوَّرَبَ - جَوَّرَبَةٌ
prevodilac	مُتَرْجِمٌ pl. مُتَرْجِمَاتٌ	smiriti se	إِطْمَنَّ - إِطْمِئْنَانَ
glasovit	شَهِيرٌ	za	حَلَفَ

Riječi za vježbu 55

تَبَّ - تَبٌّ	propasti, upropastiti	أَدَّالُونَ pl. أَدَّالٌ	koji upućuje
حَفَّ - حَفٌّ	opkoliti, okružiti	حُفٌّ pl. حُفَاتٌ	pokrivač, ogrtač
مَكَرَهُ pl. مَكَرَةٌ	neugodnost, zlo	بَجَائِنٌ pl. بَجَائِنُونَ	lud
شَهَوَاتٌ pl. شَهْوَةٌ	strast, želja	عَدَّ - عَدٌّ	brojiti
سَرَّ - سُرُورٌ	veseliti (se)	بَجَّحَ - بَجَّاحٌ	uspjeti, proći
لَزِمَ - لَزُومٌ	držati se nečega	إِمْتَحَنَ - إِمْتِحَانٌ	ispitivati; ispit
صَتَّ - صَتٌّ	šutjeti	غَشَّ - غَشٌّ	varati
حَسَنَاتٌ pl. حَسَنَةٌ	dobro djelo	حَلَّ - حَلٌّ	biti dozvoljeno
سَاءَ - سَوَاءٌ	biti ružan; ožalostiti	مُسْكِرَاتٌ pl. مُسْكِرٌ	opojno piće, alkohol
سَيِّئَاتٌ pl. سَيِّئَةٌ	zlo djelo	صَدَّ - صَدٌّ	odbijati, odvrćati

ضَلَّ - ضَلَالٌ	zalutati
كَانَ - كَانٌ	misлити, držati
رَفَعَ - رَفْعٌ	podignuti, podnijeti
مَلَكَ	vladavina
كَرَّ - كَرٌّ	navaljivati
فَرَّ - فِرَارٌ	pobjeći
حَجَّ - حَجٌّ	hodočastiti
سَمَّى - تَسْمِيَةٌ	nazvati, imenovati
سَبَّ - سَبٌّ	psovati, grditi
صَفَّ - صَفٌّ	uredati; uredati se

صَرَ - صَرٌّ	šetiti
وَرَأَ	za
صَفَّ pl. صُفُوفٌ	red
شَقَّ - شَقٌّ	rascijepiti
شَقَّ - شَقٌّ, مَشَقَّةٌ	biti teško
شَقَّ - شُقُوقٌ	niknuti
عَقَّ - عَقٌّ	ne slušati roditelje
قَلَّ - قَلْدَةٌ	biti malo
وَدَّ - وُدٌّ, مَوَدَّةٌ	voljeti, željet
بَرَّ - بَرٌّ	činiti dobro roditeljima

Riječi za vježbu 56

dok	حَقٌّ
pripraviti	أَعَدَّ - إِعْدَادٌ
sve, svi, svaki	جَمِيعٌ, كُلٌّ
ustrajati	أَصْرَعْتُ - إِصْرَارٌ
mali grijeh	صَغَائِرٌ pl. صَغِيرَةٌ
veliki grijeh	كَبَائِرٌ pl. كَبِيرَةٌ
osjetiti	أَحَسَّ (ي) - إِحْسَاسٌ
studen	بَرْدٌ
vojska	جَيْشٌ pl. جَيْشٌ
vojska	جُنُودٌ pl. جُنْدٌ
raspršiti	شَتَّتَ - تَشْتِيتٌ
popraviti, obnoviti	جَدَّدَ - تَجَدَّدٌ
ponoviti	كَرَّرَ - تَكَرَّرٌ

puta	مِرَارًا pl. مَرَاتٍ
raspravljati,	حَاجَّ - مُحَاجَّةٌ
prepirati se	حَاجَّ - مُحَاجَّةٌ
protivnik	خُصْمًا pl. خُصْمٌ
zaključivati	إِسْتَدَلَّ - إِسْتِدْلَالٌ
protezati se	إِمْتَدَّ - إِمْتِدَادٌ
Abesinija	أَلْبِيشُ
Sredozemno More	أَلْبَحْرُ الْمَتَوَسِّطُ
zid	حِيطَانٌ pl. حَائِطٌ
zid	جُدُرٌ pl. جِدَارٌ
srušiti se	إِنْقَضَّ - إِنْقِضَاضٌ
djelo	كُتُبٌ pl. كِتَابٌ
trâg	آثَارٌ pl. أَثَرٌ
crpsti,	
pomagati se	إِسْتَمَدَّ - إِسْتِمْدَادٌ

Riječi za vježbu 57

إِسْتَعَانَ - إِسْتَعَانَهُ	tražiti utočišta	هُدًى - هُدًى	smiriti se
رَحِيمٌ	proklet, udaljen od Božije milosti	فُلُوسٌ pl. فُلُوسٌ	novac
رَاعٍ pl. رُعَاةٌ, رُعَاةٌ	pastir, čuvar	إِسْتَقْرَضَ - إِسْتَقْرَضَ	uzeti u zajam
رَعِيَّةٌ pl. رَعَايَا	stado, podanici	أَمَلْتُ - أَمَلْتُ	nadati se
مَعْنَى pl. مَعَانٍ	značenje	عَفَا (عَنْ) - عَفُوٌ	oprostiti
ظَمِئٌ - ظَمَاءٌ	ožednjeti	عَافِيَةٌ	zdravlje; zaštita
نَشَأٌ - نُشُوهُ	odrasti, odgojiti se	فَضْلٌ	dobrota, dobročinstvo
شَبَابٌ pl. شَبَابٌ, شَبَابٌ	mladić	حُدُودٌ pl. حُدُودٌ	granica
عَفَّ - عَفَافٌ	poštenje, nevinost	تَرَزَّلَ - تَرَزَّلَ	postaviti
صَانَ - صِيَانَةٌ	čuvanje	مَنْزِلٌ pl. مَنْزِلَةٌ	stepen, položaj
جَاءَ - جِئْتُ	doći	مَلَأَ - مَلَأَ	napuniti
غَضِبَ - غَضَبٌ	srditi se	حِكَايَاتٌ pl. حِكَايَاتٌ	priča
		لِطَافٌ pl. لِطَافٌ	lijep, ugodan

Riječi za vježbu 58

odgađati	أَخَّرَ - تَأَخَّرَ	poučavati	عَلَّمَ - تَعَلَّمَ
turski jezik	اللِّسَانُ التُّرْكِيُّ	država	دَوْلٌ pl. دَوْلَةٌ
dovršiti	أَتَمَّ - إِيْتَمَّ	jesti s nekim	أَكَلَ - مَوَاكَلَةٌ
djelovati	أَثَّرَ (فِي) - تَأَثَّرَ	zauzeti, osvojiti	فَتَحَ - فَتَحَ
držati se pristojno prema nekom	تَأَدَّبَ (مَعَ) - تَأَدَّبَ	postaviti zapovjednikom	أَمَرَ - تَأَمَّرَ
star	كِبَرٌ pl. كِبَارٌ, كِبِيرٌ	nevaljalac	لِئَامٌ pl. لِئَامٌ
ljubav	حُبٌّ	urotiti se protiv nekoga	تَأَمَّرَ (عَلَى) - تَأَمَّرَ
poštovanje	إِحْتِرَامٌ, تَعْظِيمٌ	dobročinitelj	مُحْسِنُونَ pl. مُحْسِنُونَ

Riječi za vježbu 59

izgubljena stvar	صَالَةً	bojati se	وَجَلَ - وَجَلَّ
gdje god	أَيْنَمَا	napustiti, zanemariti	غَفَلَ - غُفُولٌ
deputacija	وَفُودٌ pl. وَفْدٌ	oružje	أَسْلِحَةٌ pl. سِلَاحٌ
nositi	وَزَّرَ - وَزَّرَ	nagrada	أَجْرٌ pl. أَجْرٌ
teret, tovar	أَوْزَارٌ pl. وَزْرٌ	obećanje	عِدَاتٌ pl. عِدَةٌ
druga	أُخْرَى pl. أُخْرَى	roditi	وَلَدَ - وِلَادَةٌ
malo je; mnogo je	رُبَّ	ravan, prilika	أَكْفَأُ pl. كَفُوهُ
ispuniti obećanje, održati riječ	وَقَى - وَفَاهُ	zauzeti, obuhvatiti	وَسَعَ - سَعَةٌ
metnuti, postaviti	وَضَعَ - وَضَعٌ	stajati	وَقَفَ - وَفُوفٌ
mjesto	أَمْكِنَةٌ pl. مَكَانٌ	zastaviti	وَقَفَ - وَقْفٌ
ovdje	هَهُنَا	prepustiti	وَكَلَّ - وَكَلٌّ
opisati	وَصَفَ - وَصْفٌ	prijestolje	كُرْسِيٌ pl. كُرْسِيٌّ
zima	أَشْتِيَةٌ pl. شِتَاءٌ		

Riječi za vježbu 60

osloniti se	تَوَكَّلَ - تَوَكُّلٌ	pobožan	عَبَادٌ pl. عَابِدٌ
pouzdati se	وَتَّقَ - تِقَةٌ	dostaviti	أَوْصَلَ - إِيصَالٌ
donijeti	أَوْزَتْ - إِبْرَاتٌ	zgrada	أَبْنِيَةٌ pl. بِنَاءٌ
okretnost	نَشَاطٌ	mnogo	كَثِيرًا
bogatstvo	غِنًى	proširiti	وَسَعَ - تَوَسَّعَ
proždrljivost	شَرَاهَةٌ, شَرَهٌ	početi	أَبْلَ, أَنْشَأَ, أَحَدَ, جَعَلَ
bolest	أَمْرَاضٌ pl. مَرَضٌ	(s imperfektom drugog glagola)	
bojati se	إِتَّقَى - إِتْقَاهُ	širiti se	تَوَسَّعَ - تَوَسَّعَ
gdje	حَيْثُ	zaslužiti	إِسْتَوْجَبَ - إِسْتَجَابَ

ništavilo	عَدَمٌ	uzeti za	إِسْتَوَزَرَ - إِسْتِزَارٌ
stvoriti	أَوْجَدَ - إِيْجَادٌ	ministra	
sresti se lice u lice	وَاجَهَ - مُوَاجَهَةٌ	pomagati	وَأَزَرَ - مُوَازَرَةٌ
sredina ulice	وَسَطُ الطَّرِيقِ		

Riječi za vježbu 61

خَوَّفَ - خَوْفٌ	bojati se	سَارَ - سَيْرٌ, مَسِيرَةٌ	ići
جَابَ تُ جَوْبٌ	proputovati	مَسِيرَةٌ	razmak, daljina
أَوْفَىءُ pl. وَفِيٌّ	pouzdan, vjeran	طُيُورٌ pl. طَيْرٌ	ptica
حَابَ - خَبَيْتُهُ	ne ispuniti se, izjaloviti se	طَارَ - طَيْرَانٌ	letjeti, prhnuti
آمَلَ pl. آمَلٌ	nada	ذَابَ تُ ذَوْبٌ	topiti se
عَابَ - عَيْبٌ	koriti, zamjeravati	ثَلُجٌ pl. ثُلُوجٌ	snijeg
غَابَ - غَيْبٌ, غَيْبُوبَةٌ	izgubiti se; zaći (sunce)	جَبَلٌ pl. جِبَالٌ	brdo; planina
عَادَ تُ عِيَادَةٌ	uticati se	حَذَرَ - حَذْرٌ	čuvati se
شَابَ - شَيْبٌ	obijeljeti kosa	فَاتَ تُ فَوْتُ	proći, promašiti
تَابَ تُ تَوْبَةٌ	pokajati se	تَشَاءَ - تَشَيْتُهُ	htjeti
سَاحَ pl. سَيَّحُونَ	koji mnogo putuje	كَادَ - كَوْدٌ, مَكَادٌ	biti blizu, mal da ne
سَاحَ - سِيَاحَةٌ	putovati	سَقَطَ تُ سُقُوطٌ	pasti
آبَ تُ أَوْبٌ	vratiti se	فَرَّغَ (مِنْ) - فَرَاغٌ	svršiti
أَلَّفَ - تَأَلَّفَ	sastaviti, napisati	نَالَ - نَيْلٌ	postići, dobiti
إِشْتَهَرَ - إِشْتِهَارٌ	biti poznat	شَهِدَ - شَهَادَةٌ	svjedočanstvo, svjedodžba
رَحَلَهُ	putovanje	حَارَ - حَيْرَةٌ	oklijevati, lutati, zapanjiti se
		بَاعَ - بَيْعٌ	prodati
		أَلْفٌ pl. أُلُوفٌ	hiljada

Riječi za vježbu 62

slikati	صَوَّرَ - تَصَوَّرَ	proći, mititi	مَجَاوَزَ - مَجَاوَزَةٌ
dostići	بَلَغَ - بَلَغَ	praviti se da spava	تَنَاولَ - تَنَاولَ
stepen	دَرَجَاتُ pl. دَرَجَةٌ	zaduživati se	تَدَايَنَ - تَدَايَنَ
prepustiti	فَوَّضَ - تَفَوَّضَ	međusobno	تَدَايَنَ - تَدَايَنَ
okrugao	مُدَوَّرَاتُ pl. مُدَوَّرٌ	nagraditi	أَثَابَ - إِثَابَةٌ
pokloniti	وَهَبَ - هَبَ	dobro	أَعْمَالَ صَالِحَةٍ pl. عَمَلٌ صَالِحٌ
naknaditi	عَوَّضَ - تَعَوَّضَ	obilna	أَجُورٌ جَزِيلَةٌ pl. أَجْرٌ جَزِيلٌ
briga	مُهْمُومٌ pl. مَهْمٌ	nagrada	أَصَابَ - إِصَابَةٌ
ostariti, obijeliti	شَيْبَ - تَشَيْبَ	pogoditi nesreća	أَنَابَ (إِلَى) - إِثَابَةٌ
činiti se	مُحَيَّلٌ (إِلَى) - تَحْيِيلٌ	obratiti se	أَصَابَ فِي الْجَوَابِ
(pričinjati se)	تَأَوَّلَ - مُتَأَوِّلٌ	ispravno odgovarati	إِنْقَادَ (لِ) - إِنْقِيَادٌ
dodati, dohvatiti	رَأَى - رُؤْيَةٌ	povoditi se	إِسْتَعَانَ - إِسْتِعَانَةٌ
vidjeti	سُيِّلَ pl. سَيْلٌ	za nekim	أَغَاثَ - إِغَاثَةٌ
poplava		tražiti pomoć	
		pomoći	

Riječi za vježbu 63

جَزَاهُ - جَزَى	platiti, nagraditi	أَيَّامٌ pl. يَوْمٌ	dan; vrijeme
أَوْعَدَ - إِيمَادٌ	zaprijetiti	وَعَّظَ - وَعَّظٌ وَعِظَةٌ	savjetovati
مَضَى - مَضَى	proći	صُرُوفُ الدَّهْرِ	nesreća, zla sudbina
بُعْدَاهُ pl. بُعْدٌ	dalek	هَدَى - هِدَايَةٌ	uputiti
أَتَى - إِتْيَانٌ	doći	سَعَدَ - سَعَادَةٌ	biti sretan
أَقْرَبَاهُ pl. قَرِيبٌ	bliz	أَسْعَدَ - إِسْعَادٌ	usrećiti
جَبَّارٌ	Silni (Bog)	نَجَّى (مِنْ) - نَجَاةٌ	spasiti se
فَنَاءٌ - فَنَاءٌ	proći, nestati	نَسِيَ - نَسِيَانٌ	zaboraviti
زَالَ - زَوَالَ	proći, propasti	جَرَى - جَرِيَانٌ	teći; dogoditi se

رَجَاءٌ nadati se
فَضْلٌ pl. فُضُولٌ dobrota

قَضَى - قَضَاءٌ izvršiti, ispuniti
بَنَى - بِنَاءٌ praviti, graditi

Riječi za vježbu 64

paziti	رَاعَى - مُرَاعَاةٌ	velika vrućina	شِدَّةُ الْحَرَارَةِ
izjednačiti se	إِسْتَوَى - إِسْتَوَاءٌ	moliti za kišu	إِسْتَسْقَى - إِسْتِسْقَاءٌ
oživiti	أَحْيَا - إِحْيَاءٌ	izuzeti, isključiti	إِسْتَثْنَى - إِسْتِثْنَاءٌ
pokriti	عَطَى - تَغْطِيَةٌ	trpjeti, podnositi	قَامَى - مِقَامَاةٌ
posuda	آنِيَةٌ pl. إِنَاءٌ	čuvati se	إِتَّقَى - إِتِقَاءٌ
mijenjati	عَبَّرَ - تَغْيِيرٌ	molba, blagoslov,	
nadjeti ime	سَمَى - تَسْبِيَةٌ	kletva	دَعَوَاتٌ pl. دَعْوَةٌ
pobratiti	أَخَى (بَيْنَ) - مُوَاخَاةٌ	potišten,	
liječiti	دَاوَى - مُدَاوَاةٌ	prikraćen	مَظَالِمٌ pl. مَظْلُومٌ
rana	جُرُوحٌ pl. جَرَحٌ	željeti	تَمَنَّى - تَمَنُّنٌ
uvećati se	عَظُمَ - عِظْمٌ	svršiti se	إِنْتَهَى - إِنْتِهَاءٌ

Riječi za vježbu 65

أَهْلُ الْإِحْسَانِ dobročinitelji	حَيْثَمَا gdje god
وَقَى - وَقَايَةٌ čuvati	قَوَى (عَلَى) - قُوَّةٌ moći
لَحْمٌ pl. لَحْمٌ meso	طَوَى - طَوَى سَافَى saviti
سَوَى - سَوَى peći	أَوْحَى (إِلَى) - إِجْبَاءٌ objaviti, nadahnuti
كَمَا يَنْبَغِي kako treba	إِحْتَوَى - إِحْتَوَاءٌ sadržavati, zauzeti
قَرَعَ - قَرَعٌ kucati, udarati	رَوَى - رِوَايَةٌ prenositi, kazivati
أَفْقِيَةٌ pl. أَفْقَاءٌ zatiljak	أَحَادِيثٌ pl. أَحَادِيثٌ predaja
أَهْلُونَ pl. أَهْلٌ porodica; stanovnik	عُصُورٌ pl. عَصُورٌ stoljeće
وَقُودٌ gorivo	أَلْوَلٌ pl. أَلْوَلٌ prva
حِجَارَةٌ pl. أَحْجَارٌ kamen	
تَقْوَى - تَقَاةٌ čuvanje	

إِنْتَشَرَ - رَاشِرْتِي se	raširiti se
الآن sada	sada
شَيْخٌ pl. شُيُوخٌ	učenjак; profesor
اتَّبَعَ - اتَّبَعُوا	slijediti
هَوَى - هَوَى	željeti, voljeti
هَوَى - هَوَى	padati
أَوْفَى - أَوْفَى	ispuniti

عُقُودٌ pl. عَقُودٌ	ugovor
وَأَى - مُؤَافَاةٌ	stići; doći; ispuniti
إِسْتَوَى - إِسْتَوَى	izjednačiti se; zaustaviti se
سَفِينَةٌ pl. سَفُنٌ	lada
الْجُودَى	ime brda kod Vanskog Jezera

Riječi za vježbu 66

nije	لَيْسَ	pomoć	إِعَانَةٌ, عَوْنٌ
sramota	أَعْيَابٌ pl. عَارٌ	saučenik	شُرَكَاءٌ pl. شَرِيكٌ
sjati	لَمَعَ - لَمَعَانٌ	loš	سُوءٌ
Crnac	سُودَانٌ pl. سُودَانِيٌّ	spreman	مُسْتَعِدٌّ pl. مُسْتَعِدَّةٌ
ljepota	جَمَالٌ	zavidnik	حَسَادٌ pl. حَاسِدٌ
odijelo	أَلْبِسَةٌ pl. لِبَاسٌ	zavidnik	حَسَدٌ pl. حَسُودٌ
plemenitost	كِرَامٌ	čovječnost	مُرُوءَةٌ
mnoštvo imetka	كَثْرَةُ أَمْوَالٍ	vijest	أَخْبَارٌ pl. خَبْرٌ
učiniti	فَعَلَ - فَعِلَ	vidjeti	عَايَنَ - مُعَايَنَةٌ, عَيَانَ
potreban	مُحْتَاجُونَ pl. مُحْتَاجٌ		

Riječi za vježbu 67

مَا أَحْسَنَ	krasan li je!	الْمَعَادُ	budući svijet
مَا أَقْبَحَ	ružan li je!	ظَلْمٌ	nepravda
كُفْرٌ	nevjerstvo	عِبَادٌ, عَبِيدٌ pl. عَبْدٌ	rob; čovjek
أَفْلَاسٌ - إِفْلَاسٌ	siromaštvo	نِعَمٌ	divan li je!
بِئْسَ	loš li je!	الْمَوْلَى pl. مَوْلَى	gospodar; saveznik; rob
أَزْوَدَةٌ pl. رَادٌ	poputbina, brašnjenica	أَنْصَارٌ pl. نَصِيرٌ	pomagač

دَهْرٌ pl. دُهُورٌ	vrijeme
بِجَلٍّ - بُجْلٌ	biti škrt
إِخْتَالَ - إِخْتِيَالٌ	oholiti se, uzdizati se
الْكَبِيرُ	Veliki (Bog)
الْمُتَعَالِي	Uzvišeni (Bog)
سَهَا - سَهْوٌ	zaboraviti
لَهَا - لَهْوٌ	zabavljati se
مَقَابِرُ pl. مَقْبَرَةٌ	groblje

بَلَى - بَلَى	istruhnuti
عَطِيَّةٌ, pl. عَطَايَا	dar
كَلِمَاتٌ pl. كَلِمَةٌ	riječ
حَبْدًا	divan li jel
أَقَامَ - إِقَامَةٌ	stanovati
جَوَارٌ	susjedstvo
أَجِيبٌ بِهِ إِلَى	kako mi je drag!
مَا أَعْدَلُهُ	pravedan li jel
أَصْحَابٌ pl. صَاحِبٌ	vlasnik; drug

Riječi za vježbu 68

najbolje znanje	أَحْسَنُ الْعِلْمِ	gvožđe	حَدِيدٌ
savjet	مَوَاعِظُ pl. مَوْعِظَةٌ	strugati	بَرَدٌ - بَرْدٌ
više	أَكْثَرُ	turpija	مِبَارِدٌ pl. مِبْرَدٌ
sila	قُوَى pl. قُوَّةٌ	mjeriti	وَزَنٌ - وَزْنٌ
ići	مَشَى - مَشَى	ispravan	مُسْتَقِيمٌ
ići poput lava	مِثْلَةَ الْأَسَدِ	tezulja	مَوَازِينٌ pl. مِيزَانٌ
pred	قُدَامَ	kako	حَيْثُ
jučer	أَمْسٍ	padati kiša	أَمْطَرَ - إِنْطَارٌ
stiska	مُرْدَحِمٌ	kaljuža	مَوَاحِلٌ pl. مَوْحِلٌ
podnevno počivanje	مَقِيلٌ	kuhinja	مَطَابِخٌ pl. مَطْبَخٌ
putovanje	سَفَرٌ, مَسِيرٌ	kuhati	طَبَخَ - طَبَخَ
istok	مَشَارِقُ pl. مَشْرِقٌ	ukusan	لِذَائِدٌ pl. لَذِيذٌ
zapad	مَغَارِبُ pl. مَغْرِبٌ	jelo	أَطْعِمَةٌ pl. طَعَامٌ
brašno	أَدِقَّةٌ pl. دَقِيقٌ	željeti	أَرَادَ - إِرَادَةٌ
sijati	نَحَلَ - نَحَلَ	oprost	غُفْرَانٌ, مَغْفِرَةٌ
sito	مَنَاحِلُ pl. مَنَحْلٌ	starost	مَشِيبٌ

računati	حَسَبَ ُ حِسَابٌ	griješiti	عَصَى - عَصِيَانٌ
računati	عَدَّ ُ عَدًّا	ohol	مُخْتَالٌ, مُتَكَبِّرٌ
rođenje	مَوْلِدُهُ, مِيلَادٌ	prolaz	مَسَارٌ pl. مَمَرٌ
udariti jedan puta	صَرَبَتْهُ pl. صَرَكَاتٌ	tijesan	صَيِّقٌ

Riječi za vježbu 69

وَسَطٌ	sredina	كَلِمًا	da, dakako
عَلَى	na, nad	مُسْتَقْبَلٌ	budućnost
لَيْلَةُ الْقَدْرِ	vrijedna noć	إِسْتِنْبَاءٌ - إِسْتِنْبَاءٌ	raspitivati
سَلَامٌ	spas	إِى وَرَبِّي	da, tako mi moga Gospodara!
مَطَّعٌ	pojavit se	إِنجِلَاءٌ - إِنجِلَاءٌ	rastupiti se
لِكُلِّ أَحَدٍ	svakome	فُرُوقٌ pl. فُرُوقٌ	razlika
مَمَاتٌ	smrt	يَبِينٌ - تَبِينٌ	objasniti
أَمَامٌ	pred	يَلِيدٌ	ograničen, glup
حَاسِبٌ - حَاسِبَةٌ	polagati račun	أَوْضَحُ الْبَيَانِ	najjasnije objašnjenje
يَوْمُ الْقِيَامَةِ	sudnji dan	غُبَارٌ	prašina
مُنْذٌ	za vrijeme, ima	حَمِيرٌ pl. حِمَارٌ	magarac
أَعْلَى مِنْ	uzvišeniji	نَحْوٌ	kao; prema
عَاشٌ - مَعِيشَةٌ	živjeti	مَكَانٌ	mjesto
لَيْتَ	da je!	لَكِنَّ, لَكِنَّ	ali
رَزَقَ ُ رِزْقٌ	dati; dosuditi	جِهَاتٌ pl. جِهَةٌ	strana
مَا سَاءَ	nije zgriješio	دَارَ ُ دَوْرٌ	obići
قَطُّ	nikada	حَوْلٌ	oko
الْحُسْنَى	dobra djela	كُرَاتٌ pl. كُرَةٌ	kugla
أَلَمْ	nije li?		

Riječi za vježbu 70

Hajdemo!	هَيَّا نَا	Eto ti!	دُونَكَ
Blago tebi!	طُوبَى لَكَ	stići	أَدْرَكَ - إِدْرَاكَ
današnja lekcija	دَرْسُ الْيَوْمِ	Velika je razlika	شَتَانٌ
Čuvajte se!	إِيَّاكُمْ وَ	Daleko je	هَيْهَاتَ
nevaljao	سَيِّئٌ مَذْمُومٌ	Promisli (ispeci)!	تَفَكَّرْ
Želiš li?	هَلْ لَكَ	Da nije!	لَوْلَا
pravi put	الصِّرَاطُ الْمُسْتَقِيمُ	Ostavi!	تَرَكَ
Teško njemu!	وَيْلٌ لَهُ	Drži se!	عَلَيْكَ بِد
pokoran	بَارٌّ مُطِيعٌ	Da mi je znati!	لَيْتَ شِعْرِي
Dodi na molitvu!	حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ	gdje	أَيْنَ
spas	فَلَاحٌ		

B) Abecedni srpskohrvatsko-arapski rječnik

	A		Blago tebi!	طَوْبِي لَكَ
a	وَ		blagodat	نِعْمٌ, pl. نِعْمَةٌ
Abbasovići	بَنُو الْعَبَّاسِ		blagoslov	بَرَكَةٌ, دَعْوَةٌ, دُعَاءٌ
Abesinija	الْحَبَشُ		blagosloviti	بَارَكَ (فِي) - مُبَارَكَةٌ
ajet (odlomak iz Kur'ana)	آيَاتٌ, pl. آيَةٌ		Bog	اللَّهُ
ako	إِنْ		bog, božanstvo	الْإِلَهَةُ, pl. إِلَهٌ
akuzativ	نَصَبٌ, مَنْصُوبٌ		Bog ga spasio!	عَلَيْهِ السَّلَامُ
Allah	اللَّهُ		bogat	ذُو مَالٍ, أَغْنِيَاءُ, pl. ذُو مَالٍ, غَنِيٌّ
Arapi	الْعَرَبُ		bogatstvo	غِنًى
arapski	عَرَبِيٌّ		Bogu	اللَّهُ
	B		bolest	أَمْرَاضٌ, pl. مَرَضٌ
			bolestan	مَرَضِيٌّ, pl. مَرِيضٌ
bašča	جَنَاتٌ, pl. جَنَّةٌ		Bosna	بُوسْنَه
Beograd	بَلْغَرَادُ		Bošnjak	بُوسَنَوِيٌّ
bez	بِلَا		Bože moj!	اللَّهُمَّ
bilje	نَبَاتَاتٌ, pl. نَبَاتٌ		Božja knjiga	كِتَابُ اللَّهِ
biti	كَانَ - كَوْنٌ		Božji poslanik	رُسُلٌ, pl. رُسُولُ اللَّهِ
biti licemjerman	نَافِقٌ - مُنَافِقَةٌ, نِفَاقٌ		Božji put	سَبِيلٌ, pl. سَبِيلُ اللَّهِ
biti svijetao	إِبْضٌ - إِبْيَضَاضٌ		braco	أَخِيُونٌ, pl. أَخِيٌّ
biti vjernik; vjerovati	آمَنَ - إِيمَانٌ		braniti	دَفَعَ (عَنْ) - مُدَافَعَةٌ, دِفَاعٌ
biti zadovoljan	قَنِعَ - قَنَاعَةٌ		brašno	أَدِقَّةٌ, pl. دَقِيقٌ
s onim što ima	قَنِعَ - قَنَاعَةٌ, قَنِعٌ		brat	إِخْوَةٌ, pl. أَخٌ

bratiti	أَخَى - مُوَآخَاةٌ، إِخَاهَةٌ
bratski	أَخَوِيٌّ
brbljavac	فُرُجٌ
brdašce	جَبِيلَاتٌ, pl. جَبِيلٌ
brdo	جِبَالٌ, pl. جَبَلٌ
briga	هُمُومٌ, pl. هَمٌّ
brzo	سَرِيعًا
budući svijet	الْآخِرَةُ
bunar	أَبَارٌ, pl. بئرٌ

C

crn	سُودٌ, pl. أَسْوَدٌ
crna	سُودٌ, pl. سَوْدَاءٌ
Crnac	سُودَانُ, pl. سُودَانِيٌّ
crpsti	إِسْتَمَدًا - إِسْتِمْدَادٌ
čast	شَرَفٌ, جَاهٌ
čaša	كُؤُوسٌ, pl. كَأْسٌ
četvrti	الرَّابِعُ, رَابِعٌ
cijelu	كُلَّهُ
činiti se	خَيْلَ (إِلَى) - تَخْيِيلٌ
čist	نُظْفَاءٌ, pl. نَظِيفٌ
čitati	قَرَأَ - قِرَاءَةٌ
čitav	جَمِيعٌ, pl. كُلٌّ
čovječuljak	رُجَيْلُونٌ, pl. رُجَيْلٌ
čovječnost	مُرُوءَةٌ
čovjek	رَجَالٌ, pl. رَجُلٌ
čuditi se	تَعَجَّبَ - تَعَجُّبٌ

čuti	سَمِعَ - سَمْعٌ
Čuvajte se!	إِيَّاكُمْ
čuvati	حَفِظَ - حِفْظٌ
čuvati se	إِتَّقَى - إِتْقَانٌ

D

da	أَنَّ
Da mi je znati!	لَيْتَ شِعْرِي
Da nije	لَوْلَا
Daleko je!	هَيْهَاتَ
dan	أَيَّامٌ, pl. يَوْمٌ
dana	يَوْمٌ
današnja lekcija	دَرْسُ الْيَوْمِ
današnji posao tvoj	عَمَلُ يَوْمِكَ
darežljivost	سَخَاوَةٌ, سَخَاءٌ
deset	عَشْرٌ, ž. r. عَشْرَةٌ
devet	تِسْعٌ, ž. r. تِسْعَةٌ
deveti	التَّاسِعُ, تَاسِعٌ
dijeliti	قَسَمَ - قِسْمَةٌ
djeca	صَبِيٌّ, s. صَبِيَّانٌ
dječak	صَبِيَّانٌ, pl. صَبِيٌّ
djelo	أَعْمَالٌ, كُتُبٌ, pl. أَعْرٌ, كِتَابٌ
djelo (posao)	أَعْمَالٌ, pl. عَمَلٌ
djelovati	أَثَرَ - تَأَثَّرٌ
djevojčica	بُنْيَاتٌ, pl. بَنِيَّةٌ
djevojka	بَنَاتٌ, pl. بِنْتٌ

do	إِلَى	družiti se	صَاحَبَ - مُصَاحَبَهُ
dodati	نَاوَلَ - مُنَاوَلَهُ	držati se pristojno	تَأَدَّبَ (مَعَ) - تَأَدَّبَ بِمَنْ
dobar	صَلِحًا، صَالِحُونَ، pl. صَالِحٌ، صَالِحَاتُ، pl. صَالِحَاتُ	država	دَوْلٌ، pl. دَوْلَةٌ
dobra	صَوَالِحٌ، صَالِحَاتُ، pl. صَالِحَاتُ	Drži se!	عَلَيْكَ
dobro	خَيْرٌ، pl. خَيْرٌ	dubok	عَمِيقٌ، pl. عَمِيقٌ
dobro (prilog)	جَيِّدًا	dug	طَوِيلٌ، pl. طَوِيلٌ
dobro djelo	أَعْمَالٌ صَالِحَةٌ، pl. أَعْمَالٌ صَالِحَةٌ	dukat	دَنَانِيرٌ، pl. دَنَانِيرٌ
doći	جَاءَ - بِجِيءَ	duša	نَفْسٌ، pl. نَفْسٌ
Dodi!	حَيَّ	dužnost	فَرَائِضٌ، pl. فَرَائِضٌ
Dodi na molitvu!	حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ	dvadeset	عِشْرُونَ
domaćin	صَاحِبُ الدَّارِ	dvanaest	إِثْنَا عَشَرَ، ž. r. إِثْنَا عَشَرَ
domovina	أَوْطَانٌ، pl. وَطَنٌ	Dž	
donijeti,	أَوْرَثَ - إِيرَاثٌ	džamija	جَوَامِعٌ، pl. جَامِعٌ
prouzrokovati	كَاتَبَ - مَكَاتَبَهُ		مَسَاجِدُ، pl. مَسْجِدٌ
dopisivati se	حَلَّلَ	E	
dopušten	أَوْصَلَ - إِصْلَالٌ	Egipat	مِصْرٌ
dostaviti	بَلَغَ - بُلُوغٌ	Eto ti!	ذُوْنَكَ
dostići	إِنْتَهَى - إِنْتِهَاءٌ، أَمَّ - إِنْقَاءٌ	evropski	أَوْرُوبِيٌّ
dovršiti	أَذِنَ - إِذْنٌ	F	
dozvoliti	جَائِزٌ	filozof	فَلَسِيفَةٌ، pl. فَيْلَسُوفٌ
dozvoljen	غَالُونَ، pl. غَالٍ	G	
dragocjen	جَوَاهِرٌ، pl. جَوْهَرَةٌ	gdje	أَيْنَ
dragulj	أَلْتَانِي، ثَانٍ	gdje god	أَيْنَمَا
drugi (po redu)	غَيْرُهُ	genitiv	جَرٌّ، مَجْرُورٌ
drugi (ostali)	لِغَيْرِهِ		
drugom			

glagolska rečenica	جُمْلَةٌ فِعْلِيَّةٌ	hlad	ظِلٌّ, pl.
glasovit	شَهِيرٌ, pl.	hladan	بَارِدٌ
gledati	نَظَرَ - نَظَرَ	hlepiti	حَرَصَ - حَرَصَ
godina	سَنَةٌ, pl.	hrabar	شَجَاعٌ أَبْطَالٌ, pl.
golub	سَحَابَةٌ, zb. im.	htjeti	أَرَادَ - إِرَادَةٌ
gorak	مُرٌّ	hvala	حَمْدٌ
Govori!	قُلْ	hvaliti	مَدَحَ - مَدَحَ
govori	يَقُولُ		
govoriti	قَالَ - قَوْلٌ		
	تَكَلَّمَ - تَكَلَّمَ		
grad	مُدُنٌ, pl. مَدِينَةٌ	i	و
	بُلْدَانٌ, pl. بِلَادٌ, بَلَدَةٌ, بَلَدٌ	ići	سَارَ - سِيرَ, مَشَى - مَشَى
gradska vrata	بَابُ الْمَدِينَةِ	ići poput ...	ذَهَبَ - ذَهَابٌ
gramatičar	نَحْوِيٌّ, pl. نَحْوِيُّونَ	idući	مَشِيَّةٌ
granati se	تَفَرَّعَ - تَفَرَّعَ	ili	إِمَّا, أَوْ
granica	حُدُودٌ, pl. حَدٌّ	ima	مَعَ, عِنْدَ, لِ
grijev	ذُنُوبٌ, pl. ذَنْبٌ	ime; imenica	أَسْمَاءٌ, pl. إِسْمٌ
griješiti	عَصَى - عَصِيَانٌ	imenska rečenica	جُمْلَةٌ إِسْمِيَّةٌ
grob	لُحُودٌ, pl. لَحْدٌ	imetak	أَمْوَالٌ, pl. مَالٌ
gvožđe	حَدِيدٌ	islamski	إِسْلَامِيٌّ
		iskren	صَادِقُونَ, pl. صَادِقٌ
		iskriviti se	إِعْوَجَّ - إِعْوَجَّاجٌ
		ispit	إِمْتِحَانٌ
		ispravan	مُسْتَقِيمٌ
		ispravno	
		odgovoriti	أَصَابَ فِي الْجَوَابِ
		istina	حَقٌّ, pl. حَقٌّ
		istok	مَشَارِقٌ, pl. مَشْرِقٌ, مَشْرِقٌ

H

halifa	خَلِيفَةٌ, pl.
Hajdemo!	هَيَّا بِنَا
hidžret (seoba)	هِجْرَةٌ
hilafet (vladavina)	خِلَافَةٌ
hiljada	آلَافٌ, pl. أَلْفٌ

iz	بَيْنَ
izaći	خَرَجَ - خُرُوجٌ
izaći sunce	طَلَعَ - طُلُوعٌ
izašao	طَوَّالِعٌ, pl.
izlazak	طُلُوعٌ

izjednačiti se	إِسْتَوَى - إِسْتَوَاءٌ
između	بَيْنَ
između nas	بَيْنَنَا
izuzetak	إِسْتِثْنَاءٌ
izvaliti se	إِنْتَعَرَ - إِنْتِعَارٌ
Izvoli!	تَفَضَّلْ
izvoljeti	تَفَضَّلْ - تَفَضُّلٌ

J

ja	أَنَا, pl. أَنَا
jako	جِدًّا, جِدَا
jama, rupa	حُفْرَةٌ, pl. حُفَرٌ
jedan	أَحَدٌ, وَاحِدٌ
jedan (od nás)	بَعْضُنَا بَعْضًا
drugoga	أَحَدُهُمَا
jedan od njih dvojice	مَرَّاتٍ, pl. مَرَّةٌ
jedan put	رَخِيسٌ
jeftin	أَخْفَى
je li, da li?	أَطْعِمَةٌ, pl. طَعَامٌ
jelo	لِأَنَّ
jer	أَكَلَ - أَكَلْتُ
jesti	أَكَلَ - مَوَاكَلَةٌ
jesti s nekim	

jezičar	لُغَوِيٌّ, pl. لُغَوِيُونَ
jezik	اللِّسَانُ, لُغَةٌ, pl. لُغَاتٌ
jučer	أَسَى
junak	بُجَيْعَانٌ, pl. بُجَيْعَاتٌ

K

kada	إِذَا, مَتَى
kajanje	نَدَامَةٌ
kajati se	نَدِمَ - نَدَامَةٌ
kako	حَيْثُ
kako?	كَيْفَ
kamen	حِجَارَةٌ, pl. أَحْجَارٌ
kao	كَ
kćerka	بُنْيَاتٌ, pl. بُنْيَةٌ
Kina	الصِّينُ
kiša	أَمْطَارٌ, pl. مَطَرٌ
klanjanje	صَلَوَاتٌ, pl. صَلَاةٌ
klanjati	صَلَّى - صَلَاةٌ
kletva	دَعَوَاتٌ, pl. دَعْوَةٌ
knjiga	كُتُبٌ, pl. كِتَابٌ
ko (?)	مَنْ
koji	الَّذِينَ, pl. الَّذِي
koji je sakupio	جَامِعٌ
koji je stvorio	خَالِقٌ
koji je uspostavio	وَأَضَعٌ
koji se kaje	تَادِمُونَ, pl. تَادِمٌ
kolijevka	مُعْرَدٌ, pl. مَعْرَدٌ

konj	أَفْرَاسٌ, pl. فَرَسٌ
konji	خَيُْولٌ, pl. حَيْلٌ
konjanik	فُرْسَانٌ, فَوَارِسٌ, pl. فَارِسٌ
kopati	حَفَرَ - حَفْرٌ
koplje	رِمَاحٌ, pl. رُمُحٌ
kora	قَشُورٌ, pl. قِشْرٌ
koristan	مُفِيدُونَ, pl. مُفِيدٌ
koriti	عَاتِبٌ - مُعَاتِبَةٌ, عِتَابٌ
kosa	أَشْعَارٌ, pl. شَعْرٌ
kova	دَلَاةٌ, أدَلٍ, pl. دَلْوٌ
kovač	حَدَادُونَ, pl. حَدَادٌ
kovan	مَضْرُوبٌ, pl. مَضْرُوبٌ
kovati	ضَرَبَ - ضَرْبٌ
kradljivac	لُصُوصٌ, pl. لِصٌّ
kraj	أَطْرَافٌ, pl. طَرَفٌ
kratak	قِصَارٌ, pl. قَصِيرٌ
krava	بَقَرَاتٌ, pl. بَقْرَةٌ
kršćanin	نَصَارَى, pl. نَصْرَانِيٌّ
krv	دِمَاءٌ, pl. دَمٌ
krvni	دَمَوِيٌّ
kuća	بُيُوتٌ, دُورٌ, pl. بَيْتٌ, دَارٌ
kućica	بُيُوتٌ, دُورَةٌ, pl. بَيْتَاتٌ, دُورَاتٌ
kuhati	طَبَخَ - طَبَخٌ
kuhinja	مَطْبَخٌ, pl. مَطْبَخٌ
Kur'an	الْكِتَابُ, الْقُرْآنُ
Kurejšija	قُرَيْشِيُونَ, pl. قُرَيْشِيٌّ

L

lak	خِفَافٌ, pl. يَسِيرٌ, سَهْلٌ, خَفِيفٌ
lakši	أَيْسَرٌ, أَخْفٌ, أَسْهَلٌ
lav	أَسَدٌ, pl. أُسُودٌ
laž	كَذِبٌ, كَذِبٌ
lažac	كَذَّابٌ, كَذَّابٌ
iažov	كَذَّابٌ, كَذُوبٌ
lekcija	دُرُوسٌ, pl. دَرَسٌ
lice	وَجْهٌ, pl. وُجُوهُ
lično	بِنَفْسِهِ, نَفْسُهُ
liječiti	دَاوَى - مُدَاوَاةٌ
	عَالَجٌ - مُعَالَجَةٌ, عِلَاجٌ
lijen	كَسَالَى, pl. كَسَلَانٌ
lijenost	كَسَلٌ
lijep	حَسَنٌ, pl. حَسَنٌ, جَمِيلٌ
lijepo vladanje	خُلُقٌ حَسَنٌ, آدَبٌ
loš	سُوءٌ

LJ

ljepota	حُسْنٌ, جَمَالٌ
ljubav	حُبَّةٌ
ljubiti	أَحَبَّ - إِحْبَابٌ
ljudi	إِنْسَانٌ, s. نَاسٌ, رِجَالٌ, s. رِجَالٌ
ljudima	لِلنَّاسِ, لِلرِّجَالِ
ljudski	إِنْسَانِيٌّ

M

majka	أُمُّهُ, pl. أُمَّهَاتٌ
mahala	مَحَلَّةٌ, pl. مَحَلَّاتٌ
makar	وَلَوْ
malen	صَغِيرٌ, pl. صَغِيرَةٌ
mali grijeh	صَغِيرَةٌ, pl. صَغَائِرٌ
mana	عُيُوبٌ, pl. عَيْبٌ
marljiv	مُجِدُّونَ, pl. مُجِدُّ
marljivost	جِدٌّ
mašiti	فَاتَ - قَوَّتْ
med	عَسَلٌ
medinski	مَدَنِيٌّ
među	بَيْنَ
mekkanski	مَكِّيٌّ
Mekkanac	مَكِّيُّونَ, pl. مَكِّيٌّ
Meni ima	أَنَا أَبْنُ, عُغْرِي
mesar	قَصَابٌ
mi	نَحْنُ
mijenjati	غَيَّرَ - تَغَيَّرَ
mijenjati se	تَبَدَّلَ - تَبَدَّلَ
ministar	وُزَرَءَ, pl. وَزِيرٌ
misirski, egipatski	مِصْرِيٌّ
mišljenje	آرَاءَهُ, pl. رَأْيٌ
mir	رَاحَةٌ
mjesec	أَشْهُرٌ, pl. شَهْرٌ
mjesto	أَمْكِنَةٌ, مَقَامَاتٌ, pl. مَكَانٌ, مَقَامٌ

mjesto gdje se	مَجَالِسُ, pl. مَجْلِسٌ
sjedi	وَرَدَنَ - وَرَدَنَ
mjeriti	صِفَارٌ, pl. صَفِيرٌ
mlad	صَغِيرٌ
mladost	أَصْغَرُ مِنْ, pl. الصَّغِيرُ
mladi	كَثْرَةُ الدَّمُوعِ
mnoge suze	كَثِيرًا
mnogo	كَثِيرُونَ, pl. كَثِيرٌ
mnogobrojan	كَثْرَةٌ
mnoštvo	قَدَرَ - قُدْرَةٌ
moći	أَبِي
moj otac	دَعَوَاتٌ, pl. دَعْوَةٌ
molba	إِسْتَسْقَى - إِسْتِسْقَاهُ
moliti za kišu	صَلَوَاتٌ, pl. صَلَاةٌ
molitva	حِكْمَةٌ, pl. حِكْمَةٌ
mudrost	مُفْتُونَ, pl. مَفْتٍ
muftija	ضَيْقٌ
muka (neprilika)	مُسْلِمَةٌ
Musejlima	مُسْلِمُونَ, pl. مُسْلِمٌ
musliman	مُسْلِمَاتٌ, pl. مُسْلِمَةٌ
muslimanka	

N

na	فِي, عَلَى
nad	عَلَى, فَوْقَ
nadjeti ime	سَمَى - تَسْمِيَةٌ
nagrada	أَجُورٌ, pl. أَجْرٌ

nagraditi	أَثَابَ - إِثَابَةً	ne	لَا
najbolje znanje	أَحْسَنَ الْعِلْمِ	nebo	مَيَّاتٌ, pl. مَيَّاتٌ
najdulja rijeka	أَطْوَلُ الْأَنْهَارِ	nego	بَلْ
najpobožniji	أَعْبَدُ النَّاسِ	nego (osim u)	إِلَّا فِي
najskuplja stvar	أَعْلَى الْأَشْيَاءِ	neiskusano	عُسْرًا
najvrednija (e)	فُضِّلَ النِّسَاءِ	nek	لِ
žena (e)	أَفْضَلُ النِّسَاءِ	neki	بَعْضُ
najvredniji čovjek	أَفْضَلُ الرِّجَالِ	neko	أَحَدًا
najvredniji ljudi	أَفْضَلُ الرِّجَالِ	nema	لَا
namaz (molitva)	صَلَاةٌ, pl. صَلَوَاتٌ	nemaran	غَافِلُونَ, pl. غَافِلٌ
napisati	كَتَبَ كِتَابَةً	neprijatelj	أَعْدَاءَهُ, pl. عَدُوٌّ
napisaće	يَكْتُبُ	nepromjenljivo	مَبْنِيَّاتٌ, pl. مَبْنِيٌّ
napojen	رَوَاهُ, pl. رَوَاهُ	ime	مَبْنِيَّاتٌ, pl. مَبْنِيٌّ
napravljen	مَصْنُوعٌ, pl. مَصَانِيعٌ	nesreća	مُصِيبَةٌ, pl. مُصِيبَةٌ
napredovati	تَقَدَّمَ - تَقَدَّمُ	nešto	أَشْيَاءٌ, pl. شَيْءٌ
naputiti	هَدَى - هِدَايَةً	nevaljao	سَيِّئٌ, مَذْمُومٌ
naseliti se	سَكَنَ - سَكَنُوا	neznalica	جَاهِلٌ, جَاهِلٌ
naseljen	مَسَاكِينُ, pl. مَسَاكِينُ	ni	لَا
naskoro	عَنْ قَرِيبٍ	nije	لَيْسَ, مَا, لَا
naučiti	تَعَلَّمَ - تَعَلَّمُ	Nije lijepo	لَا يَحْسُنُ
naučiti napamet	حَفِظَ - حَفِظَ	Nije moguće	لَا يُمْكِنُ
Naučite!	احْفَظُوا	Nil	الْئِيلُ
nauka	عُلُومٌ, pl. عِلْمٌ	niko	أَحَدًا (iza negacije)
nauka o grama- tici i sintaksi	عِلْمُ النَّحْوِ	ništavilo	عَدَمٌ
navaliti	هَاجَمَ - مَهَاجَمَةً	niti	وَلَا
		noć	الْأَيَّامِ, لَيْلٍ, pl. لَيْلٍ
		noga	أَرْجُلٍ, pl. رِجْلٌ

nominativ	مَرْفُوعٌ , رَفْعٌ	određivati	قَدَّرَ - تَقَدَّرَ
nosač	حَامِلُونَ , pl. حَمَالٌ	odvesti	ذَهَبَ (بِ) - ذَهَابٌ
novina	جَرِيدَةٌ , pl. جَرَائِدٌ	odvojiti se	انْفَرَدَ - انْفِرَادٌ
nož	سِكَاكِينٌ , pl. سِكَاكِينٌ	odvratiti	رَحَزَ - رَحْزَةٌ
nužda	حَاجَاتٌ , pl. حَاجَةٌ	ogovaranje	غَيْبَةٌ
	NJ	ogrnuti se	تَجَلَّبَبَ - تَجَلَّبَبٌ
njegov brat	أَخُوهُ	oguliti se	انْقَشَرَ - انْقِشَارٌ
	O	ohol	مُتَكَبِّرٌ , مُتَكَبِّرَةٌ
O moj Bože!	اللَّهُمَّ	oholiti se	تَكَبَّرَ - تَكَبُّرٌ
oblak	سُحُبٌ , pl. سَحَابَةٌ	okititi	جَوَّهَرَ - جَوْهَرَةٌ
običaj	عَادَاتٌ , pl. عَادَةٌ	okretnost	نَسْطَاطٌ
obilan	جَزِيلٌ	okrugao	مُدَوَّرَاتٌ , pl. مُدَوَّرٌ
obilna nagrada	أَجْرٌ جَزِيلٌ	okrutan	ظَالِمٌ , pl. ظَالِمُونَ
obratiti se	أَنَابَ (إِلَى) - إِنَابَةٌ	omalovažiti	حَقَّرَ - حَقْرٌ
obuća	نِعَالٌ , pl. نَعْلٌ	on	هُمُ , pl. هُوَ
obući čarape	تَجَوَّرَبَ - تَجَوَّرَبٌ	onô	ذَلِكَ
ocrniti	سَوَّدَ - تَسْوِيدٌ	ono što	مَا
očinski	أَبَوِيٌّ	ono što se	
od	مِنْ	traži	مَطَالِبٌ , pl. مَطْلُوبٌ
odabran	مُصْطَفًى , pl. مُصْطَفَى	opremiti	بَعَثَ - بَعْثٌ
odgoditi	أَخَّرَ - تَأَخَّرٌ	oprezan	حَذَرُونَ , pl. حَذَرٌ
odgovor	جَوَابٌ	oprost	عَفْرَانٌ , مَغْفِرَةٌ
odjeća	ثِيَابٌ , أَثْوَابٌ , pl. ثَوْبٌ	oprostiti	عَفَرَ - مَغْفِرَةٌ , عَفْرَانٌ
odijelo	أَلْبِسَةٌ , pl. لِبَاسٌ	opsežniji	أَوْسَعُ مِنْ
odmetnik od		opširan	وَأَسِعٌ
vjere	مُرْتَدُونَ , pl. مُرْتَدٌ	opširniji	أَوْسَعُ مِنْ
		optok	دَوْرَةٌ

osam	ثَمَانٍ , ž. r. ثَمَانِيَّةٌ	pametniji	أَعْقَلُ مِنْ
osjetiti	أَحَسَّ (ي) - إِحْسَاسٌ	pasti	وَفَعَّ - وَفُوعٌ
osloniti se	تَوَكَّلَ (عَلَى) - تَوَكُّلٌ	paziti	رَاعَى - مُرَاعَاةٌ
osnovati	أَسَسَ - تَأْسِيسٌ	pero	أَقْلَامٌ , pl. قَلَمٌ
ostariti	شَيَّبَ - تَشْيِيبٌ	pet	خَمْسٌ , ž. r. خَمْسَةٌ
ostati	بَقِيَ - بَقَاةٌ	petnaest	خَمْسَ عَشْرَةَ , ž. r. خَمْسَةَ عَشْرَةَ
Ostavi!	تَرَكَ	pisac	مُؤَلِّفُونَ , pl. مُؤَلِّفٌ
ostaviti	تَرَكَهُ - تَرْكٌ	pisanje	كِتَابَةٌ
osvojiti	فَتَحَ - فَتْحٌ	pisati	كَتَبَ - كِتَابَةٌ
oštar	قَوَّاطِعٌ , pl. قَاطِعٌ	pismen	تَحْرِيرِيٌّ
oštrouman	فُطِنٌ , pl. فُطْنٌ	pismena	حُرُوفٌ , s. حُرُوفٌ
otac	آبَاءٌ , pl. أَبٌ	pismo	مَكَاتِبٌ , pl. مَكْتُوبٌ
otići	ذَهَبَ - ذَهَابٌ	pitak	عَذْبٌ
otrovan	سَامٌ	pitati	سَأَلَ - سُؤَالٌ
otvoriti	فَتَحَ - فَتْحٌ	piti	شَرِبَ - شُرْبٌ
otvoriti se	إِنْفَتَحَ - إِنْفِتَاحٌ	pjesma	قَصَائِدٌ , pl. قَصِيدَةٌ
ovaj	هَذَا	pjesnik	شُعْرَاءٌ , pl. شَاعِرٌ
ovaj svijet	الدُّنْيَا	plemenit	كُرَمَاءٌ , pl. كَرِيمٌ
ovdje	هَنَا	plemenitost	كُرْمٌ
ovo	هَذَا	po	بَعْدَ , يَ , عَلَى
oživiti	أَحْيَا - إِحْيَاءٌ	pobijeljti	إِبْيَضَ - إِبْيَاضٌ
P		pobožan	عَبَادٌ , عَابِدُونَ , pl. عَابِدٌ
pa	فَ	pocrnjeti	إِسْوَدَّ - إِسْوَادٌ
padati kiša	أَمَطَرَ - إِمْطَارٌ	počastiti	شَرَّفَ - تَشْرِيفٌ
pametan	عُقْلَانٌ , عَاقِلُونَ , pl. عَاقِلٌ	početi	شَرَعَ - شُرُوعٌ , بَدَأَ - بَدْءٌ
pametni	أَوْلُو الْأَبْيَابِ	čestiti	جَعَلَ , أَقْبَلَ , أَنْشَأَ , أَحَذَّ

podnevno počivanje	مَقِيلٌ	posjeta	زِيَارَةٌ
podvornik	بَوَابٌ, pl. بَوَابُونَ	poslanik	مَبْعُوثٌ, pl. مَبْعُوثُونَ
pogoditi (nesreća)	أَصَابَ - إِصَابَةٌ	poslanik Božji	رُسُلٌ, pl. رُسُلٌ
pohoditi	زَارَ - زِيَارَةٌ	poslije	بَعْدَ
pohvalan (ljen)	مَحْمُودٌ, pl. مَحْمُودُونَ	poslušan	مُطِيعٌ, pl. مُطِيعُونَ
pohvatati	قَبَضَ (عَلَى) - قَبْضٌ	posljedica	عَوَاقِبُ, pl. عَوَاقِبَةٌ
pojunačiti se	تَشَجَّعَ - تَشَجُّعٌ	posljedni	آخِرُونَ, pl. آخِرٌ
pokajati se	تَابَ (إِلَى) - تَوْبَةٌ	postaviti	
pokloniti	وَهَبَ - هَيْبَةٌ	zapovjednikom	أَمَرَ - تَأْمِيرٌ
pokoran	مُطِيعٌ, pl. مُطِيعُونَ	postelja	فُرْشٌ, pl. فُرُشٌ
pokoravati se	أَطَاعَ - إِطَاعَةٌ	postići	نَالَ - نَيْلٌ
pokornost	إِنْقَادٌ - إِنْقِيَادٌ	postupati	عَمِلَ (بِ) - عَمَلٌ
pokriti	غَطَّى - تَغْطِيَةٌ	posuda	أَنْبِيَةٌ, pl. أَنْبَاءٌ
pokuđen	مَذْمُومٌ, pl. مَذْمُومُونَ	poštovan	مُعْتَمَدٌ, مُحْتَرَمٌ
polovica	أَنْصَافٌ, pl. نِصْفٌ	poštovati, poštovanje	عَظَّمَ - تَعْظِيمٌ
pomaganje,	وَلَوْلَ - وَلَوْلَةٌ		إِحْتَرَمٌ - إِحْتِرَامٌ
pomagati	وَأَزَرَ - مُوَازَرَةٌ	potišten	مَظْلُومٌ, pl. مَظْلُومٌ
(u poslu)		potpomagati se	تَعَاوَنَ - تَعَاوُنٌ
pomagati se	اسْتَمَدَّ - اسْتِمْدَادٌ		سَاعَدَ - مُسَاعَدَةٌ
pomesti	كَنَّسَ - كَنْسٌ	potreban	مُحْتَاجُونَ, pl. مُحْتَاجٌ
pomoć	عَوْنٌ, إِعَانَةٌ	potresti se	زَلَزَلَ - زَلْزَلَةٌ
pomoći	أَعَانَ - إِعَانَةٌ	poučavati, poučavanje	عَلَّمَ - تَعْلِيمٌ
poniziti	حَقَّرَ - حَقْرٌ	pouzdati se	وَتَّقَى (بِ) - تَيْقَنٌ, وَتَوَقَّعٌ
poplava	سَيْلٌ, pl. سَيْلٌ	povjerljivost	أَمَانَةٌ
popraviti	جَدَّدَ - تَجْدِيدٌ	povoditi se za	
posao	أَعْمَالٌ, pl. أَعْمَالٌ	nekim	إِنْقَادَ (لِ) - إِنْقِيَادٌ
posjednik	دُوٌّ أَمْلَاكٍ, pl. دُوٌّ أَمْلَاكٍ	povući se	تَقَهَّرَ - تَقَهُّرٌ

pozdraviti	سَلَّمَ (عَلَى) - تَسْلِيمٌ	prevesti	تَرْجَمَ - تَرْجَمَةٌ
poznat	مَعْرُوفٌ, pl. مَعَارِفٌ	prevodilac	مُتَرْجِمٌ, pl. مُتَرْجِمَاتٌ
poznavanje	مَعْرِفَةٌ	približiti se	قَرَّبَ - قُرْبَانٌ
poznavati	عَرَفَ - مَعْرِفَةٌ	pričati	حَكَى - حِكَايَةٌ
požutjeti	إِضْفَرَّ - إِضْفِرَارٌ	prijatelj	أَصْدِقَاءٌ, pl. صَدِيقٌ
požuriti se	بَادَرَ - مُبَادَرَةٌ		إِخْوَانٌ, pl. أَخٌ
pravedan	عَادِلُونَ, pl. عَادِلٌ	prije	قَبْلَ
pravi put	الصِّرَاطُ الْمُسْتَقِيمُ	pripraviti	أَعَدَّ - إِعْدَادٌ
praviti se bolesnim	تَمَارَضَ - تَمَارُضٌ	pristati za nekim	تَبِعَ - تَبِعٌ
praviti se Božjim poslanikom	تَنَبَّأَ - تَنْبِؤٌ	prištaša	اتَّبَعَ - اتِّبَاعٌ
praviti se da spava	تَنَآوَمَ - تَنَآؤْمٌ		اتَّبَعَ, pl. تَبِيعٌ
praviti se filozofom	تَفَلَّسَفَ - تَفَلْسُفٌ	prisutan	حَاضِرُونَ, pl. حَاضِرٌ
praviti se nevjesticim	تَغَافَلَ - تَغَافُلٌ	proći pokraj nekoga	مَرَّ (بِ) - مُرُورٌ
prazan	خَالُونَ, pl. خَالٍ, خَلْوَةٌ	prolaz	مَمَارٌ, pl. مَمَرٌ
preći (preseliti se)	إِنْتَقَلَ - إِنْتِقَالٌ	prolazan	قَانٍ
preći	جَاوَزَ - مَجَاوِزَةٌ	proljeće	أَرْبَعَاءُ, pl. رَبِيعٌ
pred	قُدَّامَ, أَمَامَ	promašiti	فَاتَ - فَوْتٌ
predak	آبَاءٌ, أَجْدَادٌ, pl. جَدٌّ	promjenljiva riječ	مُعْرَبَاتٌ, pl. مُعْرَبٌ
predati	سَلَّمَ (إِلَى) - تَسْلِيمٌ	propast	إِنْقِرَاضٌ
prekinuti	قَاطَعَ - مَقَاطَعَةٌ	propasti (u školi)	رَسَبَ - رُسُوبٌ
prekinuti se	إِنْصَرَمَ - إِنْصِرَامٌ	propasti	إِنْقِرَاضَ - إِنْقِرَاضٌ
prepustiti	فَوَّضَ - تَفْوِيزٌ	prosta godina	السَّنَةُ الْبَسِيطَةُ
prestupna godina	السَّنَةُ الْكَبِيسَةُ	prostran	وَاسِعُونَ, pl. وَاسِعٌ
Prešla je	إِنْتَقَلَتْ	proširiti	وَسَّعَ - تَوْسِيعٌ
pretrpjjeti	قَاتَى - مَغَاسَاةٌ	protezati se	إِمْتَدَّ - إِمْتِدَادٌ

protiv njega	عَلَيْهِ
protivnik	خَصْمًا, pl. خَصْمٌ
prozvati	لَقَّبَ - تَلَقَّبَ
proždrljivost	شَرَاهَةٌ, شَرُهُ
prst	أَصَابِعُ, pl. إصْبَعٌ
prvi	أَوَّلُ, أَوَّلُ
pun	مَمْلُوءٌ
put	سَبِيلٌ, طُرُقٌ, pl. سَبِيلٌ, طَرِيقٌ
puta	دَفْعَةٌ, كَرَّةٌ, مَرَّةٌ, دَفَعَاتٍ, كَرَّاتٍ, مَرَّاتٍ, pl.
putovanje	مُسَافَرَةٌ, سَفَرٌ
putovati	سَافَرَ - مُسَافِرَةٌ

R

računati	عَدَّ - عَدَّ, حَسَبَ - حَسَبَ
radi	لِأَجْلِ, لِ
raditi	عَمِلَ - عَمَلَ
rana	جُرُوحٌ, pl. جُرْحٌ
rascijepiti se	انْفَطَرَ - انْفِطَارٌ
raspoloviti	نَصَفَ - تَنَصَّفَ
raspoložiti se	انْشَرَحَ - انْشِرَاحٌ
raspravljati	حَاجَّ - حَاجَّةٌ
raspršiti	شَقَّتْ - تَشْتِيتٌ
raspršiti se	تَفَرَّقَ - تَفَرَّقَ
rastupiti se (oblak)	انْقَشَعَ - انْقِشَاعٌ
raširen	مُنْتَشِرٌ
rat	حُرُوبٌ, pl. حَرْبٌ

razlikovati	مَيَّرَ - تَمَيَّزَ
razmisлити	تَفَكَّرَ - تَفَكَّرَ
razni	مُخْتَلِفُونَ - مُخْتَلِفٌ
razred	فُصُولٌ, pl. فُصْلٌ
razuman	أَلْبَاهُ, pl. لَبِيبٌ
razumljiv	مَفْهُومٌ
razumjeti	فَعِمَ - فَعِمَ
rdav	رَدَى
rečenica	مُجْمَلَةٌ, pl. مُجْمَلٌ
Reci!	قُلْ
reći	قَالَ - قَوْلٌ
riječ	كَلِمَاتٌ, pl. كَلِمَةٌ
rječit	فُصِحَّاهُ, pl. فَصِيحٌ
roditelji	أَبَوَانِ
roditi se (sunce)	طَلَعَ - طُلُوعٌ
rođen	وُلِدَ, مَوْلُودٌ
rođenje	مَوْلِدٌ, مِيلَادٌ
ruka	أَلْيَدِي, pl. يَدٌ
ružan	قَبِيحٌ, pl. قَبِيحٌ
rzanje	مَمْنَعَةٌ

S

s njim	بِهِ, مَعَهُ
sa	بِإِذْنِهِ
sablja	سَيْفٌ, pl. سَيْفٌ
sačuvati	حَرَّمَ (عَلَى) - تَحْرِمُ
samo	مَا... إِلَّا, إِنَّمَا

sanduk	صَنْدُوقُ, pl. صَنْدِيقُ	sjekira	أَفْوَسُ, فُؤُوسُ, pl. فَأَسُ
Sarajevo	سَرَايُ	skrušen	خُشَّعٌ, حَاشِعُونَ, pl. حَاشِعٌ
sasvim	جِدًّا	skup, skupocjen	قَالُونَ, pl. قَالٍ
sat	سَاعَاتُ, pl. سَاعَةٌ	skvasiti se	إِخْضَلَّ - إِخْضَلَالٌ
saučenik	شُرَكَاءُ, pl. شَرِيكٌ	sladak	لَذِذٌ, pl. لَذَائِدٌ
savjet	نَصَائِحُ, pl. نَصِيحَةٌ	slagati	كَذَبٌ - كِذْبٌ, كَذِبٌ
savladati	عَلَبَ - غَلَبَهُ	slagati se	وَأَفَقَ - مُوَافَقَةٌ, وَوَفَاقٌ
sebe	نَفْسَهُ	slikati	صَوَّرَ - تَصَوَّيرٌ
sebi	لِنَفْسِي	sluga	خُدَّامٌ, خَادِمُونَ, pl. خَادِمٌ
sedam	سَبْعٌ, ž. r. سَبْعَةٌ	Slušaj!	إِسْمِعْ
sedamnaest	سَبْعَ عَشْرَةَ, ž. r. سَبْعَةَ عَشَرَ	slušati	إِسْتَمَعَ - اسْتَمَاعٌ, سَمِعَ - سَمِعٌ
sestra	أَخَوَاتٌ, pl. أُخْتُ	smilovati se	رَجِمَ - رَحِمَةٌ
sestrica	أُخْيَاتٌ, pl. أُخِيَّةٌ	smion	جَسُورٌ
sijati	نَحَلَ لِي نَحْلٌ	smiriti se	إِطْمَآنٌ - إِطْمِئْنَانٌ
sila	قُوَى, pl. قُوَّةٌ	smrknuti se	إِكْفَهَرَ - إِكْفِهْرَارٌ
sin	أَبْنَاءُ, pl. ابْنٌ	smrt	مَوْتُ
sinčić	بَنِيُونَ, pl. بَنِيٌّ	smutljivost	نَمِيمَةٌ
sinovski	إِبْنِيٌّ	snažan	أَقْوِيَاءُ, pl. قَوِيٌّ, ذُو قُوَّةٍ
siromah	فُقَرَاءُ, pl. فَاقِرٌ	snovati	دَبَّرَ - تَدَبَّرٌ
siromaštvo	فُقُورٌ, pl. فَقْرٌ	soba	pl. مِحْرَجَةٌ, بَيْتٌ
sito	مَنَاحِلُ, pl. مَنَحِلٌ		مِحْرَجَاتٌ, مِحْرَجٌ, بَيْوتٌ
sjati se	لَمَعَ - لَمَعَانٌ	spas	فَلَاحٌ, سَلَامَةٌ
sjećati se	تَذَكَّرَ - تَذَكَّرْتُ	spasiti se	سَلِمَ - سَلَامَةٌ
sjedeci	جَالِسًا		قَارَ لِي قَوْزٌ, نَجَا لِي نَجَاةٌ
sjediti, sjesti	جَلَسَ - جُلُوسٌ	spašeni	سَالِمٌ, قَائِمٌ, نَاجٍ
sjediti s nekim	جَالَسَ - مُجَالَسَةٌ	spavati	نَامَ - نَوْمٌ

spominjanje	ذِكْرٌ	sticati	كَسَبَ - كَسَبٌ
spominjati	ذَكَرَ - ذِكْرٌ	stići (dostići)	اِكْتَسَبَ - اِكْتَسَابٌ
spreman	مُسْتَعِدٌّ, pl. مُسْتَعِدُونَ	stići. (doći)	اَدْرَكَ - اِدْرَاكٌ
spretnost	نَشَاطٌ	stiska	وَرَدَ - وُرُودٌ
sramota	عَيْبٌ, pl. عَيْبٌ	stojiti	مَزَدَحَمٌ, اِرْدِحَامٌ
srce	قَلْبٌ, pl. قُلُوبٌ	stoljeće	وَأَقْفُونٌ, pl. وَاَقْفٌ
srdit	غَضَبٌ, pl. غَضَبَانٌ	stotina	عَصْرٌ, قَرْنٌ
srdžba	غَضَبٌ	strahovit	عُصُورٌ, قُرُونٌ, pl. عُسُورٌ
srčan	شِجَاعٌ, pl. شِجَاعٌ	strana	شُونَ, مِثَاتٌ, pl. مِائَةٌ
srebro	فِضَّةٌ	strašiv	هَائِلٌ
Sredozemno More	الْبَحْرُ الْمَتَوَسِّطُ	stric	أَطْرَافٌ, pl. طَرَفٌ
sreća	سَعَادَةٌ	strpljivost	جَبَانٌ
sresti se lice	وَأَجَهَ - مُوَأَجَهَةٌ	strugati	أَعْمَامٌ, pl. عَمٌ
u lice	وَأَجَهَ - مُوَأَجَهَةٌ	studen (hladan)	صَبْرٌ
srušiti se	اِنْقَضَ - اِنْقِضَاضٌ	studên (hladnoća)	بَرَدٌ - بَرْدٌ
stabalce	مُشَجِرَاتٌ, pl. مُشَجِرَةٌ	stup	بَارِدٌ
stablo	أَشْجَارٌ, pl. شَجَرَةٌ	stvar	بَرْدٌ
stanje	أَحْوَالٌ, pl. حَالٌ	stvoriti	أَعْمِدَةٌ, pl. عَمُودٌ
stanovnik	سُكَّانٌ, pl. سَاكِنٌ	sudac	أُمُورٌ, أَشْيَاءٌ, pl. أَمْرٌ, شَيْءٌ
stanovnici	أَهَالٌ, أَهْلُونَ, pl. أَهْلٌ	sunce	خَلَقَ - خَلْقٌ
star, starac	كِبَرَاهُ, كِبَارٌ, pl. كِبِيرٌ	sunčana godina	حُكَّامٌ, حَاكِمُونَ, pl. حَاكِمٌ
starost	شَيْبٌ, pl. شَيْخٌ	sura (poglavlje iz Kur'ana)	قُضَاةٌ, قَاضُونَ, pl. قَاضٍ
stariji	كِبِيرٌ, مَشِيْبٌ	sutra	شُمُوسٌ, pl. شَمْسٌ
starješina	أَكْبَرِينَ, اَلْكَبِيرُ		السَّنَةُ السَّمْسِيَّةُ
stepen	قَوَامُونَ, pl. قَوَامٌ		سُورَةٌ, pl. سُورَةٌ
	دَرَجَاتٌ, pl. دَرَجَةٌ		غَدَاً

suza	ذُمُوعٌ, pl. دَمْعٌ
svake godine	كُلِّ سَنَةٍ
svaki, sve, svi	كُلِّ
svakom, svakoj	لِكُلِّ
svojstvo	خِصَالٌ, pl. حَصَانَةٌ
svome prijatelju	لِأَخِيهِ
svome ocu	لِأَبِيهِ
svršiti (se)	إِنْتَهَى - إِنْتَهَاهُ

Š

šest	سِتٌّ, ž. r. سِتَّةٌ
šesti	الْسَادِسُ, سَادِسٌ
šezdeset	سِتُونَ
širiti se	تَوَسَّعَ - تَوَسَّعَتْ
škola	مَدَارِسُ, pl. مَدْرَسَةٌ
školske knjige	كُتُبُ الْمَدْرَسَةِ
šta	مَا
štamparija	مَطَابَعٌ, pl. مَطْبَعَةٌ
štampati	طَبَعَ - طَبَعَتْ
štap	عَصَا, pl. عَصَى

T

ta, to	ذَلِكَ, تِلْكَ
taj	ذَلِكَ
tâman	مُظْلِمٌ
te	فَ
teret	أَحْمَالٌ, pl. حِمْلٌ
Teško njemu!	وَيْلٌ لَهُ

tezulja	مَوَازِينُ, pl. مِيزَانٌ
težak	ثِقَلًا, pl. ثِقِيلٌ
težak (mučan)	صِعَابٌ, pl. صِعَابٌ
teži	أَصْعَبُ مِنْ, أَثْقَلُ مِنْ
ti	أَنْتَ, ž. r. أَنْتِ
tijelo	أَجْسَامٌ, pl. جِسْمٌ
tijesan	ضَيِّقٌ
tinta	حَبُورٌ, pl. حَبْرٌ

tražiti	طَلَبَ - طَلَّبَ
tražiti pomoći	إِسْتَعَاثَ - إِسْتَعَاثَتْ
trbuh	بُطُونٌ, pl. بَطْنٌ
treba	يَلْزَمُ, يَنْبَغِي
treći	الثَّالِثُ, ثَالِثٌ
tri	ثَلَاثٌ, ž. r. ثَلَاثَةٌ
trideset	ثَلَاثُونَ
tri stotine	ثَلَاثِمِائَةٍ
turpija	مِبَارِدٌ, pl. مِبْرَدٌ
turski	الْتُرْكِيُّ, تُرْكِيٌّ
tvrdoglavost	عِنَادٌ

U

u	فِي, فِي
ubica	قَاتِلٌ, pl. قَاتِلٌ
ubijen	قُتِلَ, مَقْتُولٌ
učen	عَلِمَهُ, عَلِمُونَ, pl. عَالِمٌ
učenica	طَالِبَاتٌ, pl. طَالِبَةٌ
učeniji	أَعْلَمُ مِنْ

učenik طَلَبَةٌ, pl. طَالِبُونَ, طَالِبٌ
 učenjak عُلَمَاءُ, pl. عَالِمٌ, عِلْمَةٌ
 učimo نَدْرُسُ
 učiniti فَعَلَ - فِعْلٌ
 učiniti svijetlim بَيَّضَ - تَبَيَّضَ
 učitelj مُعَلِّمٌ, pl. مُعَلِّمُونَ
 učiti دَرَسَ - دَرَسٌ
 udaljiti زَخَرَخَ - زَخْرَحَهُ
 udaranje صَرَبَ
 udariti صَرَبَ - صَرَبٌ
 udijeliti قَسَمَ (إِلَى) - قَسَمَةٌ
 udružiti se تَشَارَكَ - تَشَارُكٌ
 ugodnik Božji أَوْلِيَاءُ اللَّهِ, pl. وَلِيَّ اللَّهِ
 uhvatiti قَبِضَ (عَلَى) - قَبْضٌ
 ukazati se حَصَّصَ - حَصَّصَةٌ
 ukusan لَذِذٌ, pl. لَذِيذٌ
 Umejjevići بَنُو أُمَيَّةَ
 umrijeti مَاتَ - مَوْتٌ
 unići دَخَلَ - دُخُولٌ
 uprašiti se اِسْتَعْرَبَ - اِسْتَعْرَابٌ
 upravitelj مُدِيرٌ, pl. مُدِيرُونَ
 urotiti se تَأَمَّرَ (عَلَى) - تَأَمَّرٌ
 usmen شَفْوِيٌّ
 uspostaviti وَضَعَ - وَضْعٌ
 usta أَفْوَاهٌ, pl. فَمٌ
 ustrajati أَصْرًا (فِي) - إِصْرَارٌ

uvećati se عَظَّمَ - عِظْمٌ
 uvijek أَبَدًا, دَائِمًا
 uzeti أَخَذَ - أَخَذٌ
 uzeti za ministra اِسْتَوْزَرَ - اِسْتِزَارٌ
 uzgajati آدَبٌ - تَأْدِيبٌ

V

vatra نِيرَانٌ, pl. نَارٌ
 važan مُهِمٌ
 već قَدْ
 većinom غَالِبًا, فِي الْأَكْثَرِ
 velik كِبَارٌ, pl. كَبِيرٌ
 velika كَبِيرَاتٌ, pl. كَبِيرَةٌ
 Velika je razlika! شَتَانٌ
 velika vrućina شِدَّةُ الْحَرَارَةِ
 veliki grijeh كَبَائِرٌ, pl. كَبِيرَةٌ
 veoma جِدًّا
 veza ljubavi حَبْلُ الْمَوَدَّةِ
 vidjeti رَأَى - رُؤْيَةٌ, شَاهَدَ - مُشَاهَدَةٌ
 Vidio sam شَاهَدْتُ, رَأَيْتُ
 viđenje مُشَاهَدَةٌ
 vijest أَخْبَارٌ, pl. خَبْرٌ
 vino مُخْمُورٌ, pl. خَمْرٌ
 visok رَفِيعٌ
 više أَكْثَرٌ
 više puta دَفْعَاتٍ, كَرَّاتٍ, مَرَّاتٍ

vječit	بَاقُونَ, pl. بَاقٍ
vjera	أَدْيَانٌ, pl. دِينٌ, إِيْمَانٌ
vjernost	أَمَانَةٌ
vjerske znanosti	عُلُومُ الدِّينِ
vješt	مَهْرَةٌ, pl. مَاهِرُونَ, مَاهِرٌ
vladar	مُلُوكٌ, pl. مَلِكٌ
vlasnik	أَصْحَابٌ, pl. صَاحِبٌ مَالِكُونَ, pl. مَالِكٌ
vlast	دَوْلٌ, pl. دَوْلَةٌ
voda	مِيَاهٌ, pl. مَاءٌ
vojska	جُنُودٌ, جِيُوشٌ, pl. جُنُودٌ, جَيْشٌ
voljeti	أَحَبُّ - أَحْبَابٌ وَدَّ - وَدٌّ, مَوَدَّةٌ
vrabac	عَصَافِيرٌ, pl. عَصْفُورٌ
vrapčić	عَصِيفِيرَاتٌ, pl. عَصِيفِيرٌ
vrata	أَبْوَابٌ, pl. بَابٌ
vratar	بَوَابُونَ, pl. بَوَابٌ
vratiti se	رَجَعَ - رُجُوعٌ
vrijedan	فَضْلَةٌ, pl. فَاضِلٌ
vrijednost	أَقْدَارٌ, pl. قَدْرٌ
vrijeme	أَوْقَاتٌ, pl. وَقْتُ
vrlina	فَضَائِلٌ, pl. فَضِيلَةٌ
vrsta	أَنْوَاعٌ, pl. نَوْعٌ
vrt	بَسَاتِينٌ, pl. بَسْتَانٌ
vrućina	حَرَارَةٌ

Z

za	خَلْفٌ, وَرَاءَ, يَدِ, يَدٍ
zaboraviti	نَسِيَ - نِسْيَانٌ
zabrinut	حَزِنٌ
zaduživati se	
međusobno	تَدَايُنٌ - تَدَايِنٌ
zajedno	مَعًا
zaista	إِنَّ
zaključiti	إِسْتَدْلَأَ - إِسْتِدْلَالٌ
zapad	مَغَارِبٌ, pl. مَغْرِبٌ, غَرْبٌ
zaplesti se	إِنْعَقَدَ - إِنْعِقَادٌ
započeti	إِبْتَدَأَ - إِبْتِدَاءٌ
zaraditi	كَسَبَ - كَسْبٌ
zaslužiti	إِسْتَوْجَبَ - إِسْتِجَابٌ
zasnovati	أَسَّسَ - تَأْسِيسٌ
zašto	لِمَاذَا, لِمَ
zatim	ثُمَّ
zatvor	مُجْبُونٌ, pl. سِجْنٌ
zavarati se	إِنْخَدَعَ - إِنْخِدَاعٌ
zavidnik	حَسَادٌ, pl. حَاسِدٌ
	حَسَدٌ, pl. حَسُودٌ
zazelenjeti	إِخْضَرَ - إِخْضِرَارٌ
zdrav	أَصْحَاهُ, pl. صَحِيحٌ
zelen	خُضْرٌ, pl. أَخْضَرٌ
zemlja	أَرَاضِي, أَرْضُونَ, pl. أَرْضٌ

zgrada	أَبْنِيَّةٌ, pl.	ž	
zid	جِدَارٌ, pl.	žedan	عَطْشَانٌ, pl.
zid	حِطَّانٌ, pl.	Želiš li?	هَلْ لَكَ
zima	أَشْتِيَّةٌ, pl.	željeti (htjeti)	تَمَنَّى - تَمَنَّى أَرَادَ - إِرَادَةٌ
zimi	فِي الشِّتَاءِ	žena	نِسَاءٌ, pl. إِمْرَأَةٌ
zlatnik	دَنَابِرٌ, pl. دِنَارٌ	žestok	شَدِيدٌ
zlato	ذَهَبٌ	žestok vjetar	شِدَّةُ الرِّيحِ
zlikovac	أَشْرَارٌ, pl. شَرِيرٌ	živ	أَحْيَاءٌ, pl. حَيٌّ
zlo	شُرُورٌ, pl. شَرٌّ	živjeti	عَاشَ - عَيْشٌ
znanje	عُلُومٌ, pl. عِلْمٌ	živo biće,	
znati	عَلِمَ - عِلْمٌ	životinja	حَيَوَانَاتٌ, pl. حَيَوَانٌ
zub	أَسْنَانٌ, pl. سِنٌّ		

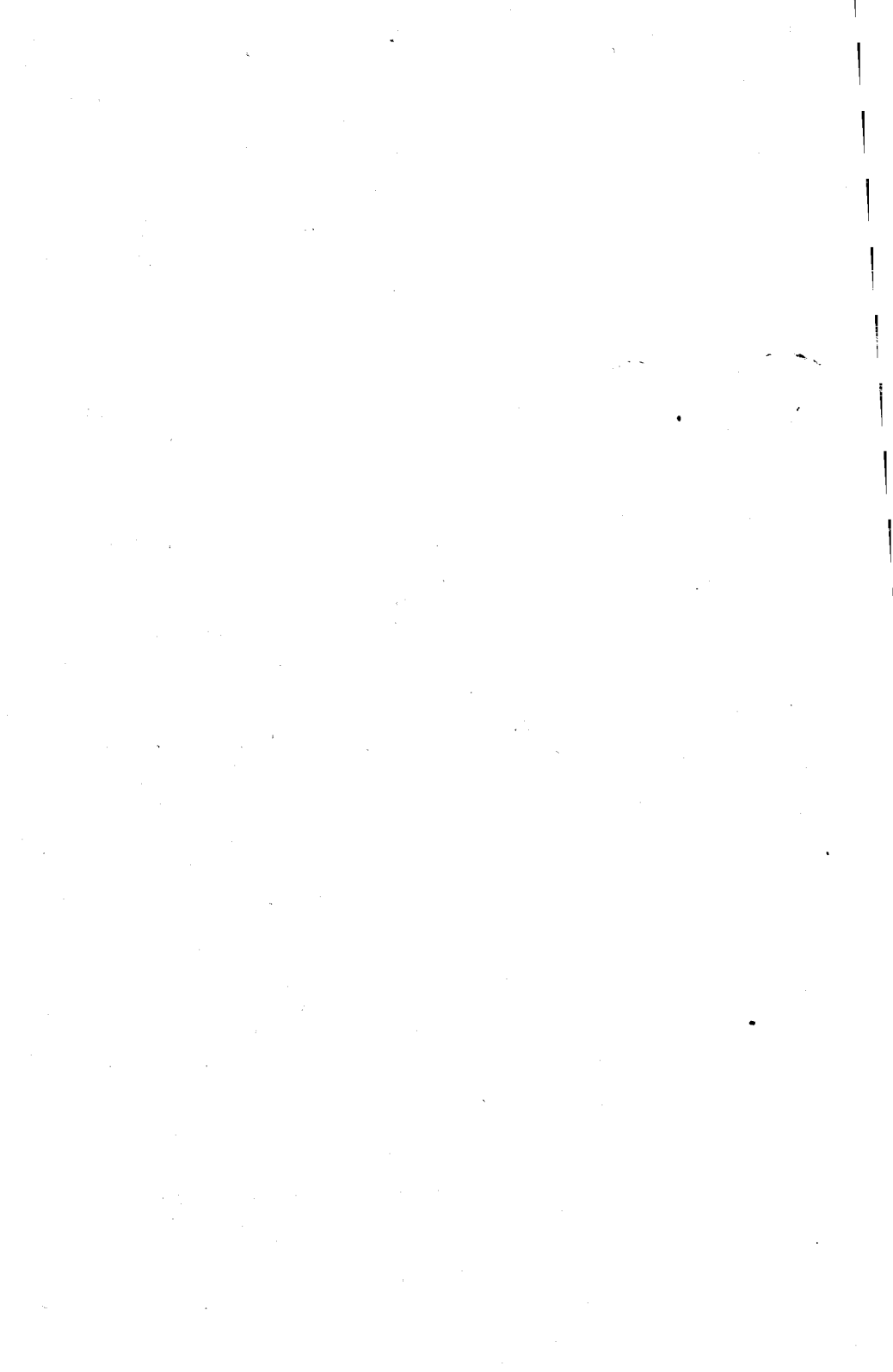
Štamparske pogreške

<i>Stranica:</i>	<i>Red:</i>	<i>Pogrešno:</i>	<i>Ispravno:</i>
3	12	alfabetски	abecedni
12	zadnji	(dunja)	(dun'ja)
25	18	دِيشِقُ	دِيشِقُ
25	Zadnji odlomak u bilješci 4) treba brisati.		
26	7	دَارُ	دَارُ
26	22	ručanice	ručanica
29	4	Rječi	Riječi
29	24	الْجَمْعُ الْمَوْتُ السَّلَامُ	جَمْعُ الْمَوْتِ السَّلَامِ
30	1	هِنْدَاتُ	هِنْدَاتُ
30	7	شَاةُ	شَاةُ
30	13	— اه	— اه
30	17	singular	singular muškog roda
35	13	— وَنَ	نَ وَنَ
37	10	— اِنِ	نِ اِنِ
45	14	أَفْعَلُ	أَفْعَلُ
49	14	إِيَاهُنَّ	إِيَاهُنَّ
52	16	— يَ	يَ —
55	17	آيَةٌ	آيَةٌ
59	21	خَمْسَةٌ	خَمْسَةٌ
63	7	ثَوَانِ	ثَوَانِ
64	4 i 5	الْمُضَافُ إِلَيْهِ	الْمُضَافُ إِلَيْهِ

<i>Stranica:</i>	<i>Red:</i>	<i>Pogrešno:</i>	<i>Ispravno:</i>
71	18	Napisa	napisa
85	17	نَكُنْ	تَكُنْ
85	zadnji	نَكَ	تَكَ
92	4	Dual	Plural
92	5	Plur.	Sing. ž. r.
92	18	u II stupcu ispuštena je riječ:	يَكْتُبْنَ
93	3	u II stupcu ispuštena je riječ:	تَكْتُبْنَ
95	1	oblika pridjeva	oblika glagolskih pridjeva
101	6	مُعَلِّمٌ	مُعَلِّمَةٌ
103	10	Brisati riječi: „i t. d.“	
114	4	إِخْضَرِ	إِخْضَرِ
116	1	إِنْعَالٌ	إِنْعَالٌ
116	15	إِنْعِمَالٌ	إِنْعِمَالٌ
120	15	يَفْعَلِي	يَفْعَلِي
122	6	3	2
124	12	لَا أُمِدُّ	لَا أُمِدُّ
124	13	لَا تُمَدُّ	لَا تُمَدُّ
126	6	لَا يَفِيرُ	لَا يَفِيرُ
141	10	طُولٌ	طُولٌ
142	17	إِسِيرٌ - إِسِيرٌ	إِسِيرٌ - إِسِيرٌ
144	4	قُولٌ	قُولٌ
144	17	مَبِيعٌ	مَبِيعٌ
153	3	رَمَى	رَمَى
154	14	يُ	يُ
156	1	(إِسْمُ الْمَفْعُولِ)	الْمَجْمُوعُ

<i>Stranica:</i>	<i>Red:</i>	<i>Pogrešno:</i>	<i>Ispravno:</i>
156	16	تَغْزَى	تَغْزَى
159	15	رَمِيَان	رَامِيَان
160	18	ن (na dva mjesta)	ن
169	19	Glagolska imenica	Glagolska imena
171	12	osijediti	osijedjeti
176	5	nad tvojom glavom	nad tvojom glavom i s tvoje glave
189	19	رِئَاسَةٌ	رِئَاسَةٌ
211	2	الْمُضَاعَفُ	الْمُضَاعَفُ
216	19	اتَّقُوا اللَّهَ	اتَّقُوا اللَّهَ
217	9	لِقَائِهِ	لِقَائِهِ
217	18	يُشَسُّ الْعَبْدُ	يُشَسُّ الْعَبْدُ
219	5	حَمَارٌ	حَمَارٌ
228 I stupac	2	بَيْضًا, ž. r. bijel	بَيْضًا, ž. r. bijel
239 I stupac	19	أَمْرٌ - أَمْرٌ	أَمْرٌ - أَمْرٌ
240 I stupac	12	سَأَلَ - سَوَّالٌ	سَأَلَ - سَوَّالٌ
240 I stupac	19	قَسَمَ - قِسْمَةٌ	قَسَمَ - قِسْمَةٌ
240 II stupac	8	زَرَعَ - زَرْعٌ	زَرَعَ - زَرْعٌ
240 II stupac	9	نَفَعَ - نَفْعٌ	نَفَعَ - نَفْعٌ
240 II stupac	21	تَبَعَ - تَبِعٌ	تَبَعَ - تَبِعٌ
240 II stupac	23	جَلَسَ - جُلُوسٌ	جَلَسَ - جُلُوسٌ
249 II stupac	4 odozdo	سَحَابَةٌ - سَحَابَةٌ	سَحَابَةٌ, pl. سَحَابَةٌ
254 I stupac	4 odozdo	تَأَدَّبُ	تَأَدَّبُ

Osim ovih ima još sitnih štamparskih pogrešaka, koje se mogu lako uočiti i ispraviti.

Sadržaj

UVOD

	Strana
Arapsko pismo	8
Alfabet	8
Izgovor arapskih glasova	9
Samoglasnici i vokali	11
Dioba slova	13
Pravopisni znakovi	13
Hemze	14
Spojeno i rastavljeno hemze	15
Slog	18
Naglasak	18
Brojke	19

I DIO

GRAMATIKA

Podjela riječi	21
Ime ili nomen	21
Glagol ili verbum	22
Čestica ili partikula	22
Rečenica	23
Imena	24
Rod imena	24
Imena ženskog roda	24
Broj imena	27
Množina ili plural	28
Nepravilni plural	31
Deklinacija	34
Potpuna deklinacija	34
Nepotpuna deklinacija	35
O padežima	36
Nominativ	36
Genitiv	36
Akuzativ	38
Vokativ	39
Deminutiv	39
Pridjev	41
Deklinacija pridjeva	41
Slaganje pridjeva i imenice	43

	Strana
Poredba ili komparacija pridjeva	45
Dodatak o pridjevima	47
Zamjenice	49
Lične zamjenice	49
Pokazne zamjenice	53
Odnosne zamjenice	55
Upitne zamjenice	56
Neodređene zamjenice	57
Povratne zamjenice	58
Brojevi	59
Glavni brojevi	59
Rod brojeva	61
Deklinacija brojeva	61
Slaganje brojeva sa svojom imenicom	62
Računanje vremena	63
Redni brojevi	65
Deklinacija rednih brojeva	66
Dioni brojevi	68
Priloški brojevi	68
Množni brojevi	68
Razlomački brojevi	69
Glagoli	69
Glagoli od tri korjenita suglasnika	70
Mijenjanje perfekta I vrste glagola	71
Mijenjanje imperfekta I vrste glagola	73
Prelazni i neprelazni glagoli	75
Subjekat glagolske rečenice	75
Slaganje glagola sa subjektom u glagolskoj rečenici	76
Konjugacija pomoćnih glagola	77
Aktiv i pasiv	80
Mijenjanje glagola po načinima	82
Imperativ	85
Pojačanje imperativa i imperfekta	91
Glagolski pridjev (particip) aktivni i pasivni	93
Infinitiv	95
Proširene vrste glagola	97
Glagoli koji imaju četiri suglasnika	97
II vrsta glagola	97
III vrsta glagola	102
IV vrsta glagola	104
Glagoli koji imaju pet suglasnika	105
V vrsta glagola	106
VI vrsta glagola	108
VII vrsta glagola	110
VIII vrsta glagola	111
IX vrsta glagola	113

	Strana
Glagoli koji imaju šest suglasnika	114
X vrsta glagola	114
XI vrsta glagola	115
XII vrsta glagola	116
XIII vrsta glagola	117
Glagoli koji imaju četiri korjenita suglasnika	117
Nepravilni glagoli	120
I glagoli mudaaf	121
II glagoli mehmuz	131
Nepravilni glagoli u užem smislu	135
A) Glagoli misal	135
B) Glagoli edžvef	141
C) Glagoli nakis	151
D) Glagoli lefif	164
Nepravilni glagol كَبَسَ	166
Glagoli kojima se hvali ili kudi	167
Glagoli koji izrazuju čuđenje	168
Glagolska imena	169
Infinitiv	170
Imenica mjesta i vremena	172
Imenica oruda	174
Čestica	174
Prijedlozi	174
Prilozi	176
Veznici	179
Uzvici	181
Vježbenica	185—219
Rječnik	223—281
Štamparske pogreške	283—285

